

**690.** Ginantis naktį, reikia saugotis netikėto priešo puolimo, sustiprinant sekimą ir žvalgymą. Prieš švintant sauga ir parengties tarnyba turi būti ypač budrios. Nepamiršti, kad naktį ar švintant priešas gali patogiausiai pavartoti dujas.

**691.** Ir sauga, ir pagrindinio ruožo daliniai turi vengti netvarkingai šaudyti. Toks šaudymas dažniausiai neduoda jokios naudos, gali išduoti mūšų santvarką, o saviesiems kliudo susivokti. Taip pat vengti be reikalò skelbti pavojų. Kur tik galima, daliniams reikia duoti geresnes poilsio sąlygas.

**692.** Laukiant naktinio puolimo, saugą reikia sustiprinti, pagrindinio ruožo spragas užimti, rezervus patraukti arčiau. Naktinio gynimo sėkmingumas priklauso nuo vadų šaltakraujiškumo ir tinkamu laiku paleistos ugnies užtvaros. Kad ta užtvara būtų iš tikro laiku paleista, turi būti gerai sutvarkyta sekimo - įspėjimo tarnyba. Paprastai tam reikalui ugnies užtvaros riboje statomi atskiri sekimo - įspėjimo postai.

Ugnies užtvarai iššaukti sekimo - įspėjimo postai apie priešo puolimą praneša iš anksto sutartu ženklu (dažniausiai raketa).

**693.** Nelygu aplinkybės ir ugnies plano nuostatai, naktį leidžiama akloji ugnis visame bare ar kurioje nors baro dalyje.

Sekimo - įspėjimo postai, iššaukę ugnį, lieka vietoje, nesitraukia. Savisaugai jie paprastai būna apsikasę iš visų pusių.

Priešui į pagrindinį ruožą įsiveržus, jis išmušamas vietinėmis kontratakėmis, kol dar nesuskubo paimtame plote įsitvirtinti.

## VI skirsnis

### Kautynės rūke, dūmuose ir apnuodytame plote

**694.** Kautynės rūke ir dūmuose turi daug panašumo su nakties kautynėmis. Tik čia sekimas ir susivokimas dar blogesnis, nors iš artimų atstumų vietiniai daiktai dažnai matyti kiek geriau, negu naktį. Be to, reikia neužmiršti, kad ir rūkas, ir dūmai gali palyginti greitai išnykti. Todėl reikia taip tvarkytis, kad iš po rūkų ar dūmų uždangos daliniai neatsidurtų prieš akivaizdoje per tirštomis rikiuotėmis.

**695.** Puolant rūke, dalis sunkiųjų priemonių paprastai slenka paskui ugnies skaidinį, kita jų dalis susitvarko pozicijose ir pasirengia tik rūkui pranykus tuojau paremti puolančius.

Artimiausieji rezervai slenka čia pat paskui ugnies skaidinį, susirišdami su juo ryšio grandinėmis.

Ypač sumaniai reikia rinktis vadovietes. Kuopos vadas paprastai slenka su krypties būriu. Bataliono, pulko vadas savo vadovietes parenka ten, kur juos būtų galima lengviau surasti ir iš kur jie galėtų patogiai vadovauti savo vienietams, rūkui išsisklaidžius.

Ryšio priemonės reikia rinktis tik tokias, kurioms rūkas nekliudo.

696. Jei rūkas užėjo bepuolant, tai vienetas tęsia puolimą nekeisdamas santvarkos bent iki artimiausiojo tikslo.

Tolimesnis sprendimas: ar pulti toliau, ar laukti, kol rūkas išsisklaidys, — priklauso nuo aplinkybių ir vietovės pažinimo. Gerai vadovaujami vienetai, kad ir rūke puldami, gali turėti pasisėkimo.

697. Ginantis rūke, ugnies užtvara leidžiama akiai, panašiai kaip naktį.

Sekimo ir išpėjimo reikalams naudoti garšines priemones.

Priešui įsiveržus į poziciją, svarbu išlaikyti ugnies drausmę.

Kontratakos įmanomos tik nedideliems daliniams. Didesnio masto kontratakoms reikia išlaukti, kol rūkas išsisklaidys.

Apskritai staigus rūko pranykimas pasunkina puolančiojo padėtį.

Ginantysis, galėdamas greičiau susivokti, tą aplinkybę turi išnaudoti ir užklupti priešą čia ugnimi, čia kontrataka.

698. Kautynės apnuodytame plote su uždėtomis dujokaukėmis maždaug prilygsta kautynėms prieblandoje. Tokiais atvejais reikia tęsti puolimą ir siekti kaip galint greičiau išėiti iš apnuodyto ploto.

Reikia atminti, kad apnuodytame plote prieš paprastai daug nebus. Veiksmai su dujokauke priešui bus taip pat apsunkinti.

## VII skirsnis

### Žiemos kautynės

699. Žiemos kautynės daug priklauso nuo sniego dangos storumo. Visais atvejais atminti, kad lapuotų medžių apaugusiuose plotuose, kad ir visiškai be sniego, matomumas, palyginus su vasara, kur kas didesnis, o įšalusoje žemėje apkasų kasimas trunka vidutiškai tris kartus ilgiau.

700. Jei sniego danga negili ir žemė kiek kalusi, tai šiaip klampi vietovė darosi labiau pereinama, vienetai darosi mažiau priklausomi nuo kelių.

701. Nors ir mažiausia sniego danga, pagerindama matomumą, apsunkina slėpimąsi ir maskavimąsi. Snieguotame lauke, ypač saulėtą dieną, judą daliniai pastebimi iš labai tolimų atstumų, ypač oro sekėjams.

Bent priešakiniam daliniam (saugos, žvalgomiesiems) maskuotis turi būti duodami balti apsiaustai su antgalviais. Jų neturį daliniai, kur tik galima, turi išnaudoti tamsesnės spalvos vietas.

Atstumų sprendimas iš akies snieguotame lauke taip pat daug sunkesnis.

702. Kiek gilesnis sniegas, ypač pasukus iš kelių, apsunkina judesį. Saugos dalinius (bent patrulius) ir didesnio paslankumo reikalingus pareigūnus (pav. ryšininkus), reikia aprūpinti pašliūžomis o gurguoles — pavažomis.

Apskritai tie, kurie kitu laiku pagal turto lenteles turi dviračius, žiemos metu turi turėti pašliūžas.

**703.** Jei sniego iki kelių, tai pėstininkų judėjimas laukais be pašliūžų labai sunkus.

Tokiais atvejais sunkiasias pėstininkų priemonės, šaudmenis, ryšių ar apskritai svarbesnes reikmenes tenka vežti rogėmis arba improvizuotomis rogutėmis.

Pravartu taip įtaisyti, kad sunkiosios priemonės galėtų šaudyti iš rogučių nenukeliamos.

**704.** Skubiai rengiantis gintis, apkasai kasami sniege, gerai juos maskuojant.

## VIII skirsnis

### Kautynės be artilerijos

**705.** Pėstininkams gali tekti veikti visai be artilerijos paramos, pav., puolant silpnesnį, kautynėms nepasirengusį ar pakrikusį priešą, puolant naktį, ir t. t. Kitais atvejais, pav., prireikus visai turimai artilerijai vienu metu keisti pozicijas, veikiant labai dengtoje vietovėje, tamsoje, rūke ir t.t., gali tik laikinai tekti veikti be artilerijos.

Visais atvejais pėstininkai turi mokėti pulti ir gintis be artilerijos paramos.

**706.** Puldami be artilerijos, pėstininkai savo smūgiams turi rinktis kaip galint dengtesnes vietas.

Tokiuose veiksmuose ypač vartotini apėjimai.

Puolant be artilerijos, labiau nei kitais atvejais reikia laikytis netikėtumo (slaptai rengtis, staigiai pulti).

**707.** Puolant dieną, artileriją, kur tik galima, turi pavaduoti sunkiosios priemonės ne tik priešakinių, bet ir rezervinių batalionų.

**708.** Ginantis be artilerijos paramos, reikia rinktis tokias pozicijas, kur vietovė tikrai leidžia išnaudoti visas lėkštosios trajektorijos ginklų gerąsias savybes, pirmiausia turėti kuo gilesnius šaudymo laukus. Kad bent dalinai sumažėtų priešo persvara, kur galima, poziciją pravartu rinktis užpakaliniuose šlaituose. Visais atvejais ginamieji įrengimai turi būti kaip galint stipresni.

## IX skirsnis

### Partizanų veiksmai

**709.** Partizanų rinktinės, būriai ar būreliai paprastai veikia priešo užnugaryje. Vienu atveju jie ten gali būti palikti iš anksto (pav., traukiantis), kitu atveju gali būti atskirai pasiųsti. Partizanų veikla yra labai įvairi: naikinti priešo susisiekimo pastatus (geležinkelius, tiltus ir t.t.), puldinėti štabus, atskirus ryšio centrus, ryšio pasiuntinius ir t.t.; iš pasalų puldinėti atskiras priešo voras, gurguoles, priešo postovius; deginti, sprogdinti prie-

šo sandėlius (pirmiausia šaudmenų ir skįstojo kuro sandėlius) ir t.t.

Dažnai partizanai siunčiami kelioms dienoms.

Geriausiai partizanų veiksmams tinka dideli miškai, sunkiai pereinamos pelkės, apskritai, raižyta ir dengta vietovė.

**710.** Partizanų vienetų pajėgumas, sudėtis ir ginklai priklauso nuo jiems duodamo uždavinio. Partizaninius veiksmus nulemia ne partizanų skaičius, bet jų ir ypač jų vadų vertė.

Partizaniniams veiksmams parenkami geriausiai ir drąsiausiai kariai. Lemiamą reikšmę turi geras apylinkės pažinimas. Jei karių tarpe nėra pakankamai pažįstančių apylinkę, reikia imti patikimus palydovus iš vietinių gyventojų. Taip pat svarbu, kad bent keli pareigūnai gerai mokėtų prieš kalbą. Įsakmiai apibūdintiems ir ribotiems uždaviniams dažnai pakaks kelių žmonių. Sprogdinimo uždavinį gavusių partizanų tarpe turi būti pionierių. Puolamiems partizanų uždaviniams reikia skirti stipresnius vienetus.

**711.** Reikia žiūrėti, kad partizanai nebūtų per daug apkrauti. Paprastai partizanai turi šautuvus ir didesnę šovinių ir rankinių granatų kiekį ir kastuvėlius.

Ryšiams palaikyti turi kišeninius elektrinius žibintuvėlius ir švilpukus. Karininkai ir puskarininkiai turi turėti žiūronus, žemėlapius, laikrodžius.

Be to, vienetė reikia būtinai turėti tam tikrą skaičių gervėvedėgių, piūklelių, žirklių.

Puolamąjį uždavinį gavę partizanai turi turėti ir kulkosvaidžius, o sprogdinimo uždavinį gavę — visas tam reikalingas priemonės.

Ryšiams palaikyti partizanai aprūpinami karveliais.

Maisto produktų partizanams reikia duoti daugiau tokių, kurie maistingesni ir užima mažiau vietos (konservų, lašinių, sausainių ir t. t.). Norint, kad partizanai tesėtų ilgiau, reikia iš anksto prieš užnugaryje sutartose vietose įrengti nedidelius šaudmenų ir maisto sandėliukus.

**712.** Partizanai turi veikti kuo netikėčiau. Pasisekimą čia nulemia staigumas ir narsumas. Naudodami vietovės uždangas, partizanai, kur galima, nakčia turi greitai prislinkti prie skirto tikslo.

Prieš veikiant reikia kaip galint nuodugniau susipažinti su priešo saugos išdėstymu ir vietovės sąlygomis. Tą darbą geriausiai atliks apylinkę pažįstą partizanai.

Partizanų vieneto branduolys paprastai lieka iki sutemų pasislėpęs artimiausioje uždangoje. Ryšiai palaikomi žibintuvėliais, skydeliais ir garsais, geriausia pamėgdžiojant paukščius ar gyvulius.

Pats puolimas paprastai vykdomas naktį netikėtai ir staigiai. Kur tik galima, reikia stengtis apsidirbti su priešu tyliai be šūvio. Pirmiausia reikia žiūrėti, kad nepaspruktų iš anksto niekas, kas galėtų sukelti pavojų. Visi pareigūnai turi tiksliai žinoti, kas ką turi daryti ir kaip elgtis.

**713.** Uždavinį atlikę, pagal savo vado ženklą partizanai greitai pasitraukia ir susirenka iš anksto skirtoje vietoje. Čia greitai susitvarko ir iš anksto parinktomis, priešui klaidėmėmis kryptimis traukiasi atgal.

Partizanus priešui apsupus, sujungtomis pastangomis jie veržiasi silpniausiai prieš ginama kryptimi.

Tam tikrais atstikimais apsupti partizanai turi prasiveržti, pasiskirstydami mažesniais būreliais arba net atskirais žmonėmis. Tokiais atvejais partizanų vadas nurodo, kur rinktis prasiveržus.

## X skirsnis

### Užpuolimai

**714.** Užpuolama įvairiais ribotais tikslais: arba užimti ir kurį laiką išlaikyti tam tikrą priešų pozicijos vietą, arba paimiti belaisvių, arba ką nors suardyti. Užpuolimus paprastai vykdo nedideli pėstininkų vienetai (būrys, kuopa), kurie sudaromi iš savanorių.

**715.** Užpuolama paprastai naktį, rūke, miške ir apskritai tokiose aplinkybėse, kurios laiduoja netikėtumą.

**716.** Nelygu uždavinys, užpuolęs vienetas gali būti sustiprinamas granatų svaidytojais, pionieriais, o kartais net sunkiaisiais kulkosvaidžiais.

**717.** Užpuolimą vykdamas vienetas turi būti kuo geriausiai susivokęs aplinkybėse ir susipažinęs su vietoje. Todėl šiems uždaviniams paprastai geriausia skirti tokius vienetus, kurie jau turėjo progos matyti šią vietovę.

Visi dalyviai turi būti gerai supažindinti su visomis užpuolimo plano smulkmenomis, nuodugniai aptariant ne tik vykimą ir patį užpuolimą, bet ir grįžimą (tiek pasisekus, tiek nepasisekus) arba užimtos vietos gynimą, belaisvių gabenimą ir t.t.

**718.** Jeigu užpuolimo tikslas yra užimti ir kurį laiką išlaikyti tam tikrą priešų pozicijos vietą, tai puolantiems paremti tam tikrais atvejais gali būti numatyta šios vietos apsauga artilerijos ir sunk. priemonių ugnimi. Tokiais atvejais turi būti iš anksto susitarta, kieno, kada, kur ir kuriuo užpuolančiojo vieneto ženklu tokia ugnis bus leidžiama.

Kartais tokia apsauga gali būti, iš anksto susitarus, pavartota užpuolančiojo vieneto atsi-  
traukimui pridengti.

**719.** Naktiniame užpuolime gali tekti susidurti su panašų uždavinį vykdančiu priešu.

Tokiu atveju vadui reikia gerai susivokti, ką toliau daryti.

Jei užpuolimo tikslas — paimiti belaisvių, tai gerą progą išnaudojus, galima grįžti.

Jei užpuolimo tikslas — užimti vietą ar kitas koks panašus, tai reikia siekti jo toliau pagal aplinkybes, kurias vertinant reikia būti akylam ir atsargiam.

720. Užpuolimui skirti pareigūnai su savimi neturi turėti jokių dokumentų ir užrašų, galinčių išduoti karinę paslaptį. Kai kada nuimami net ir vieneto kilmę rodą ženklai.

Tais pačiais sumetimais reikia imtis visų priemonių, kad į priešo rankas nepakliūtų nei sužeistieji, nei nukautieji.

## VII SKYRIUS

### PĖSTININKŲ VIENETŲ KAUTYNĖS

#### I Skirsnis

#### KOVOTOJAS

##### Bendrybės

721. Drausmingas, karštai mylįs tėvynę ir pasiryžęs dėl jos mirti, narsus, stiprios dvasios ir nepalaužiamos valios, pasitikįs savimi ir savo vadais, kantrus, patvarus ir atkaklus — toks buvo Lietuvos kovotojas nepriklausomybės kovose, toks jis turi būti visada ir toks jis bus.

Šių dienų kautynėse, kur viską, rodosi, daro technika, kovotojo vaidmuo ne mažesnis, bet dar didesnis. Visos techninės priemonės — tik priemonės, o jų dvasinis variklis — kovotojas, kuris ir nulemia kautynes.

Kautynių lauke kiekvienas kovotojas turi visada atsiminti, kad jo rankose tėvynės likimas, ir šventai eiti savo pareigą.

722. Kovotojas paprastai kaunasi skyriaus sudėtyje. Klausydamas betarpinio viršininko

įsakymų (ženklų) ir glaudžiai bendradarbiaudamas su kovos draugais, kovotojas eina įvairias jam skirtas pareigas: eilinio šaulio, kulkosvaidininko taikytojo, kulkosvaidininko, šautuvinių granatų svaidytojo, įgudusio šaulio, ryšių pasiuntinio, sekėjo ir t.t.

Tinkamai parengtas kovotojas turi sugebėti skyriuje eiti bet kurias pareigas ir, prireikus, pavaduoti bet kurį iš rikiuotės išėjusį kovos draugą.

Kovotojas veikia vado nurodomas ir savo iniciatyva.

**723.** Kovotojų bendradarbiavimas skyriuje turi būti pagrįstas drausme ir draugiškumo jausmu. Kiekvienas jų turi savo iniciatyva tuojau padėti savo vadui arba kovos draugui.

Reikia visada atminti, kad pergalė pasiekama tik bendromis, viena linkme į vieną tikslą nukreiptomis, visų kovotojų pastangomis.

Šių dienų kautynėse dažnai kovotojui tenka veikti atskirai, savarankiškai. Todėl asmeninis jo narsumas, sumanumas ir mokėjimas susivokti dabar turi ypatingai svarbią reikšmę.

Karui parengtas kareivis kautynėse turi mokėti naudotis vietove, vartoti jo turimas kovos priemones ir įvykdyti atskirus savarankiškus kovotojo uždavinius.

Nurodymai vietovės ir ginklų naudojimo reikalu yra rengiamosios kautynių mankštos dalykas.

Be visa to, kovotojas turi būti dar geras šaulys.

**724.** Karo veiksmų pagrindas yra netikėtumas ir su juo glaudžiai susijęs paslapties laikymas. Tai turi gerai suprasti visi kovotojai. Kautynių mokymo pagrindas turi būti staigumas ir netikėtumas, nes jie dažnai padeda nugalėti gausingesnį priešą.

Kiekvienas kovotojas turi mokėti klaidinti priešą. Antrą vertus, jis turi mokėti apsisaugoti ir nuo galimo netikėtumo iš priešo pusės.

**725.** Jau taikos metu reikia auklėti kovotojus, kad jie mokėtų elgtis netikėtumo atveju: būtų ramūs, šaltakraujai, telktųsi prie savo vado.

Nereikia leisti netvarkingai šaudyti, ypač tamsoje.

Netikėtai susitikęs su priešu, kiekvienas kovotojas, nieko nelaukdamas, be atodairos turi pulti priešą durtuvu.

### Kovotojas puolant

**726.** Puolant, kiekvienas kovotojas turi gairiškai veržtis pirmyn, kad kuo greičiau pasiektų priešą durtuvu.

Kovotojo slinkimo būdai priklauso nuo vietovės ir nuo priešo ugnies stiprumo. Jokių aklai sektinų pavyzdžių čia negali būti.

**727.** Slenkama nuo uždangos iki uždangos. Visada iš anksto reikia išžiūrėti sekančią uždangą ir numatyti būdus jai pasiekti.

Jei uždanga yra viso žmogaus ūgio aukštumo, tai slenkama stačiom ar kiek susilenkus, nesustojant.

Ten, kur tokių patogių aukštų uždangų nėra, slenkama perbėgimais.

**728.** Dalinio šuolio ribose kovotojo perbėgimai savarankiški: jis pats sprendžia, kada pakilti, kiek toli bėgti ir, svarbiausia, kur iš naujo gulti.

Kiekviena nauja vieta pasirenkama (išsižiūrima) ne perbėgimo metu, bet dar prieš pakilsiant.

**729.** Kiekvieno perbėgimo dydis ir greitis priklauso nuo vietovės ir nuo priešų ugnies stiprumo ir taiklumo.

Atviresnėje vietovėje, stipresnėje ir taiklesnėje ugnyje (ypač artimuose atstumuose) perbėgimai turi būti trumpesni ir greitesni. Sunkesnėse aplinkybėse kiekvienas jų turi trukti ne ilgiau kaip 5 sekundes, kad priešas nespėtų gerai nusitaikyti, tačiau ir per tą trumpą laiką reikia kaip galint toliau nubėgti.

**730.** Perbėgimų miklumas ir staigumas turi klaidinti priešą, jį nervinti ir blaškyti jo ugnį. Kiekvienam jų reikia pasirengti priešui nepastebimai ir, staigiai pakilus, žaibo greitumu sprukti į išsižiūrėtą vietą, išnaudojant visus patogesnius momentus: savo ugnies vaisius, sviedinių sprogimus, priešų ugnies susilpnėjimą, dūmus, rūką ir t.t. Atbėgus, staigiai kristi.

**731.** Nelabai raižytoje, nedideliais krūmeliais ar javais apaugusioje vietovėje, ypač ar-

čiau nuo priešų, dažnai pravartu bus ropoti arba šliaužte šliaužti.

Visai atviroje, priešui gerai matomoje vietovėje ropojimas ar šliaužimas netinka. Čia geriau slinkti perbėgimais.

**732.** Išnaudojant net ir mažiausias uždangas ir visas slaptesnes prieigas puolimo kryptimi, turi pasireikšti kovotojo sumanumas, o pačiuose perbėgimuose — jo vikrumas ir miklumas, kad tuo būdu, nepaisant priešų ugnies, puolimas eitų tinkamu greičiu.

Kiekvienas kovotojas slinkimo metu turi nuolat sekti priešą, savo vadą ir kaimynus.

**733.** Priešų lėktuvų puolimas ir jo dujų pasirodymas neatpalaiduoja kovotojo nuo priedermės vykdyti gautąjį uždavinį.

Užėjus dujoms, kovotojas veikia su dujokauke.

**734.** Veikdamas vilnyje kovotojas užima pirmąją ugniavietę ir pradeda ugnį vado įsakymu. Kiekvieną sekančią ugniavietę kovotojas užima ne iškart į ją įbėgdamas, bet iš pradžių krisdamas už uždangos ir paskui jau šliaužte iššliauždamas. Šaudymo joje kovotojas savo iniciatyva, jei vado kitaip neįsakyta.

Ugniavietė turi būti taip parinkta ir pritaikyta, kad ji kovotojui teiktų kaip galint geresnes sąlygas šaudyti ir pakankamą uždangą. Reikalui esant, kovotojas turi pagerinti ugniavietę, pasidarydamas atramą šautuvui. Niekad nepamiršti maskavimosi.



735. Kovotojas visais atvejais turi žiūrėti, kad jo ugnis būtų kuo taiklesnė, ypač artimesniuose atstumuose, kur valdymas pasidaro sunkesnis.

736. Ugnį paleidus, kiekvieno kovotojo dėmesys vilnyje turi būti nukreiptas į visų kovotojų ugnies ir judesio tarpusavio derinimą. Vienas kitam padėdami, bendro tikslo ir broliškumo jausmo skatinami, visi kovotojai turi nenuilstamai veržtis pirmyn.

Kiekvienas jų, kiek iššokęs pirmyn, turi žinoti, kad jį parems kiti kovotojai savo ugnimi. Antra vertus, jis turi žiūrėti, kad nekliudytų užpakaliniams kovotojams ir automatiškai ginklams veikti.

737. Veikiant su šarvuočiais, kiekvienas kovotojas turi stengtis kibti į priešą čia pat paskui šarvuočius. Šarvuočių pasiektas išdavas jis turi išnaudoti tuojau slinkdamas pirmyn.

Ypatingą dėmesį jis turi kreipti į artimas priešo prieššarvuotines priemones, kurių viena kita, sumaniai užklypta, dažnai gali būti sunaikinta kad ir nedidelio kovotojų skaičiaus sutelkta ugnimi. Visais atvejais apie pastebėtas prieššarvuotines priemones kiekvienas kovotojas turi tuojau pranešti artimiausiam vadui.

Šarvuočių sustojimas, jų grįžimas atgal ir apskritai jų išėjimas iš rikiuotės neturi stabdyti kovotojo veržimosi pirmyn: puolimas turi būti tęsiamas ir be šarvuočių.

Priešo pėstininkų užpultą šarvuotį reikia tuojau gelbėti.

738. Saugumo atžvilgiu geriausias sąlygas teikia gamtinės uždangos. Atviroje, uždangų neturinčioje vietovėje kovotojas apsikasa, nelaukdamas vado įsakymo.

Kada vienas kovotojas kasasi, kitas seka ir šaudo.

Apsikasimas neturi stabdyti veržimosi pirmyn. Reikiant perbėgti, ir geriausia uždanga turi būti apleista.

Kad būtų galima visada laiku pavartoti kastuvėlį, perbėgimo metu artimuosiuose atstumuose kovotojas paprastai jį nešasi parengtą rankoje.

739. Kuo arčiau nuo priešo, tuo atidesnis turi būti kovotojas, kad tinkamu momentu galėtų tuojau atakuoti priešą.

Patogiausias momentas atakai pradėti bus tada, kada priešas sudreba ar prislopintas mūsų ugnies. Šaukdami „valio“, visi kovotojai be atodairos puola pirmyn ir vienu ypu kimba į priešą. Vado ar kaimyno pradėta ataka turi būti visų kuo vieningiau paremta.

Vielų kliūtis kerpa žirklėmis aprūpinti kovotojai.

Nenorįs pasiduoti priešas turi būti nukautas.

Apkasuose besispiečiantį priešą naikinti granatomis.

Bėgęs priešas šaudomas užimant pirmas pasitaikiusias ugniavietes.

740. Atakai nepavykus, kovotojai prisiplaka prie žemės ir ginasi vietoje. Trauktis draudžiama.

741. Nakties puolime kovotojai, nuolat sekdami savo vadą, žiūri tylos ir tvarkos. Puolimo raidoje kiekvienas kovotojas turi mokėti išlaikyti duotąją kryptį ir glaudų ryšį su kaimynais. Priešui apšvietus vietovę prožektoriumi, šviečiamąja mina ar raketa, kovotojai tuojau prisiplaka prie žemės ir nejuda.

Priešui pradėjus šaudyti, atkakliai, be šūvio žengti pirmyn, kad greičiau būtų galima pulti durtuvais. Šaudyti galima tik vado įsakymu.

Kovotojai turi būti pratę veikti tamsoje ir visiškai pasitikėti savimi.

#### Kovotojas ginantis

742. Kiekvienas kovotojas turi gerai įrengti savo ugniavietę, kad ji, visų pirma, tiktų kuo geriau šaudyti, antra, būtų tinkama uždanga.

Pasidairęs po šaudymo lauką, kovotojas pirmiausia iširengia atramą ginklui, įvertina atstumus iki svarbesniųjų vietos daiktų ir pradeda kasti sau apkasą. Iki paskirto laiko jis turi būti pasirengęs kautynėms. Ištininiai dalinio apkasai ir susisiekimo eigos kasami vado įsakymu.

Kovotojas turi gintis vietoje iki paskutiniųjų. Be įsakymo jis niekad nepasitraukia.

743. Visi kovotojai turi mokėti atskirti įvairius pavojaus ženklus: bendrojo pavojaus, dujų, lėktuvų, šarvuočių ir t.t. ir žinoti, ką kiekvienu atveju reikia daryti.

Dujokaukė turi būti visada laikoma po ranka.

Parengtyje laikomi kovotojai turi būti pasirengę tuojau pradėti kautis.

Sekti ar pavojui skelbti paskirtas kovotojas turi būti ypatingai budrus naktį, rūke ir prieš švintant.

744. Bendro pavojaus ženklą išgirdęs (ar pamatęs), kovotojas tuojau užima savo ugniavietę ir pasirengia šaudyti.

Ugnis paprastai pradedama vado įsakymu. Netikėtai iš artimo atstumo priešui puolant, kovotojai pradeda ugnį patys.

745. Į priešo lėktuvus be vado įsakymo kovotojas nešaudo.

Pasirodžius dujoms, kovotojas užsideda dujokaukę ir veikia su ja, kol bus įsakyta nusimti.

746. Puolantį priešą reikia atremti ramia ir tiklia ugnimi. Arti prislinkusį priešą reikia smogti šautuvų ugnimi ar granatomis, o atkarojantį, ypač paskutiniu momentu, — granatomis ir durtuvais.

Priešui puolant naktį, kovotojai turi mokėti užimti savo ugniavietes greitai, bet tyliai ir tvarkingai. Nenustodami šaltakraujiškumo, jie turi ramiai ir atidžiai žiūrėti į priešą vienkart sekdami savo vadą.

747. Priešui puolant iš arti netikėtai, tamsoje, rūke, leidžiama akloji ugnis.

748. Priešo šarvuočių pasirodymas neturi bauginti kovotojų. Puolant jiems vieniems (be pėstininkų), visi kovotojai taiklia ugnimi šauda į jų angas.

Jei šarvuočiai puola su pėstininkais, tai įgudę šauliai šauda šarvuočius, o visi kiti — pėstininkus, kad tuo būdu juos atskirtų nuo šarvuočių.

### Kova su kavalerija

749. Kovotojas turi žinoti, kaip veikia kavalerija.

Netikėtas kavalerijos pasirodymas neturi jo bauginti. Jau taikos metu jis turi būti pratinamas kuo šalčiau sutikti kavalerijos ataką ir žinoti, kad mėgindamas bėgti, jis bus tikriausiai sukapotas.

750. Atmušant kavalerijos ataką lemiamą reikšmę turi rami ir taikli ugnis.

Tiek iš šautuvų, tiek iš kulkosvaidžių į priešą kavaleriją šaudoma nuolatiniu taikikliu. Taikyti į arklio krūtinę.

Geriausia šaudyti gulom: tokia padėtis šauliui užtikrina didesnę taiklumą, o priešą raitininkas negali jo kirsti arba durti ašmeniniu ginklu. Vengti susibūrimų ir grumtynių stačiom.

Stačiom arba klūpščiom šaudoma ypatingais atsitikimais iš uždangų.

751. Netikėto priešą kavalerijos užpuolimo atveju svarbu kaip galint greičiau paleisti ugnį. Pėstininkai turi būti įgudę greit išsiskleisti pavojinga kryptimi. Skleidžiamasi čia pat, nepaisant tarpeklių.

Išsiskleidus tuojau leidžiama ugnis ir mėtomos granatos. Granatas pradeda mėtyti raitininkams prisiartinus per 70—80 metrų.

Nesuspėjant užtaisyti šautuvų ir pavartoti rankinių granatų, veikiama durtuvu, šautuvo buože ir t.t.

### Kovotojas žvalgant ir saugojant

752. Žvalgymo sėkmingumas daug priklauso nuo atskirų žvalgų. Geras žvalgas pasižymi patvarumu, narsumu, miklumu, pasiryžimu ir mokėjimu susivokti.

Jis veikia tyliai, ramiai, visada pasirengęs kautis.

753. Naktį arba dengtoje vietovėje reikalingas didesnis atsargumas. Čia nulemia daugiau ausys nei akys. Miške ypač reikia žiūrėti tylos, vengti mindžioti sausas šakas. Naktį žiūrėti, kad nebarškėtų apranga.

754. Artinantis prie priešą, veikti labai atsargiai, ypač naktį arba dengtoje vietovėje. Žygiuoti laisvu nelygiu žingsniu, dažnai sustoti, pasiklausyti. Aptiktam priešą apsaugos (ar sekimo) postui be triukšmo nuimti skiriami rinktiniai kovotojai, pasižymėję fizine jėga ir mokėjimu slapčiau prislinkti.

Tokiais atvejais pasisekimas visiškai priklauso nuo jų miklumo ir sumanumo.

755. Žvalgymo ir saugos tarnyboje kovotojas gali būti skiriamas žvalgu, į apsaugos, į sekimo ar išpėjimo postą arba slapuką.

Žvalgai, apsaugos posto sargybiniai ir slapukai paprastai siunčiami be kuprinių.

756. Žvalgas gali būti priešakinis, dešinysis, kairysis, užpakalinis.

Vistiek, koks būtų patrulio uždavinys, atskiro žvalgo veikimo būdai iš esmės palieka tie patys.

Žvalgas turi žvalgyti priešą ir vietovę ir tuo saugoti dalinį (branduolį) nuo netikėtumo.

757. Paprastai žvalgai veikia poromis. Vienas jų skiriamas vyresniuoju.

Žvalgai nuolat turi parengtą (užtaisytą, su durtuvu ir tinkamai nešamą) šautuvą ir dujokaukę.

Atidžiai žvalgydami duotąją kryptį, žvalgai palaiko nuolatinį akies ryšį su patrulio viršininku.

Tarpusavyje žvalgai susikalba ženklais ar pusbalsiu.

Dieną žvalgai paprastai šuoluoja nuo vienos uždangos iki kitos taikydami prie vietos. Artimiausios uždangos ir yra eilinės žvalgų siektinos ribos.

758. Dieną žvalgai paprastai nenutolsta nuo branduolio daugiau kaip 400 metrų. Eilinėje riboje žvalgai stabtelėja, atidžiai peržvelgia priešakinį plotą ir slenka toliau.

Naktį, rūke, miške žvalgų nuotolis nuo branduolio priklauso nuo matomumo.

759. Eilinių ribų (uždangų) žvalgai siekia greitai. Jiems turi rūpėti kaip galint anksčiau pasižiūrėti, kas darosi už uždangos.

Kad nepatektų į priešų pasalas, besiantidami prie uždangos žvalgai turi veikti ypač atsargiai.

Visais atvejais žvalgai veikia taip, kad patys matytų kuo geriausiai, bet priešui būtų nematomi.

760. Abipusiniams ryšiams su patrulio viršininku palaikyti vartojami sutartiniai ženklai: stoka, pirmyn, priešas, daugiau dešinę, daugiau į kairę, dujos, šarvuočiai, lėktuvai.

Reikia vengti sudėtingų, iš tolo sunkiai išgirdimų ženklų.

Apie pastebėtą priešą sutartu ženklu tuoju pranešama viršininkui. Netikėtai susitikus su priešu, išpėjama šūviu.

Kad galėtų kuo greičiau išpėti apie priešų šarvuočius, žvalgai, kur reikia, turi būti aprūpinti raketomis.

761. Bet kurio patrulio žvalgai viršininko įsakymu turi mokėti atsargiai žvalgyti uždangas (ypač artinantis prie jų pakraščių) ir priversti pasislėpusį priešą pasirodyti.

762. Branduoliui sustojus, žvalgai užima patogias sekti vietas ir savaime virsta apsaugos postais.

**763.** Apsaugos postas turi saugoti nuo netikėtumo vietoje stovintį branduolį (sargybos, užtvaros ar sustojusio patrulio). Paprastai apsaugos postas gauna tam tikrą sekimo lauką.

Nelygu aplinkybės (matomumas, vietovė ir t.t.) ir apsaugos postą išskyrusio dalinio dydis ir uždavinys, apsaugos postas statomas už kelių dešimtų, kai kada net už kelių šimtų metrų nuo to dalinio, bet visais atvejais ne toliau kaip už 400 metrų.

Į apsaugos postą skiriama mažiausiai du bendrą uždavinį turį sargybiniai. Vienas jų skiriamas vyresniuojui.

Panašiai, kaip ir žvalgai, apsaugos posto sargybiniai turi turėti nuolat parengtus šautuvus ir dujokaukes.

**764.** Apsaugos posto vieta parenkama taip, kad pavojinga kryptimi jis turėtų kaip galint platesnį akiratį ir būtų paslėptas nuo priešo akių.

Abu sargybiniai užima jiems skirtas vietas netoli viens nuo kito: dieną taip, kad galėtų lengvai susikalbėti balsu, naktį — pusbalsiu. Jei vienas įlipa į medį ar į bokštą, antras paprastai lieka apačioje, nebent ryšis su vadu galima palaikyti ir iš viršaus.

Apsaugos postas turi atidžiai ir nuolat sekti jam pavestą lauką, neišduodamas savo vietos. Vienam sargybiniui išvykus su pranešimu pas vadą, seka antras.

Apsaugos postas nesisveikina. Rūkyti draudžiama. Kalbos leidžiamos tik uždavinio reikalais.

Į viršininkų klausimus atsakinėja nepertraukdami sekimo.

**765.** Draudžiama naktį vienu metu abiem sargybiniams sekti gulom ir būti uždengtomis (pošalmiu ar apikakle) ausimis. Vienas sargybinis visada turi sekti stačiom, o antras gali sekti gulom arba sėdom.

Ypatingai budrūs sekėjai turi būti tamsoje, prieš švintant ir apskritai daugiau dengtoje ir sunkiau sekamoje vietovėje.

**766.** Pastebėjęs priešą ar šiaip ką įtartina, apsaugos postas praneša vadui (balsu, sutartu ženklu, per vieną iš sargybinių, būtinam reikalui esant — šūviu).

Svarbu pranešti, koks, būtent, priešas pastebėtas: pėstininkai, kavalerija, šarvuočiai ir t. t. Apie pastebėtus šarvuočius, taip pat dujinio puolimo atveju reikia pranešti greičiausiai ryšio priemonėmis (pav., raketomis).

Netikėto puolimo atveju, negalint kitaip pranešti, apsaugos postas šaudo.

**767.** Apsaugos postas be jį paskyrusio vado įsakymo nieko nepraleidžia nei iš priešo pusės, nei į priešą pusę, išskyrus vadus, patrulius, slapukus, jeigu juos pažįsta.

Visus kitus dieną už 50—100 m, o naktį — kai tik pamato, sargybinis stabdo, šaukdamas: „Stok — šausiu!“, ir išpėja ženklais.

Stabdomam sustojus, iššaukia vadą. Kol jis atvyks, sargybinis nepaleidžia sustabdytojo

šios vietos, nesileidžia su juo į jokias kalbas ir visą laiką yra pasirengęs pavartoti ginklą.

Pėstiems prieš bėgliams įsako mesti ginklus, pasitraukti nuo jų ir pakelti rankas, o raitiems, be to, dar nultipti nuo arklių ir atleisti pavaržas.

Jei stabdomasis, du kartus sušukus: „Stok — šausiu“, nesustoja, — sargybinis šauna.

**768.** Postai keičiami atsižvelgiant į oro sąlygas ir kitas aplinkybes. Arti prieš, neturint gerų prieigų, kur šviesoje pakeisti neįmanoma, postai paprastai keičiami tik sutemus.

Kad postas būtų nuolat kuo geriau susivokęs aplinkybėse ir pareigose, kas kartas keičiama tik po vieną sargybinių.

**769.** Priešui užpuolus, apsaugos postas traukiasi prie branduolio. Vienu atveju jam gali būti nurodyta trauktis tik vado įsakymu, kitu atveju — savo iniciatyva.

Visais atvejais apsaugos postas turi išpėti branduolį.

**770.** Svarbesniais atsitikimais priešui sekti dar statomi slapukai. Jie būna visiškai paslėptoje vietoje, iš kur geriausiai galėtų sekti priešą. Tas vietas jie užima kuo slapčiausiai.

Į slapukus skiriami 2—3 kovotojai, kurių vienas — vyresnysis.

Draudžiama rūkyti, kalbėtis. Slapukai nieko nesulaiko ir neklausinėja. Net smulkius prieš žvalgomuosius patrulius praleidžia.

Apie pastebėtas priešo rengiamo puolimo žymes tuojau praneša sutartu ženklu. Priešui pradėjus pulti netikėtai iš artimo atstumo, išpėja šūviais.

Ypatingai greitai turi išpėti pastebėję prieš šarvuočius.

Slapukai nekeičiami: jie būna vietoje tam tikrą laiką arba iki tam tikro ženklo.

**771.** Lėktuvų, šarvuočių, dujų ar bendram pavojui išpėti skiriami įvairios sudėties sekimo - išpėjimo postai.

Sekimo - išpėjimo postai turi būti ypatingai budrūs: turi laiku susekti gresiantį pavojų tiek ore, tiek žemėje.

Pastebėję priešą ar ką nors įtartina jo pusėje, jie tuojau praneša vadui (balsu, ženklu, netikėtumo atveju — šūviu).

Ypatingai svarbu savo laiku pastebėti ir pranešti apie prieš šarvuočius, lėktuvus ar dujinio puolimo žymes.

Sekimo - išpėjimo postai turi gerai žinoti visus tam tikrame bare nustatytus išpėjamuosius ženklus.

Jie taip pat turi sekti visus saugos dalinių ir kaimyninių postų išpėjamuosius ženklus.

Nelygu gauti nurodymai, vienu atveju sekimo - išpėjimo postai apie pastebėtus (išgirtus) ženklus tuojau praneša vadui, kitu atveju, nieko nelaukdami, tuos ženklus kartoja ir tuo būdu išpėja apie pavojų visus apylinkėje esančius vienetus.

### Įgudę šauliai

**772.** Įgudę šauliai šaudo priešo vadus, sekėjus, automatinių ginklų žmones, šarvuočius ir apskritai svarbesnius, kad ir tolimesnius, staigiai pasirodančius ir greit pranykstančius taikinius.

Įgudusiems šauliams, vykdant ugnies uždavinius, paprastai duodama daugiau savarankiškumo.

### Šaudmenų tiekėjai

**773.** Skirti šaudmenims tiekti kovotojai turi būti pratę greitai surasti šaudmenyną ir paimitus šovinius atnešti į nurodytą vietą, nepaisydami jokių kliūčių. Čia atvykę jie tuojau praneša, kiek ir kokių šaudmenų atnešė.

**774.** Priešo sekamame plote šaudmenų tiekėjai turi veikti kuo slapčiau. Prieš išvykstant šaudmenų tiekėjams nurodoma, kur yra šaudmenynas, kuriuo keliu prie jo eiti, kokių šaudmenų iš jo paimti ir kur juos nunešti.

Kad šaudmenų tiekėjai galėtų, kur reikia, tinkamai šliaužti, jie aprūpinami tam tikrais maišais, kurie su įdėtais šoviniais vilkte velkami.

**775.** Šaudmenų tiekėju gali būti paskirtas bet kuris kovotojas, todėl kiekvienas kovotojas turi mokėti greitai, mikliai kimšti šovinius į apkabas (šautuvų ar l. kulk.), o s. kulkosvaidžių daliniuose — kimšti šovinius į juostas ir sudėti jas į šovinių dėžes ar būgnelius.

### Sužeisti kovotojai

**776.** Lengvai sužeisti kovotojai siunčiami vieni be palydovų į bataliono tvarstyklą. Vyks ta jie su šautuvais ir su dujokaukėmis. Šovinių pasilieka vieną apkabą, kitus palieka dalinyje.

**777.** Sunkiau sužeistus išneša kuopų sanitariai arba kiti tam reikalui paskirti kovotojai. Jų ginklai, šoviniai, šalmai ir pionieriniai įrankiai paliekami dalinyje. Dujokaukė visais atvejais paliekama prie sužeisto.

Kur dėti visus kitus evakuojamojo kovotojo daiktus, nustato atskiros taisyklės.

**778.** Pirmąją pagalbą sužeistajam suteikia jo artimiausias kovos draugas. Tačiau niekas negali savavališkai pasišalinti iš savo dalinio, teisindamasis lydėjęs ar nešęs sužeistąjį.

**779.** Sunkiai sužeistiems nešti paskirti kovotojai sužeistuosius atiduoda artimiausiam rezervo daliniui, o patys grįžta į savo vietas. Grįždami jie užsuka į šaudmenyną ir parneša daliniui šovinių.

**780.** Traukiantis, sužeistieji, kur tik galima, turi būti evakuojami. Kario garbė reikalauja priešui jų nepalikti.

## II Skirsnis

### ŠAULIŲ SKYRIUS

#### Bendrybės

781. Skyriaus sudėtis aptarta šio statuto I skyriaus II skirsnyje „Pėstininkų dalinių sudėtis ir jų ypatumai“. Tam tikrais atvejais būrio vadas gali paskirti skyrininko valdžion iš 4-to skyriaus vieną kitą šautuvinių granatų svaidytoją ar įgudusį šaulį. Skyriaus sudėties mažinimo reikalu laikytis 25 str. pabaigoje duotų nurodymų.

782. Nustojęs kovotojų, teturėdamas tik 3—4 numerius lengv. kulkosvaidžiui aptarnauti, skyrius ugnies atžvilgiu vis dar pakankamai pajėgus ir turi toliau vykdyti gautąjį uždavinį. Apskritai, rikiuotėje likusių kovotojų pareiga — visais atvejais užtikrinti automatinio ginklo veikimą.

Pritrūkus automatiniam ginklui šovinių, naudojama skyriaus pareigūnų nešiojamoji šovinių norma, vėliausiai — paties skyrininko, jo pavaduotojo ir taikytojo šoviniai.

783. Skyrininkas yra beveik vienintelis vadas, kuris ir kautynėse gali turėti be tarpinės įtakos kiekvienam savo kovotojui.

Jis turi būti pavyzdžiu visiems skyriaus pareigūnams. Nuo jo būdo ir energijos priklauso viso skyriaus veikimas.

784. Gavęs uždavinį, skyrininkas duoda savo skyriui trumpą, paprastą įsakymą (žodžiais arba ženklais). Veikdamas su savo skyriumi, jis visada turi sau laiduoti galimumą nuolat matyti savo skyrių, nuolat sekti priešą ir kautynių lauką ir susirišti su būrio vadu.

Laukiant susidūrimo su priešu, jis turi rūpintis skyriaus saugumu.

785. Skyrininkas turi gerai laikyti savo rankose skyrių. Remdamasis savo sekimo išdavoimis ir būrio vado įsakymais, taip pat žiūrėdamas kaimynų veiksmų ir sunkiųjų priemonių ugnies, jis valdo ir derina lengvojo kulkosvaidžio ir šaulių veiksmus.

786. Skyrininkas nuolat žiūri, kad kryptis būtų išlaikyta, kad skyriaus kovotojai taikytųsi prie vietos, kad ugnis būtų taikli, kad šaudmens būtų tikslingai naudojami, kad atstumai būtų tiksliai sprendžiami, kad kovotojai, kur tik reikia, vartotų kastuvėlį ar dujokaukę, kad skyrius veiktų drausmingai ir tvarkingai.

787. Kautynėms kiek ilgiau aprimus, jis rūpinasi skyriaus auklėjimu, jo sveikatingumu ir švara, žiūri, kad ginklai ir visos kitos reikmenės būtų tvarkoje ir kad jų būtų kiek reikiant.

788. Skyrininkas valdo balsu, švilpuku, ženklais ir savo paties pavyzdžiu.

789. Skyrininko pavaduotojas yra kartu ir jo padėjėjas. Jis prižiūri, kad kiek pirmyn išėjusio skyrininko ženklais duodami



įsakymai visų skyriaus kovotojų būtų stropiai vykdomi.

Skyrininko pavaduotojo pareiga rūpintis ryšiais ir šaudmenų tiekimu. Be to, jis žiūri, kad niekas neatsiliktų užpakalyje, ir turi būti nuolat pasirengęs pavaduoti skyrininką.

Tam tikrais atvejais skyrininko pavaduotojui gali būti pavesta prižiūrėti arba net savarankiškai valdyti tokią skyriaus dalį (pav., lengv. kulkosvaidį), kuriai skyrininko įtaka dėl atstumo ar kitos kurios priežasties neįmanoma.

**790.** Vyresnieji šauliai padeda skyrininkui vadovauti, laiduodami jo įtaką šaulių veiksmams. Jie turi žiūrėti, kad šaulių ugnis būtų tvarkinga ir taikli, kad būtų šaudomi nurodytieji taikiniai, kad taikikliai atitiktų atstumus, kad perbėgimai eitų tvarkingai nurodyta kryptimi be nereikalingų susibūrimų ir t. t.

Visa tai jie daro skyrininko įsakymais, o jų negaudami — savarankiškai.

Tam tikrais atvejais vienam ar kitam vyresniųjų šaulių gali būti pavesta vadovauti atskirai veikiančiam skyriaus daliai.

### Skyrius puolant

#### Artėjimas

**791.** Artėjant, skyrininkas turi žiūrėti, kad jo skyrius artėtų pagal būrio vado įsakymus, darniai su visu būriu, kuo geriausiai išnaudodamas vietovę.

Jis laikosi bendrosios krypties, nekliudydamas kaimynams, ir žiūri, kad skyriaus viduje

atstumai ir tarpekiai būtų iš tikrųjų pritaikyti vietovės savumams.

**792.** Pavojingame plote, kur gali apšaudyti priešo artilerija ar tolimi sunk. kulkosvaidžiai, arba užklupti priešo aviacija, skyrius paprastai artėja vorele po du arba dvilype vorele.

Į vorelę po vieną skyrius persirikiuoja tik būtinam reikalui esant (pav., eidamas per siaurumą) ir tai tik trumpam laikui.

Į saują skyrius rikiuojasi tada, kada jis turi būti daugiau surinktas ir labiau parengtas pradėti kautis. Ši rikiuotė įgalina kiekvieną kovotoją geriau išnaudoti vietovės savumus, greitai paleisti kulkosvaidžio ir priešakinių šaulių ugnį, greitai užimti pozicijas viename ar kitame šone ir, apskritai, pakeisti kryptį.

Per atvirus, gerai prieš sekamus ir šaudomus plotus žengiama greičiau, kaip galint didesniais šuoliais, platesnėmis rikiuotėmis, kartais net vilnimis (341 str.) ir išnaudojant ugnies pertraukas.

Priešo akląja ugnimi šaudomus plotus reikia apeiti. Negalint apeiti — elgtis, kaip pirmuoju atveju.

**793.** Kad galėtų kuo geriau ir anksčiau žvilgtelti į vietovę ir susivokti aplinkybėse, skyrininkas turi dažnai išeiti kiek į priešakį ar į šoną, nenustodamas ryšio su skyriumi. Tokiais atvejais skyrių jo nurodymais veda pavaduotojas. Ryšį su būrio vadu palaiko skyrininko pavaduotojas arba atskirai tam reikalui paskirtas kovotojas.

Jei yra pavojaus būti netikėtai priešo užkluptiems, ypač iš šono, tai skyrininkas pavojinga kryptimi turi išsiųsti žvalgus.

#### Puolimas iki atakos

**794.** Priešui nematomomis priegomis į išėties ribą atvestas skyrius užima jam skirtą vietą priešais puolimo tikslą, pasirūpinęs sekimu ir saugumu. Iš išėties ribos skyrius puola skyrininko įsakymu.

Įsakymas turi būti trumpas ir paprastas. Mažiau teturint laiko, nurodoma vietovėje priešas, puolimo kryptis arba tikslas ir puolimo pradžia. Turint daugiau laiko, be to, dar kuo smulkiau supažindinama su tuometinėmis aplinkybėmis\*), su kaimyninių skyrių uždaviniais (puolimo kryptimis), su sunkiųjų priemonių ir padedamųjų ginklų (pirmiausia artilerijos) veikimu.

**795.** Nustatytą valandą ar pagal ženklą skyrius vienu šuoliu greitai puola pirmyn. Čia svarbu priešą užklupti netikėtai ir kaip galint greičiau nutolti nuo išėties ribos dar prieš pradėdant veikti priešo ugnies priemonėms.

**796.** Pradedant pulti tiesiog iš artėjimo ar žygio rikiuotės, prieš įžengiant į tikrosios priešo pėstininkų ugnies plotą skyrių reikia tinkamai surikiuoti. Tolimesniuose nuo priešo atstumuose skyrius pa-

\*) Bendrais bruožais su aplinkybėmis skyrius jau bus supažindintas artėjimo ruožtu.

prastai puola sauja, artimesniuose — vilnimi.

Sekamoje priešo ugnyje net ir tolimesniuose atstumuose skyrius puola vilnimi.

**797.** Tolimesnėje puolimo raidoje, vistiek, ar puolama iš anksčiau užimtos išėties ribos, ar tiesiai iš artėjimo ar žygio rikiuotės, skyrius, taikydamasis prie vietos ir išnaudodamas sunkiųjų pėstininkų priemonių ir padedamųjų ginklų ugnies išdavas, turi atkakliai slinkti pirmyn. Savo ginklų ugnį skyrius pradeda leisti kaip galint vėliau, paprastai tik artimuose atstumuose; tuo pat metu skyrininko įsakymu šauliai užsideda durtuvus.

Nuolatinis, atkaklus, bet tylus ir kaip galint daugiau paslėptas slinkimas veikia priešą daugiau nei triukšminga, dažnai dėl tolumo nepakankamai taikli ugnis.

**798.** Nelygu vietovė ir priešo ugnies tikrumas, skyrius perbėginėja arba visas, arba dalimis, arba atskirais kovotojais.

Dengtesnėje vietovėje skyrininkas atstumus ir tarpeklius mažina, atviresnėje — didina.

Priešo nešaudomus (nepavojingus) plotus pereina saujomis, žingsniu. Atvirus, gerai šaudomus plotus reikia perbėgti kaip galint greičiau. Smulkiau apie perbėgimus žr. 727, 729 — 732 str.

Vykdamt perbėgimus tose ribose, iš kurių nešaudoma, reikia giliau slėptis už uždangos. Priešui sekti skyrininkas paskiria vieną kovotoją.

**799.** Skyrininkas atsako už tinkamą krypties išlaikymą. Krypties skyriaus slinkimas neturi trukdyti kitų skyrių slinkimo. Tokiais atvejais krypties skyriumi savaime pavirsta labiausiai į priekį pasistumėjęs skyrius.

**800.** Juo toliau įeinama į priešų pėstininkų tikrąją ugnį, tuo skyriaus judesys darosi vis labiau ir labiau priklausomas nuo sunkiųjų priemonių ir artilerijos paramos.

Kiekvienas priešų ugnies susilpnėjimas turi būti tuojau išnaudotas sekančiam šuoliui, kad kuo greičiau būtų pasiektas priešas.

Į šuolį skatina įsakymu ar asmeniniu pavyzdžiu skyrininkas, jo pavaduotojas, vyresnieji šauliai.

**801.** Artilerijos ugnies užtvaras skyrius perbėga arba iš karto visas, pasinaudojęs pertrauka tarp ugnies smūgių, arba atskirais kovotojais.

Patekus į šoninę sunk. kulk. ugnį, geriausia išeiti skyriui — vienu šuoliu be atodairos pulti pirmyn.

Prireikus stabtelti atviroje vietovėje, tuojau apsikasama, bet tai neturi sutrukdyti puolimo eigos.

Skyriui per daug išsitiesus ar kiek pakrikus, skyrininkas turi jį tuojau sutvarkyti, pasinaudodamas artimiausia uždanga.

**802.** Prireikus pavartoti savo ugnies priemones, pirmiausiai skyriuje paleidžiama lengv. kulkosvaidžio ugnis, o paskui — ir šaulių.

Savoji ugnis turi būti kreipiama į labiausiai skyriui slinkti kliudančias priešų ugniavietes. Apie priešų ugniavietes, kurių skyriaus priemonėmis neįmanoma nuslopinti, skyrininkas tuojau praneša būrio vadui.

**803.** Kadangi persvara kautynėse pasiekiamą ne iššautų šaudmenų kiekiais, bet ramia, taiklia ugnimi ir nuolatiniu slinkimu pirmyn, tai palaipsniui vis labiau artėjant prie priešų, kada sunkiųjų priemonių ir artilerijos parama darosi vis mažiau įmanoma, skyrininkas turi reikšti dar didesnę sumanumą, dar didesnę energiją.

Ugnies drausmę išlaikyti, ugnį ir judesius suderinti ir skyriaus puolamąją dvasią palaikyti skyrininkui padeda jo pavaduotojas ir vyresnieji šauliai.

Šaudmenų vartojimą taip tvarkyti, kad jų pakaktų lemiamu momentu atakai parengti.

**804.** Priešų dujinis puolimas neturi stabdyti skyriaus veiksmų. Energingas veržimasis pirmyn yra geriausia priemonė kuo greičiau išeiti iš apnuodyto ploto.

Pasirodžius dujinio puolimo žymėms, reikia tuojau užsidėti dujokaukes ir įspėti vadą ir kaimynus. Apnuodytos vietos apeinamos ar pereinamos su uždėtomis dujokaukėmis.

**805.** Lengvajam kulkosvaidžiui išėjus iš rikiuotės, skyrininkas toliau veikia su likusiomis

ugnies priemonėmis, vartodamas spiestinę šautuvų ugnį.

**806.** Puolant su tankais, skyrius veiksmai iš esmės nepakitėja. Jis puola priešą, kur tik galima, čia pat paskui tankus.

Reikia atsiminti, kad į tankus paprastai bus suspiesta ugnis. Todėl, veikdamas arti tankų, skyrius turi ypač gerai išnaudoti uždangas.

Skyrininkas turi būti visada pasirengęs padėti tankams, nukreipdamas savo priemonių ugnį į pasireiškusias artimas priešo prieštan- kines priemones.

Tankų išėjimas iš rikiuotės, jų sustojimas ar grįžimas atgal neturi veikti bendros puolimo eigos.

**807.** Nakties puolime skyrius, nepaisydamas priešo ugnies, turi kuo tyliau, be šūvių, kaip galint greičiau pasiekti priešą durtuvais.

Į vilnį skleidžiasi būrio vado įsakymu sumažintais tarpekliais (vidutiniškai 1 žingsnis).

Ypatingas skyrininko dėmesys turi būti kreipiamas į valdymą, į krypties laikymą ir į ryšius su būrio vadu ir kaimynais.

Apylinkę apšvietus (priešo raketa, prožektoriumi), skyrius staigiai gula.

### A t a k a

**808.** Rengiantis atakai, skyrius turi priėti kaip galint arčiau prie priešo. Verčiau būti kliudytam vieno kito savos artilerijos ar minosvaidžio sviedinio, negu pradėti ataką iš per-

daug didelio atstumo ir rizikuoti būti sunaikintam priešo kulkosvaidžių ugnimi.

**809.** Artilerijai, minosvaidžiams ir sunk. kulkosvaidžiams nukėlus ugnį pirmyn ar į šonus (404 str.), sustiprintos lengv. kulkosvaidžių, šautuvinių granatų ir šautuvų ugnies priedangoje prislinkęs kaip galint dar arčiau prie priešo (405 str.), skyrius atakuoja.

**810.** Ženklu atakai pradėti paprastai būna būrio vado sutartinis ženklas, o kartais — artilerijos ugnies perkėlimas. Tačiau labai dažnai ataka gali būti pradedama skyrininko iniciatyva.

Skyrininko iniciatyva ataka pradedama pastebėjus priešo susilpnėjimą arba kaimynų iniciatyvai paremti.

**811.** Skyrius atakuoja skyrininko įsakymu ar jo asmeniniu pavyzdžiu. Visi kovotojai, kaip vienas, neišskiriant ir kulkosvaidininkų, šaukdami „valio“, vienu šuoliu puola priešą. Taikytojas, reikalui esant, šaudo ir judesy.

Nepasiduodąs priešas turi būti vietoje nukautas. Kaunamasi visomis priemonėmis: artimais šūviais, granatomis, durtuvais, buožėmis, kastuvėliais ir t.t. Apkasuose besiginąs priešas naikinamas granatomis.

Vielų kliūtys turi būti pereinamos greitai, tvarkingai, nesusibūriant. Spragoms praplėsti skyrininkas paskiria žirklemis aprūpintus kovotojus.

**812.** Iš artimos išeities ribos puolimas paprastai iškart būna bendrosios atakos pobū-

džio, kuri prasideda iš anksto numatytu laiku arba pagal ženklą. Skyrininko pavyzdžiu skyrius staigiai puola vienu šuoliu, nesidairydamas į kaimynus, čia pat paskui perkeliama sunkiųjų priemonių ir artilerijos ugnį.

813. Atakai nepavykus, trauktis draudžiama. Mėginant trauktis, tik dar daugiau pakiltų priešų nuotaika, o mūsų nuostoliai būtų dar skaudesni.

Tokiais atvejais žūt būt laikytis vietoje.

814. Naktį iki atakos atstumo priartėjama tyliai, be šūvių ir atakuojama be „valio“.

#### Skverbimasis į gilumą

815. Atakai pavykus, skverbiamasi į gilumą. Šiuo puolimo ruožtu puolantysis turi būti ypatingai atkaklus ir pasiryžęs. Čia priešas veikia iš arti ir iš kelių pusių. Be to, ir savųjų ginklų parama čia daug sunkesnė.

Puolantysis turi mokėti išlaikyti plotą ir nugalėti paciliui sutiktus priešų lizdus; jis turi nenuilstamai veržtis pirmyn iki galutinės pergalės, kol tikslas bus pasiektas.

816. Atakai pavykus, lengvasis kulkosvaidis čia pat iš pirmos pasitaikiusios ugniavietės šauda besitraukiantį priešą, pasirengęs atremti kontrataką.

Lengvojo kulkosvaidžio priedangoje skyrininkas sutvarko skyrių ir puola toliau, nurodęs jam kryptį ir puolimo tvarką. Skyrininkas

turi susivokti kaimynų padėtyje ir nepamiršti ryšio su būrio vadu.

817. Tolimesnis puolimas turi būti vykdomas nepaisant nei šonuose pasilikusių priešų ugniaviečių, nei atsilikusių kaimynų.

Sutiktos priešų ugniavietės naikinamos staigiais, kuo stipresnės ugnies paremtais, smūgiais. Apie pastebėtas sunkiųjų priemonių ugniavietes tuojau pranešama būrio vadui.

818. Priešui kontratakuojant, skyrius gula ant žemės ir atsmogia kaip galint stipresne ugnimi, nesitraukdamas net apėjimo pavojui gresiant.

#### Puolimo pertrauka

819. Puolimo pertraukos metu skyrius, vis tiek, ar vado įsakymu sustojo, ar priešų buvo priverstas sustoti, pasiektai ribai išlaikyti pasirengia gintis; tačiau visais atvejais jis turi būti pasirengęs bet kuriuo metu pulti toliau. Skyrininkas duoda ugnies uždavinius, įsako žpsikasti, nustato kautynių parengtį, pasirūpina papildyti šaudmenis ir susiriša su kaimynais.

Kaimynams atsilikus, jis pasirūpina savo sparnų apsauga. Apie skyriaus padėtį praneša būrio vadui.

820. Sąlyčiui su priešų palaikyti skyrininkas sutvarko nuolatinį priešų sekimą, nelygu aplinkybės, vienur pasiūsdamas žvalgus, kitur statydamas apsaugos postą.

Apie pastebėtą priešų persigrupavimą ar

mėginimą atsipalaiduoti tuojau praneša būrio vadui.

Prieblandoje, dūmuose ar rūke skyrininkas dar labiau padidina budrumą.

### Skyrius ginantis

#### B e n d r y b ė s

821. Gavęs ginti vieną ar kitą vietą, skyrius gina ją atkakliai, nieku būdu be įsakymo jos neužleidžia.

Jam gali tekti gintis tiek pagrindinėje pozicijoje, tiek jos saugoje. Antruoju atveju skyrius gali būti statomas tiek saugos pasipriešinimo ruože, tiek sekimo ruože (kaip lauko sargyba).

Sekantieji straipsniai taikomi skyriui pagrindinėje pozicijoje.

822. Paprastai gynimo uždavinį gavęs skyrius veikia nedalomas, sudarydamas atsparos lizdą.

Skyriaus ugnis papildo sunk. kulkosvaidžių ugnies užtvaras ten, kur dėl vietovės savumų sunk. kulkosvaidžių ugnies užtvaros ištisumas (tolydumas) neįmanomas, ir ten, kur ją reikia sutirštinti.

Be to, skyriai saugo iš fronto flankuojamai šaudančias sunkiąsias priemones.

Paprastai lengv. kulkosvaidis šaudo prieš save. Prireikus jam kryžiuoti ar flankuoti, iš priekio jis turi būti apsaugotas šaulių.

### R e n g i m a s i s g i n t i s

823. Rengiantis gintis, skyrininkas turi:

- a) pasirūpinti saugumu (išstatyti betarpiinę apsaugą, sutvarkyti sekimą);
- b) parengti skyriaus ugnį, nustatyti atstumus;
- c) pravalyti šaudymo lauką, apsikasti, užsimaskuoti;
- d) pasirūpinti ryšiais su būrio vadu;
- e) sutvarkyti skyriaus kautynių parengtį;
- f) pasirūpinti šaudmenimis.

Visi rengiamieji veiksmai turi būti vykdomi nuo pat pradžios slaptai.

824. Parengdamas skyriaus ugnį, skyrininkas turi nurodyti ugnies uždavinius ir kovotojų vietas. Jis turi viską taip tvarkyti, kad skyrius (pirmiausia lengv. kulkosvaidis) galėtų šaudyti visą laiką ir laiduotų sau galimumą veikti suspiesta ugnimi pavojingiausia kryptimi.

Šaulių ugnis turi būti nukreipta į įvairias mažesnes prieigas. Jei yra priskirtų šautuvinių granatų svaidytojų, tai jiems duodama svaidyti į lėkštosios trajektorijos ginklų nepasiekiamas vietas.

825. Paprastai skyriaus atsparos lizdas turi būti taip įrengtas ir sutvarkytas, kad skyrininkas galėtų jį visą betarpiškai pats valdyti.

Ypatingais atsitikimais, skyriui susiskaldžius dviem atskirais atsparos lizdais, prie vieno lieka skyrininkas, prie antro jo pavaduotojas.

826. Atskiros kovovietės turi būti gerai pri-  
taikytos prie vietovės ir taip suderintos tarpu-  
savy, kad nekliudytų viena kitai šaudyti.

Susibūrimų reikia vengti.

827. Skyriuje turi būti numatyta toles-  
nių taikinių šaudymas ir da-  
lyvavimas ugnies užtvaroje.

Lengvojo kulkosvaidžio dalyvavimas  
ugnies užtvaroje yra jo pa-  
grindinis uždavinys, visi kiti  
uždaviniai — šalutiniai.

Tolesni (už ugnies užtvaros ribos) taiki-  
niai paprastai šaudomi tik svarbesnieji ir pa-  
togesnieji, pirmoje eilėje, kur pakanka, var-  
tojant spiestinę šautuvų ugnį, o svarbesniais  
atsitikimais — lengvojo kulkosvaidžio arba  
viso skyriaus spiestinę ugnį.

Aklajai ugniai naktį, rūke, dūmuose, o dali-  
nai ir šaudant su dujokaukėmis, svarbesnėmis  
šaudymo kryptimis pasirengiama iš anksto,  
paruošiant ginklams tam tikras padedamąsias  
priemones (pav., tam tikras atramas, kuriomis  
nepalankiose aplinkybėse būtų galima nusta-  
tyti ginklo kryptį ir pakilimą).

828. Skyrininkas būna ten, iš kur galėtų  
matyti skyrių, šaudymo lauką ir sparnus, pa-  
togiai valdyti ir susirišti. Paprastai jis būna  
kiek arčiau prie lengv. kulkosvaidžio.

829. Atsparos lizdo ginamieji įrengimai  
turi būti tokie, kad vietovėje neišsiskirtų.

Paprastai kovotojai įsirengia vieninius ap-  
kasus. Kur reikia, kasami klaidinamieji ap-  
kasai.

Jei vietovės savumai neleidžia saugiai su-  
sisiekti atsparos lizdo viduje, su užnugariu ir  
gretimais lizdais, tai, turint pakankamai laiko,  
būrio vadas gali įsakyti iškasti reikalingas su-  
sisiekimo eigas.

Visi ginamieji darbai turi būti nuo pat pra-  
džių rūpestingai slepiami ir maskuojami nuo  
priešo akių (nuo žemės ir iš oro).

830. Numatant, kad priešas gali tuojau  
pulti, atsparos lizdas rengiamas taip palaips-  
niui, kad skyrius galėtų pradėti ugnį bet ku-  
riuo momentu.

Rengiantis, turi būti nuolatinis sekimas,  
lengv. kulkosvaidis ugniavietėje parengtas,  
šautuvai — vietose ant atramų.

831. Atsparos lizdą įrengus, skyrininkas,  
atsižvelgdamas į gautus įsakymus ir priešo  
galimumus, sutvarko skyriaus parengtį, nusta-  
to nuolatinę sekimo-įspėjimo tarnybą, budėji-  
mą prie lengv. kulkosvaidžio, ryšius, šaudme-  
nų išteklius, poilsio ir budėjimo tvarką ir t. t.

Budėjimas prie lengv. kulkosvaidžio pa-  
prastai gali būti sujungtas su sekimo-įspėjimo  
tarnyba (bendrajam, oro, šarvuočių ar dujų  
pavojui susekti ir įspėti).

Paprastai skyriuje budi  $\frac{1}{3}$  visų kovotojų.

Budinčioji kovotojų pamaina turi būti nuo-  
lat pasirengusi užimti savo vietas ir pradėti  
ugnį.

Su būrio vadu, su savo sekimo-įspėjimo  
postu ir su kaimynais turi būti akies ryšys.

832. Skyrininkas atsako už savalaikį ir tvarkingą kovoviečių užėmimą, kuris labiausiai priklauso nuo geros sekimo-įspėjimo tarnybos.

Prieblandoje, prieš švintant, dūmuose, rūke, pūgoje ar užplūdus dujoms, taip pat skyriui daugiau nuvargus, skyrininkas turi itin rūpintis skyriaus parengtimi ir pats būti kuo budresnis.

### Gynimo vykdymas

833. Ginantis, lemiamą reikšmę turi savalaikis ugnies paleidimas.

Pozicijos saugai traukiantis, visas skyrius turi būti savo vietoje pasirengęs leisti ugnį.

Šaudant tolimesnius taikinius, skyriaus ugnis paprastai pradedama pagal bendruosius būrio vado nurodymus skyrininko iniciatyva, nebent būrio vadas būtų įsakęs be jo leidimo ugnies nepradėti.

Staigiai pasirodančius smulkius taikinius šaudo šauliai. Svarbesnius taikinius: prieš vadus, sekėjus, automatinius ginklus, šarvuotus ir t.t. šaudo būrio įgudę šauliai.

834. Užtveriamoji ugnis leidžiama pagal iš aukščiau (paprastai kuopos vado, kartais būrio vado) duodamą ženklą.

Skyrius joje dalyvauja visomis savo priemonėmis. Itin svarbi valanda, kada priešas priartėja iki atakos atstumo. Šią lemiamą valandą skyrininko vaidmuo turi sprendžiamąją reikšmę.

Nepaisydamas priešų veiksmų ir jo ugnies, jis turi mokėti išsaugoti skyriaus dvasinę pusiausvyrą ir nepalaužiamą pasiryžimą tesėti.

Čia svarbu rami ir taikli ugnis, o ne iššaudytų šaudmenų kiekis. Ugnies drausmės ir jos taiklumo žiūri skyrininkas, jo paduotojas ir vyresnieji šauliai.

Priešų mėginimai pakilti į ataką turi būti tuoju užgniaužiami. Iš artimų atstumų priešas naikinamas šūviais, granatomis ir durtuvais. Skyrius turi atkakliai gintis vietoje net ir tada, jei priešui pavyktų įsibrauti į kaimyninius lizdus.

835. Priešui puolant naktį, rūke, dūmuose ar šiaip staigiai netikėtai iš artimos išėitės ribos, visas skyrius pagal būrio ar kuopos vado ženklą paleidžia aklą užtveriamąją ugnį (473 str.).

836. Priešų lėktuvų puolimas neturi atitraukti skyriaus nuo jam duoto uždavinio vykdymo.

Dujinio puolimo atveju skyrius kaunasi užsidėjęs dujokaukes. Tokiais atvejais taip pat leidžiama akla užtveriamoji ugnis.

837. Priešų šarvuotiems pasirodžius, skyrius turi nenustoti atkaklumo ir narsumo.

Tik vieniems šarvuotiems puolant, viso skyriaus ugnis spiečiama į šarvuotųjų sekamąsias angas. Jei kartu su šarvuotais puola ir pėstininkai, tai skyriaus ugnis nukreipiama į pėstininkus, kad juos atskirtų nuo šarvuotųjų.



o šarvuočius šaudo įgudę šauliai ir sunkiosios priemonės, kartais ir vienas kitas tam reikalui paskirtas lengv. kulkosvaidis.

### Skorius traukiantis

838. Skorius gali trauktis tik vadui įsakius. Trauktis reikia kuo slapčiau.

Nuostoliams išvengti ir dvasinei pusiausvyrai išlaikyti, ugnies skaidinyje esančio skoriaus pasitraukimas prieš šaudomame plote dienos metu turi būti ypač metodingas.

839. Atsipalaiduoti reikia netikėtai. Pirmiausia atitraukiami už artimiausios uždangos šauliai. Žiūrint vietovės ir prieš ugnies tikrumo, šauliai traukiasi paskirai ar po kelius. Artimiausių uždangų jie siekia šliauždami. Jais pasiekę, traukiasi pagreitintu tempu.

840. Atsipalaidavimui reikia rinktis prieš ugnies susilpnėjimo momentus, taip pat išnaudoti savo artilerijos ir sunkiųjų priemonių ugnį, dūmus, rūką ir t.t.

Šaulių atsipalaidavimą dengia lengv. kulkosvaidis, kuris paprastai traukiasi paskutinis.

Su pirmaisiais šauliais traukiasi ir skyrininko pavaduotojas. Pats skyrininkas traukiasi paskutinis.

Nelygu vietovė, prieš elgimasis ir kitos aplinkybės, skorius traukiasi artėjimo ar žygio rikiuote.

841. Atsipalaidavimas ir skoriaus surinkimas užnugary naktį turi būti atliktas kuo tyliausiai.

Apleisdami kovovietes, visi kovotojai turi trauktis beveik kaip ir dieną, kur susilenkę, kur réplomis, neužmiršdami, kad priešas optimais įrankiais gali daug ką pastebėti ir tokioje tamsoje, kada paprasta akimi visai nieko nematyti.

### Skorius patrulyje

#### Bendrybės

842. Patrulio uždaviniui apibūdinti nepakanka pavadinimų: žvalgomasis patrulis, saugos patrulis, kautynių patrulis, sąlyčio patrulis ir t.t. Apskritai, mažesniems vykdytojams visais atvejais reikalingas tik vienas pavadinimas „patrulis“, o jo paskirtis turi būti matoma iš uždavinio, kuris savo ruožtu turi būti aiškus ir tikslus.

843. Patrulio uždavinys nustato patrulio veiksmus ir jų pobūdį laiko ir ploto atžvilgiu.

844. Visi patruliai renka žinias apie priešą ir vietovę. Saugos uždavinį gavę patruliai turi saugoti vietą nuo netikėtumo. Neapsaugoto ar silpnai apsaugoto artėjimo atveju saugos uždavinius vykdys pirmojo skaidinio skoriai.

Saugos uždavinį gavęs patrulis turi savo

veiksmus derinti su saugomuoju daliniu ir laiko, ir krypties atžvilgiu.

Saugomojo dalinio atžvilgiu saugos patruliai gali būti priekiniai, šoniniai (dešinysis, kairysis) ir užpakaliniai.

Laiko sąlyga reikalauja, kad patrulis laikytųsi tam tikro suderinto žygiavimo greičio ir tuo būdu išlaikytų reikiamą atstumą iki saugomojo dalinio. Krypties sąlyga verčia patrulį laikytis saugomojo dalinio kelio.

845. Saugos uždavinio neturį patruliai paprastai slenka jų pačių pasirinktomis priegomis. Taip elgsis, pavyzdžiui, tie patruliai, kurie gaus uždavinį žvalgyti ar patikrinti sąlytį. Tokie patruliai turi kuo daugiau matyti, patys pasilikdami priešui nematomi. Ypač jie turi vengti priešo pasaloms patogių vietų.

846. Apskritai visi patruliai turi veikti slapta, kuo geriau taikydami prie vietos.

Terminuotą uždavinį gavę patruliai turi veikti drąsiau ir greičiau. Slėpimasis jiems turi antraeilę reikšmę.

Visi patruliai turi rūpintis kaip galint greičiau teikti pranešimus.

847. Patrulio veiksmų sėkmingumas daug priklauso nuo patrulio vado būdo ir sumanumo.

Gautą uždavinį patrulio vadas kartoja. Ko nesuprato, klausia. Prieš išvykdamas patikrina laikrodį.

848. Savo pareigūnams patrulio vadas trumpai paaikškina aplinkybes ir patrulio uždavinį, primena reikalingus sutartinius ženklus ir, reikalui esant, paskiria savo pavaduotojus.

Darbui pradėti patrulio vadas nurodo kryptį, išskiria žvalgus, duoda uždavinius, nustato branduolio rikiuotę ir visą žygiavimo tvarką.

Jei laiko yra daugiau, tai patrulio vadas smulkiau parengia patrulio veiksmų planą: pats gerai susivokia vietovėje, apgalvoja veikimo būdus, duoda kovotojams smulkesnių nurodymų, kuriuo būdu vykdyti uždavinį, nustato papildomus ženklus, patikrina kovotojų aprangos pritaikymą ir ar jie neturi su savimi galinčių priešui patarnauti dokumentų (laiškų, laikraščių, užrašų ir t.t.).

#### Patrulio veikimas

849. Peržengdamas lauko sargybų liniją, patrulio vadas turi pasiteirauti pas lauko sargybos vadą, kas žinoma apie priešą ir apie priešakyje veikiančius savus dalinius.

Peržengti lauko sargybų liniją reikia kuo slapčiau, kad priešas nesusivoktų, kur kurie mūsų saugos daliniai.

850. Žvalgais prisidengdamas, patrulis šuoliuoja nuo vienos uždangos iki kitos. Jo branduolys slenka bendromis skyriaus artėjimo taisyklėmis. Žiūrėdamas vietovės ir priešų, patrulio vadas pasiektoje riboje turi susivokti, kaip vykdyti sekantį šuolį.

Kada laiko maža, patrulio vadas turi sugėbėti susivokti ir duoti nurodymų judesy, kad be reikalo nelėtintų patrulio veikimo. Klaidesnėje vietovėje, kur reikia, imti palydovus.

Slinkimo metu patrulio vadas dažnai kreipia kovotojų dėmesį į ryškesnius vietos daiktus, kurie padėtų susivokti pasiūstiems atgal su pranešimais.

851. Branduolio rikiuotė ir siunčiamų žvalgų skaičius viena ar kita kryptimi turi kas kartas tikti aplinkybėms. Reikia vengti aklų pavyzdžių.

Siunčiamiems žvalgams patrulio viršininkas pasako, kureiti (kryptis), ką veikti ir kada kur prisijungti prie branduolio.

852. Žvalgai turi saugoti branduolį nuo netikėtumo. Todėl branduolys paprastai apleidžia paskutinę uždangą, įsitikinęs, kad žvalgai nekliudomai siekia ar pasiekė jau sekančią uždangą (ribą).

Jei dėl kurių nors priežasčių patrulio branduoliui tektų apleisti uždangą anksčiau nei žvalgai bus pasiekę sekančią uždangą, tai branduolys vedamas kiek daugiau išretinta rikiuote, kad prieš ugniai netikėtai užklupus, mažiau tenukentėtų.

853. Patrulio vadas buna ten, iš kur jam patogiau valdyti

ir turėti akies ryšį su žvalgais. Paprastai jis, 1—2 kovotojų lydimas, slenka tarp branduolio ir žvalgų, kad galėtų kaip galint greičiau pasiekti žvalgus išėiti į sekančią ribą ir susivokti.

Tokiais atvejais branduolį veda jo pavaduotojas.

854. Kada yra laiko ir uždavinys reikalauja, ypač veikiant arti prieš, pasiektoje riboje žvalgai trumpai stabtelėja, o čia pat paskui juos atėjęs patrulio vadas, greit susivokęs, tvarkingo sekantį šuolį, nurodydamas žvalgams, kaip reikia siekti sekančios uždangos: slinkti kuo slapčiau, slinkti kiek atviriau, verčiant priešą pasirodyti.

Branduolys sustoja už uždangos pasirengęs paleisti ugnį, iš šonų apsisaugojęs žvalgais.

855. Artinantis prie miško, žvalgai eina į miško iškyšulius. Branduolys slenka vietai pritaikyta rikiuote.

Per mišką branduolys vedamas dvilype vorele, laikant akies ryšį su žvalgais. Užpakaly slenka pavaduotojas su užpakaliniais žvalgais.

856. Nedidelius miškelius, krūmus, aukštus pasėlius pereina tik žvalgai, o branduolys paprastai juos apeina. Panašiai žvalgomos nedidelės gyvenamosios vietos ir atskiri vienkiemiai. Prie jų besiantinant, žvalgai eina į kiek atskiriau stovinčius pakraštinius trobesius, kur lengviau pasiekti ir gauti žinių, o prireikus, ir įkaitus paimti.

Išėjus iš gyvenamosios vietos, patrulio veiksmai turi būti tvarkomi taip, kad gyventojai negalėtų susivokti nei koks patrulio uždavinys, nei kokia jo tikroji kryptis.

Atskirai veikiantiems patruliams (pav. žvalgomiesiems) gyvenamųjų vietų reikia vengti. Nebegalint jų apeiti, reikia pereiti per jas kuo greičiau.

Pereinant nedideles siaurumas, iš anksto į kitą siaurumos pakraštį išeina žvalgai.

857. Visuose patrulio veiksmuose branduolys turi būti nuolat pasirengęs paremti žvalgus, pirmiausia, lengv. kulkosv. ugnimi.

858. Geriausiai patrulio veiksmams tinka tamsios naktys.

Naktį veiksmai turi būti ypatingai atsargūs, kad patrulis nepaklystų ir nepatektų į priešų pasalą.

Susivokti daugiau ausimis nei akimis. Žiūrėti tylos. Žengti lengvai. Kryptį laikyti pagal dienos metu išžiūrėtus ar iš žemėlapių pasirinktus ryškesnius vietos daiktus. Nežinomoje vietoje, kur tik galima, imti palydovus.

Slinkti naktį reikia glaudesnėmis rikiuotėmis. Švystelėjus raketai ar prožektoriumi, kristi ant žemės.

Naktis iš vienos pusės labai tinka pasaloms, iš kitos — reikalauja kuo didesnio narsumo ir sumanumo.

Staigiai susidūrus su priešais iš arti, smogiama durtuvais ir granatomis.

## Patrulio veiksmai susitikus su priešais

859. Nedideli patruliai budrų priešais paprastai žvalgo slapta.

Tokiais atvejais patruliai turi veikti kuo sumaniau. Jei kitokių būdų žinioms gauti nėra, tai patruliai turi susikauti. Įvairūs sunkumai neturi slopinti patrulio pasiryžimo. Nepavykus vienoje vietoje, jis turi mėginti kitoje vietoje, bet uždavinys turi būti įvykdytas.

Reikiant žvalgyti gerai pasislėpusį ir užsimaskavusį priešais, patrulis verčia jį pasirodyti, kur reikia, vaizduodamas puolimą.

860. Kelyje sutiktus silpnesnius priešų patrulius ar priešų žvalgus patrulis netikėtai užpuola, paima į nelaisvę arba sunaikina, jei tik tai netrukdo uždaviniui.

Netikėtai susidūręs su stipresniu priešais, ar apsuptas, patrulis drąsiai puola prasimušti. Išblaškytas patrulis, jei nebuvo nurodyta kitos vietos, renkasi paskutinėje uždangoje, iš kurios buvo išėjęs.

861. Saugos uždavinį gavęs patrulis apie sutiktą priešais nedelsdamas praneša saugomam vienetai. Susidūręs iš arti su priešais, energingai puola.

Puolantį priešais saugos patrulis stabdo. Tokiais atvejais jis turi išlaikyti tą vietos daiktą, iš kur priešas savo ugnimi galėtų siekti saugomąjį vienetą.

Gresiant pavojui, kad priešas saugomąjį vienetą gali užklupti nepasirengusį kautis, saugos patrulis, prireikus, turi pasiaukoti. Apie priešo dujinį puolimą ar šarvuočių pasirodymą patrulis tuojau praneša.

### Patrulio ryšiai į užpakalį

862. Ryšiai į užpakalį palaikomi pasiuntiniais ir vaizdinėmis ryšio priemonėmis.

Pranešimus netoli neša pėsti pasiuntiniai, toliau — raiti, važiuoti arba dviratininkai.

Siunčiant pranešimą, reikia patikrinti, ar pasiuntinys žino kelią ir adresatą (kam ir kur pranešimą įteikti). Prireikus greitai pranešti patrulį išsiuntusiam vadui, ar tam tikras vietos daiktas priešo užimtas, ar ne, patrulis vartoja iš anksto sutartus ženklus: paleidžia raketą, padega šieno kupetą, signalizuoja vėjinio malūno sparnais ir t.t.

Saugos patruliai susiriša į užpakalį iš anksto nustatytais ženklais ir vaizdinėmis priemonėmis (skydeliai, veliavėlės, raketos ir t. t.).

Raketos turi būti vartojamos kuo rečiau.

Ypatingais atsitikimais apie rimtą pavojų įspėja šūviais arba rankinių granatų sprogi-  
mais. Ypatingai greitai reikia pranešti pastebėjus priešo dujinį puolimą ar jo šarvuočius.

### Skyrius lauko sargyboje

863. Lauko sargyba turi saugoti įtikėtą barą, laiku įspėti

užtvarą apie pasirodžiusį priešą ir atmušti priešo patrulius ir jo smulkius dalinius.

Dieną lauko sargybos paprastai statomos tokiose vietose, iš kur gerai matyti ir iš kur galima saugoti prieigas iš priešo pusės.

Naktį lauko sargybos priartinamos arčiau prie užtvarų ir statomos prie kelių ir kitų priešui patogių prieigų.

### Lauko sargybos statymas

864. Lauko sargyba statoma slapta, apsaugojant žvalgais, išsiųstais, kur tik galima, į priešakį iki sekančio vietotarpio. Statydamas lauko sargybą, jos vadas turi sutvarkyti jos saugą (apsaugos postai ir t.t.), pagal gautąjį uždavinį sudaryti jos veikimo planą ir nustatyti jos tarnybos tvarką. Sargybą statant, ypač kada priešas arti, visa ji laikoma parengty su ginklais.

865. Lauko sargybos apsaugai statomi apsaugos postai ir sekimo-įspėjimo postai.

866. Apsaugos postai turi turėti kaip galint didesnę akiratį į priešą pusę ir į kaimynų barus ir būti paslėpti nuo priešų akių.

Apsaugos postai vienas su kitu turi turėti akies ryšį, o su lauko sargyba — patogų susisiekimą.

Dieną apsaugos postai statomi tose vietose, iš kur geriau matyti. Atviroje, gerai sekamoje vietovėje dažnai pakaks vieno gerai pa-

statyto posto, kuris atstos ir apsaugos, ir sekimo - išpėjimo postą.

N a k č i a i apsaugos postų vietos turi būti keičiamos: jie statomi arčiau prie lauko sargybos ir jų skaičius, kur reikia, didinamas.

Apsaugos posto nuotoliai nuo lauko sargybos nurodyti 763 str.

867. Lauko sargybos bare apsaugos postai numeruojami iš dešinės į kairę.

Apsaugos postus stato pats lauko sargybos vadas paprastai drauge su savo pavaduotoju, kad jis taip pat žinotų jų vietas.

Tuo pat tikslu visos apsaugos postams skirtos pamainos vedamos į parinktas vietas ir ten joms duodami uždaviniai.

Kiekvienas apsaugos postas turi gauti nurodymų apie priešą, apie kaimyninius apsaugos postus, koks jo sekimo laukas (gretimi sekimo laukai savo kraštais turi vienas kitą dengti), į kurią kryptį kreipti ypatingą dėmesį, kaip elgtis priešui pasirodžius, kaip išpėti lauko sargybą, kur ji bus ir kuriuo keliu su ja susisiekti.

Be to, apsaugos postai turi būti supažindinti su vietoje ir žinoti apie priešakyje veikiančius dalinius.

868. Sekimo - išpėjimo postas paprastai statomas prie pat lauko sargybos. Jis seka artimiausią priešakį ir kaimyninių sargybų kryptimi. Nuolat stebi apsaugos postų ir kaimyninių sargybų ženklus ir tuojau pra-

neša sargybos vadui. Ištikus staigiam pavojui, pats iššaukia sargybą.

869. Sunkiai sekamoje vietovėje ir naktį apsaugos postų priešakyje, tose vietose, kur labiausiai laukiama prieš, veikia slapukai ir patruliai, kurie paprastai skiriami iš užtvaros, o kartais iš lauko sargybos.

870. Lauko sargyba išsistato ginamųjų kautynių tvarka: kovotojai gauna ugnies uždavinius ir pasirengia kovovietes.

Lengvojo kulkosvaidžio neturint, jį pava-duoja spiestinė šautuvų ugnis.

Nakčiai parengiama artimoji ugnis pavojingiausia kryptimi.

Neveikiamajai (pasyviajai) prieššarvuotinei apsaugai ypač svarbu tinkamai išsiskleisti ir prisitaikyti prie vietos, kad šarvuočiai neturėtų patogių taikinių.

871. Lauko sargybos tarnyba tvarkoma Pėst. stat. III dalies taisyklėmis.

872. Lauko sargybai susitvarkius ir sudarius ryšius su kaimynais, jos vadas siunčia užtvaros vadui pranešimą.

Ryšiai su užtvara palaikomi pasiuntiniais ir vaizdinėmis priemonėmis.

Ypatingai greitos ryšių priemonės turi būti vartojamos išpėti apie šarvuočių ar dujinio puolimo pavojų.

Ryšiai su kaimynais dieną paprastai palaikomi akimis. Naktį kaimyninės sargybos susiriša (paprastai iš dešinės į kairę) patruliais, kurie paprastai siunčiami iš užtvaros.

### Veiksmai priešui puolant

873. Apie pasirodžiusį priešą sargybos vadas praneša užtvaros vadui. Priešo žvalgus ir smulkius priešo patrulius reikia paimti į nelaisvę. Silpnesnius priešo dalinius reikia atremti.

Stipresniam priešui puolant, lauko sargyba, negalėdama išsilaikyti, traukiasi iš anksto nustatyta tvarka.

874. Lauko sargybos vadas neturi leisti savęs klaidinti smulkiems priešo žvalgomiesiems daliniams, klaidinamai vaizduojantiems rimtesnį puolimą. Jis traukiasi tik būtinam reikalui esant, tikrai negalėdamas išsilaikyti. Susivokti apie tikrąją priešo puolimo reikšmę jam turi padėti gerai sutvarkytas sekimas ir žvalgymas. Kilus abejojimui, rinktis drąsesnį sprendimą. Prieš traukiantis pranešti užtvaros vadui ir kaimynams.

875. Pasitraukimas gali būti vykdomas vienu šuoliu arba keliais šuoliais, stabdant. Pirmuoju atveju lauko sargyba iš anksto nustatyta kryptimi greitai traukiasi į jai skirtą vietą, kad neužstotų užtvarai šaudymo lauko. Antruoju atveju besitraukianti lauko sargyba paeiliui užima patogias stabdyti pozicijas ir paleidžia ugnį, o priešui priartėjus, pasitraukia į sekančią poziciją, nelygų aplinkybės, arba visa iškart, arba dalimis. Traukiantis dalimis, sargybos vadas lieka su paskutine dalimi.

876. Priešo užpultas kaimynines sargybas, kur tik galima, reikia paremti ugnimi. Pastebėjus kaimyninės sargybos traukimąsi, tuojuo reikia pranešti užtvaros vadui.

Kaimyno pasitraukimas neduoda teisės lauko sargybai trauktis.

### III Skirsnis

#### ŠAUTUVINIŲ GRANATŲ IR ĮGUDUSIŲ ŠAULIŲ SKYRIUS (4. skyrius)

877. 4. skyriaus sudėtis nurodyta šio statuto II skyriaus skirsnyje „Pėstininkų dalių sudėtis ir jų ypatumai“.

4. skyrius paprastai veikia viso būrio naudai. Reikalui esant, jis visas ar jo dalis gali būti paskirstyta tarp skyrių.

878. 4. skyriaus skyrininkas turi smulkiai susivokti būrio veiksmuose ir laikyti kuo glaudesnę ryšį su būrio vadu.

879. Kovotojų nešama šautuvinių granatų norma yra nedidelė, jų tiekimas kautynėse sunkus. Todėl skyrininkas turi labai žiūrėti šaudmenų taupumo, kad jų pakaktų lemiamą valandą.

880. Šautuvines granatas svaidyti turi mokėti visi būrio kovotojai. Išėjusius iš rikiuotės šautuvinių granatų svaidytojus būrio vadas pakeičia kitais kovotojais. Kol granatų nesvaido-

ma, svaidytojai dalyvauja kautynėse, kaip paprasti šauliai.

881. Įgudę šauliai (nepaskirstyti į skyrius), pradeda ugnį būrio vadui įsakius. Jie šaudo svarbesnius taikinius: priešo vadus, sekėjus, automatinių ginklų ugniavietes, šarvuočių angas ir t. t.

Kautynių eigoje jie renkasi taikinius ir šaudo savarankiškai.

882. Puolamosiose kautynėse 4. skyrius slenka paskui būrį būrio vado nurodytoje vietoje. Artėjant tolimoje priešų ugnyje, jis elgiasi, kaip ir kiti būrio skyriai. Prireikus pradėti ugnį, pirmiausia šaudo įgudę šauliai. Šautuvinių granatų svaidytojai pradeda veikti granatomis iš 400—200 metrų atstumo iki priešų. Iki to laiko jie veikia, kaip paprasti šauliai.

Apskritai šautuvinės granatos rezervuojamos atakai parengti ir paremti, taip pat skverbti į priešų gilumą.

883. Granatų svaidytojai naikina už uždangų esančius svarbesnius artimiausius taikinius (s. kulkosvaidžius, pabūklus), pirmiausia tuos, kurių nei lėkštosios trajektorijos ginklai, nei artilerija dėl nepakankamo saugumo ruožo siekti negali. Be to, jie turi naikinti ir staigiai pasirodančius taikinius, kurių nei artilerija, nei minosvaidžiai negali laiku apšaudyti.

884. Šautuvinių granatų svaidytojai paprastai turi veikti sutelkta ugnimi. Kad galėtų prislinkti prie priešų ligi tokio atstumo, iš kur jau įmanoma tikresnė ugnis, granatų svaidytojai

turi mokėti išnaudoti kitų ginklų ugnies išdavus.

885. Ginamosiose kautynėse būrio vadas paskiria įgudusiems šauliams ir granatų svaidytojams vietas ir duoda jiems uždavinius.

Ugnį pradeda įgudę šauliai. Šautuvinių granatų svaidytojai, kol reikės svaidyti granatas, veikia, kaip paprasti šauliai. Iš tolimesnių atstumų svaidyti granatas leidžiama tik į didesnius priešų susitelkimus ir į pritraukiamas jo sunkiąsias priemones, bet neužmirštant reikalo taupyti granatas lemiamam momentui.

Ugnies užtvaroje granatų svaidytojai dalyvauja šaudydami tokias prieigas, kurių negali šaudyti lėkštosios trajektorijos ginklai.

Pagrindinis granatų svaidytojų uždavinys ugnies užtvaros ruože yra naikinti priešų sunkiąsias priemones ir padėti būriui sugniužinti priešų mėginimus atakuoti.

#### IV Skirsnis

#### BŪRYS

#### Bendrybės

886. Būrio sudėtis — šio statuto II skyriaus skirsnyje „Pėstininkų dalinių sudėtis ir jų ypatumai“. Būrio vadas, prireikus, išlygina skyrių sudėtį šio statuto 25 str. pabaigoje duo-



tu nurodymu. Taip pat atskiriems uždaviniams, prireikus, iš skyrių sudėties jis gali išskirti tiek lengv. kulkosvaidžius, tiek dalį šaulių.

887. Būrio vado pavyzdys, jo pasiryžimas, narsumas ir patvarumas turi žadinti visų būrio kovotojų nepalaužiamą dvasią tiek puolant, tiek ginantis.

Būrio vadas turi tėviškai rūpintis savo valdiniais, būti teisingas; tik tada jis įgys valdinių pasitikėjimą ir autoritetą jų akyse. Jis turi pažinti visus savo kareivius ir žinoti kiekvieno jų vertę.

888. Bet kuriose aplinkybėse būrio vadas turi matyti savo būrį ir kautynių lauką ir turėti gerą ryšį su kuopos vadu.

Kad netikėtai nesusidurtų su priešu, jis turi pasirūpinti saugumu, ypač sparnuose.

889. Kautynių metu būrio vadas turi užtikrinti sau nuolatinę įtaką visiems savo skyriams, vieningai nukreipti jų pastangas į vieną bendrą tikslą glaudžiamame ryšyje su remiančiomis sunkiosiomis priemonėmis ir kaimynais.

Jis turi žiūrėti, kad kryptis būtų išlaikyta, kad būrys taikytųsi prie vietos, kad ugnis būtų drausminga, taikli, kad priešlėktuvinė, priešcheminė ir prieššarvuotinė apsauga būtų užtikrinta, kad šaudmens būtų naudojami tikslingai.

890. Būryje visada turi būti palaikoma drausmė ir tvarka. Kautynėms aprimus, jis turi rūpintis švara, ginklų ir aprangos sutvarkymu ir papildymu.

Apskritai būrio vadas atsako už visus būrio veiksmus, vistiek, kam ir ką jis buvo pavėdęs daryti.

891. Būrininkas yra artimiausias būrio vado padėjėjas ir jo pavaduotojas. Bendrosios jo pareigos: laikyti ryšį su kaimynais, papildyti šaudmenų išteklius, žiūrėti, kad nieks neatsiliktų, ir eiti įvairias kitas būrio vado pavestas pareigas.

Artėjant ir apskritai tada, kada būrio vadas būna kiek daugiau priekyje ir valdo ženklais, vykdymą prižiūri būrininkas.

Įvairiose kautynėse būrininkas gauna įvairius uždavinius, nelygu vadovavimo sąlygos. Jam dažnai teks vadovauti tai būrio daliai, kuriai betarpinė būrio vado įtaka dėl atstumo ar vietovės savumų neįmanoma.

### Būrys puolant

#### Artėjimas

892. Prieš pradėdant artėti būrio vadas supažindina būrį su jo (o laiko turint, ir su visos kuopos) uždaviniu, nurodo artėjimo kryptį ir rikiuotę. Reikalui esant, paskiria krypties skyrių. Jei būrys artėja priekiniame skaidinyje, — tuojau pasirūpina saugumu (žr. 894 str.). Be to, visais atvejais tuojau pasiunčia savo ryšio pasiuntinį pas kuopos vadą.

893. Kol aplinkybės leidžia, būrys (visas ar dalis) artėja žygio vora. Priešo artilerijos ar tolimajai sunk.

kulkosvaidžių ugniai didėjant, būrys rikiuojamas į vieną ar kitą artėjimo rikiuotę.

Rikiuotės parinkimas priklauso nuo uždavinio, aplinkybių, vietovės ir kaimynų. Artėjimo eigoje, žiūrint vietovės ir aplinkybių, būrio rikiuotę gali tekti keisti net kelis kartus.

Parentant rikiuotę reikia atsiminti, kad žygio rikiuotė patogiausia, tačiau ji labai jautri prieš ugnies atžvilgiu. Todėl, artėjant, ją reikia vartoti tik dengtoje vietovėje ar blogo matomumo sąlygose, žodžiu, tais atvejais, kada prieš ugnis mažiau pavojinga.

Gilioji rikiuotė tinka naktį, miške ar einant per siaurą prieigą.

Plačioji rikiuotė vartojama rečiau, pavyzdžiui, einant per prieš matomą kalnagubį.

Tokioje rikiuotėje visi trys lengv. kulkosvaidžiai gali būti tuoju pavartoti.

Trikampė rikiuotė daugiausia tinka įvairiems kautynių atsitikimams.

Nuolaidų rikiuotė paprastai vartojama atvirame sparne.

894. Nepridengto ar silpnai pridengto artėjimo atveju pirmojo skaidinio būrio sauga tvarkoma žiūrint vietovės ir būrio rikiuotės.

Atviroje, gerai matomoje vietovėje dienos metu iš kiekvieno pirmajame skaidinyje artėjančio skyriaus paprastai pakanka siūsti 2 priekinius žvalgus.

Turint atvirą sparną, reikia pasirūpinti ir šonine sauga. Tokiais atvejais ne toliau kaip už 400 metrų į šoną siunčiami 2—3 papildomi šoniniai žvalgai (paprastai iš užpakalinio skyriaus). Žvalgus išsiuntę skyriai savaime virsta patruliais.

Dengtoje vietoje ar blogo matomumo sąlygose paprastai, be priekinių žvalgų, turi būti ir šoniniai. Be to, visi jie siunčiami į mažesnius atstumus.

895. Tolesnėje artėjimo eigoje būrio vadas rūpinasi išlaikyti kuopos vado duotą kryptį. Būrys vedamas taip, kad be reikalo neturėtų nuostolių ir kad tuoju galėtų pradėti veikti pavojinga kryptimi.

Su kuopos vadu palaikomas nuolatinis akies ryšys.

896. Artėjimo rikiuotėje būrys, kiek leidžia vietovės sąlygos ir prieš ugnies stiprumas, turi slinkti nesustodamas, jei tik galima, iki prireiks užimti pirmąsias ugniavietes.

Jei viso būrio nuolatinis artėjimas dėl prieš ugnies stiprumo per daug pavojingas, tai artėjama šuoliais nuo uždangos iki uždangos atskirais skyriais ar net jų dalimis.

Tokiais atvejais būrio vadas turi žiūrėti, kad neišvengiamas artėjimo sulėtėjimas nesutrukdytų laiku įvykdyti uždavinį. Jei uždavinys ir aplinkybės reikalauja, jis turi artėti visu būriu, nepaisydamas nuostolių.

897. Sekimo-įspėjimo tarnybą (priešlėktuvinę, priešcheminę ir prieššarvuotinę) eina būrio vado sekėjai.

Lėktuvams užpuolus, dujinio puolimo atveju ar pasirodžius prieš šarvuočiams, būrio vadas elgiasi, kaip nurodyta šio statuto VIII skyriuje.

898. Pats būrio vadas artėja būrio priešakyje. Iš pakelėje randamų sekyklų jis kas kartas bent trumpai pasižvalgo po vietovę, kad kuo geriau susivoktų, kaip toliau artėti.

#### Puolimas iki atakos

899. Nelygu aplinkybės ir uždavinys, būrys gali pradėti pulti arba tiesiog iš artėjimo ar žygio rikiuotės, skleisdamasis kautynių rikiuotėn, arba prieš tai užimdamas išėties ribą. Vistiek, kaip pradedama pulti, pats puolimas iš esmės visais atvejais vykdomas tomis pačiomis taisyklėmis.

900. Prieš puolant būrio vadas turi susivokti vietovėje ir nors bendrais bruožais prieš santvarkoje.

Žinias apie priešą būrio vadas dalimi gauna iš kuopos vado, dalimi surenka pats (pats, per savo sekėjus ar žvalgus).

901. Būrio vado įsakymas pulti turi būti paprastas ir kaip galint trumpesnis, ypač kada maža laiko.

Visais atvejais būrio vadas trumpai papildomai nupasakoja aplinkybes, nurodo puolimo kryptį ir būrio puolamąją santvarką.

Jei laiko yra daugiau (pav., puolant iš anksčiau užimtos išėties ribos), tai būrio vadas

duoda skyrininkams puolimo kryptis (kur galima, puolimo tikslus, bent pirmąjį) supažindina su sumanytu manevru, su padedamųjų priemonių ir kaimynų veikimu ir nustato puolimo pradžią (laiką ir ženklą).

902. Ugnies skaidinyje esančio būrio puolamoji santvarka turi bet kuriuo momentu laiduoti galimumą šaudyti visais trimis kulkosvaidžiais.

Paprastai įvairiems puolimo atvejams labiausiai tinka trikampė rikiuotė. Tokioje rikiuotėje užpakalinio skyriaus lengvasis kulkosvaidis, kiek išstumtas į skyriaus priešakį, paprastai šaudo pro priekinių skyrių tarpeklį.

Tačiau lemiamam momentui, ypač veikiant su kaimynais (turint apsaugotus sparnus), į priekį turi būti išmestas ir užpakalinis skyrius (plačioji rikiuotė) arba bent jo lengv. kulkosvaidis su visais jo žmonėmis.

Plačioji rikiuotė, be to, dar vartojama tais atvejais, kada reikia mažinti būrio gilumą, pavyzdžiui, puolant iš išėties ribos stipriai įrengtą poziciją; tuo būdu sumažinama nuostoliai nuo priešų ugnies užtvaros.

903. Puolant vielų kliūtėmis apsitvėrusį priešą, veikiama pagal šio statuto 356 str.

Išėties riba užimama greitai ir slaptai. Būrio vadas, pasirūpinęs sekimu ir saugumu, išdėsto savo būrį priešais jam skirtą tikslą.

Iš išėties ribos būrys paprastai puola pagal ženklą ir kaip galint skubiau, kad kuo netikė-

čiau užkluptų priešą ir sumažintų savo nuostolius.

**904.** Būrio puolimo greitis ir stiprumas priklauso nuo priešo atsparumo laipsnio.

Juo arčiau priešas, o vieta atviresnė, tuo svarbiau mokėti išnaudoti kiekvieną priešo ugnies susilpnėjimą.

**905.** Kada būrys negali toliau slinkti be savo ugnies, būrio vadas įsako ją paleisti, žiūrėdamas aplinkybių, pirmiausia, atstumo iki priešų.

Leisdamas ugnį, būrys šuoliuoja skyriais arba jų dalimis, o kur reikia, atskirais kovotojais.

Patogioje vietovėje, priešų ugniai susilpnėjus, būrio vadas nesvyruodamas daro šuolį net visu būriu.

**906.** Būrio vadas žiūri, kad visų kovotojų pastangos būtų vieningai nukreiptos į bendrą būrio tikslą paprastu, nesudėtingu manevru.

Jis nuolat rūpinasi ugnies ir judesio derinimu, kad vienam skyriui šuolijuojant pirmyn, kitas remtų jį ugnimi ir kad ugnies išdavos būtų tuojau išnaudojamos.

**907.** Kad kuo greičiau įvykdytų uždavinį ir pasiektų priešą durtuvais, būrio vadas naudoja kiekvieną progą būriui pastumėti pirmyn, derindamas veiksmus ir įvesdamas į kautynes dar nesunaudotas jėgas.

**908.** Vykdydamas puolimą, būrio vadas turi vengti bet kurių aklių pavyzdžių, kiekvieną sa-

vo sprendimą turi pagrįsti vietoje ir aplinkybėmis. Jis turi kuo tikslingiau išnaudoti kiekvieną mažiau pavojingą plotą, kad tik greičiau privestų būrį prie priešų.

**909.** Gretimai puolą skyriai (vistiek, ar jie to paties būrio, ar svetimi) turi atsiminti, kad užpakalyje likę skyriai apsaugos jų sparnus ir greitai pasivys.

Artilerijos ugnies užtvaros pereinamos pagal 801 str.

**910.** Būrio vadas atsako už tinkamą krypties išlaikymą. Lygiavimo vilnyse neturi būti. Ypač stropiai reikia žiūrėti tarpeklius, pro kuriuos nustatyta šaudyti sunkiesiems kulkos vaidžiams.

**911.** Būrio ugnis spiečiama į labiausiai slinkti kliudančias priešų ugniavietes. Priešų ir viso kautynių lauko sekimas turi būti nuolatinis, kad būtų kuo daugiau išaiškinta priešų ugniaviečių ir atsparos lizdų. Apie pastebėtus svarbesnius reiškinius būrio vadas tuojau praneša kuopos vadui.

Kad artilerijos ir sunkiųjų priemonių ugnis būtų kuo geresnė, labai svarbu mokėti tiksliai nurodinėti taikinius ir tiksliai pranešti apie savo priešakinių dalinių padėtį.

Pastebėtus taikinius būrio vadas nurodo kuopos vadui arba priešakiniam artilerijos sekėjui, vienkart nurodydamas ir savo padėtį. Prireikus, jis turi jiems padėti surasti taikinius.

912. Atstumui iki priešų mažėjant, artilerijos parama dėl blogėjančių ryšių darosi vis sunkesnė. Lygia greta vis didesnę reikšmę įgyja pėstininkų sunkiosios priemonės.

913. Negalėdami dėl stiprios priešų ugnies toliau slinkti, skyriai laikinai apsikasa ir kiek galėdami savo ugnimi padeda kaimynams. Tačiau apsikasimas neturi slopinti būrio puolamosios dvasios. Pirmą progą tuojau puolama toliau.

914. Priešų lėktuvų ar dujinis puolimas neturi atitraukti būrio nuo jam duoto uždavinio vykdymo.

Tokiais atvejais būrio vadas turi mokėti išlaikyti kovotojų ramumą ir reikalingą drausmę.

915. Šaudmenų tiekimas turi būti taip tvarkingas, kad jų pakaktų lemiamam puolimo momentui — prieš pat ataką. Visais atvejais pirmiausia reikia aprūpinti lengv. kulkosvaidžius.

916. Puolimo tvarką su tankais nustato aukštesnysis vadas. Bendradarbiaujama su jais šio statuto VI skyriaus I skirsnio — Kautynės šarvuočiams padedant — dėsniais.

Būrio vadas rūpinasi, kad būrys kuo geriausiai išnaudotų tankų veikimo vaizius. Tankų nepastebėtas ugniavietes jis jiems nurodo sutartais ženklais. Į artimus priešų prieštankinius ginklus jis spiečia lengv. kulkosvaidžių ir įgudusių šaulių ugnį.

Tankams sustojus, išėjus iš rikiuotės ar

pasitraukus, būrys, kaip puolęs, taip puola ir toliau.

917. Rengiantis pulti naktį, būrio vadas visus būrio kovotojus supažindina su aplinkybėmis, su būrio uždaviniu, su jo vykdymu, su sunkiųjų priemonių ir artilerijos parama ir kaimynų veikimu.

Nustatant vykdymo tvarką ypač svarbu aptarti krypties laikymo būdus, ryšius (ženklai) ir kaip ką veikti susidūrus su priešų.

918. Iš tolimesnių atstumų slenkama prie priešų vora glaudžiame ryšyje su kaimynais (jei jų yra).

Betarpinei būrio apsaugai skiriami žvalgai. Būrio vadas eina būrio priešakyje. Jis žiūri kryptį, rūpinasi ryšiais su kuopos vadu ir kaimynais, žiūri, kad būrys slinktų kuo tyliausiai.

919. Pulti būrys paprastai rikiuojasi į plačiąją arba trikampę rikiuotę. Skyriai išskleidžiami į vilnis su sumažintais tarpekiais. Skyriams kuo tiksliausiai nurodomos kryptys ir sutvarkomas ryšys platumon.

Visais atvejais būrio vadas pasilieka nedidelį rezervą.

920. Būrio puolimas paprastai pradedamas iš anksto nustatytu laiku, būrio vadui davus ženklą.

Sutiktą priešų patrulį ar saugą reikia sunaikinti be triukšmo, durtuvais. Priešui vietovę apšvietus, tuojau prisiplakti prie žemės.

Jei priešas pradėtų šaudyti, būrio vadas, nieko nepaisydamas, atkakliai puola ir toliau be šūvių be triukšmo.

## A t a k a

921. Rengiamasi atakuoti ir atakuojama bendraisiais šio statuto 404—410 str. dėsniais.

Būrio vadas iš anksto parenka atakai tinkamiausias vietas, į kurias tuojau telkia ugnį, ypač kulkosvaidžių ir šautuvinių granatų. Atakai parinkta kryptimi jis palaipsniui pritraukia ir tuos kovotojus, kurie buvo kiek užpakaly. Lygia greta į tas vietas jis stengiasi atkreipti kuopos vado ir sunkiųjų priemonių vadų dėmesį.

Apskritai, artėjant atakos momentui, būrio vadas turi turėti būrį kaip reikiant parengtą atakai pradėti tiek pagal bendrą ženklą (bendroji ataka — 406—407 str.), tiek savo iniciatyva, tiek valdinių arba kaimynų iniciatyvai paremti.

Artilerijos ir sunkiųjų priemonių ugnį perkelti būrio vadas reikalauja paprastai iš anksto per savo kuopos vadą.

Šautuvinių granatų (ir tų priemonių, kurios būtų būriui priskirtos) ugnies perkėlimą tvarko pats būrio vadas, paprastai nukreipdamas ją sparnų apsaugai.

922. Būrys atakuoja būrio vado ženklų ar jo asmeniniu pavyzdžiu. Būrininkas būrio vado nurodymais prižiūri, kad būrio ugnies priemonės nė kiek neatsiliktų nuo būrio, kad ir po atakos jos galėtų būti kur reikiant laiku pavartotos.

923. Jei atakuojant reikia pereiti vielų kliūtis, tai būrio vadas turi jų perėjimą taip tvar-

kyti, kad nebūtų susigrūdimų ir kad tas perėjimas būtų kuo geriau apsaugotas ugnimi.

924. Atakai nepavykus, būrys įsikimba į vietovę, apsikasa ir atkakliai ginasi vietoje, kad tuo būdu sudarytų kaip galint palankesnes sąlygas vadams įvesti į kautynes jų turimus rezervus.

925. N a k t i e s a t a k a vykdoma šio statuto VI skyriaus V skirsnio nurodymais. Po pirmo susirėmimo su priešų būrys greitai, tyliai susitvarko ir, laikydamasis duotos krypties, puola toliau.

926. Atakuojant (ir dieną, ir naktį), būrio vadas turi būti priešakinėse atakuojančių eilėse. Atakai pavykus, lengv. kulkosvaidžių priedangoje vadas pirmiausia sutvarko savo būrį. Tuo metu būrio padėtį sustiprina artyn pritrauktos sunkiosios priemonės. Toliau, nelygu aplinkybės, būrys arba persekioja, arba skverbiasi į gilumą, arba atremia priešų kontratakas.

Visais atvejais būrio vadas greitai susiriša su kuopos vadu ir susivokia kaimynų padėtyje. Skverbimasis į priešų gilumą

927. Šiuo puolimo ruožtu būrio vadas turi reikšti ypatingą atkaklumą ir pasiryžimą. Būrys tęsia puolimą, nekreipdamas dėmesio nei į sparnuose likusius priešų lizdus, nei į atsilikusius kaimynus.

Be atodairos puolimas tiesiai prieš save yra geriausias būdas padėti kaimynams ir rezervams sunaikinti šonuose pasilikusius atsparos lizdus.

928. Būrio vadas turi būti visada pasirengęs sunaikinti ugnimi artimuose atstumuose staigiai pasirodančius taikinius tiek prieky, tiek šonuose.

Ypač sumaniai čia turi būti vartojamas 4. skyrius.

Priešo šarvuočiams pasirodžius, būrys elgiasi, kaip nurodyta 837 str.

#### Puolimo pertrauka

929. Puolimo pertraukos metu, vistiek, ar būrys sustojo kuopos vado įsakytas, ar priešo priverstas, būrio vadas tuojau pasirengia gintis, vienkart pasirengęs bet kuriuo metu pulti toliau. Skyriai apsikasa, sutvarkomas sekimas, papildomi šaudmens. Jei reikia ir aplinkybės leidžia, tai tuojau turi būti pertvarkyta būrio puolamoji santvarka pagal vietovę ir uždavinį.

Sunkiose aplinkybėse arti priešo būrys apsikasa, kaip buvo puolęs, ir persitvarko tamsoje.

930. Visais atvejais būrio vadas susiriša su kaimynais. Turėdamas atvirą sparną, pasirūpina jo apsauga. Apie būrio padėtį praneša kuopos vadui, tiksliai nurodydamas būrio pasiektą ribą.

931. Sąlytis su priešu turi būti laikomas nuolat sekant ir patruliuojant.

Apie pastebėtą priešo persitvarkymą ar mėginimą pasitraukti tuojau pranešti.

Sutemus, užėjus rūkui ir apskritai blogo matomumo sąlygose būrio vadas pasirūpina

saugumu savo iniciatyva, nelaukdamas nurodymų iš viršaus. Nelygu aplinkybės, vienu atveju reikės skirti lauko sargybą, kitu atveju gali pakakti apsaugos postų. Reikia kuo budriausiai sekti, kad sąlytis nenutrūktų.

#### Persekiojimas

932. Priešui neišlaikius puolimo ar savo noru pradėjus trauktis, būrio vadas apie tai praneša kuopos vadui ir, nieko nepaisydamas, pradeda persekioti. Persekiojimas turi būti kuo energingesnis, kad priešas negalėtų pasprukti ir vėl susitvarkyti.

933. Priešo artilerijos ir sunkiųjų priemonių šaudomame plote, nuostoliams išvengti, būrio rikiuotės turi būti pritaikytos prie vietovės. Dengtoje vietovėje būrio vadas turi pasirūpinti saugumu, kad išvengtų netikėtų susidūrimų. Sutiktą pasipriešinimą reikia staugiais smūgiais sunaikinti. Šone užsilikę priešo lizdai apeinami, apsisaugojant nuo jų nedidele sauga ir pranešant apie juos kuopos vadui.

Tas vietas, kur atsitraukiantį priešą saugo šarvuočiai, reikia apeiti, išnaudojant dengtės prieigas.

Priešui pradėjus netvarkingai trauktis, rizikingi, drąsūs būrio veiksmai gali duoti kuo geriausių vaisių.

#### Būrys ginantis

934. Ginantis būrys turi išlaikyti jam pavestą barą, nesitraukti be įsakymo, kad ir sunkiausiose aplinkybėse.

### Rengimasis gintis

935. Būrys rengiasi gintis skyriui nurodyta tvarka (žr. 823 str.). Žiūrint uždavinio, būrys skirstomas atsparos lizdais. Lizdai (skyriai) gauna tinkamus ugnies uždavinius.

936. Būrio pozicija turi būti taip sutvarkyta, kad darniai su sunkiosiomis priemonėmis ir kaimynais būtų galima šaudyti visą būrio barą. Be to, pavojingiausia kryptimi būrys turi galėti veikti sutelkta ugnimi.

937. Jei būrys sudaro atskirą atsparos mazgą, tai ugnis parengiama taip, kad būtų galima šaudyti į visas puses ir gintis net į kaimyninius barus priešui įsiskverbus.

938. Atsparos lizdai tvarkomi šio statuto 824—829 str. nurodymais. Lengvieji kulkosvaidžiai papildo sunkiųjų kulkosvaidžių ugnies užtvaras ir saugo iš fronto flankuojančius sunk. kulkosvaidžius. Todėl būrio vadas turi gerai žinoti, kurie s. kulkosvaidžiai veikia jo bare ar jo baro naudai.

Dėl ugnies ryšio su kaimynais būrio vadas turi pats susitarti su kaimyniniais vadais.

939. Duodamas ugnies uždavinius, būrio vadas turi:

- 1) numatyti lengv. kulkosvaidžių ir įgudusių šaulių ugnį į tolimesnius atstumus, kur reikia, parengti spiesticę ugnį ir nustatyti jos pradžią;
- 2) sutvarkyti pagrindinę ugnies užtvarą.

Sudarydamas ugnies planą, būrio vadas pasirūpina, kad būtų išmatuoti atstumai iki svarbesnių vietos daiktų.

Akloji ugnis parengiama šio statuto 827 str. antrosios dalies nurodymais.

940. Vadovietę būrio vadas pasirenka taip, kad galėtų matyti savo būrį, priešą ir kautynių lauką. Būrininkui įsako būti ten, kur pats betarpiškai vadovauti negali. Sekėjai būna netoli nuo vadovietės.

Būrio vadas turi pasirūpinti ryšiais su kuopos vadu, sunkiosiomis priemonėmis, kaimynais ir savo atsparos lizdais.

941. Būrio vadas atsako už savalaikį ir tvarkingą būrio pozicijos įrengimą ir maskavimą.

Visais atvejais nepamiršti klaidinamųjų įrengimų.

942. Būrio tarnybą ir kautynių parengtį nustato būrio vadas, žiūrėdamas kuopos vado įsakymų ir priešų galimumų.

Būrio sekėjai ir sekti skirti kovotojai eina nuolatinę sekimo-įspėjimo tarnybą (bendras pavojus, oro, dujų ir šarvuočių pavojus).

Būrio parengtis taip sutvarkoma, kad bendro pavojaus atveju kiekvienas lizdas galėtų tuojau pradėti ugnį.

Apsaugos ir sekimo-įspėjimo postų budrumui ir, apskritai, būrio parengčiai ir tarnybai tikrinti nuolat būdi vienas puskarininkis.

Ypatingai gerai turi būti sutvarkyta sekimo-įspėjimo tarnyba. Pavojaus ženklai turi būti žinomi visiems būrio kovotojams. Kaip



elgtis dujinio puolimo metu, nustatoma iš anksto.

Netikėtumui išvengti ypatingai budri turi būti tarnyba naktį, prieš švintant, būriui nuvargus. Ypatingai pavojingu metu, pav., prieš švintant, gali būti įsakyta užimti kovovietes visam būriui.

Būrio vadas sutvarko šaudmenų tiekimą ir prižiūri, kad visi lizdai susidarytų pakankamą šaudmenų atsargą.

### G y n i m o v y k d y m a s

943. Priešui artinantis arba pagal bendro pavojaus ženklą būrys užima parengtas kovovietes ir pasirengia paleisti ugnį. Prieš leidžiant ugnį turi būti nuimti apsaugos daliniai.

Ugnis leidžiama šio statuto 508 str. dėsniais. Ugnis pradedama paprastai skyrininkų iniciatyva, nebent būrio vadas, norėdamas užklupti priešą netikėtu viso būrio ugnies smūgiu, būtų uždraudęs be jo įsakymo ugnies nepradėti. Akloji ugnies užtvara leidžiama 473 str. antrosios dalies nurodymais.

944. Tam tikrais atvejais būrio vadas gali šaudyti ir tolesnius, ypatingai ryškius taikinius, kuriems šaudyti nei sunkiųjų priemonių, nei artilerijos nepakanka. Paprastai tokiais atvejais šaudoma viso būrio ar jo dalies, dažniausiai l. kulkosvaidžių ir įgudusių šaulių, spiestine ugnimi.

Apskritai, tolimą ugnį reikia leisti labai apgalvotai, be rei-

kalo necikvoti šaudmenų ir prieš laiką savęs neišduoti.

Veikiant tamsoje, rūke, dūmuose ir apskritai blogo matomumo sąlygose, kur vadų įtaka mažesnė, būrio vadas turi žiūrėti, kad ugnis būtų kaip galint daugiau valdoma ir tvarkinga.

Visais atvejais būrio vadas turi siekti sugniužinti priešo puolimą pirmiau, negu jis pasieks atakos atstumą.

Į ypatingai pavojingas vietas, kur trūksta savo ugnies, būrio vadas kreipia kuopos vado ir sunk. priemonių vadų dėmesį.

945. Būrio vado atkaklumas ir pasiryžimas nugalėti turi lemiama įtaką ir atskiriems kovotojams, ir viso būrio patvarumui. Priešo atakuotus lizdus būrio vadas turi paremti visomis turimomis priemonėmis, kad sunaikintų į būrio mazgą besiskverbiantį priešą.

Kaimyniniai dar priešo neatakuoti lizdai turi kuo atkakliausiai gniužinti priešą priešaky savęs, neleisti jam plėstis. Be to, kur tik galima, savo ugnimi turi padėti kaimynams.

946. Priešui įsiveržus į būrio mazgą, būrio vadas, nieko nelaukdamas, su artimiausiais kovotojais puola priešą durtuvais.

Priešui pradedant skverbtis į gilumą, jis turi būti priplaktas prie žemės kaip galint stipresne ugnimi iš visų pusių. Būrio vadas turi pavartoti visas savo jėgas ir energiją, kad sulaikytų skverbimąsi ir tuo būdu sudarytų palankesnes sąlygas kontratakai.

### Būrys traukiantis

947. Traukiasi būrys tik įsakytas. Traukimasis turi būti kuo slaptesnis. Tvarko jį pats būrio vadas, žiūrėdamas, kad skyrių atsipalaidavimas būtų apsaugotas lengv. kulkosvaidžių ir šautuvinių granatų ugnimi ir eitų palaipsniui.

Atsitraukiantiems skyriams turi būti nurodyta atsipalaidavimo tvarka, traukimosi kryptys ir rinkimosi vietos.

Pirmiau atitrauktus skyrius (ar jų dalis), pasirengusius bet kuriuo metu atsisukti atgal (kontratakuoti arba paleisti ugnį), užnugaryje kuo tvarkingiausiai surenka būrininkas.

Pats būrio vadas traukiasi su paskutiniu skyriumi, sąlyty su priešų palikęs patrulį, ap rūpintą 1. kulkosvaidžiu ir kaip galint didesniu šovinių kiekiu. Patrulis traukiasi paskiausiai būrio vado nurodymais.

Priešui ypatingai smarkiai spaudžiant, patys priekiniai būrio daliniai ginasi vietoje ir tuo padeda pasitraukti užpakaliniams jo daliniams.

Visi vadai kreipia ypatingą dėmesį į palaužtos dvasios karius ir visomis priemonėmis neleidžia pakrikti.

Naktį trauktis reikia kuo tyliausiai, kad priešas nesusivoktų.

### Būrys stabdant

948. Kadangi stabdymą pagrindinai vykdo sunk. priemonės ir artilerija, o gyvoji pėstininkų jėga naudojama daugiau padedamie-

siems uždaviniams (žr. 538 str.), tai būrio ribose savarankiškos būdingos stabdomosios kautynės negalimos.

Būrys stabdant suprantamas tik didesnio vieneto stabdomosiose kautynėse, kur jo jėgos ir priemonės paprastai naudojamos padedamiesiems uždaviniams, o kartais, dėl stokos s. priemonių, ir pagrindiniam uždaviniui — stabdyti ugnimi.

949. Būrio uždavinys eilinėje stabdymo riboje turi būti tikslus ir aiškus. Stabdomąjį uždavinį gavęs būrys išsistato taip, kad galėtų patogiai veikti tolima ugnimi ir saugiai pasitraukti.

950. Stabdant būrio baras platesnis, negu ginantis. Todėl tarp jo atskirų lizdų visada bus didesni tarpekiai.

951. Atsižvelgdamas į uždavinį, būrio vadas pasirūpina saugumu ir sutvarko būrio parengtį.

Su kuopos vadu, kur tik galima, turi būti akies ryšys.

952. Ugnis pradedama kaip galint iš tolimesnių atstumų, nelygu kurio ginklo tikrosios ugnies tolis.

Nelygu taikinių rūšis ir atstumai, būrio vadas vienu atveju leidžia viso būrio spiestinę ugnį, kitu atveju — vien lengvųjų kulkosvaidžių, pagaliau, įvairius taikinius gali pavesti šaudyti skyriams savarankiškai.

Įgudę šauliai šaudo svarbesnius taikinius (881 str.).

953. Pasitraukimo keliai ir rinkimosi vietos turi būti gerai žinomi visiems skyriams iš anksto. Pasitraukimo momentas nustatomas atsižvelgiant į vietovę (žr. 545—550 str.).

Atviroje, platesnių bangų vietovėje, būriui laikant kurį vyraujantį kalnagubrį, pasitraukimas turi būti taip apskaičiuotas, kad būrys su skubtu pasiekti užpakalyje esančią uždangą pirmiau, negu priešas išeis į šį vyraujantį kalnagubrį.

954. Būrys traukiasi vietovei ir prieš ugniai pritaikytomis rikiuotėmis. Puolant prieš kavalerijai ar šarvuočiams, būrys, kad nebūtų netikėtai užkluptas, turi kaip galint geriau išnaudoti įvairias uždangas.

955. Iš ribos į ribą būrys traukiasi 947 str. nurodymais. Ypatingą dėmesį reikia kreipti į sparnų apsaugą.

### Būrys pasalose

956. Pasalos paprastai sudaromos žvalgant (belaisviams paimti) arba stabdomosiose kautynėse labai dengtoje, šaudymo lauko neturintioje vietovėje su gausiomis prieigomis iš prieš pusės.

Net nedidelių pėstininkų dalinėlių pasalos gali duoti labai gerų išdavų.

957. Pasaloms pasirengęs būrys veikia arba stipriais, netikėtais, staigiais artimos ugnies smūgiais, arba staigiai užpuldamas (judesiu), arba vienaip ir kitaip.

958. Pasalos labai daug priklauso nuo vadų sumanumo, jų iniciatyvos ir pasiryžimo. Be to, didelę reikšmę čia turi geras vietovės pažinimas.

Pagrindiniai pasalų reikalavimai — netikėtumas ir staigumas.

Užkluptas priešas turi būti sunaikintas ligi dar nesuskubo ateiti jam paspirtis.

Netikėtumui sudaryti pasaloms pasirengę daliniai turi būti labai gerai paslėpti, ypač nuo priešo šoninės saugos. Staigumą užtikrina geri vidiniai būrio ryšiai.

959. Kuriuo momentu reikia užpulti priešą iš pasalų, būrio vadas turi susivokti iš gerai sutvarkyto sekimo duomenų.

960. Pasitraukimas turi būti iš anksto parngtas, pasitraukimo keliai turi būti užtikrinti.

### Būrys žvalgant

961. Žvalgyti paskirtas būrys gauna uždavinį, kryptį, kartais ir nurodymus dėl užimtinų vietos daiktų. Paskutiniajam reikalui būrys gali būti sustiprinamas sunk. kulkosvaidžiais. Ryšiams palaikyti reikia priskirti kelis raitininkus ar dviratininkus. Uždavinio vykdymo būdus laisvai pasirenka būrio vadas. Apskritai žvalgant, būrys žvalgydamas veikia panašiai, kaip skyrius patrulyje (žr. 842—862 str.).

962. Slinkdamas būrys saugojasi nedideliais patruliais. Būrio vadas veda būrį slapta,

vietovei pritaikytomis rikiuotėmis, kiekvienu momentu pasirengęs susikauti.

**963.** Žinias apie priešą būrys surenka sekdamas, patruliuodamas, o prireikus, ir susikaudamas.

Išsiųstiems patruliams likusioji būrio dalis yra branduolys. Kiekvienas patrulis turi gauti aiškų uždavinį.

**964.** Būrio vadas turi visada atsiminti, kad jo uždavinys yra žvalgyti, kurį jis turi vykdyti nepaisydamas jokių kliūčių.

Kelyje sutiktą priešą jis paprastai apeina, smulkesnius dalinius, kur gali, naikina, niekada nesiveldamas į kautynes, jei to nereikalauja uždavinys ir nepriverčia aplinkybės.

Atsiminti, kad žvalgant kautynės yra tik priemonė žinioms gauti, o ne tikslas.

Priverstas susikauti būrys gali gauti reikalingų žinių apie priešą, puldamas, laikinai gindamasis arba stabdydamas. Visais atvejais būrio vadas turi užtikrinti sau galimumą atsipa-laiduoti. Uždavinį atlikęs ir nuo priešo atsipa-laidavęs, būrys paprastai grįžta kitu keliu.

### Būrys pozicijos saugoje

**965.** Būrys pozicijos saugoje veikia, kaip uždvara. Nelygu uždavinys, jis stabdo, kartais ginasi vietoje. Antruoju atveju būrys įsirengia ginamųjų kautynių taisyklėmis, sudarydamas atsparos mazgą. Kur tik galima, uždvara turi būti už tokios kliūties, kuri saugotų nuo šarvuočių.

**966.** Vykdamas į paskirtą vietą, būrys saugojasi bendromis taisyklėmis.

Statant uždvarą, pirmiausia pasirūpinama saugumu ir sekimu. Iki sutvarkant saugą visas būrys būna parengty.

**967.** Savo betarpinei apsaugai būrys išstato lauko sargybas, atskirus apsaugos postus ar slapukus, kartais vienus ir kitus.

Uždvara gali būti sustiprinta sunkiosiomis priemonėmis.

**968.** Paprastai uždvara statoma kuriai nors svarbesnei priešo prieigai užtverti. Kur tik vietovė ar atstumai leidžia, dvi gretimos uždvaros turi susirišti ugnimi, tačiau dėl to ryšio negalima bloginti uždvaros padėties užtveriamos prieigos atžvilgiu.

**969.** Uždvarai susitvarkius, jos vadas siunčia aukštesniam vadui išdėstymo nuobraižus (krokus), kuriuose kuo tiksliau pažymi prie-kinių dalinėlių laikomą ribą.

## V Skirsnis

### KUOPA

#### Bendrybės

**970.** Kuopos sudėtis — šio statuto II skyriaus skirsnyje „Pėstininkų dalinių sudėtis ir jų ypatumai“.

Aplinkybėms reikalaujant, kuopos vadas pertvarko savo kuopą, papildo vadovavimo

skyrių ir nustato skyrių ir būrių skaičių ir sudėtį. Jei reikia, atskiriems uždaviniams iš kuopos sudėties gali būti išskirti atskiri būriai.

971. Kuopos vadas yra svarbiausias kovotojų auklėtojas. Jis turi nuolat rūpintis jų puolamąja dvasia, gera nuotaika ir fiziniu patvarumu.

Kuopos vadas atsako už kuopos kautingumo vertę ir drausmę.

972. Įsakinėja kuopos vadas paprastai žodžiu. Raštinius įsakymus jis siunčia tik tada, kada žodžiu jų perduoti negalima ir kada to reikalauja aplinkybės. Žodiniai įsakymai kartojami.

973. Bet kuriose aplinkybėse kuopos vadas turi:

- 1) matyti savo kuopą, kautynių lauką ir priešą;
- 2) turėti ryšį su bataliono vadu, remiančiais ginklais ir kaimynais;
- 3) laukiant susidūrimo su priešu, pasirūpinti saugumu, ypač šonų;
- 4) nuolat rūpintis priešo ir vietovės žvalgymu.

974. Bendradarbiaudamas su remiančiais ginklais ir kaimynais, kuopos vadas turi derinti savo būrių ir kuopai priskirtų sunkiųjų priemonių veiksmus, nukreipti jų pastangas viena linkme į vieną bendrą tikslą.

Ypatingas kuopos vado dėmesys turi būti kreipiamas į krypties tinkamą išlaikymą, į vie-

tovės išnaudojimą, į priskirtų sunkiųjų priemonių pavartojimą, į remiančių ginklų ugnies išnaudojimą, į priešlėktuvinę, prieššarvuotinę ir priešcheminę apsaugą.

Be to, kuopos vado tiesiogiai priklauso šaudmenų tiekimas, mityba, kuopos gurguolės valdymas, sužeistųjų evakuacija ir ginklų laikymas.

975. Kuopos viršila — artimiausias kuopos vado padėjėjas administracijoje, ūkyje ir vidaus tarnyboje. Be to, jis padedamojo būrio vadas.

Kautynių metu viršila būna prie kuopos vado. Svarbiausia jo pareiga — šaudmenų tiekimas (kuopos vado nurodymais).

976. Kuopos ūkvaizdis betarpiškai tvarko kuopos ūkį. Kautynių metu paprastai būna prie kautynių gurguolės.

Jo pareiga ir garbė, kad kuopa visada laiku gautų karštą valgį.

977. Kuopos ginklius betarpiškai rūpinasi kuopos ginklais ir šaudmenimis. Kautynių metu įrengia ir tvarko kuopos šaudmenyną.

978. Priešcheminis puskarininkis betarpiškai tvarko kuopos priešchemines priemones. Jis turi mokėti pažinti apnuodytas vietas ir atskirti dujų rūšis (lakios ar nelakios).

Prireikus, priešcheminis puskarininkis cina sekėjo pareigas.

979. Kuopos vadovavimo skyrius užtikrina nuolatinį sekimą ir ryšį. Kautynėms jis papildomas iš būrių siunčiamais ryšio pasiuntiniais.

Iš bataliono ryšių būrio atsiųsti telefonininkai (ryšiui su b-no vadu) taip pat veikia prie vadovavimo skyriaus.

980. Sanitarijos grandis teikia pirmąją pagalbą sužeistiems ir apnuodytiems ir juos išgabena.

### Kuopa puolant

#### Puolamasis žygis

981. Puolamajame žygyje, laukiant susidūrimo su priešū, kada kuopa žygiuoja bendroje bataliono (ar didesnio vieneto) žygio voroje, kuopos vado taktinis veikimas ribojasi tik rūpesčiu apsisaugoti nuo priešo lėktuvų (paprastai jo priklauso tik neveikiamoji apsauga) ir nuo tolimos artilerijos ugnies.

Jei kuopa yra priešakinės saugos priešakiniam skaidinyje (pav., priešakinė užtvara), tai susiduriant jai su priešū, kuopos vadas, iš anksto skubiai pažvalgęs, turi tuojau nublokšti priešo saugos dalinius ir užimti svarbesnius vietas daiktus (sekyklas).

#### Artėjimas

982. Batalionui perėjus į artėjimo santvarką, kuopos vadas, gavęs artėjimo uždavinį, vadovaudamasis bataliono vado įsakymu, turi už-

tikrinti saugumą ir žvalgymą, taip pat ryšį su bataliono vadu.

983. Kuopos artėjimo rikiuotės iš esmės tokios pat, kaip būrio (893 str.). Jų parinkimas priklauso nuo vietovės, nuo pavojaus iš priešo pusės ir nuo kaimynų (yra ar nėra).

Visais atvejais rikiuotė turi būti tokia, kuri esančiose aplinkybėse mažintų nuostolius, o susidūrus su priešū įgalintų tuoj pradėti kautynes.

984. Sauga ir žvalgyba tvarkoma 218—221 ir 844 str. dėsniais. Dieną reikia išsiųsti mažiausia po vieną skyrių (patrulį) į priešakį ir į atvirą sparną. Naktį sauga sustiprinama ir sumažinami atstumai. Kuopos vadas rūpinasi ryšiais su bataliono vadu, be kita ko, laikydamas pas jį savo ryšių pasiuntinį.

Sekimo - išpėjimo tarnybą eina kuopos vado sekėjai. Kovai su priešo lėktuvais (kaip šalutiniam uždaviniui) paprastai kuopos vadas skiria 1. kulkosvaidį.

985. Kuopos vadas su vadovavimo skyriaus dalimi išeina kiek daugiau į priešakį, kad iš patogesnių vietų kuo greičiau susivoktų vietovėje ir galėtų spręsti, kaip toliau slinkti.

Kuopos vadas turi niekad neužmiršti duoti reikalingų nurodymų savo kautynių gurguolei.

Kol tik galima, kuopa (visa ar dalis) artėja vora. Gresiant priešo ugniai, pereina į vienkia ar kitokią artėjimo rikiuotę. Artėjimo eigoje rikiuotė kaitaliojama pagal vietovę ir aplinkybes.

### Puolimas iki atakos

986. Nelygu aplinkybės ir uždavinys, kuopa gali pradėti pulti arba tiesiog iš artėjimo ar žygio rikiuotės, skleisdamosi kautynių rikiuotėn, arba prieš tai užimdama išėities ribą. Vis tiek, kaip pradedama pulti, pats puolimas iš esmės visais atvejais vykdomas tomis pačiomis taisyklėmis.

Prieš puolant (prieš pat skleidžiantis arba išėities riboje) kuopos vadas turi susivokti vietovėje ir nors bendrais bruožais priešo santvarkoje.

Žinias apie priešą kuopos vadas dalinai gaus iš bataliono vado, dalinai jos bus savo žvalgymo ir sekimo duomens.

987. Kuopos vado įsakymas pulti turi būti paprastas ir tuo trumpesnis, kuo mažiau turima laiko.

Paprasčiausiame įsakyme trumpai (papildomai) duodamos aplinkybės, puolimo kryptis (puolimo tikslas), kuopos puolamoji santvarka ir uždaviniai priskirtoms sunkiosioms priemonėms.

Turint daugiau laiko, pavyzdžiui, puolant iš anksčiau užimtos išėities ribos, reikia kuo išsamiau nupasakoti aplinkybes ir kuopos uždavinį, nurodyti vietovėje būrių puolimo kryptis (kur galima, puolimo tikslus, bent pirmąjį), supažindinti su sumanytu manevru, su kaimynų ir padedamųjų ginklų veikimu, duoti nurodymų ryšio reikalu, nustatyti savo vadovietę ir sutvarkyti šaudmenų tiekimą.

Puolant iš išėities ribos, nurodoma puolimo pradžia (laikas ar ženklas).

988. Kuopos puolamoji santvarka priklauso nuo kautynių pobūdžio, nuo baro platumo, nuo vietovės ir aplinkybių. Kuopa puola paprastai trikampe rikiuote (dviem, o kartais tik vienu būriu priešakyje) arba plačiąja rikiuote.

Trikampė rikiuotė su dviem būriais priekyje paprastai labiausiai tinka įvairioms apylinkybėms. Plačioji rikiuotė tinka puolant plačiu baru arba priešakinės saugos veiksmuose, kada rezervai neturi esminės reikšmės.

989. Paprastai kuopos vadas palieka sau tinkamą rezervą (998 str.), ypač kuopai veikiant atskirai ar sparne. Esant reikalui sustiprinti ugnies paramą, vartojami rezervinio būrio šautuvinių granatų svaidytojai.

990. Kuopos vadas būna ten, iš kur jam geriau matyti kautynių laukas, patogiau valdyti ir laikyti ryšį su padedamaisiais ginklais.

Ryšiams su bataliono vadu naudojamas telefonas, vaizdinės priemonės ir pasiuntiniai. Ryšiai su artilerija, nelygu aplinkybės, palaikomi per priešakinį sekėją, per artilerijos ryšio rinktinę (ar grandį), arba per bataliono vadą.

Kautynių lauko nuolatinis sekimas užtikrinamas pastačius netoli nuo vadovietės sekimo postą, kuriam turi būti duotas tikslus uždavinys ir sąlygos gerai susirišti su vadoviete.

991. Rengiamieji darbai vielų kliūtims nugaleti atliekami viršininkų nurodymais bendraisiais 356 str. dėsniais.

Vielų kliūčių perėjimas turi būti rūpestingai parengtas. Ugnies skaidinio būriai turi pakankamai turėti priemonių spragoms platinti.

**992.** Pradedant kautynes iš artėjimo ir ypač iš žygio santvarkos, reikia veikti drąsiai ir greitai. Sutiktas pasipriešinimas turi būti nedelsiant laužomas. Tokiais atvejais kuopos vadui dažniausiai teks spręsti remiantis tik uždaviniu ir trumpu vietovės apžvelgimu.

Kuopa turi skleisti greitai pagal trumpą kuopos vado įsakymą ar ženklą. Ypatingai svarbu greitai panaudoti priskirtinių sunkiųjų priemonių ugnį.

Šovinių vežimai, vedami kuopos ginkliaus, seka paskui kuopą, kuo geriau taikydami prie vietos.

**993.** Puolant iš išeities ribos, ši riba turi būti užimta greitai ir slaptai. Kuopos vadas išdėsto kuopą prieš jam skirtą puolimo tikslą, pasirūpinęs sekimu ir saugumu, taip pat išeities ribos išlaikymu, jei priešas pultų.

**994.** Puolimas iš išeities ribos pradedamas pagal kuopos vado ženklą kaip galint staigėniu šuoliu, kad kuo netikėčiau užklyptų priešą ir sumažintų savo nuostolius.

Kuopos vadas derina būrių ir priskirtinių priemonių veiksmus, kur tik galima, daro įtakos remiančiųjų ginklų veikimui ir duoda nurodymų rezervui (998 str.) slinkti.

Nelygu kada koks priešas atsparumas, kuo-

pos vadas turi kas kartas išplėsti tinkamą puolimo stiprumą ir greitį.

Į puolimo metu pasireiškiančias priešų ugnies vietas, ypač flankuojančias, kurios labiausiai trukdo pulti, nukreipia sunk. priemonių ir rezervinio būrio granatų svaidytojų ugnį. Reikalui esant, jas nurodo artilerijai.

**995.** Vistiek, ar kuopa puola lygiai visu frontu, ar telkia pastangas kuria nors kryptimi (pagrindinis smūgis), kuopos vadas žiūri, kad kautynių raidoje veiksmai būtų suderinti su kintančiomis aplinkybėmis ir kad kuo greičiau būtų išaiškinta priešų silpnoji vieta, į kurią telkia ugnį ir nukreipia rezervą (998 str.).

Vienkart tokią silpną priešų vietą nurodo bataliono vadui, sunkiosioms priemonėms ir artilerijai, kad ten kuo daugiau priešą nuslopintų ir tuo užtikrintų įsiveržimą.

Pats kuopos vadas būna lemiamoje kryptyje.

**996.** Nei priešų lėktuvų, nei jo dujinis puolimas neturi atitraukti kuopos nuo jai duoto uždavinio vykdymo.

**997.** Puolimo eigoje kuopos vadas nuolat rūpinasi šaudmenų ištekliais, ypač 1. kulksvaidžiams ir granatų svaidytojams. Kuopos šaudmenynas turi tinkamame atstume kilnotis paskui puolančius būrius. Kuopos šaudmenyno ištekliai turi būti visada laiku papildyti iš bataliono šaudmenyno.

**998.** Kuopos rezervas slenka kuopos vado nurodymais, nuolat pasirengęs paremti ugnies skaidinį ir apsaugoti jo sparnus.



Rezervo rikiuotė turi būti pritaikyta prie vietovės, kad jis išvengtų nuostolių nuo priešų ugnies iš žemės ir iš oro.

999. Rezervo vadas turi nuolat susivokti kautynių raidoje ir palaikyti ryšį su kuopos vadu ir su ugnies skaidinio būriais.

Žiūrint aplinkybių ir kuopos vado nurodymų, vieną l. kulkosvaidį rezervo vadui gali tekti laikyti parengtą šalutiniam uždaviniui — priešų lėktuvams šaudyti.

1000. Paprastai rezervas įvedamas į kautynės kuopos vado įsakymu. Netikėtais atsitikimais rezervo vadui gali tekti įeiti į kautynės savo iniciatyva, pavyzdžiui, skubiai prireikus apsaugoti sparną nuo netikėto pavojaus arba atsmogti netikėtą priešų kontrataką.

Pradėjęs veikti savo iniciatyva, rezervo vadas tuojau praneša kuopos vadui.

1001. Puolant su tankais, puolimo tvarką nustato aukštesnysis vadas. Bendradarbiaujama su jais šio statuto VI skyriaus I skirsnio — „Kautynės šarvuočiams padedant“ — nurodymais ir kuopos vadui betarpiškai susitarus su tankų vadu.

1002. Nakties puolimas turi būti itin gerai parengtas. Kuopos vadas ypatingai žiūri krypties, ryšio ir tylos. Puolimas vykdomas šio statuto 678—687 str. dėsniais.

### A t a k a

1003. Ataka vykdoma ten, kur patogesnės sąlygos. Tam tikrais atvejais kuopos ribose

gali būti atakuojama ne visur vienu metu. Kuopos vadas su pritrauktu rezervu turi būti kuon arčiau nuo atakai parinktos vietos (silpnesnės — žr. 995 str.), kad ten laiku paremtų priklausomų vadų iniciatyvą arba pats nuvestų į ataką visą kuopą (įsakymu ar pavyzdžiu).

Pagal sutartą ženklą artilerijos ir sunkiųjų priemonių ugnis iš anksto keliama pirmyn ar į šonus. Pati ataka vykdoma 404—410 str. nurodymais.

Kuopos rezervas vartojamas atakai paremti ar pralaužtai spragai praplėsti.

1004. Atakai pavykus, kuopa puola toliau. Kuopos vadas, nieko nelaukdamas, pritraukia arčiau priskirtines sunkiųjų priemones, sutvarko kuopą, jos vadovavimą ir sekimą, iš naujo sudaro rezervą, susiriša su bataliono vadu, susivokia, kas darosi sparnuose, ir pasirūpina kuopos šaudmenyno papildymu ir pritraukimu.

1005. Atakai nepavykus, kuopa įsikimba į vietovę ir gina pasiektą ribą, kad bataliono vadui būtų kuo palankesnės sąlygos toliau lemti ataką savo priemonėmis.

### S k v e r b i m a s i s į g i l u m ą

1006. Derindamas būrių veiksmus, nuolat juos remdamas savo valdžioje turimų ginklų ugnimi ir rezervu, kas kartas laiku nurodydamas remiantiems ginklams (artilėrijai ir batalioninėms s. priemonėms) kuopos priemonėmis neįveikiamas priešų ugniavietes, kuopos vadas su savo kuopa atkakliai skverbiasi pirmyn.

Labiau į priekį pasistumėjusiems daliniams jis turi užtikrinti stipresnę ugnies paramą ir jų šonų apsaugą. Šonuose užsilikusius ir slinkti trukdančius priešo lizdus jis nugali sunk. kulkosvaidžių ir granatų svaidytojų ugnimi, taip pat rezervo smūgiu iš šono.

Jeį, įtraukiant į kautynes rezervą, daliniai kiek susimaišytų, kuopos vadas tuojau nustato aplinkybėms tinkamiausią jų priklausomybę, sudarydamas priklausomiems vadams kuo aiškesnes ir geresnes vadovavimo sąlygas. Naują rezervą sudaro iš labiausiai atsilikusių kuopos dalinių.

Ypatingas kuopos vado dėmesys turi būti kreipiamas į ryšių palaikymą su bataliono vadu, su sunkiosiomis priemonėmis ir artilerija.

Priešui kontratakuojant, kuopa ginasi vietoje. Jei kontrataka vykdoma su šarvuočiais, tai veikiama šio statuto VIII skyriaus II skirsnio dėsniais.

### Puolimo pertrauka

1007. Puolimo pertraukos metu, vistiek, ar kuopa sustojo įsakyta, ar priešo priversta, kuopos vadas nedelsdamas pasirengia gintis, vienkart pasirengęs bet kuriuo metu pulti toliau.

### Persekiojimas

1008. Priešui neišlaikius puolimo ar savo noru pradėjus trauktis, kuopos vadas, nieko nepaisydamas, pradeda drąsiai persekioti savo iniciatyva.

Persekiojimo tikslas paprastai yra priešo artilerija.

Nors staigiausiai reiktų persekioti, kuopos vadas visada turi išlaikyti kuopą savo rankose, kad išvengtų netvarkingo vijimosi ir pakrikimo.

Visais atvejais reikia rūpintis laikyti ryši su bataliono vadu.

### Kuopa ginantis

1009. Ginantis, kuopa turi išlaikyti jai pavestą barą, nesi-traukti be įsakymo, kad ir sunkiausiose aplinkybėse.

### Gynimo parengimas

1010. Gintis kuopa pasirengia pagal bataliono vado įsakymą ir vietovės žvalgymo duomenis (žr. 272, 279, 460—464 str.).

1011. Kuopos vadas sudaro savo kuopos ugnies planą, suderina jį su sunkiųjų priemonių, pirmoje eilėje su bataliono vado nustatytu sunkiųjų kulkosvaidžių ugnies planu, kaip viso ugnies plano pagrindu (žr. 478 str.).

1012. Skirstydamas uždavinius būriams, kuopos vadas duoda jiems barus, nustato pagrindinę ribą ir ugnies užtvaros ribą ir duoda nurodymų dėl tolimesnio priešakio šaudymo (472 str.) ir pagrindinės ugnies užtvaros (473 str.).

Priešui esant arti ir galint greitai pulti, būriams ir priskirtinėms sunkiosioms priemonėms

pirmiausia reikia duoti uždavinius ir barus, kurie turi būti nedelsiant užimti. Visa kita tvarkoma ir tobulinama palaipsniui.

**1013.** Parengiant pagrindinę ugnies uždvarą, pirmiausia reikia papildyti sunkiųjų kulkosvaidžių ugnies uždvaros silpnesnes vietas, pridengti kuopos bare veikiančias sunkiasias priemones, ypač flankuojamasias, ir sudaryti ugnies ryšį su kaimynais bataliono vado įsakymu arba savo iniciatyva, su jais susitarus.

**1014.** Kaimyninių dalinių sandūrose geriausias ugnies ryšys paprastai sudaromas pastačius svetimame bare po kulkosvaidį; kiekvienam jų šaudant savo dalinio naudai, bus visada užtikrintas reikalingas ugnies kryžiavimas.

**1015.** Bendradarbiavimas su batalioninėmis sunkiosiomis priemonėmis, veikiančiomis kuopos bare, nustatomas susitarus su tų priemonių dalinių vadais.

**1016.** Lėkštosios trajektorijos ginklų nesiekiamas vietas reikia šaudyti sutelkta šautuvinių granatų ugnimi. Be to, į tas vietas reikia atkreipti bataliono vado dėmesį, kad jis, kur galima, nukreiptų tam reikalui tinkamų savo priemonių ugnį.

**1017.** Ugnies planas turi būti taip sutvarkytas (kiekvienu vado savo veikimo ribose), kad kuopos vadas kiekvienu momentu vienu ženklu galėtų iššaukti visų jo ba-

re veikiančių priemonių ugnies uždvarą.

**1018.** Kad ugnis būtų tikresnė, turi būti išmatuoti ir visiems pranešti atstumai iki svarbesnių vietos daiktų.

Naktinei akcijai ugniai pasirengiama 827 str. nurodymais.

**1019.** Savo bare kuopa išsidėsto 433—435, 439, 449 ir 450 str. bendraisiais dėsniais.

**1020.** Kuopos rezervas statomas taip:

- 1) kad galėtų kontratakuoti bet kuria kryptimi, ypač ta, kuria daugiausia galima laukti priešų įsiveržiant;
- 2) kad, prireikus, galėtų gintis vietoje.

Kuopos rezervas paprastai vartojamas kuopos vado įsakymu, kritingose aplinkybėse — rezervo vado iniciatyva.

Ugniavietėse rezervo vadas laiko tik dalį kulkosvaidžių ir šaulių. Šie kulkosvaidžiai turi būti pasirengę šaudyti ir rezervui kontratakuojant, ir jam ginantis vietoje. Be to, jie, reikalui esant, turi galėti dalyvauti pagrindinėje ugnies uždvaroje kartu su šautuvinių granatų svaidytojais, kurie tai uždvarai turi būti kuo plačiausiai panaudoti.

Didesnioji rezervo dalis laikoma artimiausioje uždangoje, pasirengusi kontratakuoti arba užimti parengtą poziciją.

Rezervo vadas turi gerai žinoti priekinių

dalinių išdėstymą, gerai išžvalgyti prieigas prie jų ir visą apylinkę.

Prireikus pavartoti rezervą kontratakai, ugniavietėse esą kulkosvaidžiai ir šautuvinių granatų svaitytojai paleidžia ugnį, kad priplaktų priešą prie žemės; tuo tarpu rezervo vadas su kita dalimi trumpiausiu keliu, kur tik galima, iš šono drąsiai, energingai kontratakuoja, neduodamas priešui ištvirtinti. Jei iš turimų ugniaviečių 1. kulkosvaidžiai ir granatų svaitytojai negali tinkamai remti, tai jie eina į kontrataką kartu su visu rezervu.

**1021.** Savo vadovietę kuopos vadas parenka taip, kad galėtų matyti kuopos barą, patogiai vadovauti kautynėms ir turėti ryšį su priklausomais daliniais, remiančiais ginklais ir bataliono vadu. Sekėjai būna netoli nuo vadovietės. Ryšiai su bataliono vadu palaikomi telefonu, vaizdinėmis priemonėmis, šunimis ir ryšio pasiuntiniais.

Ypatingai greitas ryšys turi būti su sauga, su remiančiais ginklais ir su sekimo - išpėjimo tarnyba.

**1022.** Žiūrėdamas bataliono vado įsakymų, kuopos vadas paskirsto darbus ir nustato jų vykdymo tvarką įrengiant poziciją, pravalant šaudymo laukus, nustatant atstumus, maskuojant, įrengiant kliūtis ir klaidinamuosius įtvirtinimus ir t. t. Ypatingą dėmesį reikia kreipti į maskavimą, kuris turi būti vykdomas iš pat pradžių. Klaidinamieji įrengimai iš pažiūros neturi skirtis nuo tikrųjų.

Įrengiant atsparos mazgą, reikia žiūrėti, kad jis ir apsuptas galėtų gintis.

**1023.** Pasirengimas gintis aptartas 494 ir 495 str.

Sekimo - išpėjimo tarnybą eina kuopos sekėjai drauge su priklausomų dalinių sekėjais.

Kuopos bare nuolat turi būti vienas karininkas, kuriam kuopos vadas paveda netikėtais atsitikimais, ypač naktį, laiku iššaukti ugnies užtvarą.

Nesusipratimams išvengti kuopos vadas ypač rūpestingai sutvarko pavojaus skelbimą (bendras, oro, dujų ar šarvuočių pavojus). Pavojui skelbti naudoti ypač ryškias ir patikimas priemones (garsines ar vaizdines).

**1024.** Nakčiai iš anksto sustiprinama sauga, tinkamai sutvarkoma parengtis, nustatomi ženklai. Aklosios ugnies užtvarai pasirengiama 827 str. nurodymais.

Visais atvejais saugotis netikėtumų gerai sutvarkytu žvalgymu. Jei žvalgymo reikalu negauta bataliono vado nurodymų, žvalgoma savo iniciatyva.

Kuopos budrumas ir saugumas turi būti ypač sustiprintas prieš švintant. Gresiant pavojui, priešakiniai lizdai turi būti visi pasirėngę, visi kovotojai turi užimti savo vietas.

Reikalui esant, kuopos rezervas pritraukiamas arčiau.

#### G y n i m o v y k d y m a s

**1025.** Ugnis leidžiama pagal šio statuto 508 str.

Tolimesnių atstumų ugnies pradžia paprastai nustato kuopos vadas, atsižvelgdamas į matomumą ir aplinkybes.

Puolant nedideliems priešo daliniams, gero matomumo sąlygose, kad ugnis būtų kuo netikėtesnė ir kuo staigesnė, ją pravartu pradėti iš visai artimų atstumų.

**1026.** Priešui užpuolus netikėtai arba jam puolant blogo matomumo sąlygose, taip pat puolant iš artimos išėities ribos, ugnis pradeda pagal ženklą „ugnies užtvara“.

**1027.** Ginamųjų kautynių raidoje kuopos vadas reiškia nuolatinę įtaką sunkiųjų priemonių ugniai, nukreipdamas ją į svarbesnius taikinius, ypač į priešo pritraukiamas ugnies priemones ir į jo rezervus. Jis paremia valdinių pastangas pavojingesnėmis kryptimis, į kurias taip pat atkreipia bataliono vado ir remiančių ginklų vadų dėmesį ir pasirengia veikti savo rezervais.

Kuopos vadas turi būti toje baro vietoje, kur vyksta lemiamieji veiksmai.

**1028.** Priešo atakai atremti kuopos vadas naudoja visas turimas priemones. Visų kovotojų pastangos turi būti nukreiptos į tai, kad neleistų priešui įsiveržti. Priešui įsiveržus, kuopos vadas staigia rezervo kontrataka turi išmušti jį atgal.

Sėkminga kontrataka dažnai gali sustabdyti priešo puolimą ir gretimame bare.

Tais atvejais, kada kontratakuoti negalima, rezervas ginasi vietoje ir darniai su kaimy-

nių barų ugnimi užkerta tolesnį priešo veržimąsi.

**1029.** Kautynės pozicijos viduje vykdomos pagal 509—510 str.

**1030.** Kai tik aplinkybės leidžia, kuopos rezervas turi padėti kaimynams, į kurių barus įsiveržęs priešas, pirmiausia ugnimi, paskui kontrataka. Blogiausiu atveju reikia apsaugoti pavojuje atsidūrusį savo kuopos šoną ir pranešti bataliono vadui, nesitraukiant, kad ir sunkiausiose aplinkybėse.

**1031.** Kovoje su priešo šarvuočiais vadovautis VIII skyriaus II skirsnio nurodymais.

Priešo šarvuočiams šaudyti pirmiausia skiriami šarvinėmis kulkomis aprūpinti ginklai.

**1032.** Gynimui ilgiau užsitęsus, kuopos vadas rūpinasi patobulinti planą ir ginamuosius įrengimus. Tokiose aplinkybėse reikia ypač saugotis priešo dujinio puolimo. Be to, kuopos vadas žiūri, kad ginklų, šaudmenų ir kitų priemonių būtų pakankami išteklių.

### Kuopos pakeitimas

**1033.** Geriausia keisti naktį. Keitimosi metu vadovybė lieka keičiamo dalinio vado rankose.

Susipažinti su baro sutvarkymu ir gynimo planu kuopa iš anksto siunčia 1 karininką su 3 puskarininkiais (po 1 iš būrio) ir, jei reikia, su keliais ryšio pasiuntiniais.

Ši rinktinėlė turi ypač gerai išsiaiškinti, kur pagrindinė riba, kur priešas, kur kokios stato-

ma sauga, koks ryšio tinklas ir kur kokie ginamieji įrengimai.

1034. Keičiančioji kuopa prisiartina kaip galint arčiau prie pozicijos, kur iš anksto sutartoje vietoje laukia josios rinktinėlė drauge su keičiamosios kuopos palydovais.

Pakeitimas vykdomas būriais paslėptomis prieigomis.

1035. Keičiamųjų dalinių vadai naujai atvykusius vadus supažindina su uždaviniais, su žiniomis apie priešą ir apskritai su visu tuo, kas gali turėti reikšmės naujai atvykusiai kuopai. Vienkart duodami susipažinti ir nusirašyti baro planai, skemos ir t. t.

Pakeistoji kuopa pasitraukia būriais tik galutinai atidavusi barą.

#### Kuopa traukiantis

1036. Kuopa traukiasi tik įsakymu. Visais atvejais apie pasitraukimą reikia pranešti kaimams.

Reikiant trauktis, kuopos vadas nustato savo kuopos ir priskirtinių dalinių pasitraukimo tvarką ir paskiria užpakalinius patrulius, kurie pasitraukia paskutiniai.

Tiems patruliams reikia duoti aiškiai apibrėžtus uždavinius. Be to, jie turi turėti gausiai šovinių aprūpintų lengv. kulkosvaidžių.

1037. Pirmiausia atitraukiama gurguolė, nereikalingas turtas, sužeistieji ir t. t.

Būriai traukiasi į kuopos vado nurodytą vietą remiančių ginklų ugnies priedangoje. Kuopos vadas traukiasi su paskutiniais kuopos daliniais.

Pasitraukimo metu visi kuopos daliniai turi būti pasirengę, prireikus, kontratakuoti.

1038. Naktį reikia trauktis kuo tyliausiai, kad priešas nesusivoktų. Užpakaliniai patruliai turi būti aprūpinti raketomis. Paprastai jie lieka vietoje iki švintant. Jiems atsitraukti, kur tik galima, parengiamos gurguolės.

#### Kuopa stabdant

1039. Stabdomosios kautynės — 526 — 555 str. Jėgų išdėstymas — 538—542 str.

Kuopos stabdomoji santvarka priklauso nuo uždavinio, aplinkybių ir vietovės.

1040. Atviroje vietovėje kuopa paprastai vartoja tik l. kulkosvaidžius (iš savo sudėties), būtent: s. priemonių ugniai sustiprinti, artilerijos ir s. priemonių sekykloms apsaugoti, o vėliau padėti s. priemonėms atsilaiduoti. Visais atvejais l. kulkosvaidžiai turi galėti leisti ugnį į didesnius atstumus ir kuo anksčiau.

Šauliai vartojami saugai (pirmiausia sparnų ar šonų apsaugai) ir žvalgybai. Visi kiti laikomi savo dalinių rezervuose.

1041. Dengtoje vietovėje, taip pat naktį ar rūke, stabdymo uždaviniams šauliai vartojami dažniau.

1042. Stabdymo riboje išsidėstę daliniai turi gerai pasislėpti ir užsimaskuoti. Reikia kuo daugiau turėti atsarginių ugniaviečių ir klaidinamųjų įrengimų. Ir priešakyje, ir sparnuose reikia nuolat sekti ir žvalgyti.

1043. Stabdomųjų kautynių vykdymas (kartu ir atsitraukimas) — 543—552 str.

Turi būti iš anksto nustatyta atsipalaidavimo tvarka ir išžvalgyti pasitraukimo keliai. Traukiamasi iš ribos į ribą bendromis traukimosi taisyklėmis (žr. 1036—1038 str.).

1044. Dengtoje, gerų šaudymo laukų neturinčioje vietovėje stabdymas surengiamas pasalų taisyklėmis (553—555 str.).

#### Kuopa žvalgant

1045. Žvalgyti skirta kuopa gauna uždavinį, kryptį ar barą ir, kur reikia, eilinius tikslus.

Nelygu uždavinys, kuopa gali būti sustiprinama sunk. kulkosvaidžiais, raitininkais ar dviratininkais, kartais šarvuočiais arba net artilerijos pabūklais.

Visais atvejais ji turi būti aprūpinta reikalingomis ryšio priemonėmis.

Kuopos paslankumui padidinti kovotojų kuprinės, kur tik galima, gabenamos vežimuose.

1046. Kuopa šuoliuoja nuo uždangos iki uždangos vietai pritaikytomis rikiuotėmis, apsisaugodama patruliais. Kuopos vadas derina patrulių veiksmus, duodamas jiems aiškius uždavinius ir nurodydamas siektinas ribas.

Tikrasis kuopos veikimas prasideda patruliams susirėmus su priešu.

Nebegalėdamas patrulių jėgomis išaiškinti sutikto prieš, vadas nedvejodamas įveda į kautynes savo kuopą, iš anksto viską taip parengęs, kad galėtų atsipalaiduoti.

#### Kuopa pozicijos saugoje

1047. Kadangi kiekvieno bataliono bare paprastai būna atskira sauga (žr. 496 str. pabaigą), tai kuopa pozicijos saugoje turi būti suprantama, kaip ypatingai stipri bataliono sauga, kurios uždavinys bus stabdyti arba, ypatingais atsitikimais, kuri laiką gintis (žr. 456 str.).

Gavusi stabdomąjį uždavinį, kuopa tvarkosi ir veikia pagal 497, 499—504 str. Gavusi ginamąjį uždavinį, ji veikia ginamųjų kautynių taisyklėmis.

### VI Skirsnis.

#### BATALIONAS

##### Bendrybės

1048. Batalionas yra pagrindinis taktinis vienetas. Jo sudėtis nurodyta šio statuto skirsnyje — Pėstininkų dalinių sudėtis ir jų ypatumai.

Batalionas jungia dvejopus ryškiai skirtinigus dalinius: šaulių kuopas ir kulkosvaidžių kuopą.

Be to, batalionas yra pagrindinė tarpinė grandis tarp pėstininkų ir TP artilerijos. Prireikus, jam taip pat priskiriamos papildomos sunkiosios priemonės iš pulko, pirmiausia minosvaidžiai ir lydimosios artilerijos pabūklai.

**1049.** Bataliono vadas atsako už bataliono parengimą, drausmę ir kautingumo vertę. Jis pats prižiūri bataliono kadrų parengimą.

Kautynėse bataliono vadas turi ypač rūpestingai sudaryti kas kartas aplinkybėms kuo tinkamesnę bataliono kautynių santvarką, taip pat duoti reikalingų nurodymų šaudmenų ir maisto tiekimo, sužeistųjų gabenimo ir gurguolės reikalui.

**1050.** Normalių barų sąlygose bataliono vadas yra aukščiausias pėstininkų vadas, kuris dar gali matyti savo vieneto kautynių lauką.

**1051.** Gautu įsakymo ribose bataliono vadas skirsto uždavinius savo daliniams, duoda jiems bataliono priemonių ir padedamųjų ginklų ugnies paramą.

**1052.** Bataliono vadas žiūri, kad kuopų vadai tvarkytų savo dalinius laikydamiesi 970 str. Reikalui esant, jis kreipiasi į pulko vadą, prašydamas papildyti bataliono išteklius.

**1053.** Paprastai bataliono vadas įsakinėja žodžiu, nebent aplinkybės reikalautų raštinio įsakymo. Žodiniai įsakymai turi būti kartojami. Svarbesni įsakymai užrašomi veiksmy dienorašty, nurodant jų davimo laiką.

**1054.** Sunkiųjų kulkosvaidžių kuopos vadas yra bataliono vado pata-

rėjas naudojant s. kulkosvaidžius ir automat. pabūklus. Jo siūlymas patiekiamas bataliono vadui 52 str. tvarka.

**1055.** Bataliono adjutantas padeda tvarkyti bataliono vadovavimą. Turėdamas savo valdžioje bataliono vadovavimo būrį ir ryšių būrį, jis atsako už tinkamą sekimo ir ryšio sutvarkymą ir veikimą (žr. 1078 ir 1079 str.).

### Batalionas puolant

#### Puolamasis žygis

**1056.** Puolamajame pulko žygyje batalionas gali būti arba pagrindinių jėgų voroje, arba saugoje. Iš pagrindinių jėgų voros, prireikus, batalionas skleidžiasi ir puola pagal 361, 362, 364, 365 ir 1070-1099 str.

Saugoje (priešakinėje ar šoninėje) esančio bataliono santvarka — Pėst. st. III dalyje. Saugos bataliono kautynės — šio statuto 1123—1143 str.

#### Artėjimas

**1057.** Batalionui gali tekti artėti arba pri dengtam, arba nepridengtam aukštesnio vieneto saugos. Artėjant be priedangos (pav., kiek daugiau šone nuo žygio ašies), bataliono vadas turi pats pasirūpinti saugumu.

**1058.** Artėjimo įsakyme, be aplinkybių ir sumanymo, turi būti nurodyta: bendroji artėjimo kryptis, krypties kuopa, artėjimo santvarka, žvalgyba, apsauga (bendroji, priešlėk-



tuvinė, prieššarvuotinė, priešcheminė), ryšys (netelefoninis), bataliono vadovietė ir gurguolės vieta.

**1059.** Artėjant be priedangos (1057 str.), dar turi būti nurodyta, kurie sunkiųjų priemonių daliniai ir kaip šuoliuodami saugos artėjimą.

Tais atvejais, kada dėl vietovės dengtumo ir raižytumo ar dėl baro platumo tinkamas artėjimo saugojimas sunkiosioms priemonėms šuoliuojant neįmanomas, ypač laukiant susitinkamųjų kautynių, bataliono vadas didesnę ar mažesnę dalį sunk. kulkosvaidžių priskiria priešakinių kuopų valdžion.

**1060.** Be priedangos artėjantis batalionas dažnai jau turės iš pulko priskirtų priemonių: padedamųjų ginklų, raitųjų žvalgų ir t.t., kuriuos bataliono vadas turi tinkamai įterpti į artėjimo santvarką.

**1061.** TP artilerijos vadas (jei ji jau paskirta) susižino su bataliono vadu, kuris jam nurodo, kur numatoma būsiant reikalinga artilerijos parama.

**1062.** Batalionas gali artėti giliaja, trikampe, plačiaja, arba nuolaidų rikiuote. Tos ar kitos artėjimo rikiuotės parinkimas priklauso nuo uždavinio ir aplinkybių (priešo galimūmai, kaimynai, vadovavimo sąlygos, pridengtas ar nepridengtas artėjimas, kokia numatoma puolamoji santvarka ir t.t.). Svarbu, kad batalionas būtų apsaugotas nuo išvengiamų nuostolių, o susidūręs

su priešu, kad galėtų tuojau pradėti kautynes. Artėjimo raidoje bataliono rikiuotė kaitaliojama pagal vietovę ir aplinkybes.

**1063** Gilioji rikiuotė vartojama kada reikia pasinaudoti siauresnėmis prieigomis. Artėjant be priedangos, priešakinė kuopa savaime virsta priešakine sauga.

**Trikampė rikiuotė** — dažniausiai vartojama rikiuotė.

Su dviem kuopom priešakyje geriausiai tinka artėti dengtesnėje vietovėje platesniu frontu. Artėjant be priedangos, sauga rūpinasi priešakinės kuopos.

Su viena kuopa priešakyje geriausiai tinka artėti atviresnėje vietovėje siauresniu frontu. Artėjant be priedangos, priešakinė kuopa savaime virsta priešakine sauga.

**Plačioji rikiuotė** vartojama tik su priedanga artėjant ir tik trumpai, pereinant labiau pavojingus atvirus plotus.

Prie trikampių rikiuočių galima priskirti ir skeminį priešakinės saugos bataliono susiskirstymą (žr. 346 str.).

**Nuolaidų rikiuotė** vartojama sparniniame batalione, kada reikia užtikrinti didesnio vieneto saugumą.

**1064.** Bataliono vado valdžioje paliktos s. priemonės, išskyrus tas, kurios saugoja artėjimą, paprastai artėja antrame arba trečiame skaidinyje, kur tik galima, keliais.

Be priedangos artėjant, jų vieta bataliono artėjimo santvarkoje turi užtikrinti jų saugumą ir greitą jų panaudojimą.

**1065.** Dengtesnėje vietovėje, vistiek, ar artėjama su priedanga, ar be priedangos, kur ir kol tik galima, reikia artėti keliais žygio vora, kiek reikiant padidinus atstumus tarp kuopų (50—200 m). Be to, ir artėjant batalionui viena ar kita artėjimo rikiuote, bataliono vadas artėjimui pagreitinti kartais įsakys kuopoms artėti žygio voromis.

**1066.** Sekimo-įspėjimo tarnybą (lėktuvų, šarvuočių ir dujiniam puolimui įspėti) eina bataliono sekėjai. Kovai su priešo lėktuvais (kaip ir žygyje) turi būti pasirengę bent 3 sunk. kulkosvaidžiai.

**1067.** Bataliono vadas, vadovavimo būrio reikalingų pareigūnų lydimas, paprastai būna priešakyje, kad iš pakelėje randamų patogesnių sekyklų iš anksto galėtų peržvelgti vietovę ir susivokti, kaip toliau artėti. Artėjant su priedanga, jis, be to, dar pasiėmęs su savimi reikalingesnius priklausomuosius vadus (s. priemonių, padedamųjų ginklų ir vieną kitą šaulių kuopos vadą), išjoja kaip galint daugiau į priekį, kad, žvilgterėjęs į vietovę ir susižinojęs su priešaky esančių dalinių vadais, kuo anksčiau ir geriau galėtų susivokti ir nuspręsti.

**1068.** Bataliono artėjimui saugoti skirti s. kulkosvaidžiai (1059 str.) šuoliuoja skaidiniais nuo ribos iki ribos, užimdami ten pozicijas (paprastai vyraujančias aukštumas) ir pasirengę paleisti ugnį. Šuoliavimas turi būti taip tvarkomas, kad tam tikras kulkosvaidžių skaičius iš vienos ar kitos pozicijos kiekvienu momentu galėtų šaudyti.

Kad toks šuoliavimas būtų pakankamai paslankus ir per daug nelėtintų artėjimo, kulkosvaidžiai tam laikui turi būti aprūpinti paslankesnėmis priemonėmis (pav., gurguolėmis) reikalingiausiems pareigūnams gabenti; likusieji žmonės paliekami artėti kartu su kitais kulk. daliniais, nesustojant pozicijose.

**1069.** Apskritai imant, saugumo sumetimais (ypač, kada galima prieš s. kulkosvaidžių ugnis) nepridengto bataliono artėjimas taip tvarkomas, kad skaidiniai artėtų nuo ribos iki ribos. Prireikus, užpakaliniai bataliono skaidiniai stabtelėja tam tikroje riboje, kol bus užtikrinta, kad priešakinis skaidinys pasieks sekančią ribą.

#### Puolimas iki atakos

**1070.** Batalionas gali pradėti pulti arba tiesiog iš žygio voros ar artėjimo rikiuotės, skleisdamasis kautynių rikiuotėn, arba prieš tai užimdamas išėities ribą. Ar iš vienokios ar kitokios padėties pradedama pulti, ar priešas pasirengęs gintis ar einama į susitinkamąsias kautynes, — vistiek, bataliono vadas turi iš anksto susipažinti su vietove ir nors bendrais bruožais su priešo santvarka, kad galėtų tinkamai pagrįsti savo sprendimą.

**1071.** Puolant iš žygio voros ar iš artėjimo rikiuotės, ypač susitinkamosiose kautynėse, bataliono vadui paprastai reikia spręsti menkai teturint žinių apie priešą (358 str.).

Paties bataliono renkamas žinias apie priešą ir vietovę duos patrulių kautynės ir paties bataliono vado žvilgterėjimas į vietovę.

Tarp artėjimo ir puolimo neturi būti nereikalingos pertraukos. Pirmojo skaidinio daliniai drąsiai susikauna su priešu. Čia pat prie pirmojo skaidinio esąs bataliono vadas, trumpai žvilgterėjęs, įvertina aplinkybes ir remdamasis uždaviniu ir vietove, sprendžia. Sprendimas turi būti paprastas, drąsus.

Susitinkamosiose kautynėse paprastai geriausias sprendimas bus toks: suvaržius priešą iš fronto mažiausiomis jėgomis, pagrindinį smūgį suduoti į šoną ar į sparną.

Puolamoji santvarka turi būti sudaryta greitai, pagal trumpą bataliono vado įsakymą.

**1072.** Puolant iš išeities ribos, bataliono vado žvalgymas turi būti nuodugnesnis. Žvalgant reikia išsiaiškinti:

- a) kur pavojingiausios priešo ugniavietės,
- b) kur geresnės prieigos,
- c) kaip geriau panaudoti sunk. priemones ir padedamuosius ginklus,
- d) kur išeities riba (jei ji dar neužimta anksčiau).

Žvalgyje dalyvauja paprastai šaulių kuopų, s. priemonių ir padedamųjų ginklų vadai, kuriuos jis supažindina su aplinkybėmis, bataliono uždaviniu ir savo sumanymu. Be to, prie bataliono vado būna reikalingi vadovavimo būrio pareigūnai.

**1073.** Žvalgymo metu, iki užimsiant išeities ribą, batalionas (jei jis jau priartėjęs) turi būti parengty, iš kurios galėtų tuojau užimti šią ribą arba atsmogti netikėtą priešų puolimą. Tam reikalui turi būti gera sekimo-ispėjimo tarnyba, o tam tikras skaičius s. priemonių turi būti pasirengęs šaudyti.

Žvalgymui pasibaigus (kartais ir tebežvalgant), jei bataliono vadas reikalauja, s. priemonių ir padedamųjų ginklų vadai patiekia savo siūlymus (52 str.). Po to bataliono vadas sprendžia ir įsako (žodžiu).

**1074.** Įsakymas batalionui pulti turi būti paprastas ir tuo trumpesnis, kuo mažiau yra laiko. Paprasčiausiame įsakyme trumpai (papildomai) duodamos aplinkybės, nusakomas bataliono uždavinys, nurodoma jo puolimo kryptis (puolimo tikslas), pagrindinis smūgis, bataliono puolamoji santvarka, uždaviniai s. priemonėms ir padedamiesiems ginklams ir šaudmenų tiekimas.

**1075.** Turint daugiau laiko, įsakymas turi būti išsamesnis. Įsakyme reikia:

- a) išdėstyti aplinkybes, kaimynų veiksmus ir bataliono uždavinį (kryptis, tikslas, baras);
- b) išsiaiškinti savo sumanymą, pirmiausia, kur pagrindinis smūgis;
- c) vietovėje parodyti dalinių puolimo kryptis ir bent pirmąjį tikslą; duoti jiems uždavinius, nustatyti bendradarbiavimo tvarką;

- d) paskirstyti sunk. priemonės, duoti joms uždavinius (ir puolimui parengti ir jam remti); nurodyti, ką veiks artilerija;
- e) nurodyti rezervo vietą ir jo slinkimo tvarką;
- f) nustatyti priešlėktuvinę, prieššarvuotinę ir priešcheminę apsaugą; duoti nurodymų žvalgymo, sekimo, ryšių, tiekimo, evakuacijos ir gurguolės reikalui.

Puolant iš išeities ribos, reikia nurodyti puolimo pradžią (laiką ar ženklą) ir kaip šią ribą apsaugoti prieš pradedant pulti (žr. 374 str.).

Kada ir kuria tvarka turi būti užimta išeities riba, nurodoma dažniausiai rengiamuoju įsakymu, kartais — tuo pačiu įsakymu pulti.

**1076.** Bataliono puolamoji santvarka turi būti pritaikyta aplinkybėms, uždaviniui ir vietai. Rikiuojasi jis dažniausiai dviem kuopomis priekyje, viena užpakalyje — rezerve. Puolant su kaimynais neplačiame bare ir norint vėliau turėti sau didesnę manevro laisvę, kartais pravartu į pirmąjį skaidinį iš pradžių skirti tik vieną kuopą.

**1077.** Visais atvejais bataliono vadas turi turėti tinkamą rezervą (1086 str.), ypač batalionui veikiant atskirai ar sparne.

**1078.** Bataliono vadas pasirenka sau vadovietę ten, iš kur jam geriausiai matyti kautynių laukas ir iš kur jis geriausiai gali vadovauti. Vadovietę tvarko bataliono adjutantas.

**1079.** Ryšiai su pulko vadu palaikomi telefonu, vaizdinėmis priemonėmis, šunimis ir pasiuntiniais. Ryšiai su artilerija laikomi arba betarpiškai su baterijos vadu (jei jo sekykla yra čia pat netoli), arba per ryšio rinktinę (grandį).

Adjutanto rūpesčiu sutvarkomas nuolatinis sekimas. Sekėjai būna netoli nuo bataliono vadovietės. Jiems duodami uždaviniai, sutvarkomi ryšiai (su vadoviete), nustatoma, kaip veiks sekėjai vadovietei keliantis į naują vietą.

**1080.** Išeities ribą batalionas užima greitai ir slapta. Kuopos išsidėsto priešais savo puolimo tikslus.

Pats puolimas vykdomas vienodai, vistiek, kaip pradedama pulti: ar tiesiog iš artėjimo rikiuotės arba žygio voros, ar iš anksčiau užimtos išeities ribos.

**1081.** Sunkiųjų priemonių naudojimas puolant:

- a) Bendrosios taisyklės — šio statuto 254, 255, 397 ir 398 str.
- b) Atskiros taisyklės:
  1. s. kulkosvaidžių reikalui — šio st. 38 ir 399—401 str.
  2. aut. pab. reikalui — šio st. 43 str. ir aut. pab. mok. st. 151—156 str.  
(Puolimo ruožtu jie vartojami iš pradžių daugiau priešlėktuvinei apsaugai, vėliau palaipsniui svarbėja jų prieštankinis uždavinys).
  3. minosvaidžių reikalui — šio st. 48 ir 402 str.

**1082.** Artilerija. Artilerijos ugnis puolant — šio statuto 98—103 str.

Batalioną tiesiogiai remiant vienai baterijai, ji neskaldoma. Remiant jį 2—3 baterijoms, bataliono vadas, užtikrinęs sau reikalingus jų ugnies sutelkimus, atskiroms baterijoms gali pavesti tiesiogiai remti kuopas.

Turėdamas priskirtosios artilerijos (PA), bataliono vadas naudoja ją 73 str. nurodymais. Lydimąją artileriją naudoja 74, 113, 114 ir 117 str. nurodymais.

**1083.** Puolimas iš išeities ribos pradedamas nustatytą valandą ar pagal bataliono vado ženklą.

Puolant stipriau įsitvirtinusių priešą, vadovybės nurodymu prieš tai gali būti padarytas artilerijos parengimas (99—102 str.). Bataliono s. priemonių dalyvavimą jame nustato pulko vadas.

Iš išeities ribos reikia staigiai pakilti ir, kol priešas susivoks, greitu šuoliu kaip galint daugiau nuo jos nutolti, tuo būdu sumažinant savo nuostolius.

**1084.** Puolimui vadovauja pats bataliono vadas. Atidžiai sekdamas priešakinių kuopų veiksmus, jis paremia jų puolimą savo valdžioje paliktomis s. priemonėmis ir laiku pasirūpina artilerijos parama. Ypatingą dėmesį jis kreipia į flankuojančias priešo s. priemonių ugniavietes, tuojau slopindamas jas savo s. priemonių ir artilerijos ugnimi. Savo priemonėmis negalėdamas jų nuslopinti, prašo pulko vado ar kaimynų pagalbos.

Bataliono vadas ypač turi rūpintis kuo energingiau išplėsti pagrindinį smūgį.

Apie puolimo eigą nuolat pranešinėja pulko vadui.

**1085.** Puolimo raidoje bataliono vadas žiūri, kad bataliono veiksmai būtų suderinti su nuolat besikeičiančiomis aplinkybėmis, kad kaip galint greičiau paašketų silpnesnės priešo vietos. Apčiuopus neabejotinai silpną priešą vietą, į ją turi būti nukreiptas pagrindinis smūgis, nepaisant jo pradinės krypties.

Lygia greta į tą silpną priešą vietą bataliono vadas kreipia pulko vado ir artilerijos dėmesį.

**1086.** Bataliono rezervas bataliono vado nurodymais slenka paskui priešakines kuopas, parengtas panaudoti pagal šio statuto 325, 326 ir 329 str.

**1087.** Nuostoliams sumažinti rezervo rikiuotė ir slinkimas turi būti pritaikyti prie vietovės. Slenkant atviresne vietove, dalis lengvųjų kulkosvaidžių turi būti parengta kovai su priešą lėktuvais.

**1088.** Rezervo vadas turi nuolat laikyti ryšį tiek su bataliono vadu, tiek su priešakinėmis kuopomis ir susivokti kautynių raidoje.

Prireikus, jis turi galėti paremti priešakines kuopas kiek į priešakį išsiūstais granatų svaidytojais. Be to, jis bataliono vado nurodymais renka belaisvius ir siunčia į užnugarį.

Rezervui veikiant sparne, jo vadas apsaugai turi išsiūsti patrulius.

**1089.** Naudojamas rezervas bataliono vado įsakymu. Tačiau kritingu atsitikimu, kada bataliono vado įsakymas laiku neįmanomas, jis gali būti panaudotas rezervo vado iniciatyva, tuojau apie tai pranešant bataliono vadui.

**1090.** Nei priešo lėktuvų, nei jo dujinis puolimas neturi atitraukti bataliono nuo uždavinio vykdymo.

**1091.** Su tankais batalionas puola 565, 569—571, 574—594 str. dėsniais. Veikdamas su šarvuotais automobiliais, vadovaujasi 599 str. Kartais vienas kitas šarvuotis gali būti sėkmingai panaudotas šaudmenims pristatyti sunkiose sąlygose atsidūrusiam ugnies skaidinio daliniui.

### A t a k a

(404—410 str.).

**1092.** Ataka pradedama dažniausiai ugnies skaidinio dalinių iniciatyva. Bataliono vadas turi pasirūpinti, kad sunkiųjų priemonių ir artilerijos ugnis būtų laiku perkelta į priešų gilumą ar į šonus (405 str.) slopinti flankuojančioms ugniavietėms ir neprileisti rezervams.

Automatiniai pabūklai turi būti pasirengę šaudyti kontratakujančius priešų šarvuotus (Aut. pab. mok. st. 151—155 str.).

Bataliono rezervas patraukiamas arčiau. Jis turi būti pasirengęs paremti ataką ar ją plėsti.

Puolant iš artimos išėties ribos, batalionui gali tekti vykdyti bendrą ataką.

### S k v e r b i m a s i s

(411—414 str.)

**1093.** Atakai pavykus, skubiai sutvarkytas batalionas puola toliau, nebent pulko vadas būtų įsakęs pasiektose ribose laikinai sustoti.

Visais atvejais bataliono vadas pasirūpina, kad sunkiosios priemonės būtų patrauktos arčiau, kad vadovavimas, sekimas, ryšiai būtų sutvarkyti. Šiuo ruožtu jis turi ypač gerai susivokti, kas darosi sparnuose ir šonuose.

Paimtas plotas saugojamas nuo galimos priešų kontratakos sunkiųjų priemonių ir rezervo ugnimi.

Sunkiosios priemonės dar daugiau decentralizuojamos.

**1094.** Kautynės priešų gilumoje dažniausiai sunkios. Dėl susilpnėjusios artilerijos paramos batalionui labai dažnai tenka veikti vien savo priemonėmis.

Bataliono vadas pirmiausia rūpinasi paremti labiausiai į priekį pasistūmėjusią kuopą. Jos šonuose užsilikusį priešų bataliono vadas naikina sunkiųjų priemonių ugnimi ar šoniniu rezervo smūgiu.

**1095.** Naudojant rezervą, vadovautis 325 ir 326 str.

Jei, įtraukiant į kautynes rezervą, daliniai kiek susimaišytų, bataliono vadas tuojau turi nustatyti aplinkybėms tinkamiausią jų priklausomybę, sudarydamas priklausomiems vadams kuo aiškesnes ir geresnes vadovavimo sąlygas. Vietoje sunaudoto tuojau turi būti

sudarytas naujas rezervas. Ypatingas bataliono vado dėmesys turi būti kreipiamas į ryšius su pulko vadu ir su TP artilerija.

1096. Priešui kontratakuojant, batalionas ginasi vietoje. Puolant jo šarvuočiams, veikt VIII skyriaus II skirsnio nurodymais.

#### Puolimo pertrauka

1097. Puolimo pertraukos metu, visvien ar sustota įsakius, ar priešui privertus, batalionas išikimba į vietovę ir ginasi, pasirengęs kiekvienu metu tuojau pulti toliau.

Kuo skubiausiai sutvarkęs gynimąsi, bataliono vadas tuojau siunčia pranešimą pulko vadui.

Sąlytis su priešu visais atvejais turi būti išlaikytas.

#### Pasisekimo išnaudojimas ir persekiojimas

(415—424 str.)

1098. Pastebėjęs priešų susilpnėjimą vienos ar kitos kuopos bare, bataliono vadas, nelaukdamas atskirų įsakymų, savo iniciatyva tuojau pradeda pasisekimo išnaudojimą, kuo stipriau paremdamas savo priemonėmis (ugnimi ir rezervu) sėkmingiau puolančią kuopą. Nelygu kada koks manevras gali duoti geresnių išdavų, kartais gali būti naudingiau padaryti atvirkščiai: šią kuopą tik sustiprinti naujai priskiriamomis priemonėmis, o visą dėmesį nukreipti į atsiliekančią kuopą.

1099. Pastebėjęs priešų traukimosi žymių, bataliono vadas praneša pulko vadui ir tuojau pradeda persekioti. Priemonės ir valdymas dar daugiau decentralizuojami. TP artilerija, prireikus, paverčiama PA 418 str. nustatyta tvarka. Kuopoms duodamos persekiojimo kryptys ir nurodymai žinioms rinkti. Bataliono vadas rūpinasi šonų apsauga. Pats būna kaip galint arčiau prie pirmojo skaidinio.

Atskirai šonuose užsilikę priešų atsparos mazgai apeinami, apie juos pranešant užpakalyje slenkantiems vienetams.

Kol priešas atrodo dar galintis priešintis, batalionas persekioja puolamąją santvarką. Priešui nuo kovos atsisakant, batalionas palaipsniui rikiuojasi voromis, išskiria saugą ir persekioja panašia santvarka, kaip nepridengtame artėjime.

#### Batalionas ginantis

1100. Batalionui gali tekti gintis normaliaime arba plačiame bare, turint kaimynus ar tik vieną jų, arba visai jų neturint. Visais atvejais jis turi gintis vietoje, be įsakymo nesitraukti.

#### Gynimo parengimas

1101. Batalionas paprastai didžiuma jėgų užima kautynių ruožą, tik mažą dalį skirdamas į pozicijos saugą (žr. 496 str. pabaigą).

Nelygu vietovė ir baro platumas, vienu atveju pagrindinį ruožą batalionas užims dviem kuopom, trečią palikdamas rezerve, kitu atveju — visomis kuopomis, jų dalinius (papas-

tai būrius) skirdamas į bataliono rezervų ruožą. Antraip paprastai daroma užimant kiek platesnį barą: tai įgalina siaurinti kuopų barus ir palengvinti jų vadovavimą.

**1102.** Rengiamasi gintis 465 str. tvarka pagal pulko vado įsakymą (žr. 469 str.) ir vietovės žvalgymo išdavus.

Ugnies planas tvarkomas pagal 108 ir 471—486 str. Bataliono vadas, jį sudarydamas, tikrindamas ir tobulindamas, turi žiūrėti, kad ugnies užtvara būtų ištisinė, pakankamai tiršta ir gili, kad ugnies ryšiai viduje ir su kaimynais būtų patikimi.

Reikalui esant, turi būti sutvarkytas saugos traukimosi rėmimas (503—505 str.).

Bataliono priemonėmis tinkamai šaudyti neįmanomas vietas bataliono vadas nurodo pulko vadui.

Vietovės įrengimas ir maskavimas — 487—493 str. Bataliono vado pareiga tinkamai suskirstyti darbą tarp kuopų ir prižiūrėti vykdymo terminus.

Pasirengimas gintis — 494 ir 495 str. Sekimo-įspėjimo tarnybą tvarko adjutantas, reikalui esant, bataliono vado nurodymais sudarydamas iš bataliono ir kuopų sekėjų (paliekamų savo kuopose) bataliono sekimo-įspėjimo tinklą. Įvairiems pavojams (bendras, lėktuvų, šarvuočių, dujų) skelbti ženklus turi nustatyti bataliono vadas.

Rengiantis gintis paskubomis čia pat arti prieš, laikomasi 461 str.

Nakčiai pasirengiama 1024 str. prasme pulko vado bendrais nurodymais, o jų negavus — bataliono vado iniciatyva.

**1103.** Bataliono rezervas turi būti taip pastatytas:

- 1) kad galėtų kontratakuoti bet kuria kryptimi, ypač ta, kuria daugiausia galima laukti prieš išiveržiant;
- 2) kad galėtų, prireikus, gintis vietoje.

Bataliono rezervas gali būti arba viena bet kuri kuopa, arba 2—3 kuopų daliniai (paprastai būriai), pastatyti atskirose bataliono rezervų ruožo vietose. Tai priklauso nuo bataliono santvarkos.

**1104.** Visais atvejais bataliono rezervų ruožo ugniavietės turi būti taip parinktos, kad ugnies ryšyje su pagrindinio ruožo atsparos mazgais jos galėtų sustabdyti į pagrindinį ruožą išiveržusį priešą.

Kur tik atstumas, vietovė ir pagrindinio ruožo išdėstymas leidžia, vienas kitas bataliono rezervo l. kulkosvaidis turi dalyvauti pagrindinėje ugnies užtvaroje, bet nenutoldamas nuo savo būrio.

Pozicijų neužimą rezervo daliniai laikomi artimiausiose uždangose.

**1105.** Bataliono rezervo kontrataka iš esmės panaši į kuopos rezervo kontrataką (žr. 1020 str. pabaigą).

Kontratakos rengiamieji veiksmai vykdomi bataliono vado įsakymais.



**1106.** Rezervo vadas laiko glaudų ryšį tiek su bataliono vadu, tiek su priešakinėmis kuopomis. Jis kiekvienu momentu turi susivokti kautynių raidoje, žinoti visas prieigas ir būti gerai susipažinęs su visa ta vietoje, kur gali tekti veikti.

**1107.** Bataliono rezervas paprastai vartojamas bataliono vado įsakymu, kritingose aplinkybėse — rezervo vado iniciatyva.

**1108.** Bataliono vadovietė parenkama taip, kad būtų galima matyti visą bataliono barą ar bent svarbiausią jo dalį, kad būtų patogų vadovauti kautynėms ir kad būtų galima turėti kuo patikimesnius ryšius su kuopų vadais, sunkiosiomis priemonėmis ir artilerija. Ryšiai su pulko vadu palaikomi telefonu, šunimis, ryšio pasiuntiniais ir vaizdinėmis priemonėmis. Ypač geri ryšiai turi būti su sauga ir sekimo-įspėjimo postais.

#### G y n i m o v y k d y m a s

**1109.** Ginamųjų kautynių vykdymą žr. 506—513 str. Bataliono vadas turi būti aiškiai nustatęs (ugnies planą žr. 258—261 str.), kas, kieno įsakymu (ženklų) ar savo iniciatyva pradeda ugnį.

Artilerijos ir tolimoji s. kulkosvaidžių ugnis paprastai pradedama bataliono vado įsakymu. Apskritai s. priemonių ir šaulių dalinių ugnies pradžios klausimą bataliono vadas paprastai palieka tų dalinių vadų iniciatyvai. Tačiau, norėdamas sudaryti priešui didesnę ne-

tikėtumą, kartais jis gali uždrausti iki tam tikro momento šaudyti. Taip pat ir kautynių raidoje jis turi daryti įtakos, kad ugnis būtų kuo tikslingiau sutvarkyta.

Priešui netikėtai puolant blogo matomumo sąlygose ar iš artimos išėties ribos, ugnies užtvara leidžiama akiai pagal kuopų ar net būrių vadų ženklą (473 str.).

Pavykus priešui įsiveržti, veikiama 509—511 str. nurodymais.

#### P l a č i ų b a r ų g y n i m a s

**1110.** Nelygu uždavinys, vietovė, baro platumas, turimas laikas ir priemonės, bataliono vadas gali spręsti dvejopai:

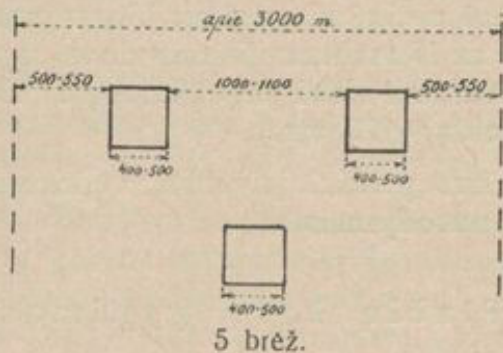
- a) apsisaugojant tik būtinai reikalingomis jėgomis mažiau pavojingame bare, ginamąsias pastangas telkti pavojingesiame bare, kurio gynimas tokiais atvejais bus panašus į normalaus baro gynimą;
- b) užimti barą atskirais tarpusavy flankuojančiais atsparos mazgais, sudarant ugnies užtvaramą čia pat priešaky mazgų.

Pirmasis sprendimas bus tikslingas, jei mažiau pavojingas baras rimtai apsaugotas gamtos kliūtimi (pelkė, ežeras, didesnė upė ir t. t.).

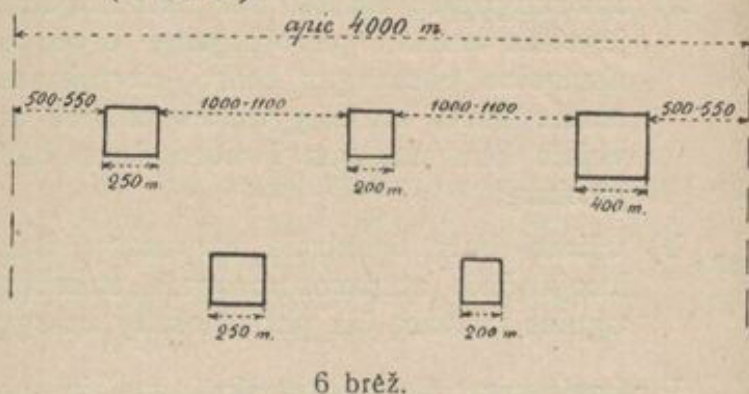
Antrąjį sprendimą padarius, ugnies užtvara sudaroma laikantis 267 str., o pats gynimas tvarkomas ir vykdomas bendromis taisyklėmis.

1111. Nelygu aplinkybės, bataliono san-  
tvarka gali būti įvairi:

a) vienu atveju batalionas išsidėstys trimis  
atskiris kuopų mazgais (5 brėž.);



b) kitų atveju jis sudarys didesnę (bet ne  
daugiau kaip 4—5) mazgų skaičių  
(6 brėž.).



Antrojo skaidinio atsparos mazgai auto-  
matine ugnimi šaudo tarpeklis ir saugoja pir-  
mojo skaidinio mazgų šonus. Svarbesnieji at-  
sparos mazgai aprūpinami automatiniais pa-

būklais. Ir valdymas, ir sunkiosios priemonės  
decentralizuojamos.

### Bataliono pakeitimas

1112. Batalionas pakeičiamas 513 str. nu-  
rodymais. Naujai atvykstančio bataliono vadas  
turi iš anksto atlikti reikalingą žvalgymą, pa-  
sirinkti patogiausias prieigas, pats susižinoti su  
keičiamojo bataliono vadu.

To visko pats atlikti negalėdamas, bata-  
liono vadas siunčia vieną ar kitą kuopos vadą  
(dažniausiai kulk. kuopos vadą).

Pakeisti atvykstantį batalioną tam tikroje  
iš anksto sutartoje vietoje sutinka karininkas  
palydovas ir veda į skirstymui parinktą vietą,  
kurioje batalionas skirstosi kuopomis. Toliau  
kuopos elgiasi 1033—1035 str. nurodymais.

### Batalionas traukiantis

1113. Batalionas gali trauktis tik gavęs pul-  
ko vado įsakymą. Apie pasitraukimą reikia  
pranešti kaimynams.

Pirmiausia atitraukiamos gurguolės, sužeis-  
tieji ir visa tai, kas šiuo ruožtu batalionui ne-  
reikalinga. Traukiantis metodingai dieną, už-  
nugaryje iš anksto sutvarkomi bataliono šaud-  
menynas ir tvarstykla.

1114. Iš užpakalinio skaidinio dalinių iš  
anksto sudaroma užpakalinė sauga, kurios pir-  
masis uždavinys — padėti atsipalaiduoti prie-  
šakinėms kuopoms. Šiam reikalui ji užima va-  
dinamąją užpakalinės saugos poziciją artima-

me užnugaryje tam tikrame atstume nuo priešakinių kuopų, kuris priklauso nuo aplinkybių ir vietovės. Jei priešas kiek smarkiau spaudžia, ši pozicija parenkama taip, kad iš jos būtų galima paremti priešakines kuopas tikrąja s. priemonių ir artilerijos ugnimi.

Bataliono vadas nustato pasitraukimo planą: daliniams nurodo, kaip ir kur trauktis, kur rinktis, ką daryti susirinkus ir t.t.

**1115.** Užpakalinės saugos priedangoje atsilaiduoja priešakinės kuopos. Jų daliniai, vienas kitą dengdami, palaipsniui traukiasi. Ligi jiems atsitraukiant už užpakalinės saugos, sąlyčiui su priešu laikyti išskiriami užpakaliniai patruliai, kuriems turi būti duoti aiškūs uždaviniai.

**1116.** Daliniams atsitraukus už užpakalinės saugos, nelygu uždavinys ir priešo veikimas, tolesnis traukimas vienu atveju vykdomas stabdomųjų kautynių taisyklėmis, kitu atveju atsitraukiamojo žygio taisyklėmis.

**1117.** Patogesnėje vietovėje, priešui silpnai spaudžiant, batalionas gali pasitraukti savo priešakinio skaidinio automatinių ginklų priedangoje, kurie savo ruožtu traukiasi dengiami užpakalyje išstatytų s. priemonių ugnies.

**1118.** Visais atvejais atsitraukiantieji daliniai turi būti pasirengę veikti ugnimi ir smūgiu. Naktinis traukimas turi būti vykdomas kuo slapčiau.

## Batalionas stabdant

(526—555 str.)

**1119.** Bataliono stabdomoji santvarka priklauso nuo uždavinio, aplinkybių ir vietovės.

Vienu atveju (atviresnė vietovė, neapsaugotas šonas) geriau turėti dvi kuopas priešakyje, vieną užpakalyje; kitu atveju (dengtesnė vietovė, platesnis baras, abipus kaimynai) geriau gali būti duoti po barą visoms trimis kuopoms, kurių jau daliniai turi sudaryti reikalingą bataliono gilumą. Kartais (siauresnis baras, vienavertės ribos) kiekvienoje eilinėje riboje geriau pavartoti tik po vieną kuopą.

S. priemonės visais atvejais turi būti taip suskirstomos ir jų naudojimas per visą stabdymo eigą turi būti taip tvarkomas, kad kiekvienoje eilinėje riboje galėtų veikti jų daugumas.

Automatiniai pabūklai skiriami prieššarvuotinei apsaugai pavojingiausiomis kryptimis (Aut. pab. stat. 165—169 str.).

**1120.** Bataliono vadas pasirenka sau vadovietę pagrindinėje stabdymo kryptyje. Paprastai ta kryptimi pasirengia veikti ir artilerija.

**1121.** Įvairiais stabdomųjų kautynių atvejais bataliono vadas sutvarko prieš žvalgymą ir sąlyčio laikymą. Kiekvienai sekančiai ribai išžvalgyti bataliono vadas siunčia vieną karininką (dažniausiai kulkosvaidžių kuopos) su

reikalingu skaičiumi pareigūnų iš tų dalinių, kurie šią ribą turės užimti.

Išžvalgę ir parengę kas įsakyta, šie pareigūnai sutinka atsitraukiančius savo dalinius ir lydi juos į paskirtas vietas.

1122. Stabdymo plane turi būti įsakmiai nurodyta, kuriems daliniams, kada (546 str.) ir kur trauktis. Traukimosi keliai turi būti taip parenkami, kad traukimasis nekliudytų sekantiesiems ribai šaudyti.

### Žygio saugos bataliono kautynės

#### Bendrybės

1123. Batalionui gali tekti būti priešakinėje, užpakalinėje arba šoninėje saugoje. Žygio saugos santvarką žr. Pėstininkų statuto III dalyje.

Susiremiant su rimtesniu priešu, saugos batalionas visais atvejais turi užtikrinti pagrindinems jėgoms reikalingą veiksmų laisvę.

1124. Priešakinės saugos batalionas užtikrins veiksmų laisvę užimdamas svarbesnius pagrindinių jėgų kautynėms reikalingus vietas daiktus (vyraujančias aukštumas, pamiškes, siaurumas, vandens ribas ir t. t.), užtikrindamas laiką ir plotą reikalingą joms skleistis, suvaržydamas prieš save kaip galint didesnes priešų jėgas ir išaiškindamas priešų santvarką.

Pagrindinis jo veikimo būdas — kuo energingiau pulti. Tačiau ypatingais atvejais, atsi-

žvelgiant į aukštesniojo vado sumanymus, priešakinės saugos batalionui gali būti jo įsakyta gintis ar net stabdyti.

Užpakalinės saugos batalionas užtikrins veiksmų laisvę, sudarydamas sąlygas pagrindinėms jėgoms pasitraukti.

Šoninės saugos batalionas užtikrins veiksmų laisvę, sudarydamas sąlygas pagrindinėms jėgoms laisvai ir laiku įvykdyti uždavinį: nužygiuoti, pasirengti kautynėms kita kryptimi ir t. t.

1125. Ir priešakinės, ir užpakalinės saugos batalionui aukštesnysis vadas (paprastai pulko vadas), be aplinkybių, nurodo pagrindinę žygio kryptį, uždavinį, eilines ribas, artilerijos paramą ir kaip elgtis susirėmus su rimtesniu priešu.

### Priešakinės saugos bataliono kautynės

1126. Pradedant puolamąjį žygį, priešakinės saugos bataliono vadas turi visuomet laukti susitinkamųjų kautynių, net ir tada, kada priešas esąs vietoje.

1127. Dėl susitinkamųjų kautynių savotiškų sąlygų, pirmiausia dėl ypač menkų žinių apie padėtį, bataliono vadas dažniausiai priverstas savo sumanyme iš anksto numatyti net branduolio panaudojimo kryptį (tik iš uždavinio ir vietovės), kuri, nelygu vietovė, gali būti per vidurį, kairiau ar dešiniau, bet visais atvejais per daug nenukrypstant nuo pagrindinės žygio krypties.

1128. Susitinkamųjų kautynių sėkmingumui lemiamą reikšmę turi nepervėlus priešakinės saugos skaidinių išsiskleidimas, ypač sunkiųjų priemonių pasirengimas.

1129. Priešakinės saugos bataliono priešakyje, aukštesniojo vado įsakymais, paprastai veikia aviacija ir raitoji žvalgyba (divizijos sudėtyje — DLR), kurios paprastai ir duos priešakinei saugai pirmąsias žinias apie priešą, o raitoji žvalgyba laikys sąlytį su priešu.

1130. Priešakinės saugos batalionas žygiuoja nuo ribos iki ribos, priešakyje (pagrindinėje kryptyje) turėdamas priešakinį kavalerijos patrulį.

Pakelyje sutiktas smulkesnes priešo dalis bloškia priešakinis kavalerijos patrulis, pagrindinis patrulis ir užtvaros.

Bataliono vadas, lydėdamas vadovavimo būrio pareigūnų, s. priemonių ir padedamųjų ginklų (artilėrijos, šarvuočių ir t. t.) vadų, paprastai žygiuoja priešakyje, dažniausiai priešakinės užtvaros.

1131. Laukiant susidūrimo su priešu, priešakinės saugos batalioną saugoja s. priemonės (pirmiausia s. k. pagal 1068 str.) ir artilėrija.

Tokiais atvejais artilėrija naudojami telefono linija, tiesiama aukštesniojo vado įsakymu čia pat paskui priešakinę užtvarą.

S. priemonių ir artilėrijos šuoliuojanti apsauga paprastai sudaroma priešakinės saugos skaidiniams einant per atvirus plotus, dides-

nes gyvenamąsias vietas, tarpmiškes, siaurumas ir t. t.

Tokia apsauga (ypač artilėrijos) savaimė mažina artėjimo greitį ir todėl turi būti vartojama tik būtinam reikalui esant.

1132. Šiuo veiksmų ruožtu bataliono vadas žiūri, kad branduolys neišeitų į atvirą plotą iki nebus įsitikinęs, kad priešakinė užtvara pasieks šį plotą dengiančią ribą (vyraujančias aukštumas, gyvenamąsias vietas ar miško pakraščius). Tokias ribas bataliono vadas paprastai nurodys čia pat vietoje, kartais iš anksto pagal žemėlapi.

1133. Laukiant susirėmimo su priešo kavalerija, ypač dengtoje vietovėje, didesnė sunkiųjų kulkosvaidžių dalis paprastai iš anksto suskirstoma tarp priešakinės saugos skaidinių. Tokiais atvejais ir artilėriją geriausia skirstyti atskiriomis baterijomis tarp pėstininkų.

Toks suskirstymas padidina pačių ginklų saugumą, o saugos skaidinius įgalina veikti įvairiomis kryptimis.

1134. Priešakinis kavalerijos patrulis. Susirėmęs su priešu, priešakinis kavalerijos patrulis, veikdamas greitai ir energingai, turi sugebėti tuojau nustatyti sutikto pasipriešinimo stiprumą. Visais atvejais tuojau praneša. Svarbu neduoti savęs klaidinti atskiriems silpniems priešo daliniams. Silpnesnį priešą raitininkai nugali apeidami. Susi-

tikę su stipresniu priešū, įsikimba į vietovę ir laukia atvykstant pėstininkų.

**1135. Pagrindinis patrulis.** Susitikęs su priešū, pagrindinis patrulis tuojau puola išilgai žygio kelio, įvesdamas į kautynes visas savo jėgas. Sutiktus smulkesnius priešo dalinius pagrindinis patrulis nubloškia. Susirėmęs su pranašesnėmis priešo jėgomis ir negalėdamas slinkti toliau, turi išlaikyti pasiektą ribą, kol atvyks priešakinė užtvara.

Neturint priešakyje kavalerijos patrulio, pagrindinis patrulis turi tuojau išaiškinti sutikto pasipriešinimo stiprumą. Palikdamas branduolį pagrindinėje žygio kryptyje, likusias jėgas naudoja priešo sparnams apčiuopti.

**1136. Apskritai,** kiekvienas priešakinės saugos skaidinys į kautynes turi stoti greitai ir be atodairos. Sutiktas pasipriešinimas turi būti laužiamas kuo energingiau. Ypač svarbu suteikti greitą sunk. priemonių ir artilerijos paramą. Priešakinės saugos dalinių vadams draudžiama vilkinti puolimą, teisinantis, kad aplinkybės pakankamai dar nepaaiškėjusios.

Priešakinės saugos bataliono rezervai yra pagrindinės jėgos. Todėl jis turi stoti į kautynes visomis jėgomis, nesirūpindamas atskiru savo rezervu.

Skleidžiasi ir puola saugos daliniai bendromis taisyklėmis.

**1137.** Negalėdamas savo jėgomis nugalėti sutikto pasipriešinimo, priešakinės saugos batalionas užima ir laiko pagrindinių jėgų veiksmams svarbesnius vietos daiktus.

Visi priešakinės saugos bataliono dalinių vadai turi atsiminti, kad jie veikia paskui juos į kautynes einančių jėgų naudai.

**1138.** Aukščiau duoti nurodymai turi bendrą pobūdį ir todėl bendrais bruožais tinka bet kurios sudėties priešakinei saugai.

#### Užpakalinės saugos bataliono kautynės

**1139.** Užpakalinė sauga paprastai veikia savarankiškai, nesitikėdama gauti paramos iš užpakalio.

Todėl ji turi būti kaip reikiant sustiprinta s. priemonėmis ir padedamaisiais ginklais (artilерија, šarvuočiais, pionieriais, kavalerija).

**1140.** Nelygu aplinkybės, užpakalinės saugos batalionui gali tekti pradėti vykdyti uždavinį ligi tol buvus arba nebuvus sąlyty su priešū.

Pirmuoju atveju reikia skirti vykdymą dienos sąlygose ir nakties sąlygose. Veiksmai pradedami atsipalaidavimu, o priešui spaudžiant, batalionas stabdo (žr. 1113—1122 str).

Atsipalaidavęs arba visai neturėjęs sąlyčio su priešū užpakalinės saugos batalionas traukiasi Pėst. st. III dalies nustatyta santvarka, bet prireikus, jis ir vėl turi galėti tam tikrose ribose stabdyti ar net gintis iki pasiaukojimo.

#### Šoninės saugos bataliono kautynės

**1141.** Nelygu aplinkybės, šoninės saugos batalionas pagrindines jėgas saugoja arba užimdamas poziciją, arba žygiuodamas aukštesniojo vado nurodytu keliu ir greičiu.

Antruoju atveju batalionas virsta paslankia šonine sauga.

1142. Poziciją užėmęs batalionas gali veikti dvejopai: gintis vietoje ar stabdyti.

1143. Paslankios saugos batalionas, išskyręs kiek reikia užtvarų, turi būti pasirengęs kautis pavojingose kryptyse (pulti, gintis ar stabdyti).

## VII Skirsnis

### PULKAS

#### Bendrybės

1144. Pulkas yra didžiausias pėstininkų vienetas. Jo sudėtis (žr. II skyriaus II skirsnį), organizacija ir aprūpinimas įgalina jį kautis ilgesnį laiką savarankiškai.

1145. Pulko vadas rūpinasi papildyti savo pulko išteklius ir išlyginti nuostolius, ypatingą dėmesį kreipdamas į vadų (karininkų ir puskarininkų) suskirstymą.

1146. Pulko vadas nustato pulko santvarką, duoda uždavinius batalionams, pulko s. priemonėms, padedamiesiems ginklams (pirmiausia artilerijai), reikalui esant, tiek vienu, tiek kitų dalių priskirdamas batalionams, duoda nurodymų ryšiams ir pulko tarnyboms.

Be to, jis duoda nurodymų žinioms rinkti ir pulko priešlėktuvinei, prieššarvuotinei ir priešcheminei apsaugai tvarkyti; rūpinasi, kad pulko ryšiai patikimai veiktų su aukštesniuo-

ju vadu, su kaimynais, su padedamaisiais ginklais (pirmiausia su artilerija) ir su tarnybomis.

1147. Ypatingą dėmesį pulko vadas kreipia į glaudų pirmojo skaidinio batalionų bendradarbiavimą su artilerija.

Reikalui esant, pulko vadas laiku prašo junginio vadą pakeisti artilerijos suskirstymą ar jos ugnies planą, taip pat reikalauja BV artilerijos ugnies.

1148. Nelygu aplinkybės ir uždavinys, pulkui gali tekti veikti junginio sudėtyje (neišeinant iš jo operacinio ploto) arba atskirai, savarankiškai.

Antruoju atveju pulko veikla panaši į junginio veiklą, kuri tvarkoma atskiro statuto nurodymais.

Šiame statute kalbama tik apie pulką, veikiančią junginio sudėtyje. Tokio pulko veikla skiriasi ypač tuo, kad jis gali būti savo laiku paremtas junginio rezervų ar kaimyninių vienetų.

1149. Pulkui gali tekti veikti turint du kaimynus, turint tik vieną kaimyną, arba visai jų neturint.

Pulko santvarka turi būti pritaikyta šonų padėčiai. Be to, pavojingo šono (ar šonų) saugumui patikrinti turi būti pasiūsta žvalgyba.

1150. Pulkui gali tekti veikti (pulti ar gintis) ir normalia mebare, ir plačiame bare.

Plačiame bare pulko veikimas apskritai pasižymi vadovavimo ir priemonių decentralizacija, taip pat neišvengiamu santvarkos gilumo sumažėjimu. Tokiame bare paprastai jis gali pulti tik silpnai pasirengusį, neištisai ir negiliai besiginantį priešą, arba siekdamas aprėžto tikslo. Plačiame bare dažniausiai teks pulti šalutinį smūgį vykdančiam pulkui, kuris tokiais atvejais savo pagrindiniam smūgiui skiria įmanomo platumo barą, kitur tenkindamasis mažų jėgų veiksmis.

Savaime suprantama, kad toks puolimas gali išsiplėsti tik į labai nedidelę priešo gilumą.

Plataus baro gynimas, jei jis gerai sutvarkytas ir energingai vykdomas, gali duoti visai gerų išdavų.

Plačiame bare paprastai ginasi pulkas, turįs junginio santvarkoje šalutinį barą.

Plataus baro gynimo taisyklėmis vadovaujasi ir stabdomąjį uždavinį vykdamas pulkas, ypač tingu atsitikimu prireikus tam tikroje riboje laikinai gintis (žr. 527 str. antrąją pusę).

### Pulkas puolant

#### Bendrybės

1151. Nelygu aplinkybės, pulkui gali tekti būti priešakinėje saugoje, junginio voros sudėtyje ar sudaryti atskirą vorą.

Ištisas pulkas į priešakinę saugą skiriamas tik ypatingais atsitikimais, kada divizija žygiuoja viena vora.

Paprastai divizija žygiuoja dviem vorom. Tokiais atvejais į didesniosios voros (dviejų pulkų) priešakinę saugą dažniausiai teks skirti maždaug pulką be vieno bataliono, o į mažesniosios voros (vieno pulko) — vieną batalioną.

1152. Pulko puolimas gali būti pradėtas skleidžiantis iš artėjimo rikiuočių (ypatingais atsitikimais net iš žygio voros) arba iš ankščiau užimtos išėities ribos. Skleidimąsi žr. 357—368 str. Išėities ribos užėmimą — 369 — 374 str.

Vistiek iš kurios padėties pradėdama pulti, pats puolimas iš esmės vykdomas vienodai.

1153. Priešo santvarka ir jo sumanymai kiek daugiau paaiškėja sudarant sąlyti (žr. 4, 5, 367 ir 368 str.).

Pulko ribose sąlyčio sudarymo klausimas savaime kyla pulkui veikiant atskira vora.

1154. Puolant gintis pasirengusį priešą, pulko priešakinė sauga turi be atodairos pulti, kol pajėgia.

Kartais jai pavyks išeiti iki priešo pagrindinės pozicijos, kartais ji bus sustabdyta stipresnės priešo saugos.

Ar šiaip ar taip būtų, sąlyčio kautynės duos medžiagos junginio vadui ir pulko vadui tinkamai išspręsti, kaip ir kur naudoti pagrindines jėgas: ar priešakinės saugos pasiektą ribą laikyti išėities riba, ar, priešakinę saugą sustiprinus, tęsti puolimą toliau artimesnei išėities ribai iškovoti, ar pagrindines jėgas panau-



doti kur greta, o priešakinės saugos barą laikyti padedamuoju baru ir t. t.\*).

**1155.** Susitinkamosiose kautynėse sąlyčio sudarymas turi tikslą sumušti priešą saugą, kaip galint greičiau pasiekti priešą pagrindines jėgas, jas suvaržyti ir tuo pačiu užtikrinti savo pagrindinėms jėgoms veiksmų laisvę.

**1156.** Pulku veikiančios priešakinėje saugoje, sąlyčio klausimo esminė pusė rūpi ne pulko, bet junginio vadui: pulko vado akimis šiuo atveju pulkas puola.

### Artėjimas

**1157.** Nelygu aplinkybės, pulkas gali artėti pridengtas arba nepridengtas.

Su priedanga pulkas paprastai artėja pagrindinių jėgų sudėtyje, priešakinei saugai dengiant. Šiuo atveju pulko vadas rūpinasi betarpine, priešlėktuvine, prieššarvuotine ir priešchemine apsauga. Tiek pulko artėjimo santvarka, tiek jo panaudojimas priklauso nuo junginio vado.

Be priedangos pulkas artėja būdamas priešakinėje saugoje, žygiuodamas atskira vora arba išeidamas iš pagrindinių jėgų voros į priešakinės saugos nepridengtą šoną.

\*) Pagrindinių jėgų panaudojimo momentą vienu atveju (junginys veikia decentralizuotas) sprendžia pulko vadas, kitu atveju (junginys centralizuotas) — junginio vadas.

**1158.** Pulkas gali artėti giliaja, trikampėje ar plačiaja rikiuote. Įvairių rikiuočių vartojimas iš esmės toks pat, kaip batalione (žr. 1063 str.).

**1159.** Artėti pulko vadas duoda įsakymą (paprastai žodžiu). Be aplinkybių ir sumanymo, pulko vadas pasako pulko uždavinį (artėjimo kryptis, baras, tikslas), suskirsto padedamuosius ginklus, nurodo pulko artėjimo santvarką (pirmojo skaidinio batalionai, jų kryptys, barai, uždaviniai, tikslai; antrojo skaidinio dalinių vietos ir kryptys), nustato artėjimo pradžią (laiką ar tam tikrą ribą), reikalui esant, nurodo ribas, kur reikės sustoti, duoda nurodymų priešlėktuvinei, prieššarvuotinei ir priešcheminei apsaugai, ryšiams (pirmiausia savo ir pulko dalinių vadovietėms kilnoti), taip pat gurguolės, tiekimo ir evakuacijos reikalui; be priedangos artėjant, be to, duoda nurodymų saugos reikalui, žinioms rinkti ir žvalgymui (jei nebuvo atskiro įsakymo).

Pulko pionierius pirmiausia naudoja pagrindinių jėgų keliams taisyti. Reikalui esant, juos priskiria prie pirmojo skaidinio batalionų arba palieka artėti nenaudotus antrajame skaidinyje.

Nepaskirstytieji ryšių daliniai ir priemonės paliekami artėti vienoje vietoje, paprastai netoli nuo pulko vado.

**1160.** Dažnai dėl aplinkybių (pirmiausia dėl laiko stokos) ištiso įsakymo pulko vadas

negalės duoti. Tokiais atvejais jis duos jį dalimis. Prieš pradėdant artėti pasakomi tik būtiniausi dalykai, o artėjimo metu įsakoma papildomai.

**1161.** Artėjant be priedangos, ypač laukiant susitinkamųjų kautynių, pulko vadas paprastai turi nurodyti, nuo kurios ribos ir kaip turi būti sudaryta artilerijos šuoliuojanti artėjimo apsauga.

Reikalui esant, jis nurodo, ar reikia ir nuo kurios ribos reikia batalionams turėti savo sunkiųjų priemonių šuoliuojančią apsaugą. Kur reikia, panaudoja ir antrojo skaidinio batalionų s. priemones.

**1162.** Laukiant susitinkamųjų kautynių, pulko vadas turi nustatyti saugai ir pagrindinėms jėgoms palaipsniui siektinas ribas, kurių vieną ar kitą pagrindinės jėgos apleidžia tik tada, kada įsitikina, kad priešakinė sauga nekliudoma gali išeiti į sekančią ribą.

Pačios ribos parenkamos žiūrint įvairių vietotarpų taktinių patogumų (aukštumų linijos, pamiškės ir t. t.).

**1163.** Priešlėktuvinei apsaugai pulko vadas pirmiausia išnaudoja antrojo skaidinio priemones, kiek reikiant išstumdamas jas pirmyn į pavojingesnes vietas. Reikalui esant, pasirūpina ir gurguolių apsauga.

Pirmojo skaidinio batalionų prieššarvuotinei apsaugai sustiprinti, reikalui esant, priskiria jiems lydimosios artilerijos ar šarvuočių.

**1164.** Kautynių vežimai ir kautynių gurguolė paprastai artėja su savo daliniais. Ūkio ir mitybos gurguolė pulko vado įsakymu paprastai artėja atskirai.

**1165.** Artėjant su priedanga, pulko vadas su reikalingais pareigūnais (batalionų vadais, padedamųjų ginklų vadais, ryšių viršininku, adjutantu ir t. t.), vyksta į priešakį susižinoti su priešakyje veikiančių vienetų vadais, pasižiūrėti vietovės ir nusistatyti dėl tolesnių veiksmų.

Artėjant be priedangos, pulko vadas, artilerijos vado ir reikalingų štabo pareigūnų lydymas, paprastai artėja pagrindine kryptimi su pirmojo skaidinio branduoliu iš vienos sekyklos į kitą.

Reikalui esant, pulko ryšininkai sekyklose iš anksto įrengia ryšius.

#### Sąlyčio sudarymas

**1166.** Sąlytį sudaro pulko sauga. Pulko vadas ją paremia savo valdžioje paliktais padedamaisiais ginklais (pirmiausia artilerija).

Nelygu pulko artėjimo santvarka, vienu atveju sąlytį sudaryti gali tekti saugos batalionui, kitu atveju (trikampėje rikiuotėje su dviem batalionais priešakyje) — priešakinių batalionų saugoms.

Antruoju atveju pulko padedamieji ginklai pirmiausia naudojami ten, kur daugiau sekasi ir kur svarbiau laimėti.

**1167.** Puolant besiginantį priešą, priešakinei saugai toliau slinkti negalint, nelygu junginio vado įsakymai, vienu atveju ji laikoma savo uždavinį atlikusia, kitu atveju — stiprinama, kad tolesniu puolimu patikrintų sąlytį (jei jis neaiškus) ar prasimuštų iki priešo pagrindinės pozicijos (jei būta prieš priešo pozicijos saugą).

Priešakinei saugai sustiprinti duodama naujų jėgų ir daugiau padedamųjų ginklų paramos.

Naujosioms jėgoms tokiais atvejais duodama pulti rūpestingai parinkta kryptimi, siauru baru, kad, pasisekus, vienu smūgiu pagrindinai sugriautų priešo saugos santvarką.

**1168.** Susitinkamosiose kautynėse, joms tik prasidėjus, čia pat prie saugos branduolio būdamas pulko vadas nurodo pirmą siektiną tikslą, jei to anksčiau negalėjo padaryti.

**1169.** Vistiek, ar priešas ginasi, ar taip pat puola, — saugos kautynėms tik prasidėjus, pulko vadas papildo anksčiau duotus įsakymus, pirmiausia duodamas nurodymų žinių rinkimo ir ryšio reikalui, išklauses ryšių viršininko siūlymo.

**1170.** Sąlytį sudarę daliniai (1166 str.), savo kautynėmis nušviesdami aplinkybes, paprastai geriausiai jose ir susivokia. Todėl, kur tik galima, jie turi būti panaudoti pulti pirmajame skaidinyje. Peržengti juos duodama tik ypatingais atsitikimais, kada dėl didelių nuostolių, išsidraikymo vietovėje ir panašių priežasčių toliau pulti jie nebetinka.

### a) Puolimas besiginančio priešo

#### Puolimas ir skverbimasis

**1171.** Prieš puolant iš išeities ribos pulko vadas su batalionų vadais, padedamųjų ginklų vadais, pulko s. priemonių vadais ir ryšių viršiniu atlieka reikalingą žvalgymą. Šis žvalgymas paprastai tvarkomas rengiamuoju įsakymu, kuriame, be to, paprastai duodama dar nurodymų, kur turi eiti ir ką daryti pulko pagrindinės jėgos.

Pažvalgęs ir išklauses reikalingų siūlymų, pulko vadas sprendžia ir įsako.

**1172.** Įsakyme pulti paprastai būna žinios apie priešą, pulko uždavinys (puolimo kryptis, baras, puolimo tikslas) pulkui priskirtos priemonės, kaimynų uždaviniai, pulko vado sumanymas (pirmiausia pagrindinis smūgis) ir puolimo tikslai, pulko santvarka, skiriamosios tarp batalionų, išeities riba ir jos užėmimo tvarka, pulko rezervo vieta ir jo uždavinys, batalionams priskirtos priemonės ir pulko vado valdžioje paliktų priemonių vietos. Toliau eina:

puolimo vykdymas: puolimo pradžia ir jo vykdymo sąlygos, pirmojo skaidinio batalionų uždaviniai (kryptys, tikslai ir tarpusavio parama);

puolimo ugnies planas: puolimo parengimas, puolimo rėmimas, batalionų tarpusavio ugnies parama, pulko vado valdžio-

je paliktų s. priemonių ir padedamųjų ginklų (pirmiausia artilerijos) ugnis;

puolimo saugojimas ir žinių rinkimas: išėties ribos ir šonų saugojimas, žvalgymas, priešlėktuvinė, prieššarvuotinė, priešcheminė apsauga ir t. t.;

ryšiai: vadovietės ir jų kilnojimosi kryptys (pulko vado ir batalionų vadų), techniniai ryšiai (jei dėl jų nebuvo duota atskiro įsakymo);

tiekimas — evakuacija: pirmiausia šaudmenynai, tvarstyklės, sužeistųjų ir belaisvių gabenimas ir t. t.;

gurguolės (pulko ir batalionų): jų vietos, judesiai ir t. t.

1173. Pulkas gali pulti trikampė arba giliaja rikiuote. Tos ar kitos rikiuotės parinkimas daugiausia priklauso nuo spėjamo priešo atsparumo (gerai ar paskubomis išsirengęs), nuo junginio santvarkos (koks joje pulko baras, ar pulkas turi kaimynus, ar ne) ir nuo vietovės.

Trikampė rikiuotė su dviem batalionais pirmajame skaidinyje — dažniausiai vartojama rikiuotė.

Trikampė rikiuotė su vienu batalionu pirmajame skaidinyje paprastai vartojama neaiškiose aplinkybėse.

Šioje rikiuotėje pirmojo skaidinio batalionas atstoja ir priešakinę saugą. Aplinkybėms paaiškėjus, pulko vadas antrojo skaidinio batalionais gali patogiai praplėsti frontą į vieną ir

į kitą pusę. Ypatingais atsitikimais (turint siaurą barą), pulkas gali pulti giliaja rikiuote. Čia pulko rezervą sudaro abu užpakaliniai batalionai.

Smūgio atžvilgiu ši rikiuotė yra galingiausia. Be to, reikalui esant, užpakaliniais batalionais galima patogiai praplėsti frontą į vieną ir į kitą pusę.

1174. Normalus pulko baras gali siekti apytikriai iki 1500 m platumo. Pulko puolamosios santvarkos gilumas gali siekti nuo 1200 iki 3000 m.

1175. Išėties ribą pulkas užima pagal šio statuto 369—374 str.

1176. Iš išėties ribos pulti batalionams gali būti nustatyta arba viena bendra valanda arba skirtingos valandos. Skirtingos valandos duodamos tada, kada dėl aplinkybių ar vietovės vietinis vieno bataliono pasistūmėjimas priklauso nuo kito bataliono pasisekimo.

1177. Pulku priskirti padedamieji ginklai dalimi suskirstomi tarp batalionų, dalimi veikia pulko vado valdžioje.

TP artilerija skiriama batalionams remti. Pulko minosvaidžiai dažniausiai priskiriami batalionams, ypač tam, kuris vykdo pagrindinį smūgį.

1178. Įsakyme pulti neįmanoma duoti išsamių nurodymų visam puolimui. Paprastai daliniai gauna visam puolimui bendrus nurodymus, o išsamius — tik iki pirmojo tikslo.

Įsakymai papildomi vėliau, puolimo eigoje.

1179. Ugnies plane reikia įsakmiai nurodyti, kurie ginklai (savieji ir padedamieji), kuriuos taikinius ir kada šaudys artilerijos parengimo metu ir puolimo metu.

Kur reikia, numatyti ir rezervinio bataliono (batalionų) sunkiųjų priemonių panaudojimą.

1180. Puolimo eigoje TP artilerija paprastai vykdo batalionų vadų ugnies reikalavimus. Išimtis — tokie atsitikimai, kada TP artilerija šaudė (paprastai sutelkiamais) paties pulko vado duodamais nurodymais. Bet ir šiais atvejais pulko vadas (be savo sekimo išdavų) remiasi ir batalionų vadų reikalavimais.

Junginio BV artilerijos ugnį pulko vadas reikalauja per TP (PA) artilerijos vadą.

1181. Pulko vadui reikia rūpintis puolimo saugumu.

Prieš puolant saugumu gali tekti susirūpinti, kada pulkas sparne arba gali būti užkluptas besitvarkant išėties riboje (žr. 374 str.).

Saugumo klausimas gali kilti ir puolimo eigoje, netikėtai pasidarius spragai tarp puolančiųjų batalionų.

Tokiais atvejais sandūros atstatymu pirmiausia rūpinasi patys batalionai (kur ugnimi, kur sandūros rinktinėlėmis — žr. 305 ir 306 str.). Batalionams nepajėgiant to padaryti, turi įsikišti pulko vadas.

1182. Žinių rinkimas turi būti tvarkomas taip, kad jos visada galėtų būti laiku išnaudotos.

Duodamas žinioms rinkti nurodymus, pulko vadas turi įsakmiai pasakyti, ką, būtent, ir kada jis nori žinoti.

Panašiai pulko vadas duoda nurodymų ir sekimo reikalu. Itin stropiai turi būti sekama pagrindinio smūgio kryptimi. Sekimo tinklo steigimas, pulko ir jo dalinių sekimo derinimas ir tolesnis sekimo tinklo kilnojimas — žinių karininko pareiga, kuris patiekia pulko vadui savo siūlymą bendromis taisyklėmis.

1183. Puolimo raidoje pulko vadas derina pirmojo skaidinio batalionų veiksmus, daro įtakos, kur reikia nukreipdamas padedamųjų ginklų (pirmiausia artilerijos), savo ir rezervinio bataliono s. priemonių ugnį, ir reikalauja BV artilerijos ugnies. Aplinkybėms pareikalavus, naudoja savo rezervą.

Ypatingą dėmesį kreipia į ryšį su artilerija, kad galėtų jos ugnį laiku pradėti, perkelti ar nutraukti.

1184. Pulko rezervas pulko vado nurodymais šuoliuoja nuo uždangos iki uždangos paprastai pagrindinio smūgio kryptimi pasukui pirmąjį skaidinį, parengtas pavartoti pagal 325 ir 326 str.

Rezervo rikiuotė (paprastai artėjimo) turi būti pritaikyta prie vietovės ir aplinkybių. At-

viresnėje vietovėje turi būti sutvarkyta priešlėktuvinė apsauga.

1185. Ryšį rezervo vadas laiko ir su pulko vadu, ir su priešakiniais batalionais. Jis nuolat turi susivokti kautynių raidoje.

Rezervo vadas paprastai būna savo bataliono priešakyje.

Turint atvirą šoną, pavojinga kryptimi siunčiami patruliai.

1186. Rezervo vadas turi būti nuolat pasirengęs pavartoti savo s. priemones, ar pulko vadui įsakius, ar savo iniciatyva. Jos gali būti pavartotos ir artilerijos parengimo metu, ir puolimo eigoje pirmajam skaidiniui, ypač pagrindiniam smūgiui, iš gilumos paremti, pirmiausia slopinant iš kaimyninių barų pasireiškiančias ugnia vietas, šaudant įtartinus plotus ir priešo gilumoje pasirodančius taikinius, taip pat priešlėktuvinei apsaugai.

Tačiau prireikus panaudoti rezervą, visos jo s. priemonės turi tuojuo galėti veikti jo naudai.

1187. Kad rezervas galėtų būti tinkamai panaudotas, rezervo vadas turi būti iš anksto kaip reikiant pažvalges.

1188. Paprastai pulko rezervas naudojamas pulko vado įsakymu, kritingose aplinkybėse — rezervo vado iniciatyva. Paskutiniu atveju rezervo vadas apie tai turi tuojuo pranešti pulko vadui.

1189. Taisyklingai pulko rezervas naudojamas mažesnio atsparumo kryptimi, ypač ten, kur galima tikėtis pasiekti labiau apčiuopiamų išdavų.

Stipresni atsparos mazgai apeinami ir tuo būdu atskiriami.

1190. Peržengdamas priešakinius dalinius (žr. 331 str.), į kautynes turįs eiti rezervas savo puolamąją santvarką sudaro peržengiamų dalinių užnugaryje.

Kad dėl sutirštėjimo nebūtų didesnių nuostolių, peržengti reikia gerai parinktoje, nuo priešų sekimo kiek daugiau apsaugotoje riboje, kur reikia, dūmų uždangoje. Tokių sąlygų neturint, peržengimo metu reikia sustiprinti ugnį.

Peržengtieji daliniai sutraukiami į rezervą.

1191. Rezervą sunaudojus ir negalint naujo sudaryti, pulko vadas praneša apie tai junginio vadui, kuris, reikalui esant, gali paskirti pulkui savo rezervo dalį.

#### Puolimo pertrauka

1192. Puolimo raidoje pulkui gali tekti kuriu laikui stabtelti. Stabtelėjimas gali būti numatytas ar nenumatytas. Pirmuoju atveju sustojama tam tikroje iš anksto įsakyme nustatytoje riboje, antruoju atveju pulką sustoti dažniausiai priverčia priešų ugnis.

Pirmojo skaidinio batalionai puolimo pertraukos metu veikia pagal 1097 str.

**1193.** Trumpai stabtelėjus, pulko vadas, nekeisdamas puolamosios santvarkos, pasirūpina sutvarkyti pirmojo skaidinio batalionų ugnies ištisumą (tolydumą), kur reikia, panaudodamas artileriją ir rezervo s. priemonės.

Ypatingą dėmesį kreipia į tinkamą priešarvuotinės apsaugos sutvarkymą ir žiūri, kad priklausomųjų vadų vykdomi pertvarkymai nesutrukdytų pulkui toliau pulsti.

**1194.** Pirmojo skaidinio batalionams peržengus svarbią ribą, gali prireikti ją patikimai kuriam laikui užimti. Tam reikalui naudojamasi rezervais (ar jo dalis).

**1195.** Jei sustojama ilgesniam laikui, arba jei aplinkybės verčia kurį laiką gintis, pulko vadas, vadovaudamasis junginio vado įsakymu, skiria pagrindinę ribą, duoda nurodymų dėl ugnies plano ir vietovės įrengimo, sutvarko priešlėktuvinę, priešarvuotinę ir priešcheminę apsaugą, tinkamai pakeičia pulko santvarką, apsaugoja sparnus (ypač jei pulkas išsikišęs), pertvarko vadovavimą, sekimą ir ryšius.

Negalint visų pertvarkymų atlikti dieną, jie atliekami sutemus. Reikalui esant, pagrindinė riba pagerinama vietiniais smūgiais.

**1196.** Kartais pagrindinę ribą pravartu parinkti užpakalyje. Tokiais atvejais ją tuojau užima pulko rezervas, o ugnies skaidinys (jo

pasiiektoje riboje) paverčiamas pozicijos sauga. Pirmojo skaidinio batalionų atliekamieji daliniai pirma proga (kitais negalint — sutemus) atitraukiami.

**1197.** Puolimo pertraukos metu sąlyčio laikymu rūpinasi priešakinių batalionų vadai. Tačiau batalionų priemonėmis jo negalint laikyti, juo rūpinasi pulko vadas, tam reikalui skirdamas tinkamus dalinius, pirmiausia raituosius žvalgus. Prireikus, pulkas turi galėti tuojau tęsti puolimą.

#### Pasisekimo išnaudojimas ir persekiojimas

**1198.** Pasisekimas gali pasireikšti ne tik pagrindinį smūgį vykdančio bataliono, bet ir kito bataliono bare.

Pulko vadas dažniausiai padės tam batalionui, kuriam geriausiai sekasi, bet kartais jis gali nuspręsti padėti kaip tik kitam, sunkiau slenkančiam batalionui. Sprendimas paremti tą ar kitą batalioną priklauso nuo aplinkybių ir nuo sumanymo.

Nedvejojant reikia paremti ir sunkiau slenkantį batalioną, jei nuspręstas manevras gali duoti iš viso labiau apčiuopiamų išdavų.

**1199.** Pastebėjęs, kad priešas traukiasi, pulko vadas tuojau apie tai praneša junginio vadui ir pradeda persekioti. Svarbu neleisti priešui vėl susitvarkyti. Priešakiniam bata-

lionams pulko vadas nesvyruodamas priskiria sunkiųjų priemonių, raitininkų, pionierių ir kitų padedamųjų ginklų, pirmiausia artilerijos (nelygu, kaip iš anksto yra nurodęs junginio vadas), o savo rezervą tuojau stumia pirmyn. Reikalui esant, duoda naujus įsakymus, viską daugiau decentralizuodamas. Batalionams pirmiausia nurodo persekiojimo kryptis, duoda naujų nurodymų žinioms rinkti ir ryšiams tvarkyti. Rūpinasi jų sparnų apsauga. Pats būna kaip galint arčiau prie pirmojo skaidinio. Rezervus laiko parengtus, kad pirma proga galėtų priešą galutinai pribaugti.

**1200.** Kol priešas atrodo dar gališ priešintis, pulkas persekioja puolamąją santvarka, kur tik galima, apeidamas. Priešui apskritai nuo kovos atsisakant, pulkas palaiptiui rikiuojasi voromis, išskiria saugą ir persekioja panašiai, kaip ne pridengtame artėjime.

#### b) Susitinkamosios kautynės

**1201.** Susitinkamųjų kautynių reikia laukti net ir tada, kada anksčiau gautomis žiniomis priešas esąs vietoje.

Netikėtos ir dėl to kartais pražūtingos susitinkamosios kautynės paprastai įvyksta dėl netinkamo priešo galimumų įvertinimo, dėl nevykusio žvalgybos ar saugos sutvarkymo, pagaliau, dėl nevykusio artėjimo, būtent, dėl neatsargaus pagrindinių jėgų slinki-

mo, kol neužtikrinta, kad priešakinė sauga pasieks tam tikrą ribą. Antra vertus, per didelės vado noras visur ir visada būti visiškai apsaugotam, lėtina veiksmus ir dėl to galima nustoti labai svarbių pirmųjų.

Teisingai įvertinti aplinkybes ir surasti tinkamą vidurį tarp saugumo ir greitumo yra pulko vado vadovavimo menas.

**1202.** Laukdamas susitinkamųjų kautynių, pulko vadas, laikydamasis junginio vado įsakymų, turi iš anksto (dažniausiai tik iš menkų žinių apie priešą ir vietovę) turėti savo sumanymą, ypač dėl pagrindinių jėgų panaudojimo krypties, kad, atėjus laikui, galėtų tuojau spręsti ir savo sprendimą vykdyti, nelaukdamas priešakinės saugos kautynių galutinų išdavų.

Visais atvejais, pasirengiant kautynėms, reikia užbėgti priešui už akių: paima iniciatyvą ir laimi paprastai toji pusė, kuri anksčiau sugeba išplėsti energingą, gerai ugnimi paremtą puolimą.

**1203.** Kad kuo anksčiau būtų galima pasirengti kautynėms, pirmiausia labai svarbu, kad pulko artėjimo santvarka būtų kuo sumaniau sudaryta. Be to, turi būti tinkamai sutvarkyta šuoliuojanti artėjimo apsauga, kad be reikalo nelėtintų judesio.

**1204.** Susitinkamosios kautynės pulkui gali tekti pradėti esant priešakinėje saugoje ar pagrindinių jėgų voroje, arba žygiuojant visai atskira vora.



Pirmuoju atveju pulkas kaunasi panašiai, kaip ir priešakinės saugos batalionas (žr. 1124—1138 str.).

Antruoju ir trečiuoju atveju pulkui gali tekti stoti į kautynes iš bet kurios artėjimo santvarkos.

1205. Sutvarkęs apsaugą ir žvalgybą, pulko vadas pagal savo sumanymą palaipsniui kilnoja savo pagrindines jėgas nuo ribos iki ribos, vidutiniškai kas 3—4 km (tinkamiausias atstumas TP ir PA artilerijai remti).

Kiekvieną eilinę ribą pagrindinės jėgos apleidžia tik įsitikinusios, kad sauga tikrai pasieks sekančią ribą. Kad toks veiksmų derinimas kuo mažiau trukdytų artėjimą, pulko vadas turi pasirūpinti sudaryti kuo lengvesnes sąlygas.

1206. Pulko vado vieta — žr. 1165 str. antroji dalis.

1207. Priešakinei saugai susikovus, pulko vadas, iš pradžių elgdamasis pagal 1166, 1168 ir 1169 str., tuojau sprendžia pagrindinių jėgų panaudojimo klausimą; jomis, kur tik galima, smogiama iš šono.

## Pulkas ginantis

### Normalių barų gynimas

#### Gynimo parengimas

1208. Paprastai pulko ginamoji santvarka apima pagrindinę poziciją ir pozicijos saugą. Pozicijos sauga sudaroma laikantis 496—505

str. Išimties keliu į pozicijos saugą gali būti skiriami divizijos rezervo daliniai, bet tik tuo atveju, jei sauga turi uždavinį gintis vietoje.

1209. Nelygu uždavinys, junginio santvarka, aplinkybės (pirmiausia baro plotumas) ir vietovė, pulkas pagrindinę poziciją gali užimti dviem ar trimis batalionais. Pirmuoju atveju batalionai gali būti sustatyti greta arba užpakalyje viens kito. Sustatant greta, kiekvienas batalionas paprastai susiskaido per visą pagrindinės pozicijos gilumą. Išsidėstant užpakalyje vienas kito, priešakinis batalionas paprastai užima kautynių ruožą, užpakalinis — pulko rezervo ruožą.

Antruoju atveju (trys batalionai) pulkas gali užimti poziciją visais 3 batalionais greta vienas kito (kiekvienas batalionas per visą pozicijos gilumą) arba dviem batalionais kautynių ruože, trečiu — pulko rezervo ruože.

Pagrindinę poziciją užimęs pulkas vidutiniškai susiskaido 2000 m giluma ir 3000 m frontu.

1210. Gynimasis prieš akivaizdoje rengiamas pagal 461 ir 494 str.

Jei yra laiko, pulko vadas visada turi nuodugniai pažvalgyti (žr. 470 str.).

1211. Įsakyme gintis pulko vado turi būti nurodyta:

- aplinkybės;
- pulko uždavinys;
- pulko skiriamosios;
- pulkui duotos papildomos priemonės;

kaimynų uždavinys;  
savo sumanymas, pirmiausia, kur turi  
būti telkiamos ginamosios pastangos;

pozicijos nužymėjimas (tra-  
sa): pagrindinėje pozicijoje —  
pagrindinė riba, bat. rezervų ruožas, pulko re-  
zervo ruožas, pozicijos saugoje —  
užtvarų linija (uždavinys stabdyti), lauko sar-  
gybų linija (uždavinys išpėti), pasipriešinimo  
ruožas (uždavinys gintis);

pulko santvarka ir uždavi-  
niai: pagrindinėje pozicijoje —  
santvarka, skiriamosios ir uždaviniai, batalio-  
nams priskirtos priemonės, pozicijos  
saugoje — iš kur sauga skiriama ir kiek  
jos, uždavinys, kas jai vadovauja, jei trauktis,  
tai kur;

ugnies planas: pagrindinėje  
pozicijoje — ugnies užtvaros (pagrindi-  
nė ir pozicijos gilumoje), jų ribos, vietos, kur  
jos turi būti sutirštintos, kurie gilumos ginklai  
turi galėti jose dalyvauti, ugnies sutelkimai,  
tolimoji ugnis, ugnies ryšiai tarp batalionų ir  
su kaimynais, pulko vado valdžioje paliktų  
sunkiųjų priemonių uždaviniai, artilerija: toli-  
masis šaudymas, priešranga, atrėmimas, ug-  
nies iššaukimo būdai (ženklai ir kas turi teisę  
juos duoti); pozicijos saugoje —  
ugnies ryšiai su kaimynais (jei reikia) ir ug-  
nies parama iš pagr. pozicijos saugos trauki-  
mosi metu (uždavinys saugai stabdyti), sau-  
gai ginantis — ugnies užtvara, jos riba, vie-  
tos, kur ji turi būti sutirštinta, tolimoji ugnis,

parama iš pagrindinės pozicijos ir ugnies ry-  
šys su kaimynais;

gynimo vykdymas: pagrindi-  
nėje pozicijoje — kada, kieno įsaky-  
mu ugnį (ypač užtvarą) pradėti, kaip ir kada  
vykdyti numatytus ugnies sutelkimus, kaip ir  
kada vykdyti kontratakas (kryptys, priemo-  
nės, parama), pozicijos saugoje —  
kaip elgtis priešui puolant (jei to nebuvo ap-  
tarta uždavinyje), kada trauktis, kieno įsaky-  
mu, kam ir kuriuo būdu apie tai pranešti;

priešlėktuvinė, prieššarvuo-  
tinė ir priešcheminė apsauga;  
žinių rinkimas (sekimo-įspėjimo tar-  
nyba, žvalgymas ir t. t.);

sąlyčio laikymas ir vietovės  
įrengimas — ginamųjų darbų eilė, termi-  
nai, pionierių panaudojimas, darbų priežiūra,  
medžiaga ir t. t.);

ryšiai — vadovietės ir sekyklos, ryšiai  
su artilerija, reikalui esant, sandūros rinktinių  
išskyrimas, nurodymai techniniams ryšiams  
įrengti, sutartiniai ženklai ir t. t.;

kaip tvarkyti tiekimą, evakuaciją,  
belaisvių rinkimą, kur statyti gur-  
guoles.

Ryšių ir žinių rinkimo reikalu dažnai lei-  
džiamas atskiras įsakymas.

Reikalui esant, įsakyme nurodoma, kaip  
turi būti tvarkomas naktinis gynimas.

1212. Barai tarp batalionų skirstomi at-  
sižvelgiant į tai, kur reikia daugiau ar mažiau  
telkti ginamosias pastangas ir į tai, kur nori-

ma turėti didesnę ar mažesnę pagrindinės ugnies užtvaros tirštumą. Nustatant tam ar kitam batalionui baro platumą, reikia atsižvelgti į sunkiųjų priemonių ir artilerijos duodamą paramą iš gilumos.

Pulko sunkiosios priemonės paprastai priskiriamos pirmojo skaidinio batalionams, ypač tam, kuris veikia pagrindiniame bare.

Pionierius naudoja sudėtingesniems darbams (slėptuvėms, vadovietėms įrengti, keliams taisyti, ardymams, maskavimams ir t. t.). Ypatingais atsitikimais tokiems darbams juos priskiria batalionams.

Ugnies planą sudarant vadovautis 471—477 str.

Batalionų vadovietėms paprastai pulko vadas tenkinasi nurodęs (prieš žvalgymą, žodžiu) tik apylinkę. Tiksliai savo vadovietes pasirenka patys batalionų vadai žvalgymo metu ir apie tai praneša pulko vadui, kuris skelbia įsakyme. Panašiai vadovietę renkasi ir pulko vadas (paprastai kautynių ruožo užpakalyje, nepertoliausiai nuo rezervų).

1213. Gynimui ilgiau užsitęsęs, pirmojo skaidinio batalionai keičiami pagal 1112 str.

1214. Nelygu pulko santvarka, pulko rezervai (pulko rezervų ruožas) gali būti sudaryti iš vieno ištiso bataliono, ar iš įvairių batalionų kuopų.

Žiūrint aplinkybių, pulko rezervas (ar jo daliniai) vienu atveju vykdo kontrataką, kitu atveju ginasi. Tiek vienam, tiek kitam užda-

viniui jis turi būti iš anksto pasirengęs, kaip bus vado įsakyta.

Gintis rezervas parengia priešais save, kur reikia, ugnies užtvarą, sutirštindamas ją pavojingesnėse vietose.

Sunk. priemonės parengiamos ir vartojamos pagal 479—482 str.

Iš anksto pozicijų neužimą rezervo daliniai laikomi artimiausiose uždangose (441 str.), numatytų kontratakų kryptimis, kurios turi būti iš anksto išžvalgytos.

Rezervo vadas laiko ryšius su pulko vadu ir pirmojo skaidinio batalionais. Jis turi nuolat susivokti kautynių raidoje.

Priešakiniam batalionams savo jėgų skirti į saugą negalint, ji skiriama iš pulko rezervo (žr. 496 str.).

### G y n i m o v y k d y m a s

1215. Pulko vadas daro įtakos kautynėms artilerijos ir jo valdžioje paliktų sunkiųjų priemonių ugnimi ir rezervais (jų kontratakais ar gynimusi). Ypatingais atsitikimais iš rezervų papildo išsisėmusius priešakinius batalionus.

### Pl a č i ų b a r ų g y n i m a s

1216. Nelygu uždavinys ir aplinkybės (pirmiausia baro platumas ir junginio santvarka), pulko ginamoji santvarka gali būti labai įvairi. Visais atvejais pulko vadas turi susidaryti kaip galint stipresnę rezervą, ugnies užtvarai skirdamas tik būtinais reikalingas jėgas.

**1217.** Palyginus su normalių barų gynimu, pagrindinė pozicija skiriasi tuo, kad čia ji dažniausiai būna tik vieno pagrindinio ruožo (geriausiu atveju — kautynių ruožo), o pozicijos sauga — tuo, kad čia ji visada gauna tik išpėjimo uždavinį. Šiaip, sudarant santvarką, ir čia turi būti pirmiausia žiūrima kryptų svarbumo ir vietovės. Ypatingas pulko vado dėmesys turi būti atkreiptas į žinių rinkimą (žvalgymą ir sekimą) ir patikimą ryšių sudarymą. Ryšiams labiau naudoti radiją, motociklistus, dviratininkus, vaizdines priemones, karvelius, šunes.

Paslankiajame rezerve esančius dalinius pravartu aprūpinti susisiekimo priemonėmis (vežimais, auto), o atskirus atsparos mazgus — gausiai šaudmenimis.

Plačių barų gynimo sėkmingumas labiausiai priklauso nuo sugebėjimo laiku susivokti priešo veiksmuose (kur nukreiptas prieš smūgis), nuo rezervų tinkamo nukreipimo ir nuo pagrindinį ruožą užimančių kuopų sugebėjimo iškrikdyti ir bent kuriam laikui sutrukdyti priešą.

Pulko vadas turi ypač žiūrėti, kad rezervo kontrataka būtų vykdoma laiku ir į jautriausią priešo vietą (sparną ar šoną).

**1218.** Gerų šaudymo laukų vietovėje pulkui gali būti duota ginti barą apytikriai iki

6—8 km platumo. 8 km platumo bare pulko vadas į savo paslankų rezervą negalės skirti daugiau kaip vieno bataliono vertės jėgų.

Platesniuose kaip 8 km baruose pulkas turi būti stiprinamas junginio rezervų sąskaita, priešingu atveju jis gali tik stabdyti.

### Pulkas traukiantis

**1219.** Traukiasi pulkas pagal šio statuto 515—525 str. Dieną traukiamasi užpakalinės saugos priedangoje, kuri paprastai sudaroma iš pulko rezervo.

Pirmojo skaidinio batalionų pasitraukimą pulko vadas paremia kaip galint stipresne artilerijos ir sunkiųjų priemonių ugnimi. Ypatin-  
gai sunkiose aplinkybėse atsipalaidavimui palengvinti surengia rezervo kontrataką.

**1220.** Traukiantis naktį, pulko vadas, be kita ko, nurodo, kiek jėgų palikti sąlytyje ir su koku uždaviniu, traukimosi tvarką ir ke-  
lius, kada jį pradėti, kada pereiti nustatytas ribas, kur ir kaip rinktis, kas bus palydovais.

Tam tikrais atvejais, priešui klaidinti, prieš traukiantis surengiami užpuolimai. Užpuolimą vykdančias dalinys apie traukimąsi neturi nieko žinoti.

### Pulkas stabdant

**1221.** Rengiantis stabdomosioms kauty-  
nėms, pulko vadas turi parinkti ar smulkiau nurodyti ribas (nelygu jo savarankiškumas, žr. 531 str.), nustatyti pulko santvarką, paskirstyti priemones, duoti uždavinius batalionams, ar-

tilerijai ir kitiems padedamiesiems ginklams, pasirūpinti šonų apsauga, saugos išskyrimu, žinių rinkimu (žvalgymu ir sekimu), ryšiais, tiekimu, evakuacija.

1222. Ribos parenkamos žiūrint reikiama laimėti laiko, ploto gilumo, priemonių gausumo ir vietovės.

Pulko santvarka pagrindinai priklauso nuo aplinkybių, pirmiausia nuo norimo laimėti laiko. Jis gali išsidėstyti tiek trikampėje, tiek plačiajame rikiuote. Visais atvejais valdymas decentralizuojamas.

Dažniausiai pulkas iš karto užima dvi eilines ribas, didesne dalimi ta jų, kurioje nustatyta stipriau stabdyti. Trečia riba, kur galima, iš anksto parengiama, išžvalgant ją ir bendrais bruožais sudarant ugnies planą.

Padedamieji ginklai (artilėrija, šarvuočiai) ir pulko s. priemonės suskirstomos ir jų naudojimas per visą stabdymo eigą turi būti taip tvarkomas, kad, turint vienavertes ribas, kiekvienoje tų ribų galėtų veikti jų daugumas.

Skaidant jėgas platumon, pirmiausia žiūrėti kryptių svarbumo. Stabdomąsias pastangas spiesti pavojingesnėmis kryptimis.

Uždaviniai artilėrijai įsakmiai nustatomi kiekvienai ribai. Plačiai naudoti PA.

Šarvuočiai stabdomosiose kautynėse gali būti sėkmingai panaudoti, kaip paslankus rezervas įvairiems aprėžto tikslo puolimams paremti ar įvykdyti.

## VIII SKYRIUS

### KOVA SU PRIEŠO AVIACIJA, ŠARVUOČIAIS IR DUJOMIS

#### I skirsnis

#### PRIEŠLĒKTUVINĖ APSAUGA

##### Bendrybės

1223. Kare ir dieną, ir naktį pėstininkai turi laukti priešo lėktuvų puolimo ir būti nuolat pasirengę juos atremti. Gerai parengti pėstininkai neduos savęs netikėtai užklupti ir sutrukdyti vykdyti uždavinį.

1224. Priešlėktuvinė apsauga yra veikiamaoji (aktyvioji) ir neveikiamaoji (pasyvioji).

Veikiamaoji apsauga vykdoma pėstininkų priemonėmis, šaudant prieš lėktuvus iš šautuvų, kulkosvaidžių ir automatinių pabūklų. Neveikiamosios apsaugos pagrindas — slėpimasis ir maskavimas.

Jėgų skaidymas turi atitikti numatomą prieš lėktuvų pavojų.

1225. Nereikia perdėti lėktuvų puolimo pavojaus. Dėl didelio lėktuvo greičio jo automatinių ginklų ir mėtomų bombų taiklumas yra

tuo mažesnis, kuo žemes taikiniai yra daugiau išsisklaidę, geriau pasislėpę.

**1226.** Dalinio pasirengimo laipsnį kovai su priešo lėktuvais paprastai nustato bendrasis vadas.

Neveikiamąją apsauga nuolat rūpinasi kiekvieno dalinio vadas. Veikiamoji apsauga paprastai organizuojama aukštesnių vadų, pradedant bataliono vadu. Sunk. kulkosvaidžių kuopoje priešlėktuviniams uždaviniams vykdyti gali būti panaudotas bet kuris būrys.

**1227.** Bataliono vadas bet kuriose aplinkybėse priešlėktuvinės apsaugos reikalu nurodo:

- a) sekimo - išpėjimo tarnybos sutvarkymą (kas skiria oro sekėjus ir kiek);
- b) ką reikia saugoti (plotą, vorą, tiltą ir t. t.);
- c) veikiančias apsaugos priemones, būtent, kiek automatinių ginklų skirti šiam reikalui, koks turi būti jų pasirengimo laipsnis, kur jie turi būti pastatyti ar kaip turi šuoliuoti;
- d) kaip saugojamieji daliniai turi elgtis oro pavojaus atveju (neveikiamosios apsaugos priemonės).

**1228.** Vykdydami bataliono vado bendruosius nurodymus daliniai rūpinasi nuolatine sekimo - išpėjimo tarnyba (234—236 str.).

**1229.** Žemiau skrendančius prieš lėktuvus šauda šautuvai (iki 300 m), l. kulk. ZB (iki 500 m) ir sunk. kulk. (iki 1000 m), aukščiau

skrendančius — automatiniai pabūklai (iki 2000 m). Tikslas bus pasiektas, jei prieš lėktuvai, kad ir nekliudyti, bus priversti pakilti aukščiau ar nutraukti savo uždavinio vykdymą.

### Neveikiamosios apsaugos priemonės

**1230.** Pėstininkai turi rūpestingai slėpti savo judesius, postovius, įrengimus ir darbus. Tai labai apsunkins prieš žvalgomąjį darbą, o kartais ir visai jį padarys nesėkmingą. Geriausias būdas išvengti skaudžių nuostolių — veikti susmulkintose rikiuotėse.

**1231.** Labiausiai oro žvalgo dėmesį traukia žmonių, arklių, vežimų susibūrimai, judėjimas, taisyklingos linijos, ryškūs spalvų skirtumai (pav., tamsesnė spalva šviesesniame lauke ar atvirkščiai), vietos daiktų šešėliai (šešėlyje paslėpti daiktai žvalgui nematomi), metalo, stiklų atspindžiai, šviesos naktį, laužų dūmai, dulkių debesys, vietovėje palikti pėdsakai (kasimai, grioviai, praminti takeliai, ratų ar vikšrų vėžės ir t. t.).

**1232.** Geriausiai nuo prieš aviacijos akių saugoja naktis.

Tamsią naktį, net ir pasišviesdamas raketomis ar prožektoriais, oro žvalgas maža ką mato, kiek daugiau tik ant kelių.

Labiausiai oro žvalgui kliudo rūkas, lietūs, sniegas, o tirštas rūkas ir visai neleidžia žvalgyti.

**1233.** Net ir didesnius vienetus gerai slepia tankus miškas, ypač lapuotas.

Taip pat gerai galima pasislėpti prie pastatų, medžių, patvoriuose, ypač jų šešėliuose. Nuostoliams išvengti tokiose vietose nereikia per daug tirštai susitelkti.

Saulėtą dieną slėptis tinka bet kuris šešėlis.

#### **Priešlėktuvinė apsauga postovyje (poilsyje)**

**1234.** Postovyje (poilsyje) oro sekėjus reikia statyti taip, kad jie turėtų kiek galint platesnį akiratį, galėtų nekliudomi klausytis, turėtų tiesioginį garso ryšį ir su priešlėktuvine apsauga, ir su saugojamuoju vienetu, o kur reikia, ir su kaimynais.

Kartais sekimo-ispėjimo postai surišami telefonu. Tokiais atvejais pavojų skelbia ir prie centrinių priskirti postai.

Postovyje (poilsyje) pavojus skelbiamas net vienam prieš lėktuvui pasirodžius.

**1235.** Priešlėktuvinei apsaugai skirti sunkiųjų kulkosvaidžių ugnies vienetai išsistato platesnio akiračio aikštelėse, paprastai už 200—250 m nuo saugojamojo vieneto.

Ugnies vienetas paprastai yra 3 sunk. kulkosvaidžiai, kurie sustatomi trikampiui vienas nuo kito per 50—100 m. Ugnies vienetai paprastai statomi per 500—600 m vienas nuo kito.

Ugniavietės turi būti užmaskuotos, bet taip, kad tai nekliudytų šaudyti visomis kryptimis.

**1236.** Postovyje (poilsyje) neleisti dalinių, arklių ar vežimų rikiuoti taisyklingomis linijomis. Taip pat vengti statyti taisyklingomis linijomis karinę mantą ar ginklus (neiškiriant ir šautuvų). Pabūklus, vežimus ir lauko virtuves maskuoti ir statyti po medžiais, kluonuose, pastatų šešėliuose. Nepamiršti, kad šešėliai keičia vietas. Arklius vesti girdyti nedidelėmis grupėmis.

**1237.** Postoviams lauke ar šiaip poilsiams rinktis, kur tik galima, nuo prieš lėktuvų paslėptas vietas.

Bendrasis vadas nustato, ar galima žibinti šviesą ir kurti laužus.

Ilgesniame postovyje vengti minti naujus takus ar važiuoti naujus kelius.

Būtinam reikalui esant, naujus takus daryti skirtingų laukų skiriamosiomis (pav., dviejų skirtingų spalvų pasėlių vaga).

Sumanus maskavimasis čia gali duoti daug naudos.

Oro pavojų išgirdus, bet koks judėjimas tuojau apmiršta. Visi slepiasi. Naktį gesinamos šviesos.

Galimo bombavimo atveju žmonės sulenda į rūsius, į tam reikalui iš anksto iškastus siaurus apkasus, parengtas slėptuves.

#### **Priešlėktuvinė apsauga žygyje**

**1238.** Žygyje oro sekėjai žygiuoja ten, iš kur jie gali geriausiai matyti orizontą ir laiku

ispėti priešlėktuvinę apsaugą ir žygiuojančias voras.

Žiūrint vietovės ir matomumo, vienu atveju oro sekėjai žygiuoja voroje, kitu atveju kiek toliau nuo jos (prieky, šone, užpakaly), netoli nuo priešlėktuvinės apsaugos ginklų.

Žygyje oro pavojus skelbiamas pasirodžius kiek didesniam priešo lėktuvų skaičiui (ne mažiau kaip dviem).

**1239.** Žygiuojančių vorų priešlėktuvinei apsaugai parankiausia priemonė yra kulkosvaidžiai, labiausia sunkieji.

Nelygu pavojus, priešlėktuvinė voros apsauga tvarkoma įvairiai. Kada pavojus nedidelis, priešlėktuvinį saugumą laiduoja pačioje voroje žygiuoją kulk. daliniai, kurie iš anksto paskiriami: s. kulkosvaidžių — paprastai 1—2 būriai batalione, lengvųjų — vienas kuopoje.

Sunkieji kulkosvaidžiai žygiuoja bataliono voros galvoje tam tikroje parengtyje. Oro pavojų skelbiant, jie greitai pasuka iš kelio ir pasirengia šaudyti (žr. S. k. mok. statuto I d. Rikiuotė 70—71 str.).

Žygio užtvarese ir pagrindiniame patrulyje kulkosvaidžiai priešlėktuvinei apsaugai nevartojami.

Jei pavojus didesnis ir priešo lėktuvų puolimo galima laukti per visą žygį, organizuojama šuoliuojanti priešlėktuvinė apsauga. Šiai apsaugai skirti s. kulkosvaidžių ir automatinių pabūklų daliniai, paprastai būda-

mi šonuose nedideliame atstume nuo voros, šuoliuoja paeiliui tokiu būdu, kad vienas ar kitas dalinys galėtų praleisti pro save kiekvieną batalioną stovėdamas ugniavietėje ir pasirengęs šaudyti.

Šuoliuojančiai apsaugai vartojami paslankesnėmis priemonėmis aprūpinti s. kulkosvaidžių ir automatinių pabūklų daliniai.

**1240.** Esant reikalui saugoti tam tikrą kelio vietą (tiltą, siaurumą ar atviresnę kelio atkarpą), kuriam laikui organizuojama pastovi vietinė priešlėktuvinė apsauga, kaip postovy.

**1241.** Pėstininkai žygiuoja kelio šonais, grioviais, jei galima, tamsesniame fone, pakraštyje augančių medžių šešėliuose.

Vengti kelti dulkes. Tarp kuopų laikyti padidintus atstumus (iki 40—50 metrų). Gurguolės važiuoja netaisyklingais padidintais atstumais.

**1242.** Jei pavojus labai rimtas, tai voros atviroje vietovėje, apleisdamos kelius, iš anksto persirikiuoja į artėjimo rikiuotes.

Paprastai į artėjimo rikiuotes rikiuojasi ne smulkiau kaip būriais. Būriai persirikiuoja tik išimtiniais atsitikimais. Šiaip jie tęsia žygį voromis.

**1243.** Priešo lėktuvų pasirodymas, kad ir atviroje vietovėje, neturi stabdyti žygio, nebent vora ruoštusi žengti iš uždengto ploto į atvirą. Tokiais atvejais viršininkas gali įsakyti vorai sustoti, jei tai nesutrukdys įvykdyti duotą uždavinį.



Skubiam reikalui esant, nedvejojant reikia išeiti į atvirą plotą, nepaisant priešo lėktuvų.

1244. Priešo aviacijai užpuolus, žygiuoją daliniai akimirkoje sugula ir prisiplaka prie žemės. Vengti blaškymosi ir susibūrimų. Pavojui praėjus, atsikelti ir žygiuoti toliau.

1245. Naktiniai žygiai turi būti pradedami jau sutemus ir nutraukiami prieš švintant.

Žiūrėti, kad gurguolių ir virtuvių judesiai neišduotų nakties žygio. Raketai, šviečiamajai bombai ar lėktuvo prožektoriumi sušvitus, judesys tuojau sustabdomas, voros sugula.

### Priešlėktuvinė apsauga kautynėse

1246. Kautynėse prieš lėktuvams užpuolus veiksmi neturi būti stabdomi.

1247. Priešlėktuvinę apsaugą organizuojantieji vadai iš anksto pasako, kaip reikia elgtis oro pavojaus atveju, pavyzdžiui, ar kautynių lauke vykdomieji darbai turi būti nutraukiami, ar tęsiami toliau.

1248. Vykdydami įvairius ugnies uždavinius (pagrindinius, šalutinius), visi ginklai pirmiausia šauda žemės taikinius.

Paprastai su prieš lėktuvais kautynėse kovoja rezervinių dalinių ginklai. Tam reikalui jie turi būti pasirengę, išskiriant tuos, kurie yra gavę uždavinius šaudyti žemės taikinius.

### Pėstininkų statuto II dalyje (P—51) atitaisomos dar šios klaidos:

19 puslapyje —

Kurioje vietoje	Išspausdinta	Turi būti
g posmo pabaigoje	(iš viso 10 pareigūnų).	(iš viso 14 pareigūnų).
h posmo pabaigoje	(iš viso 10 pareigūnų).	, be to, dar būrio vadovavimo grandies 4 pareigūnai (iš viso 14 pareigūnų).

Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius.

Skubiam reikalui esant, nedvejojant reikia išeiti į atvirą plotą, nepaisant priešo lėktuvų.

1244. Priešo aviacijai užpuolus, žygiuoją daliniai akimirkoje sugula ir prisiplaka prie žemės. Vengti blaškymosi ir susibūrimų. Pavojui praėjus, atsikelti ir žygiuoti toliau.

1245. Naktiniai žygiai turi būti pradedami jau sutemus ir nutraukiami prieš švintant.

Žiūrėti, kad gurguolių ir virtuvių judesiai neišduotų nakties žygio. Raketai, šviečiamajai bombai ar lėktuvo prožektoriumi sušvitus, judesys tuojau sustabdomas, voros sugula.

#### Priešlėktuvinė apsauga kautynėse

1246. Kautynėse prieš lėktuvams užpuolus veiksmai neturi būti stabdomi.

1247. Priešlėktuvinę apsaugą organizuojantieji vadai iš anksto pasako, kaip reikia elgtis oro pavojaus atveju, pavyzdžiui, ar kautynių lauke vykdomieji darbai turi būti nutraukiami, ar tęsiami toliau.

1248. Vykdydami įvairius ugnies uždavinius (pagrindinius, šalutinius), visi ginklai pirmiausia šaudė žemės taikinius.

Paprastai su prieš lėktuvais kautynėse kovoja rezervinių dalinių ginklai. Tam reikalui jie turi būti pasirengę, išskiriant tuos, kurie yra gavę uždavinius šaudyti žemės taikinius.

1249. Saugotis, kad priešlėktuvinius uždavinius vykda automatiniai ginklai neišduotų rezervinio dalinio vietos.

Priekiniuose batalionuose tik gilumoje esą sunk. kulkosvaidžiai ir automatiniai pabūklai gali gauti priešlėktuvinės apsaugos uždavinius ir tai tik kaip šalutinius.

Priekinėse šaulių kuopose priešlėktuvinis uždavinys, tik kaip šalutinis, duodamas paprastai vienam rezervinio dalinio arba šiaip kiek daugiau gilumoje esančiam l. kulkosvaidžiui.

1250. Ypatingas visų vadų dėmesys turi būti kreipiamas į rūpestingą sunkiųjų priemonių (pirmiausia flankuojamųjų), taip pat vadoviečių ir rezervų maskavimą.

1251. Ir ginantis, ir puolant visus darbus reikia pradėti nuo maskavimo. Ypač lengvai pastebimi įrengimų šešėliai ir darbų pėdsakų skirtumas nuo aplinkumos.

Žemės pylimai neturi būti aukšti. Šešėliams išvengti pylimai turi būti kiek galint nuolaidesni, nepastebimai dingti aplinkumoje. Atliekamą žemę maskuoti (lapais, žole ar velėnomis).

Sunkiųjų priemonių ugniavietes maskuoti šakomis, tinkleliais ir t. t.

Vengti mindžioti naujus takelius.

Ant karčių pakabinti, oro žvalgų susekami, ypač iš fotografijos, telefono laidai gali lengvai išduoti vadovietes.

1252. Kur tik galima, pasirūpinti klaidinamųjų įrengimų.

## II Skirsnis

### KOVA SU PRIEŠO ŠARVUOČIAIS\*)

1253. Pėstininkai visada turi laukti priešo šarvuočių puolimo ir būti nuolat pasirengę juos atremti. Kova su priešo šarvuočiais yra veikiamoji (aktyvioji) ir neveikiamoji (pasyvioji). Prie neveikiamųjų priemonių reikia skirti atitinkamą dalinio surikiavimą, žvalgymą, sekimo-įspėjimo tarnybos sutvarkymą, gamtinių kliūčių išnaudojimą ir dirbtinius įrengimus.

Veikiamojoj kovoj dalyvauja visi pėstininkų ginklai.

1254. Nereikia perdėti šarvuočių pavojaus. Sumanus šarvuočių neigiamų savumų išnaudojimas įgalins pėstininkus sėkmingai su jais kovoti.

Pėstininkai turi atsiminti, kad pirmiausia šarvuočiai veikia dvasiniu atžvilgiu. Gerai parengti ir stiprios dvasios pėstininkai neduos savęs šarvuočiams užklupti netikėtai ir vykdys toliau savo uždavinį.

\*) Čia kalbama tik apie tankus ir šarvuotus automobilius.

1255. Neigiamieji šarvuočių savumai:

- a) tam tikras kliūtis (gamtines ir dirbtines) jie sunkiai tenugali arba net visai nepajėgia jų nugalėti;
- b) juos galima išvesti iš rikiuotės artilerijos, automatinių pabūklų, kulkosvaidžių ir net šautuvų ugnimi (Smk. kulkomis);
- c) sekti iš šarvuočio labai sunku, ypač šarvuočiui judant;
- d) šaudant iš judančio šarvuočio taiklumas nedidelis;
- e) igula greitai pervargsta, ypač kautynėse;
- f) šarvuočiai negali be pėstininkų pagalbos išlaikyti užimtą plotą;
- g) jie negali kautis naktį.

Be to, prie neigiamų šarvuočių savumų reikia dar skirti jo ryškų profilį ir variklio užesį, dėl kurių kautynių lauke šarvuotis yra lengvai susekamas taikinys.

1256. Prieššarvuotinės kovos pagrindas — savalaikis priešo šarvuočių susekimas. Tik taip bus galima išvengti netikėtumo ir laiku pasirengti priešo šarvuočius sutikti.

Tam reikalui visi saugos elementai: patuliai, žvalgai, sekimo-įspėjimo postai, slapukai ir t. t., tik pastebėję priešo šarvuočius, turi greičiausiomis ryšių priemonėmis tuojau įspėti saugojamąjį vienetą.

Galimo šarvuočių pasirodymo kryptimi išsiųsti saugos daliniai turi būti aprūpinti grei-

čiausiomis pavojui įspėti priemonėmis (pirmausia raketomis). Tiek žvalgomieji lėktuvai, tiek kavalerija, kai tik pastebi priešo šarvuočius, tuojau turi apie tai pranešti pėstininkams.

Šarvuočių pavojaus ženklą pamatęs ar išgirdęs arba pačius priešo šarvuočius pastebėjęs, bet kuris pareigūnas (pirmoj eilėj vadovavimo dalinio pareigūnas) tuojau praneša artimiausiam vadui.

**1257.** Gamtinės kliūtys — geriausia priemonė apsisaugoti nuo priešo šarvuočių.

Vienos gamtinės kliūtys visiškai neleidžia priešo šarvuočiams veikti, kitos tik apsunkina jų veikimą.

Šarvuočių nenugalimos gamtinės kliūtys:

- 1) senas, tankus miškas ir aukštesni kaip 30 cm kelmynai,
- 2) gilesnės kaip 1 m pelkės,
- 3) platesnės kaip 3 m ir gilesnės kaip 1 m upės\*),
- 4) kad ir siauresni, bet pelkėtų arba stačių krantų upeliai,
- 5) statesni kaip 45° šlaitai,
- 6) gilesni kaip 1 m pusnynai.

Šarvuočių veikimą sunkinančios kliūtys:

- 1) jaunesnis miškas ir krūmynai,
- 2) didesnės gyvenamosios vietos,
- 3) kiek statesni šlaitai,

\*) Išimtis: plaukiojantieji tankai.

- 4) kelmynai, kad ir žemesni,
- 5) akmenuoti plotai,
- 6) sunkiosios artilerijos išrausti plotai.

Šarvuočių nenugalimos dirbtinės kliūtys:

- 1) platesni kaip 2 m ir gilesni kaip 1,5 m stačių krantų grioviai,
- 2) pakankamo platumo ir gilumo (žr. nenugalimos gamtinės kliūtys 3 p.) užtvankos,
- 3) užmaskuotos spąstinės duobės,
- 4) tvirtos barikados ir kirtiniai,
- 5) minuotos vietos.

**1258.** Bendromis taisyklėmis prieššarvuotinės kliūtys, išskiriant minuotas vietas, turi būti šaudomos.

**1259.** Išgirdę ar pamatę šarvuočių pavojaus ženklą, pėstininkai žygyje arba postovyje tuojau išsiskirsto (jei prieš tai nebuvo išsiskirstę) ir slepiasi artimiausiose uždangose. Tada šarvuočiai neturės patogių taikinių ir apskritai pasunkės jų veikimas, juo labiau, kad jų sekimo sąlygos ir šiaip nelengvos.

**1260.** Su priešo šarvuočiais geriausiai gali kovoti sutelkta ugnimi šaudanti artilerija (pirmausia šaudydama išeties riboje esančius tankus), atskiri tiesiu taikymu šaudą artilerijos pabūklai, automatiniai pabūklai ir Smk kulkomis aprūpinti kulkosvaidžiai ir įgudę šauliai.

Šarvuočių įgulai apakinti kulkosvaidžiai paprastai spiečia ugnį į šarvuočių sekimo angas.

Gerų išdavų galima pasiekti mėtant po šarvuočiais po kelias į krūvą surištas rankines granatas, ypač rūke ir dūmuose, kada galima prie šarvuočių arčiau nematomai priėti.

Be visų kitų priemonių, kovai su priešo šarvuočiais naudojami ir savi šarvuočiai.

**1261.** Priversti priešo pėstininkams atskirti nuo šarvuočių, savųjų pėstininkų ugnis pirmiausia telkiama į priešo pėstininkus. Šarvuočius tokiais atvejais šauda artilerija, automatiniai pabūklai, įgudę šauliai ir vienas kitas kulkosvaidis.

Vieniems šarvuočiams puolant, visi pėstininkų ginklai nuo pat pradžios spiečia ugnį į šarvuočius.

### III Skirsnis

#### PRIŠCHEMINĖ APSAUGA

##### Bendrybės

**1262.** Dujinio puolimo tikslas: vienu atveju nuslopinti priešą, kitu atveju — priversti jį pasitraukti iš tam tikro ploto arba jį apeiti.

Dujinis puolimas gali pasireikšti įvairiai:

- a) šaudant dujiniais artilerijos sviediniais;
- b) mėtant dujines bombas iš lėktuvų arba skleidžiant dujas tam tikrais lėktuve

įrengtais švirkšliais ar laistant jas laisvai;

- c) mėtant dujines bombas iš tam tikrų dujosvaidžių ar minosvaidžių;
- d) leidžiant dujų bangas ar nuodingus dūmus;
- e) apnuodijant vietovę;
- f) mėtant rankines ar šautuvines dujines granatas.

Manevrinio karo sąlygose dujinis puolimas dažniausiai pasireišk artilerijos sviedinių, aviacijos bombų ir nuodingų dūmų pavidalu, rečiau iš dujosvaidžių.

**1263.** Patikimo dujinio puolimo išdavos pirmiausia priklauso nuo didelių dujinių medžiagų kiekių. Tad manevrinio karo sąlygose dujiniais sviediniais šaudanti artilerija paprastai bus priversta tenkintis ribotais, gerai žinomais svarbesniais taikiniais. Gynimui ilgiau užsitęsęs ir pozicinio karo sąlygose dujinis puolimas bus praktikuojamas dažniau ir didesniu mastu.

**1264.** Tikrus dujinius sviedinius paprastai galima pažinti iš jų palyginti nedidelio sprogi-  
mo garso ir dalinai iš gausių žeme besiskleidžiančių dūmų.

**1265.** Veikiamosios apsaugos saugojamoms vietoms dujomis iš lėktuvų pulti labiausiai tinka naktis. Paprastai lėktuvai bombuoja užnugario taikinius, susitelkusius dalinius, gurguoles, geležinkelio stotis, tarnybų centrus ir t. t.

**1266.** Dujiniam puolimui dujosvaidžiais reikia daug dujosvaidžių. Paprastai rengia-

mieji tokio dujinio puolimo darbai trunka 1—3 naktis.

Dujinio puolimo dujosvaidžiais galima laukti gynimui užsitęsus ilgiau, pučiant silpnam vėjui iš priešų pusės. Tačiau tokios palankios sąlygos nebūtinai. Dujas priešas gali atsiviesti į mūsų užimtus plotus nežiūrėdamas net priešingo vėjo.

**1267.** Dujų bangoms reikia ilgesnio pasirėngimo ir todėl jos paprastai bus leidžiamos tik pozicinio karo sąlygose. Tokiais atvejais dujos leidžiamos iš tam tikrų indų, įtaisytų priešakinuose apkasuose. Dažnai įkandin pasakui dujų bangas puola priešų pėstininkai.

**1268.** Tam tikros nuodingosios medžiagos (ypač yperitas ir liuizitas) tinka vietai nuodyti. Nuodyti apsimoka siaurumas, uždengtus plotus ir t. t., žodžiu, vietas, iš kur norima pašalinti priešą ar kurias norima padaryti sunkiai praeinamas. Užnuodyti galima šaudant tam tikrais sviediniais, laistant ar švirksčiant nuodingas medžiagas.

**1269.** Dujinio puolimo sėkmingumas, ypač bangos pavidalo, pirmiausia priklauso nuo oro sąlygų. Netinkama vėjo kryptis, stiprus vėjas, didelis lietus, saulėta kaitri diena — vis tai dujiniam puolimui mažai tinkamos sąlygos.

Priešingai, lengvas, pastovus oro judėjimas, ramus oras, rūkas, nedidelis lietus dujiniam puolimui tinka. Tokios sąlygos paprastai susidaro pavakare, naktį ar švintant.

Silpnas priešų link pučias vėjas tinka dujų bangoms leisti.

Vietovės paviršius ir joje esančios uždangos taip pat turi didelės reikšmės dujiniam puolimui.

Paprastai sunkesnės už orą dujos spiečiasi ir ilgai laikosi daubose ir apskritai žemesnėse vietose. Ypatingai ilgai dujos laikosi miškuose, javais apaugusioje vietoje ir t. t., žodžiu, ten, kur nėra skersvėjų.

**1270.** *Lakiosios* (puolamosios) dujos naudojamos ten, kur reikės pačiam eiti.

*Nelakiosiomis* (ginamosiomis) dujomis nuodijami priešų jau užimti plotai ir tie plotai, per kuriuos priešui reikės eiti. Savaimė suprantama, kad nelakiosiomis dujomis užnuodytais plotais puolantysis eiti nenumato.

Prie nelakiosiomų labiausiai žinomų dujų priklauso yperitas ir liuizitas. Įsisunkęs į žemę yperitas iš lėto garuoja ir ilgai nenustoja veikęs (nuo keleto dienų iki kelių savaičių).

Saulės spindulių įtakoje dujos garuoja greičiau; apnuodytame plote ir aplink jį susidaro pavojingesnis dujų telkinys (koncentracija).

**1271.** Įvairios dujos organizmą veikia labai įvairiai. *Troškiamosios* dujos pirmąją eilę veikia kvėpavimo organus. Nuo troškiamųjų dujų saugoja dujokaukės.

Kartais priešas gali panaudoti erzinausias dujas (čiaudulines ir ašarines), kurios pirmąją eilę sukelia ašarojimą, čiaudėjimą ir t. t.

Pūslinės dujos (kitaip dar votinės, šutinamosios) veikia visus organus, sukeldamos pūsles ir ilgai negijančias opas. Prie pūslių dujų priklauso yperitas ir liuizitas. Yperito veikimas žmogaus organizme pasireiškia kiek vėliau, paprastai 3—6 valandoms praslinkus. Nuo yperito ir liuizito apsisaugoti dujokaukės maža; geriausiu atveju ji apsaugoja žmogaus kvėpavimo organus ir akis. Kitos kūno dalys turi būti apsaugotos tam tikra priešchemine apranga.

Yra dar vadinami bendrieji nuodai: ciano vandenilis ir smalkės. Žiūrint apsinuodijimo laipsnio, žmogus gali staigiai nūirti arba nustoti sąmonės.

Įvairios dujinės medžiagos paprastai turi kelis savumus.

1272. Kariuomenėje naudojami gyvuliai, panašiai, kaip ir žmonės, labai jautrūs dujų veikimui, tačiau kur kas mažiau.

Pavojinga vartoti užnuodytą maistą, pašarą, vandenį. Įsisiurbusios į drabužius dujinės medžiagos gali būti velyvesnio apsinuodijimo priežastimi. Ginklai ir kiti metaliniai daiktai nuo jų paprastai rūdyja.

Daugumą dujų galima užuosti. Tačiau vien uosle vadovautis negalima: kai kurios dujos labai silpno kvapo.

Tam tikrais atsitikimais dujas galima susukti iš jų debesio spalvos, bet dažniausiai ir pavojingai užnuodytas oras palieka nepastebimas.

## Priemonės apsisaugoti nuo dujinio puolimo

### Bendrybės

1273. Priešo dujinio puolimo pavojų reikia vertinti neperdedant. Nepamiršti, kad tie puolimai yra glaudžiai susiję su oro sąlygomis, ir kad, tinkamai sutvarkius priešcheminę apsaugą, prieš dujiniai puolimai nepavojingi.

Pagrindinė priemonė apsiginti nuo dujų yra stropus priešcheminės apsaugos sutvarkymas ir tinkamas dujokaukių vartojimas.

Numatant dujinio puolimo pavojų, reikia susirūpinti ir talkiniu (kolektyviniu), ir vienienu kovotojų parengimu.

Priešcheminės apsaugos gerai išmokyti pėstininkai visada sugebės įvykdyti jiems duotą uždavinį.

1274. Dujokaukė yra patikimiausia priemonė. Reikia tik mokėti dujokaukę tinkamai vartoti. Todėl visų laipsnių vadai turi žiūrėti, kad visi pareigūnai nuolat su savim turėtų pritaikytas dujokaukes ir mokėtų jas tinkamai dėvėti.

Nepamiršti, kad nuo pasitikėjimo savo dujokauke labai daug priklauso ramus kovotojų elgimasis dujinio puolimo metu.

1275. Kiek ilgiau užsitęsęs gynimui, postovyje, taip pat pozicinio karo sąlygose įrengiamos priešcheminės slėptuvės. Jų įrengimas reikalauja specialių žinių ir turi bū-

ti vykdomas su dideliu stropumu. Paprastai slėptuves įrengia pionieriai.

Be to, ir gynimo, ir postovio sąlygose visos kitos turimos patalpos turi būti kuo sandaresnės, izoliuotos. Kliudydamos dujoms greitai skverbtis, tokios patalpos bent įgalins jose esančius kovotojus laiku užsidėti dujokaukes.

Gerai izoliuotos patalpos, kur kiekvienam žmogui tenka 3 kub. metrai oro, gali keletą valandų (ligi trijų) būti slėptuvėmis, net neturint priemonių orui valyti.

#### Priešcheminė išpėjimo tarnyba

1276. Priešcheminę išpėjimo tarnybą be atskirų įsakymų nuolat eina visi saugos elementai (patruliai, žvalgai, slapukai ir t. t.) ir visi sekimo - išpėjimo postai. Jie turi nuolat turėti parengtas dujokaukes ir priemones dujų pavojui skelbti.

Priešcheminė išpėjimo tarnyba turi:

- a) žiūrėti, ar nėra apnuodytas vieneto žygio kelias;
- b) žiūrėti, ar nesirengia priešas vykdyti dujinį puolimą;
- c) dujinį puolimą pastebėjus, tuojau skelbti pavojų.

1277. Svarbesnėse vietose bendra priešcheminė išpėjimo tarnyba dar sustiprinama vadinamaisiais priešcheminiais žvalgais. Priešcheminiai žvalgai paprastai skiriami prie priekinės saugos dalinių ir apskritai prie tų dalinių, kurie greičiausiai gali būti ap-

šaudyti dujiniais sviediniais ar šiaip puolami dujomis.

Priešcheminiai žvalgai turi surasti, kur yra prieš paleistos dujos (ypač tokios, kurios turi silpną kvapą arba visai jo neturi), tiksliai nustatyti apnuodyto ploto ribas, dujinio puolimo pabaigą ir tą momentą, kada galima leisti nuimti dujokaukes, taip pat dezinfekuoti nelakiomis dujomis apnuodytas vietas.

Priešcheminius žvalgus su reikalingomis priemonėmis tarp batalionų paskirsto pulko vadas.

1278. Dujų pavojui skelbti ženklus nustato aukštesnysis vadas. Dujų pavojaus ženklai turi būti visiems gerai žinomi ir visų atidžiai sekami.

Dujų pavojus gali būti skelbiamas įvairiai, žiūrint vieneto dydžio, jo padėties ir t. t. Vieną atvejų pavojus skelbiamas šauksmu „dujos“, kitu atveju — garsinėmis priemonėmis (sirėnos ir t. t.) arba vaizdinėmis priemonėmis (raketos, dūmai, ugnis ir t. t.).

Trimitus ir kitas plaučiais pučiamas priemonės vartoti draudžiama.

Kur tik galima, apie dujų pavojų lygia greitai turi būti pranešama valdiniam, kaimynams ir viršininkams telefonu arba vaizdinėmis priemonėmis.

Bet kuris pareigūnas, pastebėjęs priešų puseje dujinio puolimo rengiamuosius darbus, tuojau praneša artimiausiam vadui.

Prieš dujinį puolimą pastebėjęs ar kaimyninio posto dujų pavojaus ženklą išgirdęs, postas skelbia jį toliau ir tuojau užsideda dujo-



kaukę. Visais atvejais, priešcheminei įspėjimo tarnybai dedantis dujokaukes, reikia suprasti ją raginant dėtis dujokaukes ir visus kitus.

Įspėjimo postas nustatytą ženklą skelbia tol, kol jį pakartos visi dujinio puolimo paliesotos apylinkės postai.

Vengti bet kurių klaidinančių ženklų. Dažnai tikrinti pasirengimą dujiniam priešo puolimams.

Nelakiomis dujomis apnuodytos vietos, vanduo, pastatai ir t. t. turi būti ryškiai paženklinėti: dieną — užrašais, naktį — žibintuvais.

Apie tokias vietas reikia tuojau pranešti vadams.

### Priešcheminė parengtis

1279. Visų laipsnių vadai turi sekti, ar to momento sąlygose galimas prieš dujinis puolimas.

Jei toks puolimas galimas, tai atsakingas vadas padidina atsargumą ir, reikalui esant, įsako būti priešcheminėje parengtyje.

Tai vienodai taikoma žygiui, postoviui ir kautynėms.

Apie savo sprendimą skelbti priešcheminę parengtį tuojau praneša savo viršininkui ir kaimynams. Priešcheminę parengtį paskelbus, visi pareigūnai dujokaukes turi turėti parengtas tuojau vartoti. Ypač atidžiai reikia pasirngti naktį.

Įspėjimo postų budrumas turi būti padidintas.

Atsakingieji vadai turi patikrinti, ar visi nurodymai tiksliai įvykdyti, ar visos atsargumo priemonės pritaikytos, ar visi gerai žino, ką reikia daryti dujų pavojų paskelbus.

Lėktuvų pavojaus ženklas tuo pat metu yra ir dujų pavojaus ženklas. Didesniam prieš lėktuvų skaičiui pasirodžius, net mažiausią dujinio puolimo žymę pastebėjus, visi pareigūnai, nelaukdami atskiro ženklo, tuojau užsideda dujokaukes.

Įspėjimo tarnyba skelbia lėktuvų ir dujų pavojų.

### Kaip elgtis dujinio puolimo metu

1280. Išgirdę dujų pavojaus ženklą, visi pareigūnai tuojau užsideda dujokaukes. Kad ir mažiausioms dujų žymėms pasirodžius, bet kuris pareigūnas pats savo iniciatyva užsideda dujokaukę, nelaukdamas pavojaus ženklo.

Gyvenamus namus, tvartus, kluonus, šiaip pastoges reikia tuojau apleisti. Galima likti tik tam tikru būdu įrengtose slėptuvėse. Menkai nuo dujų izoliuotoje patalpoje pavojingiau nei atvirame ore.

Atsakingieji vadai, naudodami priešcheminius žvalgus (kuopoje priešcheminį puskarininkį), turi nedelsdami išaiškinti, kurios rūšies dujos paleistos (lakios ar nelakios), ir kiek plačiai yra išsiplėtęs dujinis puolimas.

Priešcheminių žvalgų surinktas žinias tuojau pranešti savo viršininkui ir kaimynams. Jei aplinkybės leidžia, yperitu užnuodytą apylinkę reikia paženklinėti ir laikinai apiešti.

Dujinio puolimo metu kareiviai turi laikytis ramiai. Vengti staigių judesių, beprasmių bėgiojimo, nereikalingų kalbų.

Dažnai po dujinio puolimo puls priešų pėstininkai. Todėl turi būti pasirengta jiems atmušti.

#### Kaip elgtis dujiniam puolimui pasibaigus

**1281.** Be atskiro įsakymo dujokaukę nusiimti draudžiama. Tokį įsakymą duoda dalinio vadas, pats įsitikinęs arba specialistams pareigūnams pranešus, kad dujų pavojus iš tikrųjų jau praėjęs. Paaiškėjus, kad priešų pėstininkai čia pat artimame atstume puola be dujokaukių, pareigūnai, atskiro įsakymo nelaukdam, gali dujokaukes taip pat nusiimti.

Dujiniam puolimui pasibaigus, dezinfekuojama vietovė, ginklai ir visos reikmenės. Dezinfekuoja priešcheminiai pareigūnai arba, jiems prižiūrint, patys daliniai.

Pūslių dujų puolimo atveju reikia įrengti priešyperitinę maudyklę.

Lygia greta priešcheminiai pareigūnai tikrina, ar dujokaukių kostuvai dar tinka vartoti. Netinkami kostuvai pakeičiami.

Apie dujinio puolimo eigą, jo būdus, vartotų dujų rūšį, veikimą ir t.t. reikia nedelsiant pranešti komandos keliu.

#### Priešcheminė apsauga postovyje

**1282.** Postovyje vienetas gali būti užpultas aviacijos dujinėmis bombomis arba apšaudytas priešų artilerijos dujiniais sviediniais.

Jei spėjama, kad postoviui skirtas rajonas galėjo būti anksčiau užnuodytas, tai kartu su butininkais siunčiamas priešcheminis arba sanitarijos karininkas, priešcheminiai žvalgai ir degazatoriai. Jie turi išžvalgyti apylinkę dujiniu atžvilgiu, ypač patikrinti, ar nėra užnuodytas vanduo, maistas, pašaras.

Priešcheminio įspėjimo tarnyba tvarkoma 1276—1278 str. nurodymais.

Atsakingas vadas įsako įrengti cheminiu atžvilgiu saugesnes patalpas (žr. 1275 str.). Ilgesniame postovyje jis įsako įrengti priešchemines slėptuves, pirmiausia telefono centrinėms, štabams, sanitariniams punktams ir ligoninėms. Reikalui esant (kada yra pagrindo laukti rimto dujinio puolimo), vadas įsako būti nuolatinėje priešcheminėje parengtyje.

#### Priešcheminė apsauga žygyje

**1283.** Žygiuojantieji vienetai gali užtikti iš anksto priešų apnuodytą plotą (ypač jei priešas stabdo), gali būti užpulti aviacijos dujinėmis bombomis arba apšaudyti artilerijos dujiniais sviediniais. Paprastai žygio įsakyme aukštesnysis vadas nurodo, ar laukiama dujinio puolimo.

Priešcheminė įspėjimo tarnyba sutvarkoma 1276—1278 str. nurodymais.

Užtikus l a k i o m i s dujomis apnuodytas vietas, sauga ir pagrindinės jėgos užsideda dujokaukes ir nesustodami tuo pačiu keliu žygiuoja toliau. Užtikus n e l a k i o m i s dujomis apnuodytas vietas, vadas įsako užsidėti dujokaukes ir tolesnį žygį vykdo aplinkiniu keliu: jei aplinkinio kelio nėra (pav., tiltas, siauruma) arba jei aplinkybės neleidžia ieškoti aplinkinio kelio, vadas gali pasielgti dvejopai: arba įsakyti apnuodytą plotą dezinfekuoti, arba, patiesus medinį grindinį, pereiti jį siauru ruožu su uždėtomis dujokaukėmis.

Ypatingais atsitikimais, aplinkybėms būtinai to reikalaujant, vadas gali įsakyti pereiti yperitu (ar panašiomis dujomis) apnuodytą vietą ir be dezinfekcijos (bet su uždėtomis dujokaukėmis). Sprendimas priklauso nuo to, ar vieneto uždavinys gali būti įvykdytas prieš pasireiškiant vieneto apnuodijimo padariniams. Uždavinį įvykdžius, vienetai reikia tuojau dezinfekuoti.

Pereinant apnuodytus plotus, voras reikia išretinti ir, jei galima, vengti žygiuoti apnuodyto ploto viduriu.

Dujokaukes galima nusiimti išėjus iš užnuodyto oro. Apnuodytą plotą reikia ryškiai paženklinti gairėmis ir apie tai pranešti vadiui ir užpakalyje žygiuojantiems vienetais.

Pradėjus artilerijai šaudyti dujiniais sviediniais, jei tik aplinkybės leidžia, reikia apeiti šaudomąjį plotą arba bent sviedinių duobes, ypač mažesnes, nes šios kaip tik ir gali būti dujinių sviedinių padarytos.

## Priešcheminė apsauga kautynėse

**1284.** Priešo dujinis puolimas neturi sustabdyti kautynių. Kovotojai turi žinoti, kad geriausias būdas dujų veikimui išvengti — neuilstamai veržtis pirmyn ir tuo pačiu greičiau išėiti iš apnuodyto ploto.

Kautynėse, ypač pozicinio karo sąlygose, reikia būti pasirengusiam sutikti bet kurio pavaldalo dujinį puolimą. Priešcheminio išpėjimo tarnyba turi būti kuo rūpestingiau sutvarkyta.

Ginamosiose kautynėse didelę reikšmę turi tinkamas pozicijos parinkimas ir vieneto išdėstymas. Vengti vėjo neprapučiamų žemumų ir kitų vietų, kuriose gali ilgiau laikytis dujos.

Ypač atidžiai sekti priešo dujinio puolimo žymes. Numatant tokį puolimą, sustiprinti išpėjimo tarnybą, reikalui esant, būti priešcheminėje parengtyje.

**1285.** Ginamosiose kautynėse lakiųjų dujų puolimas dažniausiai vykdomas tuose baruose, kur priešas nusistatęs pulti. Tokiais atvejais jo pėstininkai paprastai puls tuojau paskui lakiųjų dujų bangą. Todėl ginantysis turi saugotis netikėto priešo pėstininkų pasirodymo.

Priešingai, nelakiųjų dujų puolimas dažniausiai bus nukreiptas į tas vietas, kur nemanoma pulti, ir į tas vietas, kur norima slopinti, pavyzdžiui, į spėjamų rezervų vietas, į artilerijos pozicijas ir t. t.

**1286.** Puolamosiose kautynėse reikia neužmiršti, kad ginantysis jau iš tolo gali įvairiomis dujomis stabdyti puolanciojo artėjimą,

trukdyti skleidimasi kautynių santvarkon, išeities ribos užėmimą ir t. t.

Puolimo, atakos, pasisekimo išnaudojimo ir persekiojimo metu kiekvienas pareigūnas pats turi saugotis nuo priešo dujų.

Pastebėjęs dujinio puolimo žymes, bet kuris kovotojas įspėja kaimynus ir užsideda dujokaukę. Atsiminti, kad geriausias būdas išvengti dujų — šuolis pirmyn.

Apnuodytas vietas reikia pereiti ar apeiti užsidėjus dujokaukę. Apėjimui rinktis aukštesnes vietas.

Puolimo metu prieš artilerija mėgins trumpais, bet stipriais dujiniais sviedinių sutelkimais nuslopinti pastebėtas ugniavietes ir rezervus.

Gerai parinktos ir maskuotos pozicijos ir savalaikis jų keitimas apsunkina priešui automatinų ginklų suradimą ir išblaško jo ugnį.

**Priešcheminė gyvulių apsauga**

**1287.** Karo reikalams naudojami arkliai, šunės ir karveliai, panašiai, kaip ir žmonės, turi būti aprūpinami priešcheminėmis reikmenėmis. Neturint tinkamų dujokaukių, laikina priešcheminė gyvulių apsauga gali būti sudaryta įvairiomis atsitiktinėmis priemonėmis.

Arkliams ir šunims laikinai apsaugoti naudojami sušlapinti maišai ar antklodės. Sandariai pritaikius maišą ar antklodę prie gyvulio kaklo, reikia stengtis palikti daugiau laisvos vietos tarp snukio ir maišo galo. Kad gyvulys neužtrokštų, draudžiama naudoti gumines ar įmirkytas (impregnuotas) medžiagas (pav., brezentus.).

Sušlapinti maišai patenkinamai saugoja tik nuo kai kurių dujų ir tik trumpai.

Kad tokia atsitiktinė dujokaukė (maišas, antklodė) tinkamai patarnautų dujinio puolimo metu, ją reikia šlapinti kelis kartus, nelaukiant kol išdžius.

Kad kvėpavimas būtų kuo mažesnis, gyvulį reikia sustabdyti. Tokia atsitiktinė kaukė laikoma tol, kol dujų banga bus visiškai praėjusi.

**1288.** Panašiai apsaugojami ir karveliai; jie sudedami į šlapią maišą (su pintine arba be jos). Kadangi karvelio alsavimas labai nedidelis, tai toks maišas jį saugoja 15—20 minučių, t. y., pakankamai ilgai, kad būtų galima karvelius išgabenti iš užnuodyto oro.

#### IV. skirsnis

#### DŪMAI

**1289.** Dūmų uždangos gali būti sudaromos įvairiais būdais: šaudant dūminiais sviediniais (artilėja, minosvaidžiai), leidžiant dūmų bangas (žvakės, dūmintojai) ir mėtant dūmines granatas.

Visais atvejais dūmų uždanga turi tikslą paslėpti savo kariuomenės judesius nuo priešos sekėjų ir jo ugniaviečių. Be to, tam tikrais atvejais dūminė uždanga gali būti nuodinga, kaip ir dujų banga.

Norint padaryti tinkamą ilgalaikę dūmų uždangą šaudant dūminiais sviediniais, reikia labai daug šaudmenų ir palankių oro sąlygų.

Sudaryti ir palaikyti per 1 valandą dūmų uždangai 100 m fronte, pučiant silpnam vėjui, reikia 250—600 dūminių sviedinių. Trumpalaikiam priešų sekyklos ar ugniavietės apakinimui reikia mažiausia kelių dešimtų sviedinių.

Nevykusi dūmų uždanga apakina savus sekėjus ir kliudo veikti padedamiesiems ginklams: tokia uždanga labiau kenkia saviesiems nei priešui.

Sėkmingas priešų ugniaviečių apakinimas žymiai mažina jų ugnies tikrumą.

Paprastai dūmai naudojami norint paslėpti:

- a) atviroje vietovėje vykdomus judesius,
- b) sunkiųjų priemonių pozicijų keitimą,
- c) upių forsavimą,
- d) atsipalaidavimą nuo priešų.

Dūmams leisti ypač tinka silpnas, norima kryptimi pučiąs vėjas, drėgnas, ūkanotas, bet nelietingas oras. Stiprus vėjas, arba karšta saulėta diena dūmų uždangai daryti netinka.

Kad priešas negalėtų gerai susivokti, kur tikrai vykdomi judesiai, dūmus reikia leisti keliuose vietose, pakankamai plačiu baru ir gana ilgai.

Siauru baru paleisti dūmai tik išduotų priešui sumanyto manevro vietą ir laiką.

Dūmų uždangoje puolą pėstininkai turi ypač rūpintis ryšiais ir tinkamu krypties laikymu, kaip ir rūke (žr. 694—696 str.).

## SVARBESNIOSIOS SAVOKOS

### A.

**Apėjimas** — platesnio užsimojimo veiksmas priešui į šoną ar užpakalį, nustojant ugnies ryšio su iš fronto veikiančiais daliniais.

**Ardomoji ugnis** (artilėrijos) — žr. sąvoką „Ugnies rūšys“.

**Artėjimas** — pėstininkų slinkimas galimos ar faktinės priešų vidutinio tolnašumo artilėrijos ugnies įtakoje.

**Artėjimo rikiuotė** — nuostoliams nuo ugnies ir priešų žemės sekimo galimams mažinti pritaikyta rikiuotė.

**Ataka** — didesnio ar mažesnio puolamųjų veiksmų ruožto lemiamas veiksmas durtuvais.

**Atsipalaidavimas** — sąmoningas sąlyčio nutraukimas.

**Atsparos lizdas** — vieno skyriaus (ar bent kelių kovotojų) ginamas vietovės plotas (žr. 449 str.).

**Atsparos mazgas** — keli atsparos lizdai (atsparos lizdų derinys), sujungti vieno vado valdžioje, turį bendrą uždavinį ir galį savarankiškai ginti svarbų pozicijos vietotarpį (žr. 450 str.).

**A t s t u m a s** (santvarkoje) — tarpas į gilumą tarp dviejų vienetų ar dviejų kovotojų.

**B.**

**B a r a s** — statmena su frontu vietovės atkarpa.

**B e n d r o v e i k i m o a r t i l e r i j a** (BV) — žr. 72 str.

**D.**

**D a l i s** — pulkas, atskiras batalionas.

**D a l i n y s** — batalionas, kuopa, būrys, skyrius, grandis.

**D r a u d ž i a m o j i u g n i s** (artilėrijos) — žr. sąvoka „Ugnies rūšys“.

**I.**

**I š e i t i e s r i b a** — riba, nuo kurios pradedama metodingai pulti. Tikrovėje ji yra priešakinė riba tam tikro ruožo, kuriame prieš puolant vienetai išsidėsto puolamojoje santvarkoje.

**J.**

**J u n g i n y s** — brigada, divizija ir aukščiau.

**K.**

**K o n t r a t a k a** — durtuvų smūgis prieš atakai atsmogti.

**L.**

**L è k š t o j i u g n i s** — ištiso kliudomojo ploto trajektorijos ugnis (aukščiausioji ordinatė ne didesne kaip 1,4 m).

**M.**

**M a s k a v i m a s** — dirbtinis būdas pasislėpti nuo priešo akių.

**M a n e v r a s** — saugus, priešui netikėtas ir darnus jėgų ir priemonių panaudojimas uždaviniui įvykdyti.

**N.**

**N a i k i n a m o j i u g n i s** — žr. sąvoką „Ugnies rūšys“.

**P.**

**P a r e n g t i s** — numatytam uždaviniui vykdyti pasirengusio vieneto santvarka. Ginklo parengtis: techniniu atžvilgiu reiškia to ginklo parengimą šaudyti, taktiniu — to ginklo, kaip vieneto (su pareigūnais), pasirengimą vykdyti numatytus ugnies uždavinius.

**P e r b è g i m a s** — žr. šuolis.

**P o z i c i j a** — numatomas ginti arba ginamas vietovės ruožas; vieta, iš kurios tam tikras vienetas vykdo ugnies uždavinį (bet kuriose kautynėse); pasirengusios veikti ginklo santvarkos visuma (sekykla, ugniavietė ir vežimėlio ar pirmagalio vieta).

**P r i e š p u o l i m a s** — puolimas prieš, kuris prieš tai puolė mus. Kaip kiekvienas puo-

limas, jis gali turėti įvairius ruožtus (puolimas iki atakos, ataka ir t. t.).

Priskirtoji artilerija (PA) — žr. 73 str.

### R.

Rezervas — vado valdžioje pasiliktas, į kautynes dar neįtrauktas vienetas.

Riestoji ugnis — neištiso kliudomojo ploto trajektorijos ugnis (aukščiausioji ordinatė didesnė kaip 1,4 m).

Rietimas — siauresnio užsimojimo veiksmas priešui į šoną ar į sparną, turint ugnies ryšį su iš fronto veikiančiais daliniais.

Ruožas — lygiagretė su frontu vietovės atkarpa.

Ruožtas (fazis) — aplinkybėmis, plotu ar laiku ribotas veiksmų laikotarpis.

Puolamųjų veiksmų ruožtai yra žygis, artėjimas, puolimas, ataka ir t. t., o paties puolimo ruožtais gali būti vadinami tie laikotarpiai, per kurių kiekvieną siekiama tikslo, nekeičiant puolimo krypties, pagrindinio smūgio ir baro.

Ryšio rinktinė (RR) — žr. 79 ir 80 str.

Ryšio grandis (RG) — žr. 79 ir 80 str.

Ryšio grandinė — žr. 242—244 str.

### S.

Sąlytis (kontakas) — toks priešingu pusių suartėjimas, kada viena jų (paprastai

veiklesnioji), kaudamosi jėgų dalimi (dažniausia tik sauga), pakankamai susivokia apie priešą santvarką, o antroji tiek pirmosios suvaržyta, kad be atskiro manevro nuo jos negali atsipalaiduoti.

Sąlytis priklauso nuo vienetų dydžio. Tuo tarpu, kada mažesnio vieneto akimis sąlytis jau sudarytas, didesnysis vienetas gali jo visai dar neturėti ir atvirkščiai: kada didesnysis vienetas sąlytį dar tik sudaro, vienas kitas mažesnis vienetas jau kaunasi visomis jėgomis.

Sandūra — vieta, kurioje suduriamos (taktiniu atžvilgiu surišamos) dviejų gretimų vienetų kautynių santvarkos arba paprastu jų ugnies ryšiu, arba atskirai tam reikalui sudarytomis sandūros rinktinėlėmis (žr. 305 str.).

Sandūros rinktinėlė — dviejų gretimų vienetų sandūrai sudaryti skirtas dalinėlis (žr. 305 str.).

Santvarka — aplinkybėms ir tam tikram uždaviniui vykdyti pritaikytas jėgų suskirstymas ploto, priklausomybės, uždavinių ir apskritai vadovavimo atžvilgiu.

Santvarka gali būti kautynių, žygio, artėjimo ir t. t.

Santvarka skaidoma (ešelonuojama) į gilumą ir į platumą.

Saugumo ruožas — tokio platumo ruožas tarp šaudomų taikinių ir savo dalinių, kuris užtikrina, kad šie daliniai nebus paliesti savosios ugnies. Atskirų ginklų saugumo ruožai skirtingi.

Artilerijos saugumo ruožą žr. 97 str.

**Sekimo laukas** (sektorius) — sekti pavestas plotas, aiškiai ribotas platumoje.

**Skaidinys** (ešelonas) — gilumon arba platumon surikiuotos santvarkos daliniai, turi vieną bendrą taktinę paskirtį.

**Skleidimasis** — perėjimas į kautynių santvarką.

**Slėpimasis** — vietos savumų išnaudojimas saugojantis nuo priešo akių ar ugnies.

**Slopinamoji ugnis** — žr. sąvoką „Ugnies rūšys“.

**Smulkūs daliniai** — daliniai mažesni už kuopą.

**Sparnas** — kraštutinė bet kurio surikiavimo fronto atkarpa.

### Š.

**Šaudymo greitis** (pėstininkų ginklų) — skaičius šūvių per minutę.

1. **Teorinis šaudymo greitis** — skaičius šūvių per minutę, atskaičius laiką, sugaištą taikymui, užtaisymui ir kitiems panašioms veiksmams.
2. **Praktinis šaudymo greitis** — skaičius šūvių per minutę, įskaitant ir tą laiką, kuris sugaištamasis tokiems veiksmams, be kurių neįmanoma paleisti šūvių.
3. **Taktinis šaudymo greitis** — toks skaičius šūvių per minutę, kurį taktiniu požiūriu tikslinga išleisti vyk-

dant tam tikrą ugnies uždavinį. Ren-  
giamiesiems veiksmams sugaištas lai-  
kas čia įskaitomas.

(S. kulk. takt. šaud. greitį (tempą) žr.  
35 str.).

**Šaudymo laukas** (sektorius) —  
šaudyti pavestas plotas, išakmiai ribotas pla-  
tumon ir gilumon.

**Šonas** — surikiavimo gilumos kraštinė.

**Šuolis** — viso vieneto perėjimas iš vie-  
nos ribos (pozicijos) į kitą, nesustojant.

Atskiro kovotojo arba smulkaus dalinio  
priešo ugnies įtakoje vienu pakilimu  
padaromas šuolis vadinasi per-  
bėgimas.

Kiekvieno didesnio vieneto šuolis gali susi-  
dėti iš mažesnių vienėtų šuolių, o mažesnių  
vienėtų šuoliai — iš smulkių dalinių ar atski-  
rų kovotojų perbėgimų.

**Šuoliuojanti apsauga** — iš ri-  
bos į ribą šuoliais kilnojamieji ginklai, kurių  
uždavinys — paeiliui tose ribose būti pasiren-  
gusiems saugoti nuo žemės ir nuo oro priešo  
puolimų besiskleidžiantį ar beartėjantį vienėtą.

### T.

**Taikymasis prie vietos** — vie-  
tovės savumų išnaudojimas savo ginklo geres-  
niam pavartojimui ir slėpimuisi.

**Tarpekklis** (santvarkoje) — tarpas į  
platumą tarp dviejų vienėtų ar dviejų kovo-  
tojų.



Tiesioginės paramos artilerija (TP) — žr. 71 str.

Tiesioginės paramos tankai (TPT) — žr. 566 str.

Tikslas — siektina riba arba tam tikras vietos daiktas. Eiliniai tikslai numeruojami I, II, III ir t. t.

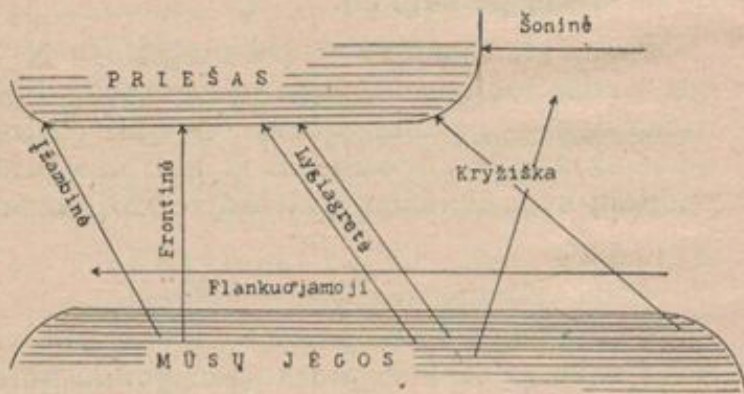
Tolimo veikimo tankai (TVT) — žr. 566 str.

Trukdomoji ugnis — žr. sąvoką „Ugnies rūšys“.

### U.

Ugniavietė — vieta, iš kurios ginklas (kulk. ar pabūklas) šaudo.

Ugnies veikslai krypties, derinimo ir atstumo atžvilgiu:



7 brėž.

Priešo atžvilgiu savoji ugnis gali būti: frontinė, išambinė, šoninė.

Savo dalinių atžvilgiu savoji ugnis dar gali būti flankuojamoji.

Ugnies krypčių derinimo atžvilgiu ji gali būti kryžiška ir lygiagretė.

Ugnies atstumai yra:

- a) artimiausieji — iki 100 metrų
- b) artimieji — iki 400 „
- c) vidutiniai — iki 800 „
- d) tolimieji — toliau kaip 800 „

Ugnies manevras — aplinkybes ir uždavinį atitinkąs darnus ugnies naudojimas.

Ugnies planas — tam tikroms kautynėms ar jų ruožtui iš anksto sudarytas pėstininkų ir padedamųjų ginklų (artilėrijos, aviacijos ir t.t.) ugnies derinys.

Ugnies rūšys:

#### 1. pėstininkų:

- a) naikinamoji — turi tikslą naikinti susektą priešą ar slopinti (neutralizuoti) jo ginklų veikimą;
- b) trukdomoji — turi tikslą trukdyti priešo užnugario susisiekimą ir apskritai jo veikimą; ji leidžiama įspėjama priešą;
- c) užtveriamoji ugnis — turi tikslą ištiesai (tolydinai) užtverti įsakmiai nustatytą ruožą.

2. artilerijos:

- a) naikinamoji ugnis žr. 91 str.
- b) slopinamoji ugnis žr. 92 str.
- c) ardomoji ugnis žr. 93 str.
- d) užtveriamoji ugnis žr. 94 str.
- e) trukdomoji ugnis žr. 95 str.
- f) draudžiamoji ugnis žr. 96 str.

Ugnies skaidinys (ešelonas) — ugnimi veikiančių šaulių būrių visuma puolant.

Ugnies smūgis — staigi, trumpa, didžiausiu greitšovumu leidžiama ugnis.

Ugnies sutelkimas — bent dviejų ugnies vienetų (baterijų, s. priemonių skyrių, netiesiai taikant — bent dviejų s. k. būrių) iš atskirų pozicijų į vieną taikinį leidžiama ugnis.

Ugnies užtvara — užtveriamosios ugnies derinys turint tikslą ištiesai užtvirti tam tikrą aiškiai nustatytą ruožą.

Riba, kurią priešui pasiekus leidžiama ugnies užtvara, vadinasi ugnies užtvaros riba.

Pagrindinės ribos priešakyje ugnies užtvara vadinasi pagrindinė ugnies užtvara.

Ugnies vienetas — tam tikras vienetas (baterija, s. kulk. skyrius ar būrys ir t.

t.), kuris techniniu ar taktiniu požiūriu tinka vykdyti tam tikriems ugnies uždaviniams.

Pavyzdžiui, tiesiai taikant, įvairius ugnies uždavinius gali vykdyti s. k. skyrius, netiesiai taikant — būrys.

Todėl pirmuoju atveju ugnies vienetas — skyrius, antruoju — būrys.

Užtveriamoji ugnis — žr. sąvoką „Ugnies rūšys“.

V.

Vienetas — bet kuris junginys, dalis ar dalinys. Vienetai gali būti organizaciniai (nustatomi etatais) arba taktiniai (sudaromi taktiniais sumetimais).

Vietotarpis — vietovės plotas ribojas pėstininkų lėkštosios trajektorijos ginklų veikimą ir sekimo galimumus (žr. 275 ir 276 str.).

Vora — žygiui pritaikyta gili tankinė rikiuotė.

Voros skaidinys — vieno vado valdžioje, vienu keliu ir vienu greičiu žygiuojanti voros dalis.

## TURINYS

	Pusl.
Įsakymas .....	3
<b>BENDROS ŽINIOS APIE KAUTYNES</b>	
Bendrybės .....	5
Bendras kautynių vaizdas junginio ribose.....	8
<b>PĖSTININKAI</b>	
Pėstininkų savumai ir jų vaidmuo kautynėse....	13
Pėstininkų dalinių sudėtis ir jų ypatumai.....	16
Karo meto sudėties pulkas.....	17
Dalinių pavadinimai .....	20
Pėstininkų dalinių ypatumai.....	20
<b>Pėstininkų ginklai</b>	
Šautuvas .....	22
Lengvasis kulkosvaidis.....	24
Sunkusis kulkosvaidis.....	26
Pistoletas .....	30
Rankinė granata.....	30
Šautuvinė granata.....	31
Automatinis pabūklas .....	32
Minosvaidis .....	35
Pėstininkų ginklų bendrosios vartojimo taisyklės .....	37
<b>Padedamosios pėstininkų priemonės</b>	
Pionieriniai įrankiai .....	38
Sprogstamoji medžiaga .....	39
Raketos ir spalvoti dūmai.....	39
Priešcheminės apsaugos priemonės.....	40
Ryšio priemonės .....	41

	Pusl.
<b>PADEDAMOSIOS GINKLŲ RŪŠYS</b>	
<b>Artilerija</b>	
Bendrybės .....	42
Artilerijos suskirstymas (techninis, organizacinis, taktinis) .....	45
Ryšiai su pėstininkais .....	50
Taikinių nurodymas ir artilerijos ugnies naudojimas .....	53
Artilerijos ugnis .....	56
Bendrybės .....	56
Ugnies rūšys .....	56
Saugumo ruožas .....	58
Artilerijos ugnis puolant .....	59
Artilerijos ugnis ginantis .....	60
Lydimoji artilerija .....	62
<b>Kavalerija</b>	
Divizijos lengvoji rinktinė (DLR) .....	66
Pėst. pulko raitųjų žvalgų būrys (RŽB) .....	68
<b>Aviacija</b>	
Bendrybės .....	69
Lėktuvų bendradarbiavimas su pėstininkais .....	71
<b>Pionieriai</b> .....	76
<b>PAGRINDINIAI PĖSTININKŲ KAUTYNIŲ VEIKSNIAI</b>	
Dvasinių jėgų reikšmė .....	77
Vado ir kariuomenės vieneto privalumai .....	78
Vado įtaka kariuomenės vienetui .....	80
Kario pareigos kautynėse .....	81
Uždavinys. Sprendimas. Įsakymas .....	84
Pranešimai .....	89
Veiksmų dienoraštis ir kautynių aprašymai .....	91
Įsakymų, pranešimų ir kitų dokumentų siuntinėjimas .....	92
Ryšiai .....	95
Žinios ir žvalgymas .....	97
Bendrybės .....	97
Žvalgybos (patrulių, rinktinių) siuntimas .....	100
Kitokie žinių šaltiniai .....	102

	Pusl.
Sekimas .....	103
Ryšių priemonės .....	107
Ugnis .....	109
Bendrybės .....	109
Flankavimas .....	110
Pėstininkų ugnis puolant .....	112
Pėstininkų ugnis ginant normalius barus .....	114
Pėstininkų ugnis ginant plačius barus .....	117
Judesys .....	117
Vietovė .....	118
Manevras .....	123
Netikėtumas .....	126
Veiksmai į sparną ir į šoną .....	128
Sandūros rinktinėlės .....	130
Saugumas kautynėse .....	130
Sąlyčio laikymas .....	132
Skaidymasis .....	132
Kryptys ir skiriamosios .....	133
Lygiavimas .....	134
Rezervai .....	135
Pasisekimo išnaudojimas .....	138
<b>PĖSTININKŲ KAUTYNIŲ BENDRAS VAIZDAS</b>	
<b>Puolamosios kautynės</b>	
Bendrybės .....	139
Artėjimas .....	141
Puolimo rengimas ir vykdymas .....	143
Bendrybės .....	143
Skleidimasis ir saugos puolimas .....	146
Išeities ribos užėmimas .....	150
Nurodymai mažesniems pėstininkų daliniams pulti .....	151
Puolimas iki atakos .....	154
Ataka .....	159
Skverbimasis į priešo gilumą .....	161
Pasisekimo išnaudojimas ir persekiojimas .....	162
Kautynių nutraukimas sutemus. Nepasisekimas .....	165
Įtvirtintos pozicijos puolimas .....	166
<b>Ginamosios kautynės</b>	
Bendrybės .....	166
Įsakymas gintis .....	174

	Pusl.
Vietovės žvalgymas .....	177
Ugnies planas .....	178
Sunkiųjų priemonių ugnis .....	180
Vietovės įrengimas ir maskavimas .....	182
Pasirengimas gintis .....	184
Pozicijos sauga .....	185
Ginamųjų kautynių vykdymas .....	188
Įtvirtintos pozicijos gynimas .....	191
<b>Pasitraukimas</b>	
Bendrybės .....	191
Atsipalaidavimas .....	193
<b>Stabdomosios kautynės</b>	
Bendrybės .....	194
Vietovė .....	196
Jėgų išdėstymas eilinėje riboje .....	197
Stabdomųjų kautynių vykdymas .....	198
Pasalos .....	201

### KAUTYNĖS YPATINGOSE SĄLYGOSE

<b>Kautynės šarvuočiams padedant</b>	
Bendrybės .....	202
Šarvuočiai, jų rūšys ir bendrieji savumai .....	202
Tankai .....	204
Tankų vartojimas kautynėse .....	206
Bendrybės .....	206
Tankų rengiamieji veiksmai prieš puolant .....	209
Išeities ribos užėmimas .....	210
Puolimas .....	210
Tankų panaudojimas ypatingose sąlygose .....	214
Šarvuotieji automobiliai .....	216
Šarvuotieji traukiniai ir drezinos .....	217
<b>Miško kautynės</b>	
Bendrybės .....	218
Artėjimas .....	220
Puolimas .....	221
Gynimas .....	223

	Pusl.
<b>Gyvenamųjų vietų kautynės</b>	
Bendrybės .....	224
Puolimas .....	225
Gynimas .....	227
<b>Kautynės dėl upės</b>	
Upės forsavimas .....	228
Upės gynimas .....	233
Kėlimasis per upę traukiantis .....	234
<b>Nakties kautynės</b>	
Bendrybės .....	235
Puolimas .....	236
Gynimas .....	241
Kautynės rūke, dūmuose ir apnuodytame plote .....	243
Žiemos kautynės .....	245
Kautynės be artilerijos .....	246
Partizanų veiksmai .....	247
Užpuolimai .....	250

### PĖSTININKŲ VIENETŲ KAUTYNĖS

<b>Kovotojas</b>	
Bendrybės .....	253
Kovotojas puolant .....	255
Kovotojas ginantis .....	260
Kova su artilerija .....	262
Kovotojas žvalgant ir saugojant .....	263
Įgudę šauliai .....	270
Šaudmenų tiekėjai .....	270
Sužeisti kovotojai .....	271
<b>Šaulių skyrius</b>	
Bendrybės .....	272
Skyrius puolant .....	274
Artėjimas .....	274
Puolimas iki atakos .....	276
Ataka .....	280
Skverbimasis į gilumą .....	282
Puolimo pertrauka .....	283
Skyrius ginantis .....	284
Bendrybės .....	284
Rengimasis gintis .....	285
Gynimo vykdymas .....	288

	Pusl.
Skyrius traukiantis .....	290
Skyrius patrulyje .....	291
Bendrybės .....	291
Patrulio veikimas .....	293
Patrulio veiksmai susitikus su priešu... ..	297
Patrulio ryšiai į užpakalį .....	298
Skyrius lauko sargyboje .....	298
Lauko sargybos statymas .....	299
Veiksmai priešui puolant .....	302
Šautuvinių granatų ir įgudusių šaulių sk. (4 sk.)	303
<b>Būrys</b>	
Bendrybės .....	305
Būrys puolant .....	307
Artėjimas .....	307
Puolimas iki atakos .....	310
Ataka .....	316
Skverbimasis į priešo gilumą .....	317
Puolimo pertrauka .....	318
Persekiojimas .....	319
Būrys ginantis .....	319
Rengimasis gintis .....	320
Gynimo vykdymas .....	322
Būrys traukiantis .....	324
Būrys stabdant .....	324
Būrys pasalose .....	326
Būrys žvalgant .....	327
Būrys pozicijos saugoje .....	328
<b>Kuopa</b>	
Bendrybės .....	329
Kuopa puolant .....	332
Puolamasis žygis .....	332
Artėjimas .....	332
Puolimas iki atakos .....	334
Ataka .....	338
Skverbimasis į gilumą .....	339
Puolimo pertrauka .....	340
Persekiojimas .....	340
Kuopa ginantis .....	341
Gynimo parengimas .....	341
Gynimo vykdymas .....	345
Kuopos pakeitimas .....	347
Kuopa traukiantis .....	348

	Pusl.
Kuopa stabdant .....	349
Kuopa žvalgant .....	350
Kuopa pozicijos saugoje .....	351
<b>Batalionas</b>	
Bendrybės .....	351
Batalionas puolant .....	353
Puolamasis žygis .....	353
Artėjimas .....	353
Puolimas iki atakos .....	357
Ataka .....	364
Skverbimasis .....	365
Puolimo pertrauka .....	366
Pasisekimo išnaudojimas ir persekiojimas .....	366
Batalionas ginantis .....	367
Gynimo parengimas .....	367
Gynimo vykdymas .....	370
Plačių barų gynimas .....	371
Bataliono pakeitimas .....	373
Batalionas traukiantis .....	373
Batalionas stabdant .....	375
Žygio saugos bataliono kautynės .....	376
Bendrybės .....	376
Priešakinės saugos bataliono kautynės .....	377
Užpakalinės saugos bataliono kautynės .....	381
Šoninės saugos bataliono kautynės .....	381
<b>Pulkas</b>	
Bendrybės .....	382
Pulkas puolant .....	384
Bendrybės .....	384
Artėjimas .....	386
Sąlyčio sudarymas .....	389
Puolimas besiginančio priešo .....	391
Puolimas ir skverbimasis .....	391
Puolimo pertrauka .....	397
Pasisekimo išnaudojimas ir persekiojimas .....	399
Susitinkamosios kautynės .....	400
Pulkas ginantis .....	402
Normalių barų gynimas .....	402
Plačių barų gynimas .....	407
Pulkas traukiantis .....	409
Pulkas stabdant .....	409

KOVA SU PRIEŠO AVIACIJA, ŠARVUOČIAIS  
IR DUJOMIS

	Pusl.
<b>Priešlėktuvinė apsauga</b>	
Bendrybės .....	411
Neveikiamosios apsaugos priemonės .....	413
Priešlėktuvinė apsauga postovyje .....	414
Priešlėktuvinė apsauga žygyje .....	415
Priešlėktuvinė apsauga kautynėse .....	418
<b>Kova su priešo šarvuočiais.....</b>	<b>420</b>
<b>Priešcheminė apsauga</b>	
Bendrybės .....	424
Priemonės apsisaugoti nuo dujinio puolimo	429
Bendrybės .....	429
Priešcheminė įspėjimo tarnyba .....	430
Priešcheminė parengtis .....	432
Kaip elgtis dujinio puolimo metu.....	433
Kaip elgtis dujiniam puolimui pasi- baigus .....	434
Priešcheminė apsauga postovyje .....	435
Priešcheminė apsauga žygyje .....	435
Priešcheminė apsauga kautynėse.....	437
Priešcheminė gyvulių apsauga.....	438
<b>Dūmai .....</b>	<b>439</b>
<b>SVARBESNIOSIOS SĄVOKOS .....</b>	<b>441</b>

## Atitaisymai

Pusl.	Eilutė	Išspaudinta	Turi būti
25	Lentelės 7. dryžiaus 3 p.	BZ	ZB
52	2 iš viršaus	puskarininkių	puskarininkio
52	8 iš apačios	grandžių	(grandžių)
65	5 iš viršaus	priekinei	priešakinei
69	2 iš viršaus	rinktinėles	grandinėles
84	12 iš viršaus	išgalių	galimumų
130	1, 3, 4, 5, 8, 12, ir 14 iš viršaus	ryšio rinkti- nėles	sandūros rinktinėles
171	15 iš viršaus	ryšio rinkti- nėles	sandūros rinktinėles
171	9 ir 10 iš apač.	arba kuria nors atskira sunk. prie- monė	arba kurl nors atskira sunk. prie- monė
177	13 iš apačios	flankuoti	flankuoti,
203	4 iš viršaus	karingumo	kautingumo
222	7 iš apačios	eant	esant
316	14 iš viršaus	atai	ataikai

356

Pė-197

KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

P-51

# PĖSTININKŲ STATUTAS

II DALIS

## KAUTYNĖS



KARIUOMENĖS ŠTABAS, SP. IR ŠVIET. SK.

Kaunas . . . . . 1936



356

R. 197



Išspausdinta 15.000 egz.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvėje

KARIUOMENĖS VADAS Kaunas, 1936. V. 14  
Nr. 11.

## ĮSAKYMAS

Pėstininkų statuto II dalį — Kautynes tvirtinu ir įsakau juo vadovautis.

Šiame statute duodamas bendras kautynių vaizdas ir apibūdinamas pėstininkų vaidmuo šių dienų kautynėse, nuodugniai nagrinėjamos pėstininkų kautynės, aptariami pagrindiniai pėstininkų kautynių veiksmai, įvairios tų kautynių rūšys paprastose ir ypatingose sąlygose ir, pagaliau, įvairių pėstininkų vienetų kautynės.

Žemesniems pėstininkų vadams, pradėdant kuopos vadu, šiame statute yra visa tai, kas jiems žinotina kautynėse, ir kiek reikiant enciklopedinių žinių apie kitas ginklų rūšis.

Šiuo statutu turi vadovautis ir įvairios kitos ginklų rūšys, veikdamos pėsčioje rikiuotėje.

Visi pėstininkų vadai šį statutą, kaip savąjį, turi mokėti kuo geriausiai. Bet ir visų kitų ginklų rūšių vadai turi jo, kaip pagrindinio statuto, taisykles taip gerai suvokti, kad galėtų kaip reikiant bendradarbiauti su pėstininkais.

Visiškai jis turi būti išmoktas iki 1937 metų sausio 1 d.

Šis statutas privalomas ir atsargos kari-  
ninkams.

Nustoja galiojė: a) Pėstininkų statuto II  
dalis, b) visos tos Pėstininkų statuto I dalies  
ir Lauko tarnybos statuto I dalies skiltys ir  
visi tie aplinkraščiai ir instrukcijos, kurių lie-  
čiamieji klausimai išspręsti šiame statute, ir  
ypač tie jų, kurie jam prieštarautų.

Paklausimus ir pastabas dėl jo siųsti pėsti-  
ninkų inspektoriui.

Gen. št. pulkininkas S. Raštikis

## I SKYRIUS

### BENDROS ŽINIOS APIE KAUTYNES

#### I Skirsnis

##### Bendrybės

1. Karo operacijų tikslas — sunaikinti prie-  
šo jėgas. Tai galima pasiekti tiktai mūšiu.

Mūšis susideda iš vienu laiku ar paeiliui  
vykstančių pėstininkų kautynių, kitoms ginklų  
rūšims padedant.

Ir mūšis, ir kautynės gali būti puola-  
mojo ar ginamojo pobūdžio. Tai pri-  
klauso nuo kariuomenės vadovybės sumanymų  
ir nuo priešo elgesio.

Mūšy ar kautynėse mažesnių dalinių vadai  
gali susivokti tik labai nežymioje kautynių  
lauko dalelėje. Jie kaunasi dažniausiai nežino-  
dami, kas iš viso yra pasiekta. Tačiau bendra  
pergalė pagrindinai priklauso nuo asmeninio  
žemesnių vadų atsparumo. Tariamoji beviltė  
padėtis dažnai atitaisoma žemesniųjų pėstinin-  
kų vadų pasiryžimu ir jų drąsia iniciatyva.

Iš to išeina, kad visais atvejais visų laips-  
nių vadai ir viršininkai turi be atodairos vyk-  
dyti jiems duotus uždavinius.

2. Pėstininkų uždaviniai kautynėse gali būti suvesti į dvi pagrindines grupes:

- a) Nepaisant priešo, eiti pirmyn, turint tikslą užimti tam tikrą plotą ar sunaikinti priešą; tai yra puolamojo pobūdžio uždaviniai. Sėkmingo puolimo pabaiga yra persekiojimas.
- b) Neleisti priešui eiti pirmyn, turint tikslą išlaikyti tam tikrą plotą ar laimėti laiko; tai yra ginamojo pobūdžio uždaviniai. Gynimas vykdomas ugnimi ir priešsmūgiais. Tam tikrais atvejais viršininkas gali įsakyti atsipalaiduoti ir trauktis. Kitais atvejais gali būti įsakyta stabdyti priešą.

Pagaliau, kautynės niekada nebūna ištisai puolamosios ar ginamosios. Net ir tada, kai įsakyta pulti, dalys negali pulti be paliovos: jos puola šuoliais nuo vieno tikslo iki kito, kartais, prireikus, tam tikrose ribose trumpesniai ar ilgesniai laikui sustoja ir laikinai ginasi.

Be to, puolamosiose kautynėse kai kada teks ir būtinai gintis, kada laukiama paspirties ar priemonių, pavyzdžiui: šaudmenų, tankų, artilerijos ugnies ir t. t.

Antra vertus, ginamojo pobūdžio uždavinį vykdamas vienetas neišvengia ir puolamojo pobūdžio veiksmų — kontratakų.

Iš to išeina, kad smulkieji pėstininkų daliniai turi mokė-

ti iš puolimo pereiti į gynimą ir atvirkščiai.

Pertraukęs puolimą pėstininkų vieneto vadas turi sudaryti ugnies užtvarą ir būti pasirėngęs bet kuriuo metu pulti toliau.

Netikėtai puolime sustabdytas dalinys, savaime suprantama, bus priverstas gintis. Bet aplinkybėms pasikeitus, naujų įsakymų nelaukdamas, jis turi tęsti puolimą.

Įvairiose aplinkybėse vadas turi atsiminti uždavinį.

3. Smulkių pėstininkų dalinių veikimo pagrindai nepriklauso nei nuo bendrojo kautynių pobūdžio, nei nuo to, ar dalinys veikia pagrindinį ar padedamąjį uždavinį vykdančio vieneto sudėtyje, ar gintis numatoma trumpai ar ilgai, ar gynimosi baras yra pirmaeilis, ar antraeilis ir t. t.

Pėstininkų dalinys turi būti vienodai pasiryžęs, narsus, atsparus ir atkaklus, tiek puldamas, tiek gindamasis.

Pėstininkai turi mokėti kautis bet kurioje vietovėje ir bet kuriuo laiku.

Sumanus miškų, nakties ir rūko išnaudojimas didina netikėtumą, mažina priešo ugnies reikšmę, pasunkina, o kartais ir visai neleidžia priešui vartoti šarvuočių, artilerijos, aviacijos ir motomechanizuotų vienetų ir todėl silpnensioji pusė gali sumušti gausingesnį ir techniškai stipresnį priešą.

## II Skirsnis

### Bendras kautynių vaizdas junginio ribose

4. Žiūrint bendrų aplinkybių (manevrinio ar pozicinio karo sąlygose), junginio puolamųjų kautynių vaizdas gali būti labai įvairus.

Esant abiem pusėm toli viena nuo kitos, puolamieji veiksmai prasideda priešo ieškojimu ir priešakinės saugos (avangardo) įvedimu į kautynes, turint tikslą sunaikinti ar nublokšti priešo saugą ir susiliesti (sueiti į kontaktą) su ištiesa ginama priešo riba. Veikiančio junginio visumos atžvilgiu šiuos veiksmus įprasta vadinti sąlyčio (kontakto) sudarymu. Abiem pusėm puolant, sąlyčio sudarymas manevrinio karo sąlygose gali pavirsti susitinkamomis kautynėmis.

Pėstininkų įvedimo į kautynes yra 3 pagrindinės formos: įvedimas į kautynes iš žygio voros, iš artėjimo rikiuočių ir iš išėities ribos.

Puolamosiose kautynėse reikia skirti frontinį smūgį ir smūgį į šoną (paprastai derinamą su veiksmis iš fronto). Kur tik galima, pirmybė reikia skirti smūgiui į šoną. Gynimui pasirengusį priešą reikia stengtis apeiti, frontiniams veiksams paliekant mažiausias jėgas.

5. Puolant iš fronto manevrinio karo sąlygose iš anksto pasirengusį vietoje gintis priešą, reikia skirti du atsitikimus: gerai įreng-

tos pozicijos puolimas (pav., priešas tvirtinasi kelios dienos) ir paskubomis įrengtos pozicijos puolimas. Pirmuoju atveju puolimas bus daugiau metodingas, neišvengiamai lėtesnis, antruoju atveju — ne taip metodingas, greitesnis.

Paskubomis įrengtą poziciją puolant, priešo pozicijos saugai nugalėti dažnai pakaks priešakinės saugos. Geriau įrengtą poziciją puolant, priešakinei saugai gali pavykti susiliesti tik su priešo sauga (jos pasipriešinimo ruožu), o saugai nugalėti gali prireikti pavartoti iš pagrindinių jėgų paimtus dalinius.

Puolant iš anksto gintis pasirengusį priešą, paprastai reikia skirti tris ryškius ruožtus: a) pagrindinėms jėgoms tinkamos išėities ribos iškovojimą, b) išėities ribos užėmimą ir c) puolimą iš išėities ribos.

Gerai įrengtą poziciją puolant, pagrindinėms jėgoms pulti išėities riba paprastai pasiekama tik priešo saugą mūsų priešakinei saugai nugalėjus, o pats puolimas vykdomas vėliau. Paskubomis įrengtą poziciją puolant, pagrindinės jėgos gali pradėti pulti tiesiog iš tos ribos, kurioje priešo pozicijos sauga galutinai sustabdo mūsų priešakinę saugą. Ši riba ir bus išėities riba. Šiuo atveju pagrindinės jėgos dažnai puls ne būtinai glaudžioje tarpusavio kaimynystėje.

Toks puolimas bus vykdomas greitai ir dažnai gali būti pabaigtas per vieną dieną. Reikia atsiminti, kad sugaištas laikas bus priešo išnaudotas gynimui patobulinti. Todėl puolantieji

šalimsi vienu ruožtu puls ir priešo saugą ir  
priešą pagrindinę poziciją.

6. Įtvirtintai pozicijai puliti reikalingos  
ypatingai gausios galingos ugnies priemonės,  
kurims sutelkti paprastai reikia ilgesnio laiko.

Šiuo atveju puolamieji veiksmai įgyja nu-  
sistojusio fronto puolimo savumus.

7. Pasisekimui plečiantis, puo-  
lantieji pėstininkai laiko glaudų są-  
lyti (kontaktą) su priešu ir nenuil-  
stamai veržiasi pirmyn, kad priešas negalėtų  
vėl susitvarkyti.

Ši kautynių ruožta įprasta vadinti pasi-  
sekimo išnaudojimu.

Sutikę kartotini ištisą pasipriešinimą, puo-  
lantieji surengia naują puolimą.

Pasisekimo išnaudojimas, kaip  
atskiras ruožtas, gali būti išskirtas tik didesnio  
pėstininkų vieneto (pav., pulko, bataliono)  
kautynėse.

Kada kautynes pralaimėjęs priešas meto-  
dingai nesipriešina ir apskritai vengia kauty-  
nių, prasideda persekiojimas. Persekio-  
jime dalyvauja visos šiam reikalui tinkamos  
jėgos, ypač kavalerija, šarvuočiai, motomecha-  
nizuotos dalys ir aviacija.

8. Nusistojusio fronto sąlygose  
abi kovojančios pusės ilgesnį laiką būna arti  
viena nuo kitos.

Abi pusės tūno ištisiniuose ir ypatingai  
stipriuose įtvirtinimuose.

Vienos pusės įtvirtinimai paprastai būna  
gerai žinomi antrajai pusei ir todėl puolimo

rengiamieji veiksmai gali būti pradėti gerokai  
iš anksto. Čia paprastai iš karto pradedama  
ataka.

9. Ginamųjų kautynių visumoje  
reikia skirti normalaus baro gynimą ir  
plataus baro gynimą. Normalaus baro gy-  
nime pirminis vaidmuo tenka ugniai. Plataus  
baro gynime pirmybė tenka smūgiui; čia  
ugnis turi padedamąją reikšmę: priverčia prie-  
šą išsiskleisti, kuriam laikui jį sustabdo ir tuo  
būdu duoda rezervams progos smogti.

Ginamosioms kautynėms kariuomenės va-  
dovybė nustato pagrindinę poziciją  
(normalų barą ginant) arba ribą, kuri turi  
būti išlaikyta (platų barą ginant). Ir vienu ir  
antru atveju sudaroma sauga.

Ginamosioms kautynėms lemiamą reikšmę  
turi vietovės tinkamas parengimas (gerai pra-  
valytas šaudymo laukas, geras apsikasimas,  
maskavimas ir t. t.).

10. Stabdomųjų kautynių srityje reikia  
skirti operacinį stabdymą ir tak-  
tinį stabdymą (arba stabdymą  
ugnimi). Ir vienu ir antru atveju užleidžia-  
mos vietovės sąskaita siekiama laimėti laiko.  
Tuo reikalu tam tikrose iš anksto parinktose  
ribose surengiamas stabdymas.

Stabdomosios kautynės operacine prasme  
vykdomos kariuomenės junginių, kurie, norė-  
dami laimėti laiko, kartais surengia ir tam tik-  
ro masto puolimus.

Taktinės prasmės stabdomųjų kautynių  
veikimo pagrindas yra ugnis, kuri pradeda-  
ma leisti iš tolimų atstumų.

11. Visose ginamojo pobūdžio kautynėse pagrindinė riba turi būti apsaugota nuo galimo priešo šarvuotųjų smūgių.

Kur tik galima, reikia išnaudoti gamtos kliūtis (upes, klampių krantų upelius, pelkes, stačių šlaitų skardžius ir t. t.).

12. Prie ginamųjų veiksmų reikia skirti ir išėjimą iš kautynių — pasitraukimą. Pasitraukimas pradedamas pagrindinių jėgų išvedimu iš kautynių užpakalinės saugos priedangoje.

Tiek pagrindinių jėgų, tiek užpakalinės saugos atsipalaidavimas gali būti vykdomas dienos metu, nakties metu, savo iniciatyva ir priešui verčiant. Atsipalaidavimas naktį yra nepalyginti lengvesnis, negu dieną. Užuot atsipalaidavus nepatogiose sąlygose dieną, dažnai dalims apsimokės žūt būt laikytis iki vakaro ir atsipalaiduoti tamsos priedangoje.

Pasitraukimą dienos metu reikia ypač rūpestingai parengti ir metodingai vykdyti. Tam reikalinga patogi vietovė ir kuriam laikui ugnies persvarai laiduoti pakankamos priemonės. Palankiose oro sąlygose (rūke, sningant) arba dūmų uždangoje, kartais atsipalaidavimas ir dieną gali būti įvykdytas be ypatingų sunkumų.

## II SKYRIUS

### PĖSTININKAI

#### I Skirsnis

#### Pėstininkų savumai ir jų vaidmuo kautynėse

13. Pagrindinis vaidmuo kautynėse tenka pėstininkams. Pėstininkai yra vienintelė ginklo rūšis, kuri gali ištisai, savarankiškai kautis bet kurioje vietovėje ir bet kuriuo laiku.

Visos kitos ginklų rūšys padeda pėstininkams laimėti. Norint tinkamai vesti pėstininkus į pergale, reikia gerai pažinti pėstininkų savumus ir bendrus jų naudojimo dėsnius.

14. Gerai ginamas ir ištisai įtvirtintas prieš pozicijas pėstininkai gali įveikti tik gausios artilerijos ir tankų padedami. Tam tikrais atvejais tankai čia gali pakeisti artileriją.

15. Susitinkamosiose kautynėse arba puolant paskubomis įrengtą ir silpnai ginamą poziciją, gerai parengti pėstininkai dažnai gali priešą įveikti be artilerijos ir be tankų paramos.

Pėstininkų ginklai įgalina juos savarankiškai skverbtis į priešą gilumą ir laimėti, kad ir be artilerijos paramos.

16. Artilerija, tankai ir aviacija niekad nesugebės visiškai sunaikinti priešą ugniaviečių ir kliūčių. Be to, nevisur ir nevisada padeda-

mosios ginklų rūšys galės veikti: sekimo ar saugumo sąlygos nevisada leis artilerijai šaudyti, nepalankios oro sąlygos — aviacijai skristi, o nepereinamos vietos — šarvuočiams pulti.

Vadinasi, pėstininkai su savo priemonėmis turi mokėti savarankiškai kautis ir laimėti.

17. Pėstininkams kautynėse tenka sunkiausia našta. Suprantama, kad jie labai greitai pavargsta ir fiziškai, ir moraliai. Todėl visų laipsnių vadai stropiau nei kitose ginklų rūšyse turi žiūrėti, kad pėstininkai nebūtų bereikalo varginami. Ypač reikia vengti nereikalingų kilnojimų, beprasmių laukimų, duotų įsakymų kaitaliojimų.

18. Gerai parengti pėstininkai turi mokėti:

- a) susmulkintomis ir aplinkybėms pritaikytomis rikiuotėmis tvarkingai slinkti nurodyta kryptimi puolant,
- b) gerai taikytis prie vietos, naudoti visus savo ginklus ir paleisti taikliai ir gerai valdomą ugnį tiek puolant, tiek ginantis,
- c) visose aplinkybėse naudotis kastuvėliu ir dujokauke.

19. Nors kautynių sėkmingumas labai daug priklauso nuo glaudaus visų ginklų rūšių bendradarbiavimo, bet visi pėstininkų vadai ir eiliniai kovotojai turi atsiminti, kad pirmiausia pergalė priklauso nuo jų pačių. Kiekvienas jų turi siekti pergalės. Antra vertus, kad ir kar-

žygiškiausi, bet atskiri, su visuma nesuderinti veiksmai pergalės neduos. Paprastos tokių veiksmų pasėkmės — jėgų išblaškymas ir skaudūs betiksliai nuostoliai.

Todėl: 1) bet kuris veiksmas turi būti vykdomas ir jame dalyvaujančių dalinių veiksmai turi būti derinami laikantis vieningo plano. 2) Visi kovotojai — tiek vadai, tiek eiliniai — turi gerai suprasti bendrą tikslą ir vieningai jo siekti. Tik ta sąlyga pradėtas veiksmas galės būti sėkmingas.

Vieningas kautynių valdymas, darnus atskirų vienetų ir atskirų ginklų bendradarbiavimas tik tada galimas, kada visų laipsnių vadai susivokia ir kautynių bendroje raidoje, ir atskirų dalinių veiksmuose.

Šiais sumetimais visų laipsnių vadai turi nuolat laikyti tarpusavio ryšį ir pranešinėti aukštesniajam vadui apie savo dalinio veiksmus ir padėtį.

Ryšiai yra pagrindinė darnaus bendradarbiavimo sąlyga.

20. Pėstininkų kautynės yra glaudus judesio ir ugnies derinys.

Judesys atvirame lauke yra įmanomas tik savajai ugniai dengiant, kuri naikina ar slopina ugnies priemones.

21. Ugnies ir judesio derinimas turi būti ypač glaudus. Šaulių daliniai, nesulaikomai

verždamiesi pirmyn, turi mokėti išnaudoti juos remiančios ugnies išdavus. Savo ruožtu sunkiosios pėstininkų priemonės ir artilerija turi nuolat sekti kautynių raidą, kad reikiamoje vietoje ir reikiamu laiku tinkamai pėstininkus paremtų.

Bendradarbiavimą nustato vadų įsakymai. Tačiau pėstininkus remią ginklai neturi, nieko neveikdami, laukti įsakymų ar besikaunančių pėstininkų reikalavimų.

Jie turi atidžiai sekti kautynių raidą ir savo iniciatyva lenktyniaudami padėti pėstininkams ten, kur jų parama tuo metu labiausiai reikalinga.

Nemažesnę reikšmę turi ir atskirų pėstininkų dalinių glaudus bendradarbiavimas. Kiekvieno vado, kiekvieno eilinio pareiga padėti sunkioje padėtyje esančiam kaimynui, jei tik tai nekliudo savo uždaviniui vykdyti. Geriausias būdas kaimynui padėti dažnai bus griežtas, atkaklus savojo uždavinio vykdymas.

## II Skirsnis

### Pėstininkų dalinių sudėtis ir jų ypatumai

22. Smulkią pėstininkų pulko karo meto sudėtį nustato etatai.

Šis statutus nagrinėja karo meto sudėties pulką ir jo dalinius.

### Karo meto sudėties pulkas.

23. Pulką sudaro: pulko vadas, pulko štabas, trys batalionai, minosvaidžių būrys, raitųjų žvalgų būrys, ryšių kuopa, inžinerijos būrys, chemijos būrys, pulko būstinės būrys, pulko tarnybos, ūkio kuopa ir orkestras.

- a) Pulko štabas: štabo karininkai ir pareigūnai kareiviai: sekėjai, pasiuntiniai.
- b) Minosvaidžių būrys: būrio vadas, vyresnysis karininkas, du pabūklų skyriai ir padedamasis skyrius.
- c) Raitųjų žvalgų būrys: būrio vadas, vadovavimo grandis ir 3 žvalgų skyriai.
- d) Ryšių kuopa: kuopos vadas, vyresnysis karininkas, 4 ryšių būriai (pulko štabo ir batalionų) ir padedamasis būrys.
- e) Inžinerijos būrys: būrio vadas ir 4 skyriai.
- f) Chemijos būrys: būrio vadas ir 2 skyriai (vienas — dezinfekcijos, antras — meteorologijos ir žvalgymo).
- g) Pulko būstinės būrys: pulko būstinės apsauga, ūkis, pulko krautuvė ir kalvė.
- h) Pulko tarnybos: ūkio, ginklavimo, sanitarijos, veterinarijos ir pulko kapelionas.
- i) Ginklų kuopa: kuopos vadas, 4 skyriai (apsaugos, šaudmenų, ginklų tai-





symo ir ūkio), maisto ir pašaro būrys, dirbtuvė.

j) Pulko orkestras.

**Batalioną sudaro:** bataliono vadas su adjutantu ir vadovavimo būriu, 3 šaulių kuopos ir 1 sunkiųjų kulkosvaidžių kuopa.

a) **Bataliono vadovavimo būrys:** būrininkas, štabo skyrius (pasiuntiniai ir sekėjai), iš pulko priskiriamas būrininko vadovaujamas ryšių būrys (telefonas, optika, šunes) ir sanitarijos skyrius.

b) **Šaulių kuopa:** kuopos vadas, padedamasis būrys ir 3 šaulių būriai.

Padedamasis būrys: viršila, vadovavimo skyrius (priešcheminis puskarininkis, sekėjai ir pasiuntiniai), ūkio skyrius ir 2 atskiros grandys (šaudmenų ir sanitarijos).

c) **Sunkiųjų kulkosvaidžių kuopa:** kuopos vadas, vyresnysis karininkas, padedamasis būrys, 4 sunk. kulkosvaidžių būriai ir 1 automatinų pabūklų būrys.

Padedamasis būrys: viršila, vadovavimo skyrius (priešcheminis puskarininkis, meteorologijos ir ryšio tarnybos pareigūnai, sekėjai, kampomatinių), ūkio skyrius ir 3 atskiros grandys (šaudmenų, sanitarijos, veterinarijos).

d) **Šaulių kuopos būrys:** būrio vadas, būrininkas, vadovavimo grandis,

3 šaulių skyriai, 1 granatininkų ir igudusių šaulių skyrius (4-as skyrius).

Vadovavimo grandis: sekėjai ir pasiuntiniai.

e) **Sunkiųjų kulkosvaidžių būrys:** būrio vadas, būrininkas, vadovavimo grandis ir 3 skyriai.

Vadovavimo grandis: kampomatinių, tolininkas, sekėjai ir pasiuntiniai.

f) **Automatinių pabūklų būrys:** būrio vadas, būrininkas, vadovavimo grandis ir 2 skyriai.

Vadovavimo grandis — panašiai, kaip s. k. būryje.

g) **Šaulių skyrius** (1 lengv. kulkosvaidis): skyrininkas, jo pavaduotojas, taikytojas, 3 kulkosvaidininkai ir 8 šauliai (iš viso 10 pareigūnų).

h) **Granatininkų ir igudusių šaulių skyrius** (4-as skyrius): skyrininkas, 3 šautuvinių granatų svaidytojai, 3 granatų tiekėjai ir 3 igudę šauliai (iš viso 10 pareigūnų).

i) **S. k. skyrius** (1 s. kulk.): skyrininkas, taikytojas, 6 kulkosvaidininkai ir 2 vežimėliai (iš viso 10 pareigūnų).

j) **Automatinių pabūklų skyrius** (1 aut. pabūkl.): skyrininkas ir 7 numeriai (iš viso 8 pareigūnai, jų tarpe vežėjas).

### Dalinių pavadinimai

24. Daliniai gali būti vadinami tiek jų numeriais, tiek jų vadų pavardėmis. Pulakai numeruojami arabiškai: 1., 2. ir t. t. Batalionai numeruojami romėniškai: I, II, III. . .

Šaulių kuopos numeruojamos pulke iš eilės arabiškai 1., 2., 3. ir t. t.

Sunkiųjų kulkosvaidžių kuopos numeruojamos arabiškai savo bataliono numeriais: 1. k. kuopa, 2. k. k. . . ir t. t.

Būriai numeruojami kuopose romėniškai. Skyriai numeruojami būriuose arabiškai.

### Pėstininkų dalinių ypatumai

25. Šaulių skyrius yra mažiausias pėstininkų kautynių vienetas. Jis turi būti viena bendra dvasia ir būtino draugiškumo ryšiais surištas vienetas.

Nuo atskirų skyriaus pareigūnų veiksmų ir elgesio priklauso viso skyriaus karingumo vertė.

Šaulių skyriai kaunasi būrio sudėtyje nedalomi, būrio vado balsu ar sutartiniais ženklais valdomi. Tam tikrais atvejais skyriai gali kautis atskirai. Taip pat tam tikriems uždaviniams vykdyti iš skyriaus kartais gali būti išskirti: lengvasis kulkosvaidis su tarnyba, šaulių saujelės, o kartais net atskiri šauliai.

Šaulių skyriaus sudėtis gali būti ir mažesnė, negu etatinė, bet visais atvejais prie lengvojo kulkosvaidžio reikia turėti 3—4 numerius.

26. Granatininkų ir įgudusių šaulių skyrius (4-sis skyrius) turi būti nuolat pasirengęs paremti būrį tikrąja savo ugnimi, ypač prieš ataką. Reikalui esant, jis visas ar jo dalis gali būti išskirstoma tarp skyrių.

27. S. kulk. ugnies vienetas yra vienas s. kulkosvaidis (netiesiai taikant, — s. kulk. būrys).

28. Šaulių būrį normaliai sudaro 3 šaulių skyriai ir 1 granatininkų ir įgudusių šaulių skyrius.

29. Kuopa yra pagrindinis pėstininkų mokymo ir auklėjimo vienetas. Batalionas yra pagrindinis taktinis vienetas. Pulkas yra didžiausias organizacinis ir administracinis pėstininkų vienetas.

30. Vadovavimo daliniai. Pradedant būrio vadu, visi vadai turi vadovavimo dalinius. Vadovavimo dalinio dydis priklauso nuo vieneto dydžio. Vadovavimo dalinys palengvina vadui vadovauti. Jis laiduoja nuolatinį sekimą ir ryšius.

### III Skirsnis

#### PĖSTININKŲ GINKLAI

31. Pėstininkų ginklai yra šie: šautuvas su durtuvu, lengvasis kulkosvaidis, sunkusis kulkosvaidis, automatinis pabūklas, minosvaidis, pistoletas, rankinė granata, šautuvinė granata.

Pėstininkų ginklai įvairiais atžvilgiais taip rūšiuojami:

- Lėkštosios ir riestosios trajektorijos ginklai;
- lengvieji ir sunkieji ginklai;
- asmeniniai ir talkiniai (kollektyviniai) ginklai;
- atskirų šūvių ir automatiniai ginklai.

Sunkieji kulkosvaidžiai, automatiniai pabūklai ir minosvaidžiai dar vadinami bendru pavadinimu sunkiosios pėstininkų priemonės.

### Šautuvas

32. Šautuvas yra pagrindinis asmeninis pėstininko ginklas.

Jis yra taiklus. Jo trajektorija iki 600 m nepakyla aukščiau žmogaus ūgio. Būdamas patogus, jis nekliudo šauliui nugalėti gamtines ar dirbtines kliūtis, nekliudo jam eiti ir bėgti.

Su uždėtu durtuvu šautuvas vartojamas durtynėms. Tamsoje, rūke, miške ir panašiose aplinkybėse šautuvas turi būti nuolat su uždėtu durtuvu.

Svarbesnieji šautuvo duomenys:

Kalibras	Svoris		Šaudymo greitis	Ugnies tikrumas
	Šautuvo	Šovinių		
		S		
7,9 mm	Apie 4 kg	20,4 g	8—10 šūvių/min	<p>Ugnis tikra:</p> <p>Atskira ugnis: <math>\left. \begin{array}{l} 1) \text{ i aukštus taikinius} \\ \quad \text{— iki 600 m,} \\ 2) \text{ i vidutinius — iki} \\ \quad \text{400 m,} \\ 3) \text{ i mažus (galvos)} \\ \quad \text{— iki 200 m,} \end{array} \right\}</math></p> <p>Dalinio ugnis: <math>\left. \begin{array}{l} 1) \text{ i aukštus ir gilius} \\ \text{taikinius per 800 m,} \\ 2) \text{ i žemus, įsirausius} \\ \quad \text{— tik iki 800 m.} \end{array} \right\}</math></p> <p>I šarvuočius — iki 100 m. I lėktuvus — iki 300 m.</p>

Optiniais taikkliais aprūpinti igudę šauliai šaudo iki 1000 m.

Smk kulkos vartojamos šarvams pramušti. Iš 400 m atstumo, statmenai patai-

kinios ios pramuša 8 mm šarva.

statmenai patai-

### Lengvasis kulkosvaidis

33. Lengvasis kulkosvaidis yra pagrindinis šaulių skyriaus ginklas. Jo trajektorija iki 600 m nepakyla aukščiau žmogaus ūgio. Kai kada taktiniais sumetimais jis gali būti iš skyriaus sudėties išskirtas.

Dėl nežymaus profilio 1. kulk. sunkiai prieš pastebimas; dėl nedidelio svorio jam aptarnauti, net ir pačiose priekinėse linijose, pakanka 1—2 numerių.

Paprastai iš 1. kulk. šaudoma trumpomis 4—8 šūvių eilėmis. Šaudant ilgesnėmis eilėmis ugnis darosi netaikli, vamzdis greitai įkaista, daug sunaudojama šovinių. Ilgesnių eilių ugnis gali būti leidžiama tik ypatingai svarbiais atsitikimais į pavojingus taikinius, pav.: prieš ataką atmušti, kavalerijai užpuolus, smogiant į žymesnius taikinius ir t. t.

Atskirais šūviais šaudoma tada, kada reikia sustiprinti šautuvų ugnį, neišduodant automatinio ginklo.

Normaliai lengvasis kulkosvaidis kartu su kitais skyriaus ginklais šauda tiesiai prieš save.

Ugnies uždavinį turįs 1. kulk. paprastai neatsilieka nuo priekinių vilnių. Tačiau tada, kada užpakalinių skaidinių 1. kulkosvaidžiai yra žymiai aukščiau už priekinio skaidinio dalinius (pav., aukštumose, ant stogų, medžiuose), leidžiama šaudyti per galvas.

Patogiose sąlygose užpakalinių skaidinių 1. k. gali šaudyti ir pro priekinius dalinius.

Šaudant per ir pro, laikomasi šaudymo statute nustatytų saugumo taisyklių.

Atakos metu 1. kulk. galima šaudyti ir einant.

Iš 1. kulk. turi mokėti šaudyti visi skyriaus pareigūnai, kad jis kautynių lauke nė vienai minutei neliktų be aptarnavimo.

Lengvajam kulkosvaidžiui iš rikiuotės išėjus, skyrius jį pavaduoja šautuvų spiestine ugnimi.

34. Svarbesnieji lengv. kulk. duomenys:

Sistema	Kalibras	Svoris kg		Praktinis šaudymo greitis per minutę	Užtaisymas	Ugnies tikrumas
		kulk.	šovin.			
ZB 26	7,9 mm	8,9	—	200 šūvių	Apkabos po 20 šovinių	Ugnis tikra: (ir ZB ir 08/15): 1) į aukštus ir gilius taikinius iki 1200 m 2) į žemus įsiraususius taikinius iki 800 m
Vok. 08/15	7,9 mm	17	žr. „Šautuvas“	250 — 300 šūvių	100 šov. bugnelis 250 šov. kaspinas	3) I lektuvus: BZ ligi 500m 08/15 ligi 800 m 4) į tankus — kaip šautuvo

Pastaba. Kiek smarkiau šaudant, ZB kulk. vamzdžio perkaitinimui išvengti vamzdis keičiamas ne rečiau kaip kas 2,5 min. Vamzdžių pakeitimas užtrunka 5—15 sekundžių.

### Sunkusis kulkosvaidis

35. Sunkusis kulkosvaidis yra galingiausias pėstininkų ginklas.

Vandeninis aušintuvas įgalina sunk. kulkosvaidį ilgesnį laiką šaudyti greitu tempu.

Tempo atžvilgiu sunk. kulk. ugnis gali būti (taktinis šaudymo greitis): lėta — 50 šūvių/min., normali — 100 šūvių/min., pagreitinata — 200 šūv./min. ir greita — 300 šūvių/min.

Iš sunk. kulkosvaidžių šaudoma tiesiai taikant (iš atvirų pozicijų) ir netiesiai taikant (iš dengtų pozicijų).

Didesnio ugnies galingumo pasiekama šaudant tiesiu taikymu. Bet ir netiesiai taikant kulkosvaidžių ugnis yra galinga. Lyginant šiuos du šaudymo būdus, reikia pasakyti, kad šaudant netiesiu taikymu, negalima taip lanksčiai kilnoti ugnį į staigiai pasirodančius taikinius, ir šovinių išlaidos čia daug didesnės. Bet šio šaudymo pirmybė yra ta, kad priešą galima užklupti netikėta ugnimi, visai negalint jam susivokti, iš kur tikrai šaudoma.

Kada kuris šaudymo būdas tinkamesnis — turi pasakyti aplinkybės ir vado sumanumas. Pabrėžtina taisyklė: jei iš dviejų reikalavimų — greitumo ir slaptumo — svarbiau yra greitumas, tai tikslingesnis yra šaudymas tiesiai taikant; jei svarbiau slaptumas — geriau šaudyti netiesiai taikant.

Sunk. kulkosvaidžiai gali šaudyti iš užpakalio pro ir per savo kariuomenę. Todėl sunk. kulkosvaidžius galima išskaidyti gilumon, lengvai kilnoti jų ugnį ir spiesti ją į svarbiausius taikinius.

Geriausių išdavų duoda šoninė ugnis. Ji daug tikresnė už frontinę ugnį, nes smogia priešui į jautresnę vietą visa tiršto ir siauro pėdo giluma. Iki 600 m sunk. kulk. trajektorija nepakyla aukščiau žmogaus ūgio.

Didesniuose atstumuose sunk. kulk. klijdomasis plotas palaipsniui mažėja.

36. Užtveriamosios ir naikinamosios ugnies normos.

Šaudant pagreintu tempu (200 šūvių/min) ir sklaidant gilumon vidutiniškai apie  $\frac{1}{10}$  atstumo, užtveriamoji ir naikinamoji ugnis bus galinga, jei vienas kulkosvaidis turės apytikriai tokio platumo barus (šaudant iš fronto):

- 1) atstumui ligi 1000 m — 80 m;
- 2) tolimesniems atstumams kiekvienam 100 m baras siaurinamas po 5 m.

Atstumas metrais	Vieno s. kulk. baras metrais	Atstumas metrais	Vieno s. kulk. baras metrais
1000	80	1700	45
1100	75	1800	40
1200	70	1900	35
1300	65	2000	30
1400	60	2100	25
1500	55	2200	20
1600	50		

Sistema	Kalibras	S v o r i s		Šaudymo parengimo greitis	Praktinis šaudymo greitis	Ugnies tikrumas
		kulk.	šovinijų			
Vok. 0,8	7,9 mm	Su rogutėmis 64 kg. Su trikoju 56 kg.	S ir Smk — žiūr. šautuvo lenteleje; ss—26, 2 g.	Kulk. parengiamas: a) Atneštas į poziciją—per 10 sek. b) Su nuėmimu nuo vežimėlio—per 30 sek.	300 šaivių min.	Ugnis tikra: 1) į aukštus ir gilius taikinius S kulkomis — iki 2500 m ss kulkomis — iki 3500 m 2) į žemus įsitrausius taikinius — iki 1200 m 3) į lėktuvus — iki 1000 m 4) į tankus — iki 100 m.

37. Svarbesnieji sunk. kulk. duomenys

38. Taktinis sunk. kulk. paskirstymas.

S. kulkosvaidžiai:

- 1) arba skiriami šaulių dalinių valdžion; tada jie trumpai vadinami priskirtiniais kulkosvaidžiais (ar kulk. būriais);
- 2) arba palieka bataliono vado valdžioje (betarpiškai kulk. kuopos vado); tada jie trumpai vadinami batalioniniais kulkosvaidžiais (kulk. būriais); šie kulkosvaidžiai dažniausiai gauna uždavinius remti šaulių dalinius, kartais — būti rezerve; paskutiniu atveju juos galima vadinti rezerviniais s. k.;
- 3) arba gauna savarankiškus uždavinius; tada jie vadinami savarankiškaisiais kulkosvaidžiais (ar savarankiškuoju k. būriu).

Priskirtiniai kulkosvaidžiai visiškai priklauso šaulių dalinių šiais atžvilgiais: uždavinių, ugnies, taikinių ir kilnojimosi.

Batalioniniai kulkosvaidžiai: kada jie priskiriami remti, tai remiamų šaulių dalinių priklauso tik jų ugnis (bet irgi dar išskiriant tuos laikotarpius, kada jie vykdo bataliono vado duotus bendruosius uždavinius); visi kiti klausimai, kaip pozicijų rajonai ir kilnojimas (derinant kulkosvaidžių būrių ugnį ir judesius), priklauso kulkosvaidžių kuopos vado.

Rezerviniai kulkosvaidžiai paliekami tik tais atvejais, kada iš pradžių be jų galima išsi-  
versti, o kautynių eigoje numatoma galėsiant  
tikslingiau juos paskirstyti ir panaudoti.

Kada ir kaip reikia skirstyti kulkosvaidžius,  
priklauso nuo aplinkybių ir uždavinio. Vieni  
paskirstymo būdai įgalina centralizuotai vado-  
vauti (batalioniniai s. k.), kiti verčia vado-  
vimą decentralizuoti (priskirtiniai ir savaran-  
kiškieji s. k.).

Centralizuotas vadovavimas laiduoja stai-  
gius ugnies sutelkimus ir lankstų ugnies per-  
kėlimą. Tačiau jam reikia gerų pozicijų ir labai  
tobulo ir užtikrinto kulk. dalinių ryšio su tuo  
viršininku, kuris jiems vadovauja; šios sąlygos  
nevisada įvykdomos.

### Pistoletas

39. Pistoletas yra artimųjų kautynių asme-  
ninis ginklas. Šaudymo greitis — iki 40 šūvių  
per min.

### Rankinė granata

40. Rankinė granata yra artimųjų kauty-  
nių asmeninis pėstininko ginklas. Paprastai  
granatos naudojamos uždanga prisidengusiam  
priešui naikinti. Ginantis, granata yra gera  
priemonė prieš ataką atremti.

Granatos yra puolamosios ir gina-  
mosios.

Puolamoji granata (vadinamoji kotinė):  
sveria 600 g, nusviedžiama toliausiai iki 40

metrų, vidutiniškai apie 25 m. Per minutę pės-  
tininkas gali išmesti iki 10 granatų. Sprogu-  
sios granatos skeveldros veikia 20—30 m  
skersmens plote.

Atsižvelgiant į ribotą skeveldrų veikimą,  
kovotojas be pavojaus gali slinkti palyginti  
arti paskui granatų sprogimus.

Ginamosios granatos skeveldros veikia apie  
100 m skersmens plote.

Atsižvelgiant į savų skeveldrų pavojų, gi-  
namąsias granatas reikia mėtyti tik iš gerai  
uždengtų vietų.

Kelios granatos, surištos krūvon, gali būti  
panaudotos iš artimo atstumo prieš šarvuo-  
čiams sprogdinti.

Be čia minėtų puolamųjų ir ginamųjų gra-  
natų, dar yra dujinės (troškinamosios, aša-  
rinės), uždegamosios ir dūminės  
granatos.

Rankinių granatų nešiojimosi norma pėsti-  
ninkų daliniuose nedidelė, jų tiekimas kauty-  
nėse sunkus, todėl ir rankinių granatų kauty-  
nės paprastai trunka labai neilgai.

### Šautuvinė granata

41. Šautuvinė granata vidutiniškai sveria  
500—1500 g, gali būti nusviesta iki 450 met-  
rų. Gerai parengtas granatų svaidytojas suge-  
ba per minutę nusviesti 4—6 granatas. Šau-  
tuvinė granata veikia daug stipriau už rankinę  
granatą.

Riesta granatos trajektorija įgalina kliūdyti net giliai už uždangų pasislėpusį priešą. Antra vertus, ir pats šautuvinių granatų svaidytojas gali veikti visiškai uždangos pridengtas.

Iki prireiks kautis granatomis, šautuvinių granatų svaidytojai naudoja savo šautuvus, kaip ir paprasti šauliai.

Veikimui sustiprinti šautuvinių granatų svaidytojai veikia spiestine ugnimi.

### Automatinis pabūklas

42. Automatinis pabūklas skiriamas šaudyti priešo lėktuvams ir šarvuočiams. Ypatingais atsitikimais automatinis pabūklas gali būti naudojamas nepridengtiems, ypatin-  
gai svarbiems taikiniams šaudyti: kulkosvaidžių lizdams, sekykloms, prieštankiniams pabūklams ir t. t.

Kautynių šovinių yra trys rūšys: lėktuviniai, šarviniai ir sprogstamosios granatos. Be to, kiekvienos rūšies yra šviečiamieji šoviniai.

Apskritai automatinis pabūklas pasižymi:

- dideliu pradžios greičiu,
- trajektorijos lėkštumu,
- dideliu taiklumu,
- išišaudymo paprastumu,
- dideliu paslankumu,
- palyginti nesudėtingu šovinių tiekimu.

Svarbesnieji aut. pabūklo duomenys

Sistema	Kalibras	S v o r i s		Šaudymo parengimo greitis	Praktinis šaudymo greitis	Ugnies tikrumas
		Pabūklo žygy su pirmagal.	Pabūklo pozicijoje			
Oerlikon	20 mm	Apie 850 kg.	Parengtas šaudyti: su ratais — 310 kg, su trikoju — 278 kg.	Apie 45 sek.	Apie 200 šūvių min.	I lėktuvus — iki 2000 m. I šarvuočius — iki 500 m. P a s t a b a. Iš 500 m atstumo 30° susidūrimo kampu šarvinis sviedinys pramuša 20 mm storumo šarvą. I gyvus didelius taikinius — iki 3700 m (taikiklinis tolis).



43. Taktinis automatinių pabūklų skirstymas.

Automatiniai pabūklai:

- 1) arba palieka bataliono vado valdžioje (batalioniniai),
- 2) arba skiriami šaulių dalinių valdžion (priskirtiniai),
- 3) arba gauna savarankiškus uždavinius (savarankiškieji).

Dažniausiai automatiniai pabūklai paliks bataliono vado valdžioje.

Šaulių dalinių valdžion juos tikslinga skirti tik tais atvejais, kada tie šaulių daliniai vykdo daugiau ar mažiau savarankiškus uždavinius kiek toliau nuo bataliono vado, kurio nuolatinė įtaka taisyk neįmanoma.

Savarankiški automatinių pabūklų uždaviniai normaliai bus priešlėktuvinė tiltų, siaurumų ir panašių daiktų apsauga, kurioje būdami, jie neišvengiamai turi nutolti nuo savo tiesioginių viršininkų.

**Minosvaidis**  
44. Svarbesnieji duomens

Sistema	Kalibras	Svoris			Šaudymo		Pastaba
		Minosvaidžio	Sviedinio	Užtaiso	Tolis	Greitis	
„Brand“ 34 m pavyzdžio	81 mm	51 kg.	M a ž o j o 3,4 kg	0,59 kg.	M a ž o j o apie 3500 m	(Mažojo svied.)	Taikoma optiniu taikikliu, kuris pavadojoja panašiai taikant.
		Trys atskiros dalys maždaug po 17 kg.	D i d ž i o j o 6,5 kg	2 kg		18 šūvių min.	
					apie 1100 m	Didžiausias: 30 šūvių min.	

45. Minosvaidis gali šaudyti labai riestomis trajektorijomis iš artimų atstumų per savo priekinius dalinius.

Tuo būdu jis gali remti juos daugeliu atvejų ilgiau ir geriau, negu bet kuris kitas ginklas, kuriam kliudytų trajektorijos lėkštumas ar nepakankamas saugumas. Todėl minosvaidis gali labai arti lydėti priekinius dalinius.

46. Minosvaidis yra gera priemonė šaudyti kulkosvaidžių lizdams, paslėptiems lydimiesiems pabūklams, plotams, prieigoms ir gyviesiems taikiniams, kurių kiti ginklai negali šaudyti.

47. Ardomoji sviedinių galia, ypač didžiųjų, yra pakankama ardyti visai eilei lauko įrengimų.

Be to, minosvaidžio ugnis yra palyginti labai taikli, lengvai kilnojama ir telkiama.

Pats ginklas labai paslankus. Kiek sunkesnis yra šaudmenų tiekimas. Todėl minosvaidžiu šaudo tik tuos taikinius, kurių kitais ginklais negalima arba netikslinga šaudyti. Svarbesnius taikinius reikia šaudyti sutelkta ugnimi.

48. Organizaciniu atžvilgiu minosvaidžių būrys yra pulko dalinys. Taktiniu atžvilgiu paprastai minosvaidžiai skirstomi batalionams, o kartais ir kuopoms skyriais ar atskirais minosvaidžiais.

## Pėstininkų ginklų bendrosios vartojimo taisyklės

### B e n d r y b ė s

49. Save gerbiąs ir kautis dar sugebąs karys ginklo kautynių lauke nieku būdu nepalieka. Tai vienodai liečia tiek asmeninį, tiek tautinį (kolektyvinį) ginklą.

Užpultas ginklas turi būti ginamas iki paskutiniųjų, nebent visi jo pareigūnai būtų išvesti iš rikiuotės.

Jokiu atveju vartoti tinkąs ginklas neturi pakliūti į priešo rankas. Kitokios išėties nesant, pavyzdžiui, išsibaigus šaudmenims, prieš užklyptas ginklas, negalint jo išgelbėti, turi būti iš pagrindų sugadintas.

Kitaip pasielgęs karys užtrauktų didžiausią gėdą ir sau ir savo daliniui.

50. Ugniavietėje, tiek puolant, tiek ginantis, ginklai laikomi, kol iš jų šaudoma. Kad priešas nepastebėtų, griežtai draudžiama ginklo pareigūnams spiestis prie ginklo.

Nebeturint taikinių, ginklas nedelsiant turi būti nugabentas už artimiausios uždangos. Panašiai elgiamasi ir tada, kada reikia pašalinti ginklo kliūtį.

51. Ginklai turi būti ypač gerai prižiūrimi. Ta priežiūra turi būti vykdoma lenktyniavimo dėsniu.

Apskritai kiekvienas karys su savo ginklu turi būti taip susigyvenęs, kad sąvokos ginklas — karys būtų lyg neišskiriamos.

Siūlymai ir sprendimai pėstininkų sunk. priemonių panaudojimo reikalu.

52. Prieš duodamas nurodymus sunkiosioms priemonėms bataliono vadas trumpai supažindina jų vadus su savo sumanymu. Jį žinodami, sunkiųjų priemonių vadai, jei tik aplinkybės leidžia, kuo skubiausiai vyksta žvalgyti, kad galėtų geriau spręsti, kuriuo būdu turimose aplinkybėse tiksliausiai būtų galima pavartoti sunkiąsias priemones.

Atlikę žvalgymą (o jei to padaryti nebuvo galima, tai bent gerai apsvarstę turimus duomenis), sunkiųjų priemonių vadai patiekia bataliono vadui savo siūlymus, kaip suskirstyti priemones ir kokius uždavinius joms duoti.

Išklausęs siūlymus, bataliono vadas sprendžia ir duoda įsakymą, galutinai nustatydamas sunkiųjų priemonių uždavinius ir priklausomybę.

Jei tam tikras sunkiųjų priemonių dalinys priskiriamas šaulių dalinio valdžion, tai jų vadų tarpusavio santykiai, tvarkant sunkiųjų priemonių vartojimą, — tokie patys, kaip bataliono vado ir jo betarpiškai priklausančių sunkiųjų priemonių vadų.

#### IV Skirsnis

### PADEDAMOSIOS PĖSTININKŲ PRIEMONĖS

#### Pionieriniai įrankiai

53. Apsikasimas ir apskritai vietovės įren-gimas — labai svarbus kautynių veiksnys. To-

dėl į dalinių turimus pionierinius įrankius reikia žiūrėti, kaip į tikrus pėstininkų ginklus.

Nuostoliams sumažinti ir kovovietei pagerinti įvairiose kautynių aplinkybėse pėstininkai apsikasa.

Pėstininkų pionieriniai įrankiai yra:

- a) nešiojamieji (asmeniniai) ir
- b) vežiojamieji.

Nešiojamuosius įrankius reikia dar skirti į apsikasimo ir ardymo įrankius. Kiekvienas pėstininkų būrio pareigūnas aprūpinamas vienu ar kitu įrankiu.

Apsikasimo įrankiai yra: kastuvėlis ir gervėvedegė.

Ardymo įrankiai yra: žirkklės, nešiojamieji kirviai, sulankstomieji piūklai ir vidutiniai nešiojamieji pionieriniai kastuvai.

Pėstininkų pulke normaliai vežiojami šie pionieriniai įrankiai: kastuvai, kirviai, gervėvedegė ir skerspiūklis.

#### Sprogstamoji medžiaga

54. Paprastai sprogdinimo darbus atlieka ir sprogstamąją medžiagą laiko pėstininkų pulko pionierių būrys.

#### Raketos ir spalvoti dūmai\*)

55. Raketos naudojamos iš anksto sutartoms sąvokoms pranešti ir nakties metu priešui apšviesti.

\*) Žr. statuto pabaigoje „Dūmai“.

Spalvoti dūmai naudojami sau paženklinėti dengtoje vietoje, kad lėktuvas pastebėtų.

Raketų ir spalvotų dūmų priemonių dalį nešioja vadovavimo dalinio pareigūnai, dalį vežioja kautynių vežimai.

### Priešcheminės apsaugos priemonės

56. Priešcheminės apsaugos priemonės yra: asmeninės ir talkinės (kolektyvinės).

Asmeninės priemonės:

- a) kiekvieno kovotojo nešiojama dujokaukė,
- b) tam tikriems pareigūnams duodama priešcheminė apranga,
- c) svarbesniems pareigūnams duodamos izoliuojamosios kaukės.

Talkinės (kolektyvinės) priešcheminės apsaugos priemonės yra: įvairūs prietaisai ir degazavimo reikmenės.

57. Tiksliai pavartota dujokaukė — tikriausia priešcheminė priemonė. Kiekvienas kovotojas turi žiūrėti, kad jo dujokaukė būtų gerai pritaikyta ir rūpestingai prižiūrima. Dujokaukė turi būti laikoma nuolat po ranka. Aplinkybėms pareikalavus, kovotojas turi būti pratęs ir ilgesnį laiką išbūti su dujokauke. Jis turi mokėti pažinti dujų žymes, atidžiai sekti dujų pavojaus ženklus ir mokėti juos toliau perduoti.

Apie pastebėtą, kad ir mažiausią, priešų puseje pasirengimą veikti dujomis kovotojas tuojau turi pranešti savo vadui.

Parengta dujokaukė nešiojama vadui išaikius, o atskirai veikiančių kovotojų — savo iniciatyva.

Dujokaukės uždedamos dujų pavojaus ženklą išgirdus (pamačius), arba savo iniciatyva, kad ir mažiausias dujų žymes pastebėjus.

Dujokaukės nuimamos atskiru įsakymu.

Dujokaukei nebeveikiant, nuo dujų galima apsisaugoti, užsidengus burną ir nosį pašlapinta nosine ar žemėmis.

### Ryšio priemonės

58. Pėstininkų ryšio priemonės yra dviejų rūšių: gyvosios ir techninės. Prie gyvųjų ryšio priemonių reikia skirti įvairius pasiuntinius (pėsčius, raitus, važiuotus ir t. t.), karvelius ir šunis. Prie techninių ryšio priemonių skiriamos elektrinės priemonės (telefonas, telegrafas, radijo telegrafas, radijo telefonas ir t. t.), vaizdinės priemonės (šviesos aparatai, skydeliai, marškos, raketos ir t. t.), garsinės priemonės (švilpukas, sirena, trimitas ir t. t.) ir balistinės priemonės (prietaisai pranešimams svaidyti). Nelygu priemonių rūšis, vienos jų įeina į pėstininkų vienetų sudėtį, kitos laikomos atskiruose ryšių daliniuose.

### III SKYRIUS

## PADEDAMOSIOS GINKLŲ RŪŠYS

### I Skirsnis

## ARTILERIJA

### Bendrybės

59. Artilerija savo ugnimi padeda praskinti kelią saviems pėstininkams ir sulaukyti besiveržiantį priešą.

Glaudus, gerai organizuotas ir lankstus pėstininkų ir artilerijos bendradarbiavimas yra kautynių pasisekimo pagrindas.

Sėkmingo bendradarbiavimo sumetimais abiem ginklo rūšims vienodai svarbu vienai kitą gerai pažinti ir žinoti, ko iš ko laukti ar reikalauti.

60. Artilerija veikia naikindama arba slopindama. Be grynai medžiaginių padarinių, artilerijos ugnis dar smarkiai veikia priešą dvasiškai.

Pagrindinis artilerijos savumas — galėjimas veikti iš dengtų pozicijų, priešą žemės sekėjams nepastebint.

Pabūklų tolnašumas ir galėjimas greitai perkelti ugnį į kitą taikinį duoda artilerijai veikti iš tolimų atstumų ir, nekeičiant pozicijų, telkti ugnį į svarbesnius taikinius.

Artilerijos veikimą riboja šaudmenų išteklių, sekimo sunkumai, techniniai šaudymo sunkumai ir prieš artilerijos atoveiksmis.

Negalima reikalauti, kad artilerija sunaikintų ar net nuslopintų visas prieš ugniavietes.

Artilerijos ugnies sėkmingumas tuo didesnis, juo ji daugiau telkiama.

61. Prieš įvedant į kautynes artileriją visuomet atliekamas artilerijos žvalgymas.

Žvalgant, be kitko, reikia:

- a) parinkti sekyklas ir surasti taikinius;
- b) parinkti baterijų ugniavietes ir tinkamiausias prieigas į jas baterijoms atvesti.

Artilerijos žvalgyba slenka kartu su priekiniais pėstininkų skaidiniais, kartais net su priekiniais pėstininkų patruliais.

62. Baterijos ugnis valdoma baterijos vado iš pagrindinės sekyklos. Kada iš pagrindinės sekyklos negalima sekti savo priešakinių pėstininkų, baterijos vadas išskiria dar priešakinę sekyklą.

Grupių ar rinktinių vadai, o kartais ir aukštesni artilerijos viršininkai, įsisteigia savo sekyklas.

Baterijų sekyklos su ugniavietėmis surišamos telefonu.

63. Kad pasislėptų nuo priešą žemės sekimo, baterijos paprastai užima dengtas ugniavietes.

Ugniaviečių atstumai nuo priešakinių pėstininkų dalinių labai įvairūs. Tai priklauso ir nuo kautynių pavidalo, ir nuo pabūklų sistemos.

Ginamosiose kautynėse baterijų ugniavietės parenkamos kiek toliau į užpakalį, puolaomosiose kautynėse — arčiau.

Artilerijos pozicijų keitimas paprastai užtrunka daug laiko. Kautynių metu pozicijų keitimas silpnina, kartais net visiškai nutraukia pėstininkų rėmimą.

Kad artilerijos parama nesusilpnėtų, dažnai pakaks kelti pirmyn tik sekyklas, kurioms vietos turi būti iš anksto numatytos ir įrengtos.

Nebegalint sekyklos kėlimu užtikrinti tolesnės artilerijos paramos, reikia kelti pirmyn ir ugniavietę.

Kad artilerijos parama būtų nuolatinė, artilerija paprastai kilnojama dalimis, kurių vienai besikeliant, kita turi galėti veikti.

64. Pėstininkai turi visuomet gerai informuoti artileriją apie kautynių raidą. Artilerijai duodami uždaviniai turi būti aiškūs. Duodamieji taikiniai turi būti nurodyti tiksliai, artilerininkams suprantamais būdais.

Žalingam artilerijos ugnies blaškymui išvengti pėstininkai neturi duoti artilerijai per daug uždavinių. Jie neturi reikalauti artilerijos ugnies ten, kur galima apsieiti savų ginklų ugnimi. Tuo būdu bus galima sutaupyti galingesnę artilerijos ugnį reikalingam momentui į svarbesnius taikinius.

Be to, ugnies tikrumo sumetimais nereikia

reikalauti iš artilerijos per daug dažno ugnies kilnojimo.

Juo mažiau turime artilerijos šaudmenų, tuo glaudesnis turi būti artilerijos ir pėstininkų bendradarbiavimas, tuo ribotesni turi būti artilerijai statomi pėstininkų reikalavimai.

65. Artilerijai reikia laiko pozicijoms žvalgyti, pozicijoms užimti ir šaudymui parengti.

Todėl pėstininkai dažnai bus priversti laukti, kol artilerija pasirengs veikti. Tokiais atvejais pėstininkų vadas, atsižvelgdamas į aplinkybes, turi spręsti, ar laukti artilerijos, ar laikinai veikti be artilerijos paramos.

Artilerininkai savo ruožtu turi žiūrėti, kad pėstininkų ugnies reikalavimai būtų greitai įvykdomi, kad pėstininkai nebūtų palikti sunkioje padėtyje be artilerijos paramos.

66. Artilerijos saugumas savaime priklauso nuo kautynių santvarkos ir ryšių su pėstininkais.

Tam tikrose aplinkybėse gali prireikti išskirti atskirą pėstininkų dalinį artilerijai saugoti. Tokia pėstininkų sauga klauso artilerijos vado.

Kad ir sunkiausiose aplinkybėse, ji, nepaisydama savo nuostolių, turi visada išsaugoti pabūklus.

### Artilerijos suskirstymas

#### a) Techninis suskirstymas

67. Pagal ginklus artilerija skirstoma į lengvąją ir sunkiąją.

Lengvoji artilerija ginkluota lengvomis patrankomis bei lengvomis haubi-

comis. Jų svoris: žygyje — nuo 1900 kg iki 2250 kg, ugniavietėje — nuo 1100 kg iki 1600 kg.

Lengvosios patrankos (kalibras nuo 75 iki 84 mm) turi lėkštą trajektoriją (o dėl to uždengtieji plotai yra didesni), didelį greitšovumą (iki 10 šūvių per min.), vidutinį sviedinio galingumą, vidutinį tolnašumą 5000—6000 m, didžiausią tolnašumą iki 11000 m.

Lengvosios patrankos sėkmingiausiai naudojamos prieš gyvus silpnai įsitvirtinčius taikinius, kovai su šarvuočiais tiesiai taikant ir vielų kliūtims ardyti.

Lengvosios haubicos (kalibras nuo 105 iki 127 mm) pasižymi riesta trajektorija, mažesniu greitšovumu ir didesniu sviedinio galingumu; tolnašumas daugumo haubicų toks pat, kaip ir lengvųjų patrankų. Haubicos sėkmingiau nei patrankos naudojamos prieš įsitvirtinusių priešą.

Lengvoji artilerija greitai pereina iš žygio į kautynių santvarką ir atvirkščiai. Pagrindinė lengvosios artilerijos paskirtis: pėstininkų rėmimas ir bendro veikimo uždaviniai.

Sunkioji artilerija ginkluota sunkiomis patrankomis ir sunkiomis haubicomis. Jų svoris ugniavietėje nuo 3000 iki 4500 kg.

Sunkiųjų patrankų savybės: kalibras 105 mm, vidutinis greitšovumas (iki 4 šūvių per minutę), sviedinio galingumas toks pat, kaip ir lengvųjų haubicų, didelis tolnašumas (iki 17000 m). Sunkiosios patrankos paprastai ski-

riamos tolimiems taikiniams šaudyti ir kovai su artilerija.

Sunkiosios haubicos (kalibras 155 mm) pasižymi dideliu sviedinio galingumu ir tinka stipresniems įtvirtinimams ardyti. Sunkiųjų haubicų tolnašumas artimas lengvųjų patrankų tolnašumui.

68. Pagal trauką artilerija skirstoma į arklių traukos ir auto traukos artileriją.

Arklių trauką daugiausia vartoja lengvoji artilerija. Ji pasižymi dideliu taktiniu paslankumu. Žygio greitis bendroje voroje 4 km/val., atskirai žygiuojant — 6 km/val.

Auto trauka dažniausiai vartojama sunkiojoje artilerijoje.

#### b) Organizacinis suskirstymas

69. Organizaciniu požiūriu artilerija skirstoma į junginių (divizijos, brigados) artileriją (JA) ir kariuomenės artileriją (KA).

Junginių artilerija priklauso tų junginių, į kurių sudėtį organiškai įeina.

Junginio artileriją sudaro lengvosios artilerijos pulkas.

Artilerijos vienetai yra šie: pulkas, grupė, baterija.

Baterija suskirstoma pabūklų skyriais (skyrius — 2 pabūklai).

Baterija yra ugnies vienetas, grupė — taktinis vienetas.

Paprastai baterija veikia grupės sudėtyje, bet aplinkybės gali pareikalauti veikti jai atskirai. Tada ji virsta taktiniu vienetu.

### c) Taktinis suskirstymas

70. Taktiniu požiūriu artilerija yra: tiesioginės paramos (TP), bendro veikimo (BV), priskirtoji (PA) ir lydimoji (LA).

71. Tiesioginės paramos artilerija (TP) veikia glaudžiam ryšyje su pėstininkais. Jos ugnies suskirstymas turi atitikti pėstininkų vado sumanymą.

TP artilerija pėstininkų pulke, nelygu reikalas, gali būti suskirstoma į atitinkamų batalionų (kuopų) TP baterijas ar grupes. Reikalui esant, tam tikrų artilerijos vienetų ugnį pėstininkų pulko vadas gali pasilikti savo valdžioje.

TP artilerija turi vykdyti jai duodamus pėstininkų ugnies uždavinius. Jos daliniai ugnies uždavinius gauna betarpiškai iš remiamųjų pėstininkų vadų.

Antra vertus, TP artilerijos daliniai klauso ir artilerijos vado įsakymų. Tuo būdu artilerijos vadas bet kuriuo metu gali suspiesti kelių TP dalinių ugnį į ypatingai svarbias vietas.

Todėl pėstininkai neturi užmiršti, kad juos tiesiogiai remiančios artilerijos ugnis gali būti kuriam laikui iš jų atimta ir nukreipta kitur. Šiuo atveju pėstininkai turi tęsti uždavinį ir be artilerijos paramos.

72. Bendro veikimo artilerija kovoja su priešo artilerija, saugoja puolimą,

padeda TP artilerijai, šauda priešo užnugarį ir t. t. BV artilerija klauso divizijos artilerijos vado (ar kito vyresniojo artilerijos vado).

73. Priskirtoji artilerija vadinasi artilerijos daliniai, junginio vado įsakymu atiduoti pėstininkų valdžion.

Pėstininkų vadas priskirtąją artileriją naudoja panašiai, kaip junginio vadas, duodamas jai uždavinius ir taktiškai ją suskirstydamas (TP, BV, PA). Priskirtąją artileriją lydymais daliniais blaškyti draudžiama.

Priskirtos artilerijos dalinio vadas, nepaisant vyresniškumo, priklauso pėstininkų vado panašiai, kaip junginio artilerijos vadas — junginio vado.

Priskirtoji artilerija vartojama dengtoje vietoje, plačiuose baruose, arba pėstininkų vienetui veikiant atskirai ir apskritai ten, kur ryšių palaikymas yra apsunkintas ir kur ugnies telkimas turi mažesnę reikšmę nei artilerijos greitas pasireiškimas.

74. Lydimoji artilerija yra visiškai pėstininkų valdžion jiems betarpiškai lydėti skirta artilerija. Lydimoji artilerija paprastai skiriama paslankiose kautynėse tokiais atvejais, kada nei TP, nei PA dėl vietos dengtumo ar kitų priežasčių greitai pasireikšti negali.

Lydimoji artilerija paprastai priskiriama pabūklų skyriais, atskirais pabūklais ir šauda iš atstumų ne didesnių kaip 3000 m, prireikus, trumpam laikui užimdama atviras ugniavietes.



### Ryšiai su pėstininkais

75. Ryšių sudarymas ir jų palaikymas su pėstininkais yra remiančios artilerijos pareiga. Tačiau ir pėstininkai turi artilerijai padėti tuos ryšius sudaryti ir juos palaikyti. Antra vertus, pėstininkai turi nuolat artileriją informuoti apie savo padėtį.

Ir pėstininkai, ir artilerija turi būti abipusiškai informuoti apie numatomus ir vykdomus kautynių uždavinius.

Pėstininkų vadai turi žinoti, kokia artilerija juos remia, kur yra jos vadai ir sekėjai.

Nuolatinis bendravimas ir draugiškumu paremti santykiai padeda abiem ginklo rūšim vieni kitą geriau pažinti ir palengvina darnų bendradarbiavimą kautynėse.

Bendrieji vadai, įsakymais nustatę abiem ginklams bendradarbiavimo sąlygas, tuo pačiu nustato ir abipusinio ryšio gaires.

76. Jeigu tik laikas ir žinios apie priešą leidžia, tai ir puolant ir ginantis reikia susidaryti artilerijos ugnies planą. Jį sudaro artilerininkai, pasiremdami pėstininkų reikalavimais.

Atitinkamos artilerijos ugnies plano ištraukos turi būti žinomos visiems suinteresuotiems pėstininkų dalinių vadams.

Artilerijos ugnies plane pėstininkams reikalingiausi duomens yra: taikiniai, artilerijos daliniai, kurie juos šaudys ir būdai jų ugniai iššaukti.

Be to, ugnies plane nurodoma, kas turi teisę artilerijos ugnį iššaukti, kas turi teisę

ugnį nutraukti ir visiems privalomai žinotini signalai.

77. Artilerijos ugnies planas neatpalaiduoja artilerininkų nuo priedermės vykdyti ir plane nenumatytus, bet pėstininkų duotus uždavinius, tačiau tokiais atvejais pėstininkai turi atsiminti, kad pasirengimas ugniai paleisti pareikalaus daugiau laiko.

Paslankiųjų kautynių sąlygose, pav., priešakinės saugos veiksmuose iš anksto nustatyti artilerijos ugnies plano negalima.

Šiuo atveju artilerijos ir pėstininkų bendradarbiavimas nusistatys kautynių metu sekimo ir abipusinio susižinojimo būdu.

78. Kiekvieną kartą, kada tik sąlygos leidžia, artilerijos vadai savo vadovietes pasirenka gretimai su remiamų pėstininkų vadovietėmis. Toks vadoviečių artumas lengvina abipusinį susižinojimą, pasikeitimą sekimo duomenimis, ugnies uždavinių formulavimą, padeda artilerijai susivokti pėstininkų padėtyje, žodžiu, duoda galios artilerijai greitai ir darniai pasireikšti.

79. Jeigu dėl kurių nors priežasčių artilerijos vadovietė negali būti parinkta čia pat arti pėstininkų, tai artilerijos vadas išskiria prie jo remiamo pėstininkų dalinio vado ryšio rinktinę (RR) arba ryšio grandį (RG).

Ryšio rinktinė paprastai susideda iš kari-ninko, kelių puskarininkų, kelių žvalgų se-

kėjų ir ryšininkų su ryšio priemonėmis, o ryšio grandis — iš puskarininkų, kelių žvalgų sekėjų ir ryšininkų su ryšio priemonėmis.

Paprastai ryšių rinktinę siunčia grupių ir aukštesni artilerijos vadai, o ryšių grandį — baterijų vadai.

**80.** Ryšio rinktinės (grandies) vadas pranešinėja pėstininkų dalinio vadui, kokia remiančios artilerijos parama ir kuriuo laiku gali būti suteikta, o savo vadui — pėstininkų norus ir kautynių eigą.

Ryšio rinktinės (grandies) vadas susižino su jį pasiuntusiu vadu įvairiomis ryšio priemonėmis, dažniausiai telefonu, kurį paprastai įrengia patys artilerininkai.

Reikalingų pareigūnų lydimas ryšio rinktinės (grandies) vadas nuolat seka paskui pėstininkų dalinio vadą. Jam paskirtus puskarininkius (žvalgus sekėjus) skiria prie priekinių pėstininkų dalinių.

Pėstininkų dalinių vadai turi ryšio rinktinėms teikti visokeriopą pagalbą (pav., duoti ryšio pasiuntinius) ir nuolat davinėti joms žinių apie padėtį.

Ryšių rinktinių grandžių priskyrimas neatleidžia pėstininkų vadų nuo priedermės ieškoti betarpinio susižinojimo su juos remiančiu artilerijos vadu.

**81.** Ryšį su pėstininkais geriausiai laiduoja artilerijos sekyklos, kurios, matydamos kautynių lauką, gali greitai ir tiksliai suderinti artilerijos ugnį su pėstininkų padėtimi.

Dengtoje, sunkiai sekamoje vietovėje, taip pat pėstininkams greitai slenkant pirmyn, arba kada pagrindinės sekyklos nemato priekinių pėstininkų dalinių, — išskiriamos priešakinės sekyklos, kurios, būdamos čia pat arti priekinių dalinių, laiduoja glaudesnę ryšį su pėstininkais.

Pėstininkų vadai savo ruožtu turi artimiausią sekyklą tinkamai informuoti apie padėtį ir per ją tiekti savo reikalavimus.

**82.** Didelę reikšmę artilerijos ir pėstininkų ryšių palaikymui turi panaudojimas lėktuvų, kuriems pavedama aiškinti priekinių dalinių tikrai pasiektą ribą.

Ryšių plane numatyta tvarka priešakiniai skyriai pasiženkina ženklėmis marškomis.

### **Taikinių nurodymas ir artilerijos ugnies naudojimas**

**83.** Ugnies paleidimo reikia skirti tris būdus: artilerijos sekėjų iniciatyva, pėstininkams reikalaujant ir pagal iš anksto nustatytą planą ir laiką.

**84.** Artilerijos ugnies pėstininkams gali tekti reikalauti į iš anksto numatytus ir į nenumatytus taikinius. Abiem atvejais artilerijos ugnies sėkmingumas priklauso nuo taikinio tikslaus apibūdinimo vietovėje, nuo taikinio rūšies (pav. prieš kulkosv., prieš pėstininkai) ir nuo priešakinių skyrių atstumo iki taikinio.

85. Taikinio apibūdinimas vietoje: jei tik aplinkybės ir laikas leidžia, tiek pėstininkai, tiek artilerininkai susižymi spėjamus taikinius žemėlapiuose, juos vienodai numeruodami. Tokiais atvejais ugnis į numatytus taikinius reikalaujama, nurodant tų taikinių nr.

Į nenumatytus, kautynių metu pasirodančius, taikinius artilerijos ugnis gali būti reikalaujama:

- a) taikinius nurodant artilerininkams vietoje;
- b) pagal iš anksto sutartus orientierius;
- c) pagal žemėlapių koordinatėmis, celuloido keturkampiu, arba paprastai be jokių įrankių nurodant taikinį žemėlapyje;
- d) pagal foto nuotraukas, planus ir nuotraukas.

Naudojant orientierius, taikinių atstumas nuo orientieriaus apibūdinamas metrais ir pasaulio šalimis (pav. 400 m į rytus nuo miško pietinio iškyšulio).

86. Abipusiškai suprantamai kalbai nustatyti ir pėstininkai, ir artilerininkai iš anksto turi apsirūpinti vienodais žemėlapiiais, susižymėti vienodus orientierius, kur reikia, taikinius sužymėti vienodais nr., žodžiu, tinkamai parengti žemėlapius. Be to, visi pėstininkų vadai, pradedant būrio vadu, turi visada turėti artilerininkams nustatytą celuloido keturkampį ir koordinacijų rodyklę.

Artilerijos taikinių rodymo pėstininkai turi praktikuotis kiekvieno taikos meto pratimo proga, ypač išėję į lauką.

87. Artilerijos ugnį paleisti, perkelti ar nutraukti pėstininkai reikalauja iš artilerininkų patys žodžiu ar kitomis ryšių priemonėmis.

Labai naudingi iš anksto sutarti signalai, pirmiausia raketos.

Svarbu, kad tie signalai būtų paprasti, lengvai pastebimi ir negausūs.

Nesusipratimams išvengti reikia aiškiai nustatyti, kurie pėstininkų vadai yra įgalioti tuos signalus duoti. Nereikia pamiršti, kad tokie pat signalai (ypač raketos) bus duodami ir prieš.

Abipusiniams abiejų ginklų rūšių ryšiams pagreitinti, kur reikia, naudoti nustatytą trumpinimų kodą (žr. Ryšių statutą).

Kodu galima greitai pranešti svarbesnius reikalus: tęskite ugnį, nutraukite ugnį, esu pasirengęs pulti ir t.t.

88. Kad pėstininkai galėtų tuoju išnaudoti artilerijos ugnies išdavas, dažnai jiems bus svarbu žinoti, kada bus baigtas artilerijos ugnies sutelkimas į tam tikrą taikinį.

Tokiais atvejais reikia reikalauti, kad artilerininkai ugnies pabaigą pažymėtų tam tikrais sviediniais (pav. dūminiais) arba tam tikra stipresne sviedinių eile.

## Artilerijos ugnis

### Bendrybės

89. Pėstininkai, duodami artilerijai uždavinius, turi neužmiršti jos taktinių ir techninių išgalių ir šaudmenų išteklį.

Tam reikalui jie turi pirmiausia gerai žinoti artilerijos ugnies rūšis ir jų normas.

### Ugnies rūšys

90. Artilerijos ugnis yra: naikinamoji, slopinamoji, ardomoji, užtveriamoji, trukdomoji ir draudžiamoji.

91. Naikinamoji ugnis leidžiama žemės sekėjų sekamiems nepridengtiems gyviesiems taikiniams naikinti.

Ja šaudoma ne toliau kaip 4—5 km, vartojant šrapnelis ir granatas.

92. Slopinamoji ugnis leidžiama priešui nuslopinti. Ji turi priversti priešą būti pasislėpusį ir neleisti jam laisvai vartoti savo ginklų.

Geriausiai slopinti galima paeilinais ugnies smūgiais, leidžiant apie 40 sviedinių vienam hektarui.

Viena patrankų baterija per vieną ugnies smūgį gali slopinti apie 2 ha plotą.

Slopinamoji ugnis dažniausiai vartojama puolant silpnai įsitvirtinusių priešą. Ši ugnis reikalinga palyginti nedidelio sviedinių skaičiaus ir ji bus visai pakankama, jei pėstininkai sugebės jos išdavas tuojau išnaudoti.

Slopinimui, be kitų sviedinių rūšių, gali būti vartojami ir dūminiai sviediniai, kurie apakina priešą. Šiuo atveju sviedinių išlaidos žymiai didesnės.

93. Ardomoji ugnis turi tikslą sudaryti priešo ginamuosius įrengimus. Nebetonuotiems lauko įrengimams ardyti, šaudant iš atstumų iki 3000 m, reikia 60—80 granatų 155 mm haubicoms, 80—100 granatų 105 mm haubicoms ir apie 150 granatų lengvosioms patrankoms.

Norint padaryti vieną 5—10 m gilumo ir 20 m platumo spragą vielų kliūtyse, reikia 400—700 granatų lengvosioms patrankoms, 300—500 granatų 105 mm haubicoms ir 160—300 granatų 155 mm haubicoms, nelygu koks šaudymo tolis.

Viena baterija sugeba padaryti vieną tokią spragą vidutiniškai per 1,5 valandos. O tokių spragų pirmojo skaidinio batalionui reikia 3—4.

Iš to matyti, kad ardomuosius uždavinius artilerija gali atlikti tik turėdama daug šaudmenų. Priešingu atveju artilerija galės atlikti tik slopinamuosius uždavinius. Net ir daug šaudmenų turėdama, vielų kliūtyse artilerija sugebės padaryti labai nedaug spragų. Todėl patys pėstininkai turi mokėti savomis priemonėmis jas prasiskinti.

94. Užtveriamoji ugnis turi tikslą ištiesai užtverti tam tikrą iš anksto numatytą baro dalį.

Viena baterija didžiausiu greitšovumu gali

trims — penkioms minutėms užtverti barą iki 300 m. Ji šaudo granatomis vienu taikikliu.

95. Trukdomoji ugnis turi tikslą trukdyti, varginti priešą, šaudant tas vietas, kur manoma jį esant.

96. Draudžiamoji ugnis turi tikslą uždrausti priešui tam tikru laiku ir tam tikroje vietoje susisiekimą ir darbų vykdymą.

#### Saugumo ruožas

97. Artilerijos ugnies sėkmingumas, ypačiai puolamosiose kautynėse, priklauso nuo pėstininkų mokėjimo ją tuojau išnaudoti, kol priešas suskubs atsipeikėti. Pėstininkai turi slinkti čia pat paskui sprogimus. Ginantis, artilerijos užtveriamoji ugnis turi būti nutiesta kiek galint arčiau savų pėstininkų. Dėl sklaidumo dalis artilerijos sviedinių nepasiekia (neprilekia) šaudomo taikinio. Mažiausias atstumas iki šaudomo taikinio, ligi kurio pėstininkai gali prisiartinti be pavojaus būti kliūdytiems savų sviedinių skeveldromis, vadinasi saugumo ruožas. Saugumo ruožo dydis priklauso nuo įvairių priežasčių.

Šaudant iš 3000 m atstumo, lengvosioms patrankoms didžiausias saugumo ruožas yra 200—300 m, 105 mm. haubicoms — 300—400 m ir 155 m haubicoms — 400—500 m.

Tiksliai saugumo ruožo dydį kas kartas iš anksto pėstininkai gali sužinoti iš artilerinkų.

Reikiant kuo skubiau išnaudoti artilerijos ugnies išdavą, pėstininkai nežiūrės saugumo ruožo normų.

#### Artilerijos ugnis puolant

98. Artilerijos veikimas puolant taktiniu požiūriu gali būti šių rūšių: artilerijos parengimas, rėmimas ir saugojimas.

99. Artilerijos parengimo stiprumas ir ilgis priklauso nuo priešo atsparumo (nuo įsitvirtinimo laipsnio ir taikinių skaičiaus), nuo savos artilerijos gausumo, nuo šaudmenų kiekio ir nuo turimo laiko.

Artilerijos parengimas vykdomas pagal iš anksto sudarytą planą. Parengimo pradžia ir pabaiga nustatomi iš anksto.

100. Puolant stipriai įrengtą poziciją, artilerijos parengimas turi suardyti svarbesnius priešo įrengimus, nuslopinti priešo pėstininkų ugnies priemones, artileriją ir padaryti vielų kliūtyse reikalingas spragas.

Toks parengimas pareikalaus daug laiko, gausios artilerijos ir daug šaudmenų. Savaime suprantama, kad priešo ginamieji įrengimai turi būti iš anksto gerai išžvalgyti.

Parengimo neigiamoji pusė yra ta, kad jis paprastai įspėja priešą apie rengiamą puolimą ir duoda jam laiko sustiprinti gynimą.

101. Paskubėjusių kautynių aplinkybėse priešo ginamųjų įrengimų ardymas yra išimtis.

102. Puolant silpnai įrengtą poziciją, artilerijos parengimo tikslas — nuslopinti priešą. Tokiais atvejais artilerijos parengimas papras-

tai bus trumpas. Kartais artilerijos parengimo ir visai gali nebūti.

**103. Puolimo rėmimas.** Tiesioginės paramos artilerija (TP) ir priskirtoji artilerija (PA) šaudo ugniavietes ir prieš ginamus įrengimus, kurie labiausiai kliudo mūsų pėstininkams slinkti pirmyn.

Šaudo artilerija pėstininkams reikalaujant arba artilerininkų iniciatyva. Tam tikrais atvejais ji šaudo pagal iš anksto nustatytą planą, ypač tada, kada numatomi ugnies sutelkimai.

Ugnies smūgių (ar tai vienos baterijos, ar sutelktų kelių baterijų) laikas gali būti nustatytas iš anksto.

Nepakankamas ugnies smūgis gali būti pakartotas.

Jeigu tas laikas iš anksto nenustatytas, tai ugnis tęsiama tol, kol ji bus nutraukta artilerijos sekėjo iniciatyva arba pėstininkų reikalavimu.

**104. Puolimo saugojimas.** Puolimui saugoti skirta artilerija turi uždavinį apakinti prieš sekėklą, šaudyti spėjamas prieš rezervų vietas, tolimas sunkiųjų priemonių ugniavietes, surastas prieš baterijas ir t.t.

Puolimo saugojimo uždavinius paprastai vykdo bendrojo veikimo (BV) artilerija, ypač tingais atsitikimais — tiesioginės paramos (TP) artilerija.

#### Artilerijos ugnis ginantis

**105.** Artilerijos veikimas ginantis taktiniu požiūriu gali būti šių rūšių: tolimas

šaudymas, priešranga ir atrėmimas.

**106.** Tolimojo šaudymo tikslas — užklupti priešą žygio vorose ir trukdyti jo artėjimą.

Tolimąjį šaudymą nustato bendrasis vadas, nurodydamas ribą, nuo kurios pradėti šį šaudymą ir šiam reikalui panaudotinos artilerijos kiekį.

**107.** Priešrangos tikslas — užgniaužti prieš puolimą pačioje užuomazgoje. Priešranga vykdoma trumpais sutelkimais į iš anksto numatytus taikinius mums pavojingiausiose baruose (į išėties riboje besirengiančius pulti pėstininkus, šarvuočius ir spėjamas sutelkimo vietas).

Priešranga pradedama ir, reikalui esant, kartojama bendrojo vado nurodymais. Kad bendrasis vadas galėtų nuspręsti, kada ir kur reikalinga priešranga, dalinių vadai turi laiku pranešti apie pastebėtus prieš pasirengimus.

**108.** Atrėmimo tikslas — drauge su sunk. priemonėmis sugniužinti prieš puolimą anksčiau, negu jis pasieks pagrindinę ribą, o jam pavykus įsiveržti, sugniužinti jį pozicijos gilumoje.

Atrėmimas vykdomas iš pradžių naikinama ugnimi, vėliau — užtveriamąja ugnimi.

Naikinamoji ugnis leidžiama į artilerijos sekėjų matomą puolantį priešą dažniausiai artilerininkų iniciatyva, kartais pėstininkams reikalaujant

Užtveriamoji ugnis iššaukiama įsakymuose numatytų pėstininkų dalinių (kuopų, o kartais ir būrių) vadų.

Gerai organizuota užtveriamoji ugnis iš anksto parengiama į pėstininkų vadų (paprastai batalionų vadų) nurodytus barus, paprastai ten, kur pėstininkų ugnimi neįmanoma pakankamai užtverti (pavojingesnis baras, raižyta vietovė ir t.t.).

Kad artilerijos užtveriamoji ugnis būtų sėkminga, pėstininkai neturi jai skirti per daug barų.

Užtveriamoji ugnis sudaroma 200—400 m priešaky savo pėstininkų ir suderinama su pėstininkų priemonių užtveriamąja ugnimi.

Dieną, kada galima sekti, artilerijos užtveriamoji ugnis iššaukiama ir leidžiama ten, kur priešas stipriau puola. Naktį, rūke ar dengtoje vietovėje užtveriamoji ugnis leidžiama akiai į iš anksto nustatytus barus.

Reikalui esant, užtveriamoji ugnis gali būti pakartota.

### Lydimoji artilerija (LA)

#### Bendrybės

109. Lydimoji artilerija skiriama tik paslankiose kautynėse ir tik trumpiems laikotarpiais. Reikalui praėjus, pėstininkų vadai, nelaukdami atskiro įsakymo, gražina ją atitinkamo artilerijos vado valdžion.

Ji naudojama atskirais pabūklais, kartais pabūklų skyriais ir veikia čia pat kartu su pėstininkais trumpais ir greitais smūgiais iš artimų atstumų.

110. Lydimoji artilerija (LA) paprastai šaudo atskirus sunkiuosius kulkosvaidžius, prieš lydimuosius pabūklus, šarvuočius, atsparos lizdus ir t.t., kada pėstininkai savo priemonėmis jų nugalėti nepajėgia, o TP ir PA negali tinkamai pėstininkų paremti.

111. Pėstininkų vadas gautąją lydimąją artileriją (LA) paprastai paskirsto savo batalionams pabūklų skyriais arba atskirais pabūklais.

Ypatingose sąlygose, pav., persekiojant, priešakinėje saugoje, užpakalinėje saugoje lydimoji artilerija (LA) dažnai duodama kuopų vadams.

112. Lydimoji artilerija tarp pėstininkų dalinių turi būti suskirstyta iš anksto, kad artilerininkai galėtų laiku užmegsti ryšius su atitinkamais pėstininkų dalinių vadais.

113. Naudodami lydimąją artileriją, pėstininkai visada turi atsiminti, kad šaudmenų tiekimas šiai artilerijai yra daug sunkesnis, negu bet kuriai kitai.

114. Pėstininkai turi padėti lydimajai artilerijai tiekti šaudmenis. Be to, jie turi padėti traukti pabūklus sunkiose sąlygose, kada arkliai būna išvesti iš rikiuotės.

115. Puolant, lydimoji artilerija paprastai skiriama pasisekimui išnaudoti, persekioti,

taip pat susitinkamose kautynėse ir apskritai tokiose aplinkybėse, kur dėl vietovės dengtumo ir greitai besikeičiančių aplinkybių sunkios ryšio ir sekimo sąlygos reikalauja daugiau decentralizuoto valdymo.

116. Glaudesniam bendradarbiavimui laiduoti lydimosios artilerijos vadas paprastai būna kuo arčiau prie jo remiamo pėstininkų dalinio vado ir laiko su juo nuolatinį ryšį.

117. Pėstininkų dalinio vadas supažindina lydimosios artilerijos vadą su savo dalinio veikimo planu ir nurodo, kuriose vietose labiausiai reikalinga lydimosios artilerijos parama.

Duotų nurodymų ribose lydimosios artilerijos vadas pats suranda ir slopina pėstininkų slinkimą trukdančias priešų ugniavietes. Tik kartais pėstininkų dalinio vadas aiškiai nurodys taikinius ir nustatys ugniai paleisti laiką.

118. Lydimoji artilerija slenka pirmyn nuo uždangos iki uždangos čia pat paskui priešakinčius dalinius.

Būtinam reikalui esant (pav., prireikus veikti staigiai), lydimoji artilerija šaudo iš atvirų ugniaviečių trumpais smūgiais, po kurių tuojau vėl slepiasi.

119. Skverbiantis į priešų gilumą, pėstininkų ryšiams su TP ir PA artilerija silpnėjant, lydimoji artilerija įgyja vis didesnę ir didesnę reikšmę, ypač priešų kontratakas atremiant.

## Lydimoji artilerija įvairiose kitose kautynėse

120. Puolamajame (atsitraukiamajame) žygyje lydimoji artilerija gali būti priskiriama priekinei (užpakalinei) saugai su uždaviniu atremti priešų šarvuočius. Tais pačiais sumetimais dažnai bus naudinga kokią vieną lydimąją pabūklą priskirti prie pastovios šoninės saugos, kuri saugoja svarbią siaurumą.

121. Atsipalaiduojant, lydimoji artilerija turi dengti besitraukiančius pėstininkus. Pati traukiasi šuoliuodama skaidiniais.

122. Miško ir gyvenamųjų vietų kautynėse lydimosios artilerijos reikšmė didelė. Kartais ji gali būti naudinga pasaloms sudaryti.

## II Skirsnis

### KAVALERIJA

123. Priklausomybės, organizacijos ir uždavinių atžvilgiu kavalerija skirstoma į kariuomenės kavaleriją, divizijos kavaleriją (kitais — divizijos lengvoji rinktinė — DLR) ir pėstininkų pulkų raitų žvalgų būrius (RŽB).

Kariuomenės ir divizijos kavalerijos veiksmams yra atskirų kavalerijos statutų dalykai.

Kautynėse pėstininkų vadams kartais teks bendradarbiauti su DLR ir nuolat veikti su RŽB.



### Divizijos lengvoji rinktinė (DLR)

124. Divizijos lengvoji rinktinė paprastai naudojama divizijos saugos uždaviniams arba sudaro paslankų rezervą.

Nelygu uždavinys, DLR gali būti sustiprinama artilerija, šarvuočių daliniais, vežamais pėstininkais ir t.t.

125. Divizijos puolama jame žygyje DLR gauna uždavinį apčiuopti priešą, nustatyti jo apybrėžą (kontūrą), nublokšti sutiktus priešo smulkesnius dalinius ir, jei priešas ginasi, kiek galint glaudžiau su juo susiliesti ir laukti pėstininkų.

Veikdama paprastai keliolikos kilometrų, o mažiausiai lengvosios lauko artilerijos tol-našumo atstume, priešakinės saugos priešaky, lengvoji rinktinė praneša žygiuojantiems pėstininkams apie sutiktą priešą, tuo pačiu įspėja voras dėl galimos priešo artilerijos ugnies. Prisidengdamas pakankamai toli į priekį iškištais žvalgomaisiais patruliais ir organizavęs betarpinę saugą, DLR branduolys žygiuoja nuo ribos iki ribos.

Tam tikrais atvejais DLR gali gauti uždavinį užimti svarbesnes vietas (pav., kelių mazgo, aukštumų ribą, siaurumą ir t.t.) ir jas ginti iki atvyks pėstininkai.

126. Divizijai turint kiek atviresnį sparną, DLR (ar jos daliai) gali tekti savo veiksmiais apsaugoti ir tą sparną.

127. Žygį atlikus, DLR dengia postovio saugos išstatymą. Saugai išsistačius, lengvoji rinktinė, nelygu aplinkybės, arba paliekama vietoje, arba atitraukiama už saugos.

128. Susitikus su priešu, DLR nustato priešo apybrėžą (kontūrą).

Derindama sparninius veiksmus su frontiniais, DLR naikina atskirus priešo dalinius ir laisvais tarpais skverbiasi vis pirmyn iki prieš ištisai prieš laikomą ribą. Visais atvejais nuolat pranešinėja priešakinei saugai.

Prieš ištisai prieš laikomą ribą sustabdyta DLR įsikimba į vietovę ir besigindama laukia atvykstant pėstininkų.

Ypač svarbią reikšmę turi sekykloms tinkamesnių vietų išlaikymas. Pėstininkams atvykus, DLR pereina priešakinės saugos vado valdžion ir toliau veikia jo nurodymais.

Nebegalėdama vietoje išsilaikyti, lengvoji rinktinė pradeda stabdyti.

Stabdomąsias pastangas telkdama iš anksto nurodyta kryptimi, DLR savo daliniais ženklina priešo slinkimą, nuolat pranešinėja priešakinei saugai ir kaip galint ilgiau laiko tolesniems priešakinės saugos veiksmams svarbesnes ribas.

129. Pėstininkams pakeitus raitininkus, DLR surenkama nurodytoje vietoje.

130. Divizijai rengiantis gintis, DLR žvalgo, ženklina priešo slinkimą, kartais stabdo.

Uždavinį atlikus, DLR surenkama.

131. Kautynių (ginamųjų ar puolamųjų) metu DLR gali sudaryti paslankų rezervą, gali saugoti atvirą sparną, gali veikti neužimto tarpeklio kryptimi ir t. t.

Pasisekimui aiškėjant, DLR iš rezervo vietos paprastai stumiamas arčiau priekio.

Čia jai svarbu laikyti glaudų ryšį su pėstininkais, kad galėtų sėkmingai ir laiku prisidėti prie numatomo pasisekimo išnaudojimo ar persekiojimo.

132. Pasisekimą išnaudojant ir persekiojant, DLR rūpinasi nuolat laikyti sąlytį (kontaktą) su priešū.

Prisidengusi žvalgomaisiais daliniais DLR laikosi nurodytos krypties ir veržiasi pirmyn nuo ribos iki ribos, neduodama priešui laiko susitvarkyti ir šalindama sutiktą pasipriešinimą apėjimu.

Visais atvejais pranešinėja užpakalyje skubantiems pėstininkams apie priešo santvarkos vaizdą ir apie laisvus tarpeklis.

Persekiojant, stengiasi išeiti į priešo gilesnį užnugarį, kad sutrukdytų jo traukimąsi.

133. Traukiantis ir stabdomosiose kautynėse DLR laiko sąlytį (kontaktą) su priešū, ženklina jo slinkimą, saugoja sparnus ir, prireikus, padeda stabdyti.

### **Pėstininkų pulko raitųjų žvalgų būrys (RŽB)**

134. Pėstininkų pulko raitųjų žvalgų būrys (RŽB) paprastai naudojamas pulko saugos uždaviniams ir ryšio reikalams.

Išskyrus ryšio reikalams būtinai reikalingus raitininkus (ryšio pasiuntinius ar rinktinėles), RŽB žygio metu paprastai atiduodamas saugos (priešakinės ar užpakalinės) viršininko valdžion, kur jis vykdo priekinio (užpakalinio) kavalerijos patrulio uždavinius.

Kitais atvejais RŽB (ar jo daliai) gali būti pavesta saugoti voros sparną.

135. Kai kada iš RŽB bus siunčiami toliau ar arčiau žvalgomieji patruliai.

Kartais aukštesniojo vado įsakymu kelių pulkų RŽB gali būti surenkami į vieną rinktinę.

Šiuo atveju tokia rinktinė veiks DLR taisyklėmis.

## **III Skirsnis**

### **AVIACIJA**

#### **Bendrybės**

136. Aviacija bendradarbiauja kautynėse su kitomis ginklų rūšimis, žvalgo, atlieka ryšio uždavinius, puola priešą žemėje ir kaunasi su jo aviacija ore.

Žvalgomuosius, bendradarbiavimo ir ryšio uždavinius atlieka artimojo žvalgymo lėktuvai.

Priešo kariuomenę puola bombonešiai, ypatingais atsitikimais — artimojo žvalgymo lėktuvai ir naikintuvai.

Su priešo aviacija kaunasi naikintuvų eskadrilės.

137. Artimąjį žvalgymą gali vykdyti tiek atskiri lėktuvai, tiek atskiri aviacijos daliniai.

Žvalgomąjį uždavinį gavę lėktuvai seka į kautynių lauką einančius kelius, spėjamus prieššo susigrupavimo rajonus, žvalgo prieššo lauko įtvirtinimus, ieško motomechanizuotų prieššo dalinių, prieššo artilerijos pozicijų ir t. t.

Žvalgymą atlieka iš akies ir fotografuodami. Net ir dideliame aukštyje padarytos foto nuotraukos dažnai atvaizduoja tokius daiktus, kurie paprasta akimi nepastebimi.

Žvalgomoji aviacija dažnai pastebi tai, kas nuo žemės sekėjų lieka paslėpta. Ji padeda nustatyti prieššo santvarkos vaizdą, tačiau negali pasakyti, kaip stipriai prieššo yra užimti miškeliai, gyvenamosios vietos ir kitos dengtos vietos.

Iš neigiamo aviacijos pranešimo dar negalima tvirtinti, kad ten ir ten prieššo tikrai nėra.

138. Patogiose oro sąlygose iki 15 km atstumo sėkmingai gali sekti ir pririšamieji aerostatai. Tačiau gerai išnaudojančių vietovę smulkesniųjų dalinių judesio aerostato sekėjas gali ir nepastebėti.

139. Lėktuvus, kurie skiriami bendradarbiauti su pėstininkais, vadiname pėstininkų lėktuvais, kurie su artilerija — artilerijos lėktuvais.

Artilerijos lėktuvai paprastai dirba paskirai. Jie suranda žemės sekėjams nematomus taikinius, padeda artilerijai į juos iššaudyti ir atlieka artilerijos ugnies kontrolės uždavinius.

140. Ryšio palaikymo srityje, ypačiai paslankiuose veiksmuose, veikiant plačiais barais, aviacijos reikšmė labai didelė.

Lėktuvams gali būti pavesta surišti žygiuojančias voras, atskirai veikiančias kariuomenės dalis, vadovietes su priešakyje veikiančiais pėstininkais, pėstininkus su artilerija ir t. t.

141. Aviacija dažnai puola priešą žemėje, turėdama tikslą padaryti jam nuostolių ir paveikti jo dvasią. Šiuo atveju lėktuvai veikia bombomis ir kulkosvaidžiais. Dieną aviacija paprastai puola ištisais daliniais iš vidutinių ir mažų aukščių, kartais ir visai iš žemai, ryškius taikinius, kaip štai, voras, arklių ir gurguolių subūrimus ir t. t.

Tamsoje gyvųjų taikinių puolimas yra išimtis.

Stambesnius tolimesniame užnugaryje esančius prieššo įrengimus (geležinkelio stotis, sandėlius, tiltus ir t. t.) paprastai bombuoja lėktuvai bombonešiai. Šiuos uždavinius dažnai jie vykdo naktį.

142. Su prieššo aviacija kaunasi lėktuvai naikintuvai paprastai ne mažesnėmis kaip 3 lėktuvų grandimis.

### Lėktuvų bendradarbiavimas su pėstininkais

143. Pėstininkų lėktuvai veikia pėstininkų naudai. Paprastai jis būna pažymėtas kuriuo nors sutartu ženklų; apie tai pažymima įsakymo str. „ryšiai“.

144. Pėstininkų lėktuvai paprastai dirba paskirai nedideliuose, vidutiniškai 800 m, aukščiuose. Jų uždaviniai tokie:

- a) kautynių lauko sekimas (savų ir priešų pėstininkų bei šarvuočių judesių);
- b) pėstininkų vadų pranešimų ir pageidavimų persiuntimas aukštesniems vadams ir tiesioginės paramos artilerijai bei aukštesniųjų vadų įsakymų perdavimas priekiniams daliniams;
- c) tiesioginės paramos artilerijos ugnies išdavų patikrinimas.

145. Kautynių lauko sekimą pėstininkų lėktuvai paprastai išplečia tik iki priešų divizinės artilerijos pozicijų.

Ypač atidžiai lėktuvai seka priešų judesius (pirmiausia artimųjų priešų rezervų kilnojimą), priešų šarvuočių pasirodymą, lydimojus ir prieštankinius pabūklus, įvairias rengiamo priešpuolio ar pasitraukimo žymes, stengiasi išžiūrėti silpnas priešų gynimosi vietas, savos artilerijos ugnies išdavas ir t. t.

Vienas iš svarbiausių pėstininkų lėktuvo uždavinių yra savo pėstininkų ugnies skaidinio pasiektos ribos nustatymas.

Tam tikrais atvejais pėstininkų lėktuvui galima pavesti patikrinti savų pėstininkų priešlėktuvinį maskavimąsi.

146. Kad pėstininkų lėktuvai galėtų sėkmingai įvykdyti uždavinį, pėstininkai turi mokėti jį pažinti, stropiai ir nuolat sekti jo ženklus ir

patys greitai, tiksliai ženklintis.

Pradedant būriu, lėktuvai seka vadovavimo dalinių sekėjai.

Pėstininkai, kiek leidžia aplinkybės, turi rūpintis pėstininkų lėktuvo saugumu nuo priešų lėktuvų ir jo priešlėktuvinių priemonių.

147. Kartais pėstininkams teks susižinoti ir su tokiais lėktuvais, kurie tiesiogiai nėra skirti veikti pėstininkų naudai. Dažniausiai tai bus praktikuojama žygyje, postovyje, susitinkamosiose kautynėse — apskritai, paslankiuose veiksmuose ir visais tais atvejais, kada lėktuvai turi pėstininkams svarbių, skubių žinių.

148. Lėktuvai susižino su pėstininkais:

- a) numesdamas jiems pranešimus prie kilminių marškų; bet kuris kareivis turi tokį pranešimą tuojau surasti ir įteikti jį artimiausiam karininkui, kuris pasirūpina, kad skubiausiomis priemonėmis jis būtų įteiktas adresatui;
- b) iš anksto sutartomis raketomis, kurių reiškiamos svarbiausios sąvokos yra: kur esate, supratau, pavojus šia (lėkimo) kryptimi\*, vietovė atrodo laisva ar silpnai užimta (kvietimas pulti);
- c) radiju su tomis vadovietėmis, kurios turi radijo imtuvus;
- d) signalizuodamas vaizdinėmis (optinėmis) arba garsinėmis priemonėmis.

\*) Šis ženklas tolygus įspėjimui. Lakūnas, pikeruodamas pastebėto priešų link, paleidžia iš kulkosvaidžio kelias šūvių eiles.

149. Priekiniai daliniai pasiženklina ženklinėmis marškėmis (vasarą baltos, sniego dangoje raudonos).

Ženklinės marškos turi būti tiesiamos:

- a) lėktuvui paklausus, „kur esate“,
- b) įsakyme numatyta tvarka (pav., tam tikrą valandą, arba pėstininkams tam tikrą ribą pasiekus ir t. t.),
- c) pėstininkų iniciatyva, jeigu jie nelaukta pasistumėję pirmyn ar pasitraukę.

Labiausiai į priekį pasistumėję skyriai, nepaisydami net prieš lėktuvų, patiesia ženklines marškas, kurias visą laiką judina. Neturint kartais nustatyto pavyzdžio marškų, reikia tiesti nosines, autus, laikraščius, skalbinius ir panašius daiktus. Ženklines marškas reikia stengtis tiesti taip, kad kuo mažiau tepastebėtų prieš sekėjai.

Ženklinės marškos laikomos patiestos, kol lėktuvas paleis raketą „supratau“.

Jei oro žvalgas nepaleidžia raketos „supratau“, tai reikia ženklintis dar 10 minučių.

Patiestos marškos neturi būti užmirštos, nes jos klaidintų oro žvalgą.

Dengtoje vietovėje pėstininkai pasiženklina įvairiaspalvėmis ugnimis ar į žemę šaudomomis raketomis.

Ženklines marškas tiesia tik priekiniai daliniai. Užpakaliniams skaidiniams jas vartoti draudžiama.

150. Vadovietės, pradedant bataliono vadoviete, ženklinsi kilminėmis marškėmis. Kilminės marškos tiesiamos savam lėktuvui pasirodžius, net nelaukiant ženkle „kur esate“. Kilminės marškos nuimamos pamačius ženklą „supratau“, arba po 10 minučių, jei ženkle „supratau“ nebuvo duota.

151. Žygyje kilminės marškas tiesia tik atskirų vorų vadai, pradedant nuo bataliono. Kilminės marškos tiesiamos voros galvoje, puolamajame žygyje — priešakinės saugos branduolio galvoje. Ženklo „supratau“ nepastebėjus, kilminės marškos nuimamos po 5 min.

152. Dengtoje vietovėje ir apskritai kada lakūnas nepastebi patiestų kilminių marškų, vietą reikia dar paženklinti raketomis ar dūmais.

153. Svarbesnės oro žvalgui žinotinos sąvokos gali būti pėstininkų išreikštos signalinėmis marškėmis, kurios tiesiamos čia pat prie kilminių marškų. Tos sąvokos yra Ryšių statute.

154. Apskritai, marškos turi būti tiesiamos:

- a) lauke, kurio spalva kitokia, negu marškos,
- b) atviroje aikštelėje,
- c) gerai ištemptos.

155. Svarbesnius raštinius pranešimus lėktuvas gali paimti kabliu iš tam tikros kabyklos, nenutūpdamas. Šiuo atveju lėktuvui turi būti duotas ženklas — „Paimti pranešimą!“. Smulkiau apie tai Ryšių statute.

156. Patogioje vietovėje (kur vėjo kryptimi yra 200—300 m lygus, sausas plotas) lėkštas dažnai galės nutupti ir oro žvalgas pats susižinos su pėstininkų vadu.

#### IV Skirsnis

##### PIONIERIAI

157. Priklausomybės, organizacijos ir uždavinių atžvilgiu pionieriai skirstomi į kariuomenės pionierius, divizijos pionierius ir pulko pionierius.

Pionieriai atlieka tik sudėtingesnius darbus, kur reikia specialių žinių ir parengimo. Pionieriams pavedama įvairūs sprogdinimai, kelių tiesimas, taisymas ir ardymas, pontoninių ir laivinių tiltų ir sunkesniųjų keltų statyba, priešarvuotinių kliūčių rengimas, sunkiųjų slėptuvių statyba, kariuomenės dalių aprūpinimas vandenių ir t. t.

158. Turimais įrankiais įveikiamus apsigimimo, maskavimo, vielų kliūčių darymo ir šaudymo laukų valymo darbus atlieka patys pėstininkai. Tam tikrais atvejais (ginamis, priešakinėje ar užpakalinėje saugoje) gali būti jiems priskiriami nedideli pionierių daliniai. Pėstininkams priskirti pionieriai gauna uždavinius iš pėstininkų vadų ir dirba savo vadų priežiūroje. Visais atvejais pėstininkai turi pionierius apsaugoti ir, reikalui ištikus, jiems padėti darbo jėga.

Priešo užklupti pionieriai, kiek tai leidžia jiems duotasis uždavinys, ginasi kartu su pėstininkais.

#### IV SKYRIUS

##### PAGRINDINIAI PĖSTININKŲ KAUTYNIŲ VEIKSNIAI

#### I Skirsnis

##### DVASINĖS JĖGOS. VADAS. DALINYS.

##### Dvasinių jėgų reikšmė

159. Kovotojų skaičius, jų parengimas, medžiaginių priemonių gausumas ir jų galybė patys savaime dar pergalės neužtikrina. Ir galingiausios priemonės negali laiduoti visiško priešo sunaikinimo.

Galutinai kautynes nulemia dvasinių jėgų persvara.

Ne tas yra nugalėtas, kuris daugiausiai nustojo žmonių ar priemonių, bet tas, kurio dvasia pirmiausiai buvo palaužta.

Kad nugalėtume, reikia norėti nugalėti ir nesigailėti savo gyvybės. Dalys, kurių dvasia patvaresnė, visada nugalėdavo ir nugalės silpnesnės dvasios priešą, nors šis būtų ir gausesnis ir geriau aprūpintas technikos priemonėmis. Tik aukštos moralės kariuomenė gali tikrai įvykdyti vadovybės sumanymus ir darniai pasiekti bendrąjį tikslą, teturėdama mažiausiai nuostolių.

160. Dvasinių jėgų pagrindas yra visos tautos atkaklumas ir pasiryžimas laimėti, tinkamas karinis jaunimo auklėjimas ir mokymas ir geras karinis parengimas.

Dvasinis kariuomenės patvarumas visų pirmiausia yra pasitikėjimo dalykas. Joje turi būti pasitikėjimas savimi, pasitikėjimas savo vadais, pasitikėjimas savo ginklu, pasitikėjimas savo draugais.

Nuolat ieškoti to pasitikėjimo, jį skleisti, įvykius plačiau vertinti, nesijaudinant dėl vietinių nepasisekimų, vengti žodžių ir veiksmų, kurie galėtų sužadinti abejojimą ir palaužti pasiryžimą, — štai tikras pergales kelias.

#### Vado ir kariuomenės vieneto privalumai

161. Kautynėms vien kovotojų narsumo nepakanka. Kariuomenės vieneto vertė labai daug priklauso nuo jo vadų vertės.

Visų pirmiausia vadas turi savo valdinius mylėti, elgtis su jais tėviškai. Jis turi būti išlavintas, gerai pasirengęs kariškai, būti pavyzdžiu, mokėti valdyti, turėti nuojautą ir tvirtą būdą.

Būdo privalumų tarpe pirmiausia reikia skirti atsakomybės nebijojimą.

Vadas turi būti teisingas, korektiškas, prielankus valdiniams, lojalus savo viršininkui. Už vis labiausiai reikia vengti bet kurio asmenine simpatija paremto valdinių rūšiavi-

mo ir dirbtinio populiarumo ieškojimo.

Gerai pareigas einančius valdinius nešališkas vadas turi pagirti, paskatinti, blogesnius pareigūnus — įspėti, reikalui esant, nubausti.

Vadas turi rūpintis, kad drausmės būtų stropiai žiūrima.

162. Vadas turi atsiminti, kad kautynėse už vis blogiausiai valdinių dvasią veikia beprasmiškos aukos. Todėl čia jis turi ypač žiūrėti, kad jo ir jo priklausomų vadų veiksmas būtų gerai apgalvoti, teisingi, suderinti su tikrove.

163. Vadovauti — reiškia numatyti, įsakyti ir žiūrėti įsakymų vykdymo.

Bet kuris vadas kautynėse turi visada:

- a) gerai atsiminti gautąjį uždavinį;
- b) mokėti spręsti;
- c) mokėti sprendimą išreikšti aiškiai įsakymu ir paskirstyti uždavinius tarp valdinių;
- d) duoti valdiniams tinkamų priemonių ir užtikrinti jiems reikalingą ugnies paramą;
- e) žiūrėti, kad pasirengiama būtų slapta, o veikiama — staigiai netikėtai;
- f) rinkti žinias ir tiekti jas savo viršininkui, nuolat rūpinantis sekimu, žvalgymu ir ryšiais;
- g) rūpintis savo dalinio saugumu;

- h) pasisekimo atveju nedelsiant jį plėsti;
- i) rūpintis laikyti sąlytį (kontakta) su priešū;
- j) visais atvejais kuo energingiausiai iki pat galo vykdyti savo uždavinį.

164. Gerai parengtame ir į darbą įtrauktame sveikos dvasios vienete visi pareigūnai turi sveikos iniciatyvos, moka savo pareigas ir tinkamai jas eina, nesikišdami nei į savo valdinių, nei į viršininkų pareigas. Įsakymai laiku duodami ir laiku vykdomi.

165. Kautynėse nevisada vadas gali visur laiku pats suspėti. Todėl valdinių iniciatyva kautynėse — visai normalus dalykas. Iniciatyvą reiškiant, reikalingas sveikas protas, mokėjimas susivokti painioje aplinkumoje ir greitai spręsti.

Iniciatyva tik tada sėkminga, kada kariai vieningai išmokslinti ir išauklėti.

#### Vado įtaka kariuomenės vienetai

166. Pėstininkus labiau nei kitas ginklų rūšis veikia kautynių lauko išpūdžiai. Sugebėti greitai kintančiose išpūdingose aplinkybėse išlaikyti nepalaužtą pėstininkų dvasią yra pagrindinė ir sunkiausiai įvykdoma pėstininkų vado pareiga.

Kariuomenės vieneto dvasinis patvarumas priklauso nuo vado įtakos, jo rūpestingumo valdiniais, jų būdo pažinimo ir vado asmeninio pavyzdžio.

Vadas nuolat stengiasi tinkamai pabrėžti ir išnaudoti savo valdinių narsumą, šaltakraujiškumą, atkaklumą, ryžtumą, sveiką savimylą, greitą susivokimą, sumanumą ir t. t.

Vadas visada visų pirma rūpinasi ne savo asmens, bet savo valdinių gerove. Jis veikia karių širdis ir jų protą, visur ir visada pabrėždamas, kad kare tėvynės likimas priklauso nuo karių pasiryžimo kantriai kęsti visus karo vargus ir aukoti savo gyvybę.

Vadas neturi slėpti nuo valdinių juos galinčių ištikti pavojų, nes žinojimas apie galimą pavojų sumažins jo netikėtumą.

167. Apskritai vadas duoda impulsą visoms kautynėms.

Niekada kareivis nebūna taip klusnus, kaip ugnyje. Jo akys tasyk nukreiptos į vadą.

Vado valios, narsumo ir šaltakraujiškumo veikiamas kareivis yra pasiryžęs bet kurioms aukoms.

#### Kario pareigos kautynėse

168. Kariui neturi rūpėti aukštesnių vadų dažnai jam gal nesuvokiamų sumanymų tikslinumas. Jei gautas įsakymas, tai jo taktika paprasta: pulti ar gintis, bet atkakliai, nepaisant jokių sunkumų ir pavojų, vykdyti, kas įsakyta.

169. Draudžiama nutraukti kautynes ar apeiti poziciją teisinantis, kad buvę priešo apeiti, neturėję šaudmenų, kaimynai pasitraukę ar kad išgirdę žodžiu vilnimi perduotą įsakymą trauktis.



Tiek atskiras kovotojas, tiek dalinys gali trauktis tik įsakymu.

170. Nieks negali nutraukti kautynės, neišnaudojęs visų savo priemonių.

Vadas, kuris susvyruotų, manydamas, kad jau nebėra vilties ir nuspręstų pasiduoti, padarytų amžiną gėdą ne tik sau, bet ir savo daliniui.

Tariamoji beviltė padėtis dažnai pataisoma atkakliai besikaunančių dalinių, net apsupus juos priešui.

Visiems karininkams ir puskarininkiams išrinkuotės išėjus, dalinio priešaky stoji drąsesnis eilinis ir kaunasi toliau.

171. Be vado leidimo nieks negali pasišalinti iš savo dalinio.

Kovos draugams žuvus, atskirai likęs karys turi prisijungti prie artimiausio dalinio.

Išskyrus sanitarijos pareigūnus, draudžiama bet kam sauvališkai lydėti sužeistuosius į užnugarį.

Nebegalį patys paeiti sužeistieji slaugomi čia pat vietoje iki bus evakuoti.

Lengvai sužeistas kovotojas, kol gali, lieka rikiuotėje.

172. Priešui staigiai užpuolus, bet kuris judėjimas į užnugarį sustabdomas. Pirmoje linijoje dirbę daliniai (pionieriai, darbininkų būriai ir t. t.) tuojau prisijungia prie artimiausių dalinių ir klauso jų vadų įsakymų.

Pakeisti atvykęs dalinys klauso keičiamo dalinio vado įsakymų.

Tiek rezervo, tiek antrojo skaidinio dalinių vadai sutiktus pakrikusius kovotojus turi tuojau surinkti ir, žiūrint aplinkybių, arba laikinai palikti savo valdžioje, arba grąžinti jų vadams.

Visų laipsnių karininkai ir puskarininkiai visomis jėgomis palaiko griežtą drausmę, kur reikia — skatindami, kur reikia — priversdami.

Prireikus, jie nesvyruodami turi pavartoti ginklą.

Griežčiausiomis priemonėmis užkerta gandų skleidimą ir bet kurį mėginimą iškrikdyti.

173. Visais atvejais draudžiama bet kuriuo būdu santykiuoti su priešu. Priešo mėginimai tai daryti turi būti sutikti ugnimi. Priešo siųstiniai (parlamentarai), perbėgėliai ir sužeistieji gali būti priimti tik tam reikalui nustatytomis taisyklėmis.

174. Sužeistųjų ar nukautųjų plėšimas turi būti kuo griežčiausiai baudžiamas.

175. Į nelaisvę patekę kariai gali pasakyti tik savo pavardę, laipsnį, gimimo datą ir vietą. Į visus kitus klausimus belaisviai neatsakinėja, nes menkiausias belaisvio neatsargumas žodžiuose gali paversti niekais visus savos kariuomenės pasisekimus ir pražudyti tūkstančius savųjų gyvybių.

## II Skirsnis

### UŽDAVINYS. SPRENDIMAS. ĮSAKYMAI. PRANEŠIMAI. VEIKSMŲ DIENORAŠTIS. KAUTYNIŲ APRAŠYMAI.

#### Uždavinys. Sprendimas. Įsakymas.

176. Prieš veikdamas vadas turi gerai įsigilinti į duotą jam uždavinį ir jo niekada nepamiršti. Prieš sprendžiamas jis turi atsižvelgti į visas turimas žinias (gautas iš viršaus ir jo paties surinktas).

Pagrindinę reikšmę sprendimui turi tinkamas priešo išgalių ir vietovės įvertinimas.

Nuodugnai įvertinęs aplinkybes, vadas be jokių gudravimų, vaduodamasis sveiku protu, sprendžia, kuriuo būdu jis geriausiai įvykdys gautąjį uždavinį.

Pagrindinė sprendimo mintis yra vado sumanymas, kuris turi būti įsakmiai visiems priklausomiems vadams pabrėžtas, nes jis yra nelyginant tas šviturys, kuris kintamoje kautynių aplinkybėse rodo, kuria linkme turi būti nukreiptos visos vieneto pastangos.

177. Aukštesnysis vadas turi nesikišti į valdinio sprendimą, jei jis neprieštarauja jo sumanymui.

Čia reikia vadovautis tokiu dėsniu: vadas nustato siektiną tikslą, valdinys pasirenka tinkamiausius būdus jam pasiekti.

Reikia atsiminti, kad nepergeriausias, bet laiku padarytas irlai-

ku įvykdytas sprendimas visada yra geresnis už idealų, bet pavėluotą sprendimą.

Neveiklumas, apsileidimas ar nuolatinis dvejimas yra daug didesnis prasižengimas nei klaida, padaryta parenkant priemones.

178. Padaręs sprendimą, vadas duoda įsakymą, kuris paprastai vadinamas operaciniu įsakymu.

179. Operaciniai įsakymai tvarko žygius, postovius, saugą ir kautynes. Jie visada slapti.

Pulke ir batalione raštinių įsakymų nuorašai chronologinėje tvarkoje pridedami prie veiksmų dienoraščio.

Operaciniai įsakymai yra bendrieji, atskirieji ir rengiamieji. Atskirieji įsakymai liečia atskirus vienetus. Jie praktikuojami tada, kada nėra laiko bendriems įsakymams rašyti.

180. Leidžiant operacinius dokumentus, reikia laikytis šių taisyklių:

- a) aiškiai pažymėti datą, valandą, vietą, žemėlapi, vado laipsnį, pavardę ir tarnybines vietas;
- b) nurodyti adresatus, juos skirstant į dvi kategorijas „vykdyti“ ir „žinoti“;
- c) gyvenamųjų vietų ir vietinių daiktų vardus rašyti raidė į raidę pagal pažymėtąjį žemėlapi, niekad nelinksniuojant;

- d) vietos daiktų ir asmenų pavadinimus rašyti didelėmis spausdintomis raidėmis, vieną nuo kito skiriant kableliais, ne brūkšneliais;
- e) jei pasitaiko vietų vienodais pavadinimais arba visai be pavadinimų, tai juos nurodant, reikia arba pridurti po jais esančius skaitmenis, arba apibūdinti pasaulio šalimis, artimiausiais pažymėtais vietos daiktais, koordinatėmis ar panašiai;
- f) kelius žymėti keleto gyvenamųjų vietų pavadinimais; kryžkeles apibūdinti keturiomis gyvenamosiomis vietomis arba pagal aiškų artimiausią vietos daiktą;
- g) barus, sparnus, savo ir priešo kariuomenės santvarką žymėti pradedant savo dešiniuoju sparnu; rajonus — vietovardžiais laikrodžio rodyklės kryptimi;
- h) kryptis nurodinėti pasaulio šalimis (šiaurė, rytai, pietūs, vakarai), bet ne „dešinėje“ ar „kairėje“;
- i) gyvenamųjų vietų ir kitų vietinių daiktų pakraščius žymėti pasaulio šalimis, o upių krantus — arba „dešinysis, kairysis“, žiūrint pavandeniui, arba pagal pasaulio šalis (šiaurinis, pietinis ir t. t.);
- j) svarbesnius skaičius kartoti žodžiais skliausteliuose. Valandas skaityti nuo 0 iki 24;
- k) vartoti tik statutinius trumpinimus.

181. Įsakymas turi būti paprastas, nuosakus, trumpas ir aiškus. Įsakyme turi būti tik būtinai valdiniam žinotini dalykai.

Dažnai pradinis įsakymas bus išreiškiamas keliomis eilutėmis.

Mažesniuose daliniuose veiksmi dažnai prasidės pagal ženklą ir tik jiems įpusėjus, bus duodami papildomi įsakymai.

Sunkioje padėtyje mažesniems daliniams dažnai geriausias įsakymas bus asmeninis vado pavyzdys.

Įsakymuose reikia vengti bet kurių neaiškių sąvokų ar posakių, pavyzdžiui: kiek galint greičiau, anksti, žiūrint aplinkybių, žūt būt, energingai, be atodairos ir panašių, o ypač įvairių svetimybių.

Kiekvienas įsakymas prieš jį duodant turi būti gerai apgalvotas, ar jis įvykdomas, nes nieks taip smarkiai nedemoralizuoja valdinių, kaip neįvykdomi įsakymai.

182. Ypač aiškiai, rūpestingai, be jokių dvi-prasmių sąvokų turi būti formuluojami valdiniam duodami uždaviniai.

Uždavinių formulavimas priklauso nuo vykdytojams paliekamos iniciatyvos. Paprastai kuo vienetas yra stambesnis, kuo aplinkybės yra neaiškesnės ir kuo daugiau vadas pasitiki vykdytoju, tuo uždavinys turi bendresnę, daugiau direktyvinę pobūdį ir atvirkesnį: kuo smulkesnis vienetas, kuo aiškesnės aplinkybės ir kuo mažiau prityręs vykdytojas, tuo aiškiau, apčiuopiamiau turi būti formuluotas uždavinys.

183. Kautynių įsakyme paprastai būna:

- a) aplinkybės (priešas, savieji);
- b) uždavinys;
- c) sumanymas (tik įsakymuose vienetais ne mažesniems kaip batalionas);
- d) vykdymas (uždaviniai valdiniais, veiksmų derinimas ir t. t.);
- e) nurodymai žvalgyimo ir saugumo reikalu;
- f) ryšiai (vadovietės, ryšių organizacija ir t. t.);
- g) nurodymai kautynių ir mitybos gurguolei, šaudmenų tiekimas, tvarstyklės vieta ir t. t.

Kiek tai galima, įsakymai turi būti pavaizduoti nesudėtingomis skemomis, skaidrėmis ir paryškinti lentelėmis.

184. Įsakymai turi būti visada duodami laiku. Neturint laiko, reikia tenkintis labai trumpais įsakymais, duodant juos dalimis (atskiri įsakymai) ir papildant vėliau, veiksmams prasidėjus. Ypatingai skubiais atsitikimais galima valdiniai siųsti aukštesnio vado įsakymo nuorašą su savo sprendimo priedais.

Reikia visada atsiminti, kad greiti, energingi veiksmai priklauso ne tiek nuo jų pačių greitumo, kiek nuo laiku duodamų įsakymų.

Apskaičiuojant valandas, reikia gerai įvertinti laiką, reikalingą įsakymui įteikti ir pasirūpinti veiksmams.

185. Jei veiksmai gali būti iš anksto numatyti, tai prieš duodant galutinį įsakymą visada duodami trumpi rengiamieji įsakymai.

186. Mažesniųjų vienetų vadai įsakymus duoda paprastai žodžiu. Bataliono ir pulko vadas, žiūrint aplinkybių, įsakymus duoda žodžiu ar raštu. Raštu jie duodami tada, kada žodžiu duoti negalima.

Pulko žodiniai įsakymai vėliau turi būti patvirtinti raštiniu įsakymu.

187. Žodiniai įsakymai turi būti čia pat valdinių pakartoti. Raštiniai įsakymai turi būti pakvituoti, pažymint gavimo valandą.

188. Telefonu, telegrafu, radiju ar vaizdinėmis ryšio priemonėmis perduodami įsakymai turi būti redaguojami visai trumpai. Ilgesni įsakymai perduodami dalimis.

189. Įsakymų vykdymas turi būti nuolat tikrinamas.

#### Pranešimai

190. Kautynėse reikia nuolat pranešinėti savo vadui ir tiems kaimynams, kuriems mūsų padėtis žinotina. Pranešinėti reikia kiekvieną kartą padėčiai pakitėjus ar gavus naujų žinių apie priešą, ypač pasirodžius naujiems jo daliniams. Reikia atsiminti, kad siunčiami pranešimai dažnai bus vadui

vienintelis naujo sprendimo pagrindas. Atrodą mažos vertės reiškiniai dažnai gali vadui turėti labai didelę reikšmę. Neigiamo pobūdžio pranešimai (pav., „priešas nepastebėtas“) yra taip pat svarbūs.

191. Pranešimai turi būti tikslūs ir trumpi. Juose turi būti tik ištirti, patikrinti dalykai. Asmeninės nuomonės ar vertinimo posmai turi būti aiškiai pranešime išskirti.

192. Kad lengviau būtų vadui daryti išvadas, geras pranešimas turi atsakyti į keturius klausimus: kada, kur, kas, ką daro (ar darosi):

- a) kada — data, valanda ir minutė;
- b) kur — kur tiksliai priešas pastebėtas;
- c) kas — priešojė jėgos, ginklo rūšys;
- d) ką daro (ar kas darosi) — priešojė padėtis, priešojė judesys (postovyje, žygiuojant ten ir ten, tokia ir tokia rikiuote) ir apskritai priešojė santvarka ir padėtis.

193. Raštiniai pranešimai turi būti aiškiai parašyti, kas kartas pažymint jų siuntimo laiką, vietą ir žemėlapi. Be to, pranešimo gale reikia pridurti, ką siuntėjas daro ar mano toliau daryti. Labai naudinga pranešimus pavaizduoti škemomis.

Pranešimas tik tuomet turi reikšmės, jei jis laiku gautas. Todėl pranešimams reikia rinktis greičiausias ryšio priemones. Ypač didelę reikšmę turi greitai gauti pranešimai apie pasiektą ribą, taip pat apie pasisekimą.

194. Pranešimai yra: terminuoti (kurie siunčiami viršininko nustatytu laiku) ir neterminuoti.

### Veiksmų dienoraštis ir kautynių aprašymai

195. Visi vadai, pradedant bataliono vadu, turi sistemingai vesti veiksmų dienoraščius.

Veiksmų dienorašty užrašoma:

- a) nakvynės vieta,
- b) dienos žygiai, veiksmai, karo nuotykių ir svarbesnieji įsakymai,
- c) vieneto sudėtis ir jos pasikeitimai,
- d) žinios apie priešą,
- e) fizinė, dvasinė ir medžiaginė vieneto būseną,
- f) oras ir keliai.

Prie veiksmų dienoraščio prijungiami gauti operaciniai dokumentai ir pasiųstų dokumentų nuorašai, plačiau naudojant skemas.

196. Kautynėms pasibaigus, visi vadai, pradedant kuopos vadu, komandos keliu siunčia kautynių aprašymą.

Kautynių aprašyme turi būti:

- a) gautieji ir savo įsakymai,
- b) bendra kautynių eiga,
- c) fizinė ir dvasinė vieneto būseną,
- d) žmonių, arklių ir medžiagos nuostoliai (žmones nurodyti pavardėmis),
- e) priešojė nuostolių vaizdas,

f) kokie priešų vienetai dalyvavo kautynėse,

g) ką toliau priešas daro,

h) ypatingai pasižymėję daliniai ir kariai.

Vienas kautynių aprašymo nuorašas paliekamas prie veiksmų dienoraščio.

### Įsakymų, pranešimų ir kitų dokumentų siuntinėjimas

197. Paprastai įsakymai ir pranešimai siunčiami komandos keliu. Labai skubiais atsitikimais komandos kelio gali būti nesilaikoma.

Tokiais atsitikimais įsakymą davęs vadas nedelsdamas duoda apie tai žinią žemesniam iš eilės daliniui, o įsakymą gavęs asmuo praneša savo betarpiui viršininkui. Pranešimo ar kautynių aprašymo nuorašai siunčiami betarpiui viršininkui.

198. Saugos dalinių vadai turi teisę susipažinti su visais iš priešų pusės siunčiamais pranešimais. Šiuo atveju jie žiūri, kad pranešimų persiuntimas nesutrukdytų. Perskaitę pranešimą, jie pasirašo.

199. Įsakymai ir pranešimai siuntinėjami lauko paštu, per pasiuntinius, per ryšio atstovus ir kitomis priemonėmis, žiūrint, kada, kur ir kurios jų prieinamesnės ir tikslesnės.

Per ryšio atstovus siunčiama tada, kai dokumentas labai svarbus ir reikalingas papildomų paaiškinimų žodžiu.

200. Įsakymų ar pranešimų perdavimas telefonu, telegrafu, radiju ar karveliais atliekamas telefonogramų, telegramų, radiogramų ar kolumbogramų forma, būtinai šifruojant jas nustatytais taisyklėmis.

Operacinio pobūdžio pasikalbėjimai telefonu turi būti išimtis.

Ypatingai svarbūs įsakymai ar pranešimai turi būti siunčiami keliomis skirtingomis ryšių priemonėmis įvairiais keliais.

201. Ypatingai svarbiems įsakymams ar pranešimams įteikti gali būti siunčiami ryšio atstovai karininkai ar puskarininkiai. Šiuo atveju siunčiamasis karininkas ar puskarininkis turi būti pasirengęs duoti adresatui reikalingų paaiškinimų žodžiu. Vadinasi, jis turi būti susivokęs aplinkybėse, žinoti įteikto dokumento turinį, o svarbiausia, žinoti jį pasiuntusio vado sumanymus, nes manevriniame kare aplinkybės, dokumentą įteikiant adresatui, gali jau nebeatitikti jo turinio.

202. Ryšio pasiuntiniai yra grynai vykdomoji priemonė: perduoti adresatui siuntėjo pranešimą ar įsakymą raštu arba žodžiu.

Ryšio pasiuntiniui paprastai pasakoma:

a) kam, kada ir kur pranešimas ar įsakymas turi būti įteiktas,

b) vykimo kelias (kur reikia, nesudėtingas nuobraižas — kroki),

- c) vykimo greitis,
- d) kur grįžti ar pasilikti.

Gautus nurodymus ryšio pasiuntinys kartoja.

Pavojingas vykimo kelio vietas ryšio pasiuntinys aplenkia. Ten, kur galima sutikti priešą, ryšio pasiuntinys ginklą laiko parengtą. Be to, tokiais pavojingais keliais geriau yra siųsti po du pasiuntinius drauge.

Gresiant pavojui pranešimui ar įsakymui patekti į priešo rankas, pasiuntinys turi jį sunaikinti. Sužeistas ar netekęs susisiekimio priemonių pasiuntinys prašo pagalbos artimiausiame kariuomenės vienete. Vieneto vadas pasirūpina dokumentą nedelsiant persiųsti adresatui savo priemonėmis.

203. Atvykęs į vietą pasiuntinys dokumentą įteikia adresatui ar jo pavaduotojui ir laukia pakvitavimo ar atsakymo. Visais atvejais be leidimo atgal nevyksta. Reikalui esant, apie save primena.

Sugrįžęs atgal, praneša apie tai siuntėjui.

204. Tam tikrais atvejais ryšio pasiuntiniai gali būti priskiriami prie tiesioginio viršininko ar kaimyninio vieneto ir ilgesniam laikui. Pavyzdžiui, esant reikalui sustiprinti vadovavimo dalinį, sustojus postovio, sutvarkant nuolatinį budėjimą prie telefono centrinių ir t. t.

Tokiais atvejais svarbu, kad tie pasiuntiniai neklaidžiodami galėtų rasti savo ryšių kelią.

### III Skirsnis

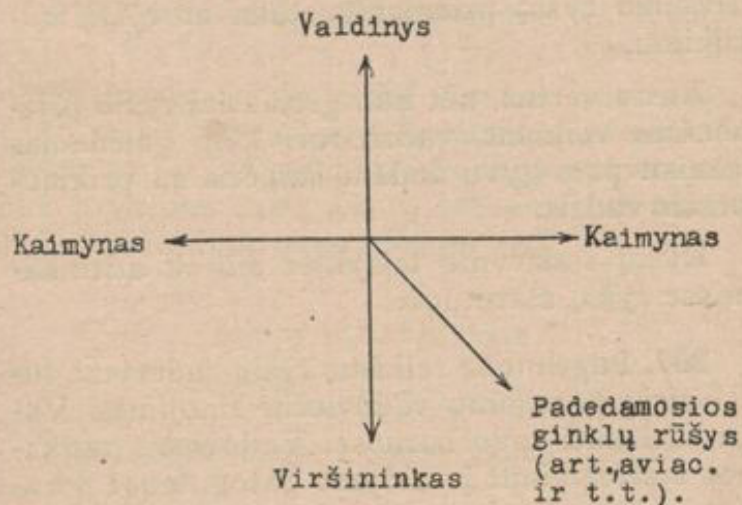
#### RYŠIAI. ŽINIOS. ŽVALGYMAS. SEKIMAS. RYŠIŲ PRIEMONĖS

##### Ryšiai

205. Pergalė bus tik tada pasiekta, kada visų kautynėse dalyvaujančių vienetų veikla bus nukreipta viena bendra linkme.

Tik tą sąlyga vadovybės sumanymas galės būti įvykdytas.

Viena bendra linkme nukreiptą vienetų bendradarbiavimą kautynėse laiduoja ryšiai.



1 brėž.

Visų laipsnių pareigūnai turi veikti glaudžiam ryšyje:

- a) su savo betarpiu viršininku, nuolat jam pranešdami apie padėtį; draudžiama teisintis jo vadovietės nežinojimu;

- b) su savo valdiniais, teikdami jiems žinių apie padėtį; viršininkas turi valdiniui padėti laikyti ryšį, pirmiausia, laiku jam duodamas reikalingų ryšio priemonių;
- c) su kaimynais, nuolat pasikeisdami turimomis žiniomis ir derindami veiksmus pagal įsakymą ir pagal susitarimą;
- d) su juos remiančiais ginklais (svarbiausia, artilerija, aviacija, šarvuočiais), teikdami jiems žinių apie padėtį ir duodami jiems uždavinius.

**206.** Joks vadas negali teisinti savo neveiklumo ryšių priemonių stoka ar ryšių nutrūkimu.

Antra vertus, net kuo geriausiai ryšio priemonėms veikiant, vadas turi kaip galėdamas dažniau pats gyvu žodžiu kalbėtis su priklausomais vadais.

Ryšių sudarymo taisykles žiūrėk atitinkamuose ryšių statutuose.

**207.** Pagrindinę reikšmę ryšių sudaryme turi įvairių pareigūnų vadoviečių žinojimas. Vadais turi būti savo baruose. Vadovietės renkamos atsižvelgiant į valdymo patogumus: pėstininkų vadas turi būti ten, iš kur jis gali betarpiškai daryti įtaką savo vienetai, matyti kautynių lauką ir priešą, turėti gerą ryšį su viršininkais ir su valdiniais. Platų barą valdęs vadas turi matyti bent pagrindinę savo baro dalį.

**208.** Pulku ir batalionų vadovietės tam tikrais atvejais bus nurodytos aukštesnio vado. Paprastai paslankiųjų kautynių įsakymuose nurodomos tik pradinės vadovietės. Veiksmams besiplečiant, vadovietės kilnojamos, laikantis įsakyme nurodytos bendrosios krypties. Tokiais atvejais apie vadovietės įsteigimą naujoje vietoje neatidėliojant pranešama savo viršininkui, taip pat, kur tik galima, kaimynams.

**209.** Pradedant batalionu, didesnių vienetų vadovietės dieną turi būti paženklintos tam tikromis rodyklėmis, naktį — žibintuvais.

**210.** Vadovietę sudaro vadas, vadovavimo dalinys ir ryšio priemonės.

Trumpam laikui vadui išvykus, jo vadovavimo dalinio branduolys pasilieka vadovietėje. Išvykdamas jis įsakmiai nurodo, kur vyksta ir kur jį galima rasti. Gauti įsakymai ar pranešimai nedelsiant persiunčiami jam.

## Žinios ir žvalgymas

### Bendrybės

**211.** Bet kurio vieneto vadas turi nuolat turėti žinių:

- a) apie priešą,
- b) apie savo vieneto padėtį,
- c) apie vietovę.

Žinias apie priešą jis gauna iš aukštesniojo vado, iš priklausomųjų vadų ir iš sekimo ir žvalgymo organų.



Žinias apie savo vieneto padėtį ir apie vietovę dalinai jis surenka pats, dalinai sužino iš savo valdinių pranešimų.

212. Pėstininkų pulko žinių karininkas sudaro pulko žinių rinkimo ir sekimo planą ir prižiūri jo vykdymą. Jis atsako už žinių surinkimą, žinių sutvarkymą ir jų savalaikį perdavimą suinteresuotiems pareigūnams.

Žinių rinkimo taisyklės — atskirame statute.

213. Tiksliai žinias apie priešą ir vietovę paprastai duoda žvalgymas. Žinios apie priešą sudaro vadovavimo pagrindą ir yra geriausias savo kariuomenės saugumo laidas.

Žvalgymą vykdo visi kariuomenės vienetai. Nelygu vieneto dydis, žvalgymas vykdomas įvairiais atstumais ir įvairiomis priemonėmis.

Kariuomenės aviacija ir kariuomenės kavalerija žvalgo tolimus atstumus.

Pėstininkai rūpinasi artimuoju žvalgymu. Artimasis žvalgymas turi išaiškinti, kur yra priešas, nustatyti jo jėgas, sudėtį, išdėstymą ar žygiavimo kryptį ir tuo būdu padėti vadui susivokti apie priešą išgales ir tikslus. Lygia greta žvalgomieji daliniai žvalgo vietovę (kelius, tiltus, vietovės pereinamumą ir t.t.).

Artimąjį žvalgymą vykdo aviacija, kavalerija (DLR, pulkų raitieji žvalgai) ir pėstininkų žvalgomosios rinktinės ar patruliai.

Atstumai, kurių žvalgyti gali būti siunčiamos žvalgomosios rinktinės ar patruliai, labiausiai priklauso nuo uždavinio ir pranešimų pristatymo greitumo.

214. Bet kurio į kautynes stoti besirengiančio pėstininkų vieneto vadas, atskirų įsakymų nelaukdamas, tuojau savo iniciatyva surengia žvalgymą.

Kautynių žvalgymo tikslas:

- a) puolant — tiksliai nustatyti, kur yra priešas, ką jis daro, kaip stipriai yra užimtas tas ar kitas vietos daiktas, kur yra priešų įtvirtinimai, kaip išskirstyti priešų automatiniai ginklai, ar yra neužimtų tarpeklių ir kur jie, kur yra prieigos, kur priešų sauga, kur priešų pozicijos pagrindinė riba ir t. t.
- b) ginantis — ką daro priešas, ar surengia pulti, apeiti, ar jis jau peržengė tam tikrą ribą ir t.t. Žvalgymui palengvinti geriausia laikyti nuolatinę sąlytį (kontaktą) su priešu.

215. Žvalgymas turi būti vykdomas nuolat, dieną ir naktį, prieš kautynes, kautynių metu ir kautynėms pasibaigus.

Pagrindiniai žvalgymo organai pėstininkų vienetuose yra žvalgomosios rinktinės ir patruliai. Rinktinės ir patruliai gali būti pėsti, raiti, važiuoti, dviratinkai ir pašliūžininkai.

216. Tikriausias žinias apie priešą duoda pačios kautynės. Patrulių veiksmai vienetuose

priešakyje įmanomi tik tada, kada ligi prieš yra tam tikras atstumas. Bet ir pačių kautynių metu dažnai bus siunčiami patruliai prieš frontą.

Naktį žvalgymas turi būti ypač stiprus.

Atvirame sparne žvalgomieji patruliai turi būti siunčiami taip toli, kad laiku pastebėtų pavojų ir apie jį praneštų.

Vadai kiekviena proga žvalgo patys.

**217.** Sudarytas sąlytis (kontak-tas) su priešū turi būti nuolat laikomas. Ypač veiklus turi būti žvalgymas tada, kada yra pagrindo manyti, kad priešas gali atsipalaiduoti. Gerai sutvarkytas žvalgymas priešo atsipalaidavimą laiku pastebės, o tai duos vadovybei pradėti persekioti.

Tam tikrais atvejais netikėtumui užtikrinti nuo žvalgymo gali tekti atsakyti. Tam turi būti duotas atskiras vado įsakymas.

Žvalgybos (patrulių, rinktinių)  
siuntimas

**218.** Žvalgymą surengia vadas savo iniciatyva, nelaukdamas įsakymo iš aukščiau. Jis turi susivokti, kokios žinios jam reikalingos ir kada jos turi būti gautos.

Iš to išeina patrulių (rinktinių) uždaviniai, sudėtis, pajėgumas ir jų siuntimo nuotolis. Panašiai, kaip ir saugoje, žvalgomiesiems uždaviniams skirti daliniai turi būti neperdideli.

Nesvarbu siųsti daug, svarbu siųsti tikslingai.

**219.** Žvalgomųjų patrulių sudėtis ir jų pajėgumas priklauso nuo aplinkybių, nuo uždavinio ir vietovės. Kukliam uždaviniui — trumpai apžvelgti ar pasiteirauti siunčiami kelių sumanesnių, energingesnių kareivių patruliai.

Apskritai imant, žvalgomieji patruliai turi vengti kautynių, tačiau numatant, kad jiems neišvengiamai gali tekti susikauti su priešū, užimti ir išlaikyti tam tikrus vietos daiktus, taip pat siunčiant juos į didesnius atstumus, reikia skirti atitinkamai stipresnės sudėties patrulius (rinktines) ir priskirti jiems automatinių ginklų ir ryšių priemonių.

Patruliai siunčiami be kuprinių.

Siunčiant patrulius (rinktines) į didesnius atstumus, kai kada gali būti pravartu tam tikrus vietos daiktus priekyje užimti nedideliems daliniams, kurie priglobtų grįžtančius patrulius.

Patruliams vadovauti reikia skirti sumanus ir energingus puskarininkius. Svarbesniems uždaviniams skirtoms rinktinėms (patruliams) vadovauja karininkai.

**220.** Išvykstantiems patruliams vadas paprastai nurodo:

- a) žinias apie priešą (kiek tai liečia patrulį);
- b) patrulio uždavinį (pav. išaiškinti, ar tam tikras vietos daiktas priešo užimtas ar ne, ar tam tikru keliu priešas eina, koks jis ir t.t.);
- c) bendrą patrulio slinkimo kryptį (žvalgomajai rinktinei kartais duodamas baras);

- d) kur, kada ir kaip siųsti pranešimus;
- e) kaip elgtis susitikus su priešu (jei tai nėra aišku savaime iš uždavinio);
- f) ką daryti, uždavinį atlikus.

Nurodymai, kurie galėtų išduoti vado sumanymus, duodami žodžiu.

Labai skubiais atsitikimais duodamas tik uždavinys.

**221.** Kad būtų užtikrintas greitas žinių persiuntimas, patruliams reikia duoti reikalingų ryšių priemonių (raitieji pasiuntiniai, dviratininkai, vaizdinės signalizacijos priemonės, radijas). Tam tikrais atvejais patrulių (rinktinių) veikimo kryptimis įrengiami priekiniai ryšių punktai.

Paprastus trumpus pranešimus patrulis gali pranešti tam tikru iš anksto sutartu ženklų: raketa, dūmais, signalizuojant vėjinio malūno sparnais ir panašiai.

**Pastaba.** Žvalgomųjų patrulių veikimo technika aprašyta skyriaus veiksmuose.

#### Kitokie žinių šaltiniai

**222.** Be žvalgybos ir sekimo, svarbių žinių apie priešą galima gauti:

- a) iš priešo belaisvių ir perbėgėlių,
- b) iš vietinių gyventojų,
- c) iš surastų įvairių priešo dokumentų, užrašų ir t.t.

Priešo belaisviai ir perbėgėliai tardomi pulko štabe (žinių karininko reikalus), į kurių juos kuo greičiausiai reikia pristatyti.

Iš paimtų belaisvių (ypač karininkų) reikia nedelsiant atimti visus dokumentus ir žemėlapius. Atimti dokumentai pristatomi į pulko štabą su palydovais. Jei belaisvių daug, jie siunčiami į iš anksto nurodytas belaisviams rinkti vietas.

Apie belaisvių paėmimą iš naujos dar ligi šiol nepastebėtos priešo dalies nedelsiant pranešama į pulko štabą.

**223.** Priešo žemėje reikia pirmiausia klausinėti senius, moteris ir vaikus. Klausinėti reikia kiekvieną atskirai. Taip klausinėjami jie mažiau varžysis savųjų ir, be to, bus galima pastebėti parodymų prieštaravimus. Klausimus reikia taip duoti, kad tardomasis negalėtų suprasti kas, būtent, norima sužinoti.

**224.** Visi kautynių lauke, postovyje, pas belaisvius, perbėgėlius ir nukautuosius rasti laiškai, dokumentai, užrašai ir žemėlapiai turi būti atskiruose vokuose užlipyti ir neatidėliojant persiųsti į pulko štabą, pridėdant jų aprašymą ir kilmę: kur, kada ir kuriomis aplinkybėmis kuris jų rastas.

Draudžiama sau pasilikti bet kuriuos priešo laiškus, dokumentus, užrašus, žemėlapius ir t.t.

Reikia atsiminti, kad kartais ir nereikšmingu atrodąs dokumentas gali būti labai svarbus aukštesniam vadui.

#### Sekimas

**225.** Nuolatinis priešas, oro ir savo dalių sekimas turi pagrindinę reikšmę vadovavimui.

Sekimas tvarkomas įvairiose karo aplinkybėse.

Seka akimis ir ausimis (pasiklausydami paprasta ausimi, telefonu, radiju):

- a) patys vadai — kiekvieną kartą, kai tik aplinkybės leidžia;
- b) tam tikri parengti sekėjai;
- c) bet kuris kovotojas.

Be to, pėstininkai naudoja kitų ginklų rūšių sekimo žinias (pirmiausiai artilerijos).

**226.** Visų laipsnių vadai turi naudotis kiekviena proga patiems pasižiūrėti savo vienetų padėtis, priešų ir vietovės.

Niekas taip gerai nepadeda susivokti vadui, kaip asmeninis susižinojimas su priklausomais vadais, asmeninis žvalgymas ir asmeninis kautynių sekimas.

**227.** Bet kuris eilinis turi tuojau pranešti savo vadui apie priešų pusėje pastebėtus reiškinius.

Nesikaunančiuose skyriuose vienas pareigūnas nuolat seka, kiti slepiasi.

**228.** Nuolatinį sekimą tam tikrame vienetė užtikrina žiūronais aprūpinti tam reikalui parengti sekėjai arba šiaip parengti eiliniai. Sekėjų darbas yra labai varginas, todėl juos reikia dažnai keisti.

Einant į kautynes, jau skleidimosi metu kiekvienas pėstininkų vadas savo vieneto ribose pasirenka sekyklą, iš kurios galėtų geriausiai sekti savo vienetą ir priešą.

Sekykla turi būti gerai parinkta, paslėpta ir užmaskuota.

Arti jos neturi būti jokių susibūrimų.

**229.** Tam tikri parengti vadovavimo dalinių sekėjai seka:

- a) priešą (suranda taikinius, priešų ugniavietes, ypač sunkiųjų priemonių, ir pastebi priešų pasirengimą), savo ugnies tikrumą ir ypač priešų šarvuotųjų pasirodymą, ar cheminių priemonių pavartojimą, reikalui esant, duodami nustatytą pavojaus ženklą;
- b) savo dalinį ir kaimynus, stebėdami jų judesius ir priekinių dalių įvairius ženklus;
- c) orą, stebėdami priešų aviacijos pasirodymą ir savo aviacijos ženklus ir iš anksto nustatyta tvarka įspėdami apie priešų lėktuvus.

**230.** Sekėjas turi susivokti vietovėje, kreipdamas ypatingą dėmesį į sunkiau pastebimus daiktus, jam prieinamais būdais išmatuodamas atstumus iki svarbiausių daiktų. Tai padaręs, jis turi susivokti tiek savųjų, tiek kaimyninių vienetų padėtyje.

**231.** Paslankių kautynių metu, kad nenutoltų nuo savo vado, sekėjai palaipsniui kilnojasi iš vienos sekyklos į kitą, žiūrėdami, kad sekimas būtų nuolatinis. Visais atvejais pirmoje eilėje sekamas priešas.

Jei sekėjai yra du, tai vienas keliasi pirmyn, o antras lieka senoje sekykloje, kol pirmasis pradės sekti naujoje vietoje.

232. Žygyje ir postovyje dalis sekėjų skiriami oro sekėjais. Kiti sekėjai paprastai seka abipus kelio esančią apylinkę, ypač stebėdami prieš šarvuočių pasirodymą ir savo patrulių ženklus.

233. Paprastai ryšiai tarp sekėjų ir vadų palaikomi balsu. Nutoldamas kiek nuo sekėjo, vadas nustato, kuriuo būdu jam pranešti.

Tam tikrais atvejais sekėjai gali būti surišami su vadu telefonu ar kitomis ryšių priemonėmis. Kiekvienas sekėjas visais atvejais turi nedelsdamas pranešti vadui apie kiekvieną pastebėtą reiškinį ar ženklą tiek prieš, tiek savo pusėje. Ginantis, kiekvienoje sekykloje paprastai vedami sekimo užrašai, pažymint, kas, kur, kada pastebėta, kam ir kuriuo būdu pranešta.

Sekyklos užrašai perduodami sekančiais pamainai.

Sekimo taisyklės — atskirame statute.

234. Oro sekėjai turi laiku įspėti dalinį apie priešo lėktuvų pasirodymą.

Jie turi būti gerų ausų ir akių ir mokėti greitai pažinti savo ir priešo lėktuvus. Oro sekėjai turi žinoti, kad atviroje vietovėje prieš lėktuvas gali pastebėti bet kurį vienetą iš 8—10 km atstumo ir kad lėktuvams nėra būtino reikalo skristi viršum to vieneto.

235. Oro sekėjai paprastai aprūpinami žiūronais ir priemonėmis pavojui skelbti (švilpukai, trimitai, sirenos ir t.t.). Oro sekėjai turi ir patys laiku paskelbti pavojų nustatytu ženk-

lu ir visada kartoti kitų sekėjų skelbiamą pavojų.

236. Postovyje oro sekėjai pavojų skelbia net pasirodžius atskiriems prieš lėktuvams.

Žygyje oro sekėjai žygiuoja su vora ar netoli jos. Skelbia pavojų paprastai tik keliems prieš lėktuvams pasirodžius.

Kautynėse oro sekėjai statomi priešlėktuvinei apsaugai skirtų automatinių ginklų apylinkėje.

### Ryšių priemonės

237. Pėstininkai turi šias ryšių priemones: telefoną, radiją, vaizdines priemones (OTA, skydeliai, marškos, dūmai, raketos ir t.t.), garsines priemones, (trimitas, švilpukas, sirenos ir t.t.), ryšio pasiuntinius ir ryšio grądinėles (pėsti, raiti, važiuoti), karvelius, šunis ir t.t.

238. Vadovavimo daliniuose, pradedant būriu, yra ryšio pasiuntiniai, kurie paslankiose kautynėse priekiniuose skaidiniuose dažnai bus patikimiausia ryšio priemonė. Batalionas paprastai gauna ryšių būrį iš pulko. Paskirtasis ryšių būrio vadas kartu eina ir bataliono ryšių viršininko pareigas, kaip kad ryšių kuopos vadas — pulko ryšių viršininko pareigas.

239. Ryšių viršininkas atpalaiduoja vadą nuo rūpinimosi techniniais ryšių reikalais.

Jis atsako už ryšius, vado nurodymais kil-

noja ryšių priemonės ir rūpinasi, kad jos naujoje vietoje būtų laiku įrengtos.

Reikalui esant, jis savo iniciatyva laiku išgauna vado įsakymą vienaip ar kitaip tikslingiau pertvarkyti ryšius.

240. Ryšių viršininkas, be kitko, turi:

- a) pats pasirinkti aplinkybėms tinkamiausias ryšių priemonės,
- b) naudoti kelias ryšių priemonės, perduodant svarbius įsakymus.

241. Ypač svarbią reikšmę pėstininkų kautynėse turi vaizdinės priemonės.

Paprastai vaizdinis tinklas steigiamas kuopoje ir batalione. Būriuose veikiama skydeliais, vėliavėlėmis ir rankų signalizacija.

242. Įsakymams ir pranešimams greičiau perduoti, taip pat dengtoje arba klaidesnėje vietovėje vienu keliu žygiuojantiems vienetams surišti paprastai sudaroma ryšio grandinė.

243. Raštiniamis įsakymams ir pranešimams perduoti ryšio grandinė sudaroma iš bėgėjų, pastatytų vienas nuo kito per 150—200 m (tankiame miške ar tamsoje per 50 m), kurie turi gerai žinoti vienas kito vietą. Gautąjį įsakymą ar pranešimą bėgte atnešęs artimiausiam kaimynui, bėgėjas tuojau grįžta į savo vietą.

244. Klaidesnėje vietovėje vienu keliu dviem žygiuojančioms voroms surišti ryšio grandinės pareigūnai laiko nuolatinį akies ryšį tiek į priekį, tiek į užpakalį. Žiūrint vie-

tovis ir matomumo, atstumai tarp atskirų pareigūnų nuolat kinta.

Ypatingą dėmesį ryšio grandinės pareigūnai kreipia į kryžkeles ar kelių išsišakojimus: kiekvienas jų žygiuoja toliau tik įsitikinęs, kad užpakalinis gerai suprato parodytos krypties ženklą.

Įsakymai ir pranešimai perduodami 243 str. nurodyta tvarka.

Priešakinei vorai sustojus, sutartu ženklu nedelsiant pranešama į užpakalį.

Voroms sustojus, visi grandinės pareigūnai pasirenka vietas taip, kad gerai matytų į priekį ir į užpakalį. Vartojami ženklai: s t o k, p i r m y n (šis ženklas atitinka ir sąvoką „supratau“), į d e š i n ę, į k a i r ę.

#### IV Skirsnis

### UGNIS. JUDESYS. VIETOVĖ

#### Ugnis

#### Bendrybės

245. Pėstininkų kautynių esminiai dalykai — ugnis ir judesys. Puolamosiose kautynėse ugnis ir judesys vienodai svarbūs.

Ginantis: normaliuose baruose vyrauja ugnis, plačiuose — judesys (smūgis).

246. Pėstininkų ugnis naikina ar slopina priešų gyvąją jėgą ir palaužia ją dvasiškai.

Taikli, sumaniai valdoma, drausminga ugnis yra tokia galinga, kad nepasislėpęs priešas

gali būti priplaktas prie žemės ir net sunaikintas.

Visi pėstininkų vadai turi rūpintis išplėsti kaip galint tikresnę ugnį.

Tuo reikalu jie turi derinti jų valdžioje esančius įvairius ginklus, mokėti paskirstyti taikinius, prižiūrėti ugnies drausmę ir valdymą ir nuolat rūpintis šaudmenų tiekimu. Ne-tvarkingos ugnies išdavos blogos.

Kad ugnis būtų sėkminga, pėstininkų vadai turi gerai mokėti suskirstyti ir panaudoti visus savo ginklus.

247. Kur tik galima, turi būti aiškus ugnies planas.

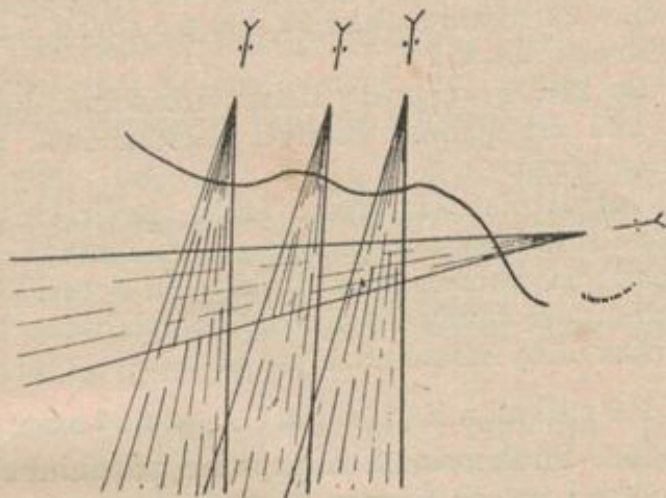
Ugnies planas yra tam tikroms kautynėms ar jų ruožtui iš anksto sudarytas pėstininkų ir padedamųjų ginklų rūšių (artilėrijos, aviacijos ir t.t.) ugnies derinys.

Pėstininkų ugnies planas yra bendrojo ugnies plano dalis, kuri liečia pėstininkų valdžioje esančius ginklus ir įvairių pėstininkų dalinių ugnies uždavinius.

### Flankavimas

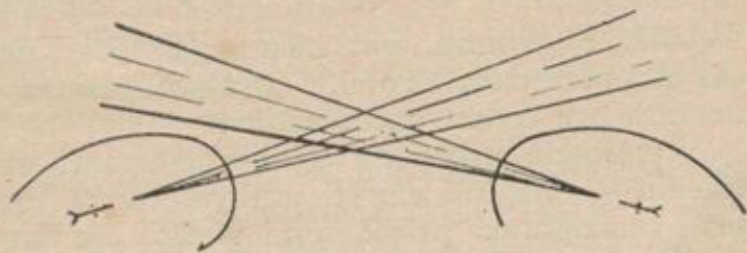
248. Ugnies sėkmingumą itin padidina geras, sumanus flankavimas.

Vienas sparne pastatytas kulkosvaidis sudaro tokią pat patikimą ugnies užtvarą, kaip keli frontine kryptimi šaudą kulkosvaidžiai.



2 brėž.

Dviejų gretimų dalinių viens kito naudai kryžiškai šaudančių kulkosvaidžių ugnis tuo geresnė, kuo daugiau kiekvienas jų flankuoja (3 brėž.).



3 brėž.

249. Flankuojąs kulkosvaidis vien savo padėtimi dažnai galės išvengti jo šaudomo taikinio tiesioginių smūgių.

Flankuojamosios ugniavietės turi būti tuo plačiau vartojamos, kuo trumpesnis šaudymo laukas.

Be kitų gerų pusių flankavimas turi dar ir tą, kad čia galima šaudyti lėkštesnėmis trajektorijomis.

Turint platų šaudymo lauką, pozicijos gynimas turi būti taip pat pagrįstas flankavimu, tačiau čia automatinių ginklų dalis turi būti pasirengusi šaudyti tolimesnius taikinius, kad priešas būtų naikinamas jau iš toli.

**Pėstininkų ugnis puolant**

**250.** Puolamosiose kautynėse pėstininkams išengus į priešą tikrąją pėstininkų ugnį, ugnis ir judesys darosi neišskiriamai.

Škaudūs nuostoliai bus neišvengiami tol, kol priešą ginklai veiks nekliudomi.

Todėl pirmas pėstininkų uždavinys kautynėse bus atsakyti į priešą ugnį ir nuslopinti jo ugniavietes, kitaip sakant, susidaryti ugnies persvarą.

**251.** Slopinimas bus sėkmingas, jei priešas bus priverstas slėptis, o jo ugnis pasidarys netvarkinga ir tuo pačiu netikra.

Vienintelė priemonė ugnies persvarai patikrinti — mėginti slinkti pirmyn. Antra vertus, nuslopintos priešą ugniavietės, tik šaudymą nutraukus, gali vėl pasireikšti. Todėl norint, kad pėstininkai galėtų slinkti pirmyn, toks slopinimas turi būti nepertraukiamas.

**252.** Priešą ugniaviečių slopinimas ar naikinimas priklauso nuo sugebėjimo kuo tiks-

liau išaiškinti jas vietovėje. Todėl čia reikalingas geras sekimas.

Negalėdami tiksliai išaiškinti priešą ugniaviečių, visų laipsnių vadai turi kaip galint tiksliau išaiškinti bent jų apylinkes.

**253.** Pėstininkų ugnies planas prieš puolant apima uždavinius šaudyti iš anksto žinomus ar spėjamus taikinius, numato puolantiems šauliams nuolatinę ugnies paramą ir sutvarko veikiamąją (aktyviąją) priešlėktuvinę apsaugą.

**254.** Nelygu aplinkybės, sunkiųjų priemonių (pirmiausia, s. kulkosvaidžių) ugnies parama puolamosiose kautynėse gali būti parengta centralizuotai arba decentralizuotai.

Pirmuoju atveju sunkiosios pėstininkų priemonės (ar jų dalis), likdamos bataliono vado rankose, rems pėstininkus iš užpakalio, paprastai šaudydamos per ar pro.

Šaulių daliniams pirmyn nuslinkus ir nebegalint jų toliau remti iš senųjų pozicijų, centralizuotai veikiančios ugnies priemonės s. k. kuopos vado rūpesčiu palaipsniui keliamos į naujas pozicijas.

**255.** Antruoju, decentralizuoto veikimo, atveju sunkiosios priemonės veikia šaulių dalinių valdžioje ir kilnojasi tų dalinių vadų nurodymais. Bataliono vadas paprastai pasilieka sau vieną kitą s. kulk. būrį.

Kitais atvejais, centralizuotos vienu puoli-



mo ruožtu priemonės gali būti decentralizuojamos kitam puolimo ruožtui ir atvirkščiai.

Sunkiųjų priemonių centralizacija ar decentralizacija pirmiausiai priklauso nuo vietovės.

Nepaisant centralizacijos ar decentralizacijos laipsnio, visais atvejais sunkiosios priemonės (s. kulk.) skirstomos pagal bendrąją santvarką; atskiri sunkiųjų priemonių daliniai iš anksto gauna aiškų uždavinį veikti to ar kito šaulių dalinio naudai.

256. Išdavų atžvilgiu geresnė sutelkta ugnis. Užuoat šaudžius vienu metu kelis taikinius ir tuo būdu blaškius ugnį, verčiau sutelkti ją ir šaudyti taikinius paeiliais smūgiais.

Tokie ugnies smūgiai ypač vartotini tada, kada jų išdavos gali būti šaulių dalinių tuojau išnaudotos.

257. Puolamosiose kautynėse paprastai dalyvauja visi ugnies skaidinio automatiniai ginklai ir tie gilumos automatiniai ginklai, kurie gali šaudyti per ar pro.

Pėstininkų ugnis ginant normalius barus

258. Normalių barų gynime pagrindinis vaidmuo tenka ugniai. Pats gynimas yra vertas tiek, kiek yra vertas ugnies planas.

Ugnies planas turi numatyti:

- a) pagrindinės ribos priešakyje ištisą, tirštą ir kaip galint gilesnę ir greitai paleidžiamą ugnies užtvarą (pagrindinė ugnies užtvara);
- b) ugnies užtvaras pozicijos viduje (frontines ir šonines);
- c) ginamųjų įrengimų flankavimą;
- d) ugnies sutelkimus pavojingesnėse vietose, kur priešas gali smarkiau pulti;
- e) tolimąją ugnį (naikinamąją arba trukdomąją);
- f) kur įmanoma, — ugnį pozicijos saugos priešakyje;
- g) prieššarvuotinę ir priešlėktuvinę ugnį.

259. Ugnies plane nustatoma tai ar kitai ugniai pradėti ženklai, kas turi teisę tą ar kitą ugnį iššaukti ir tvarka šaudmenų ištekliams parengti ir jiems tiekti.

260. Ugnies plano griaučius sudaro sunk. kulkosvaidžių ugnis, kuri gali būti ne tik įvairių rūšių, bet ir įvairių krypčių (frontinė, šoninė, flankuojamoji ir t. t.).

Kitų ginklų ugnis turi darniai papildyti šį planą.

261. Sudarant ugnies planą, dengtoje vietovėje automatiniai ginklai statomi tirščiau, atviroje — rečiau. Palyginus su puolimu, ginantis jie daug giliau išdėstomi.

S. kulkosvaidžius, prireikus, nedvejojant statyti arčiau prie pagrindinės ribos, jei iš ten jie gali geriau vykdyti gautuosius ugnies uždavinius.

262. Ugniavietės ginamojoje pozicijoje turi patenkinti šiuos reikalavimus:

- a) iš jų turi būti galima kuo geriausiai vykdyti ugnies uždavinius;
- b) jos turi būti paslėptos ir saugios;
- c) jos turi būti parengtos šaudyti naktį, dūmuose ir rūke.

263. Paprastai sunkiosios priemonės turi turėti kelias ugniavietes, kurių viena — pagrindinė (iš kurios numatoma užtveriamoji ugnis), kitos — atsarginės.

Visi tolimieji ugnies uždaviniai vykdomi iš atsarginių pozicijų.

264. Lengvieji kulkosvaidžiai paprastai šaudo iš fronto; flankuoja tik ypatingais atsitikimais, gerai apsaugoti iš priešakio.

265. Ugnies uždaviniai gali būti pagrindiniai ir šalutiniai. Pagrindinių ugnies uždavinių visuma paprastai sudaro ugnies užtvarą.

Šalutiniai ugnies uždaviniai paprastai būna tolimų taikinių šaudymas, ugnies plane numatyti sutelkimai, ugnies užtvaros pozicijos viduje ir t.t.

266. Duodant ugnies uždavinį, paprastai nurodoma: šaudymo kryptis ar šaudymo laukas (sektorius), šaudymo duomens, ugnies greitis, šaudmenų išlaidos, ugnies pradžios ir pabaigos ženklas, kas paliekama vykdytojo nuožiūrai ir t.t.

### Pėstininkų ugnis ginant plačius barus

267. Ginant plačius barus, ugnies užtvara, negalédama būti nei tiršta, nei gili, turi būti bent ištisinė.

Pavojingesnėmis kryptimis reikia sudaryti didesnę tirštumą.

Vyriausias vaidmuo tenka sunkiesiems kulkosvaidžiams; lengvieji kulkosvaidžiai normaliai šaudo artimesnes prieigas ir saugoja s. kulkosvaidžius.

Kad būtų įmanoma ištisinė ugnies užtvara, s. kulkosvaidžiai skirstomi po 2—3 į atskirus atsparos mazgus. Užtveriamąją ugnimi šaudo jie paprastai ne didesniais kaip 600 m taikikliais, flankuodami abu kaimyninius mazgus.

Tuo būdu, turint atsparos mazgus per 1000—1100 m viens nuo kito, galima sudaryti, kad ir negilia, bet ištisinę ugnies užtvarą.

### Judesys

268. Gerai parengtiems ir pasiryžusiems pėstininkams puolant turi terūpėti viena: išnaudojant ugnį, nenuilstamai visomis galimomis prieigomis veržtis pirmyn ir kaip galint greičiau pasiekti priešą durtuvu.

269. Gerai prieš sekamoje ir šaudomoje vietovėje pėstininkų slinkimas bus galimas tik sudarius ugnies persvarą.

Tam tikrais atvejais judesys vykdomas visu frontu vienu laiku (pav., bendra ataka). Kitais atvejais puolantysis gali slinkti tik prieš nešaudomomis ar mažiau šaudomomis priegomis.

Tačiau visais atvejais pėstininkai ieško prieš ugnies spragų, kurias tuojau išnaudoja.

270. Žiūrint savo ugnies išdavų, prieš šaudomos vietovės pereinamumas yra labai kintama sąvoka.

Ten, kur mūsų ugnis bus tikresnė, kad ir atviresniame plote, slinkimas paprastai bus žymiai lengvesnis, negu pusiau atvirame, bet vis dar stipriai prieš šaudomame plote.

Smulkūs šaulių daliniai turi mokėti surasti ir išnaudoti savo slopinamosios ugnies labiau palieštas kryptis.

### Vietovė

271. Vietovės nelygumai ir uždangos turi ypač didelę reikšmę kautynėms. Vietovė diktuoja ir santvarką, ir manevrą. Sumanus vietovės išnaudojimas, apsikasimas ir maskavimas slepia nuo prieš akių ir ugnies, taupo jėgas, o savo ugnies išdavas dažnai pagerina.

Smulkūs pėstininkų daliniai, veikdami palyginti aprėžtame plote, paprastai savarankiškai pasirenkti vietovės negali. Jiems palieka kuo geriausiai mokėti išnaudoti paskirtos vietovės gamtinius savumus ir dirbtinai ją pasirengti.

272. Bet kuris pėstininkų vadas prieš duodamas įsakymus, jei tik aplinkybės leidžia, turi vietovę išžvalgyti. Nelygu turimas laikas ir

aplinkybės, vietovė žvalgoma arba nuodugniai arba tik bendrais bruožais.

Vadas turi mokėti vienu akies žvilgsniu įvertinti vietovės savumus ir nusistatyti, kaip juos išnaudoti.

273. Geru vietovės pažinimu pagrįstas sprendimas laiduoja rikiuočių lankstumą, užtikrina ugnies ir judesio darnumą, žodžiu, manevrą pritaiko prie tikrų vietovės savumų, tuo pačiu vykdytojus atpalaiduodamas nuo praga i š t i n g o s k e m i š k u m o.

Žvalgymas neturi išduoti priešui mūsų sumanymų.

274. Puolant, vietos nelygumai ir uždangos slepia puolančiojo judesius.

Labai dengta ir išraižyta vietovė padeda lengviau nugalėti prieš atskirus lizdus. Tačiau kautynės tokioje vietovėje paprastai susiskaldo į atskirus, sunkiai derinamus veiksmus. Tiek ryšių palaikymas, tiek krypties išlaikymas čia nėra lengvas darbas.

Sunkiai sudaromas ryšys, blogas matumas ir sunkus taikinių nurodymas riboja ir artilerijos pavartojimo galimumus. Žodžiu, tokioje vietovėje pėstininkų slinkimas paprastai lėtas.

275. Vietovės vertinimas į gilumą padės nuspėti prieš tolimas ugniavietes ir jo sekimo galimumus. Tai padės pasirinkti eilinius tikslus ir nuspręsti, kurie tolimesnieji taikiniai turi būti slopinami (vietotarpių nustatymas į gilumą).

Lygiagretiškai su frontu kalnagubriai dažniausiai bus patogiausi eiliniai puolimo tikslai.

Kalnagubrių priedangoje, priešui nematant, bus galima tvarkyti puolančius vienetus, o patį kalnagubrių išnaudoti sekykloms įsteigti.

276. Vietovės vertinimas į platumą padės išskirti platumos vietotarpius, kuriuos sudaro iš abiejų pusių su frontu statmenų ar įstrižų kalnagubrių ar kitokių uždangų ribotas plotas.

Vietotarpis riboja lėkštosios trajektorijos ginklų šaudymą. Flankuojamosios ugniavietės paprastai būna vietotarpų pakraščiuose.

277. Puolimo krypčių ir skiriamųjų nustatymas turi būti suderintas su vietotarpiais. Tam tikram daliniui reikia skirti jo dydį atitinkantį vietotarpį.

Turint daugiau siaurų vietotarpų, paprastai naudinga puolančius dalinius nukreipti vietotarpų skiriamaisiais kalnagubriais, lygumas slopinant ugnimi.

278. Vietotarpų klausimas ypač svarbus tiems vadams, kurie sudaro ugnies planą ir nustato skiriamąsias (pulko vadas, bataliono vadas).

279. Ginantis ar puolimo pertraukos metu pėstininkai turi stengtis kiek galint pagerinti vietovės savumus, sudarydami patogesnes sąlygas tikrajai ugniai išplėsti (padidindami matomumą, šaudymo laukus ir flankavimą) ir įrengdami dirbtines kliūtis.

Apskritai imant, gintis galima bet kurioje vietovėje, tik reikia mokėti ją įrengti ir sudaryti gerą ugnies planą.

280. Gerai dengtoje ir raižytoje vietovėje priešui pulti tinkamos prieigos turi būti ginančiojo saugomos (užimant, šaudant ar sekant).

Tokia vietovė, palyginus su pusiau atvira vietove, reikalauja daugiau pėstininkų. Didesnis ugnies tirštumas ir jos sutelkimai numatomi labiau į prieigas. Geras ugniaviečių slėpimas ir vielų kliūtys čia turi didesnę reikšmę nei įsitvirtinimas.

281. Apskritai, vertinant vietovę, reikia atsiminti, kad:

a) Atvira vietovė padeda ugniai vaisingiau veikti, leidžia iš toliau šaudyti, leidžia geriau veikti šarvuočiams, lengvina ryšių palaikymą ir valdymą. Atskiros medžių krūvos, atskiri miškeliai ir apskritai ryškesni vietos daiktai traukia priešo dėmesį, tuo pačiu jo ugnį. Tokių vietų reikia vengti. Antra vertus, atvira vietovė sunkina judesius, reikalauja didesnio skaidymo (platumon ir gilumon), puolantįjį verste verčia ieškoti ugnies persvaros. Be to, visai lygi vietovė sunkina automatinių ginklų vartojimą iš gilumos.

b) Pusiau dengta vietovė (lygi ar banguota) susiskaldo atskirais vietotarpiais. Ugnies veikimas ir matomumas riboti vietotarpų ribomis.

Vietotarpio ribų užėmimas apsaugo nuo netikėtumo, o priešui užkerta kelią matyti, kas darosi pačiame vieto-  
tarpio.

Tokioje vietovėje veiksmai papras-  
tai plečiasi šuoliais nuo vienos vieto-  
tarpio ribos į kitą.

- c) Dengta vietovė riboja ugnį, pa-  
sunkina susivokimą, ryšius, valdymą,  
šarvuočių panaudojimą, bet už tai leng-  
vina judesius ir leidžia veikti staigiau ir  
netikėčiau. Dengtoje vietovėje  
puolimas yra galimas net  
silpnai ugniai remiant.

Didesni miškai mažina artilerijos  
ugnies sėkmingumą, bet už tai patogūs  
dujoms spiestis.

Dengta ir raižyta vietovė sunkina  
kavalerijos veiksmus.

Miškuose, aptvertuose daržuose ar  
namuose pasislėpę pėstininkai yra ka-  
valerijai pavojingi net tais atvejais, ka-  
da jai bus pavykę laikinai užimti tam  
tikrą apylinkę.

- d) Aukštumas lengvina sekimą ir pa-  
deda vyrauti apylinkėje. Todėl dėl jų  
dažnai atkakliai kaunamasi.

Kad užtikrintų sau aukštumas, gi-  
nantysis savo priešakinius dalinius turi  
išstumti į priešakinius šlaitus.

- e) Didesnės upės ir platesni  
slėniai paprastai gali būti lengvai  
flankuojami ir sekami.

- f) Pelkės ir miškai. Klampios,  
didelės pelkės, taip pat tankūs be kelių  
miškai didesniems pėstininkų vienetams  
— sunkiai nugalimi plotai.

Tokiuose plotuose veiksmai paprastai vyks-  
ta siaurumose ir išilgai negausių kelių.

Vertinant pelkių pereinamumą, vien žemė-  
lapio ir gyventojų klausinėjimo nepakanka. Jas  
visada reikia žvalgyti ir pereiti su palydovais.

## V Skirsnis

### MANEVRAS. NETIKĖTUMAS. VEIKSMAI Į SPARNĄ. RYŠIO RINKTINĖLĖS. SAUGUMAS KAUTYNĖSE. SĄLYČIO LAIKYMAS

#### Manevras

282. Saugus, priešui netikėtas  
ir darnus jėgų ir priemonių  
panaudojimas uždaviniui įvyk-  
dyti vadinasi manevras.

Pėstininkų taktikos srityje  
tam tikram tikslui pasiekti  
sutelktų jėgų ir priemonių pa-  
naudojimas, atsižvelgiant į vie-  
tovę ir žinias apie priešą, reiškia-  
si ugnies ir judesio derini-  
mu. Puolamosiose kautynėse jo tikslas — su-  
daryti pėstininkams sąlygas pasiekti priešą  
durtuvu.

283. Manevro metmens pasireiškia pradi-  
nėje vieneto santvarkoje, kuri atitinka suma-  
nymą.

Bet kurio pėstininkų vieneto santvarka turi laiduoti tokį ugnies priemonių ir jėgų suskirstymą, kad lemiamoje kryptyje ar vietoje susidarytų kaip galint stipresnis kumštis.

284. Puolamosiose kautynėse tas kumštis nukreipiamas pagrindinio smūgio kryptimi. Pagrindinio smūgio mintis turi būti ypač ryški batalione ir aukščiau.

Dėl paprastai nepakankamų žinių apie priešo santvarką kautynių pradžioje, pagrindinio smūgio kryptį daugiausia diktuoja vietovė.

Paprastai pagrindinis smūgis kreipiamas ten, kur savo ugnį galima greičiau išnaudoti, kur yra geros prieigos ir kur yra tos vietos, kurių užėmimas būtinas tolimesniam puolimui plėsti.

Atvirų, gerai prieš matomų ir šaudomų vietų, kiek tai galima, reikia vengti. Tokias vietas veikti ugnimi.

285. Pagrindinį smūgį vykda vienetai, giliai susiskaidę ir kaip galint galingesnės ugnies remiami, puola siaurais barais.

Paprastai ir rezervai nukreipiami pagrindinio smūgio kryptimi.

Pagrindiniam smūgiui apsaugoti ir sumanymui kaip galint ilgiau nuo priešo paslėpti puolama ir gretima kryptimi (kryptimis), bet tik būtinais reikalingomis mažiausiomis jėgomis.

286. Visais atvejais pėstininkai turi pulti su vienoda energija ir pasiryžimu, vistiek, ar jie veikia pagrindinio smūgio

kryptimi, ar mažiau svarbia šalutine kryptimi.

Mažesnieji daliniai (kuopa, būrys), kuriems vietovė neteikia sąlygų pasirinkti pagrindinei smūgio kryptiai, paprastai, bent pradžioje, puola vienodai visu savo frontu, ir tik veiksmo metu, palaipsniui aiškėjant silpnoms prieš vietoms, sutelkia į jas savo smūgius, tinkamai palaipsniui nukreipdami ir savo rezervus.

287. Didesniuose vienetuose, pradedant batalionu, kautynių santvarkoje paprastai yra: pagrindinė grupė, šalutinė grupė ir rezervas.

288. Nelygu kautynių pobūdis, tų grupių dydis ir sudėtis nevienodi. Normalų barą ginant, rezervas gali būti visai mažas arba jo gali ir visai nebūti.

Puolant, priešingai, rezervas būna tuo didesnis, kuo neaiškesnės aplinkybės.

289. Smūgis į silpniausią prieš vietą — geriausias būdas laimėti.

Todėl, kur tik galima, mažiausiomis jėgomis suvaržius priešą iš fronto, reikia smogti priešui į sparną ar į šoną.

290. Kautynių raida dažnai vykdytojus pastato į nenumatytas aplinkybes. Kartais joje gali paaiškėti, kad lemiamojo pasisekimo reikia ieškoti šalutinės grupės bare. Susidaro visai nauja, pradinį vado sumanymą neatitinkanti padėtis. Vadas priverstas smūgio kryptį ir vieneto santvarką keisti kautynių eigoje.

Todėl visų laipsnių vadai turi sugebėti greitai taikytis prie naujų aplinkybių ir lanksčiai pritaikyti santvarką naujam sumanymui.

### Netikėtumas

291. Netikėtumas turi būti visų karo veiksmų pagrindas. Netikėtumas laiduoja dvasinę persvarą, padidina kovos priemonių veikimą, atima iš priešų veiksmų laisvę, įgalina silpnesnį nugalėti stipresnį.

Netikėtumas yra galingiausia priemonė priešui iškrikdyti. Jo turi visur siekti net atskiras kovotojas. Antra vertus, visi turi nuolat saugotis netikėtumų iš priešų pusės.

292. Netikėtumas pirmiausia pasiekiamas pradedant kautynes priešui nelauktoje vietoje ir nelauktu laiku.

Netikėtumo galima pasiekti priešą klaidinančiais veiksmais ar įrengimais. Svarbu, kad iki paskutinės minutės priešas nežinotų tikrųjų mūsų sumanymų ir tikrosios santvarkos. Bet klaidinamieji veiksmai neturi silpninti tikrajam manevrui skirtų jėgų.

293. Netikėtumo pagrindas yra paslapties laikymas. Paslapties laikymas yra šventa visų karių pareiga.

Neišlaikyta paslaptis užkerta kelią bet kuriam pasisėkimui.

Šiais sumetimais kiekvienas vadas pasako valdiniam tik tai, kas yra būtinai žinotina duotajam uždaviniui įvykdyti.

Taip pat nereikia valdiniam per anksti skelbti savo sumanymų.

294. Savos kariuomenės judesiai ir jos santvarka turi būti slepiami tinkamu maskavimu, tiksliai vietovės išnaudojimu ir saugos išskyrimu. Žygiai paprastai turi būti atliekami naktį. Visur ir visada reikia saugotis priešų žvalgybos, tiek žemės, tiek oro. Ypač atsargiai turi būti naudojamos ryšių priemonės, kurio mis perduodamos žinios gali patekti ir priešui.

295. Netikėtumas tik tuo atveju duos apčiuopiamų vaisių, jei paslapyje parengtas veiksmas bus ne tik greitai įvykdytas, bet ir tuojau išnaudotas. Nereikia priešui duoti laiko atsipeikėti ir iš naujo susitvarkyti.

296. Nuo netikėtumų iš priešų pusės saugojančių priemonių tarpe svarbiausia yra stropus žvalgyimas, sauga, patikimi ryšiai ir mūsų veiklumas.

Priešų patrulių naikinimas, dažni priešų atskirai veikiančių vienetų puolimai, nuolatinis priešų varginimas, puolamųjų veiksmų iniciatyvos išlaikymas atima iš priešų pasitikėjimą savimi, neigiamai veikia jo dvasią ir tuo pačiu sudaro geriausią priemonę apsisaugoti nuo priešų netikėtumų.

297. Netikėtumui įvykus, likimą sprendžia vadų ir visų kovotojų šaltakraujiškumas ir ramumas.

Tokiais atvejais kovotojai, vengdami netvarkingo šaudymo, turi burtis prie savo vadų. Netikėtai patekus į artimiausią priešų ugnį, geriausia pulti priešą durtuvu.

### Veiksmai į sparną ir į šoną

298. Netikėtas frontinės ir šoninės ugnies derinys gali padaryti priešui labai skaudžių nuostolių. Priverstas atsismogti dviem kryptimis priešas patenka į labai sunkią padėtį.

Skverbiantis priešo gilumon, jau išskverbę daliniai nukreipia ugnį į šonuose besilaikantį priešą, tuo pačiu padėdami kaimynams slinkti.

299. Netikėtas smūgis į sparną ar į šoną, suderintas su veiksmais iš fronto, gali duoti lemiamų išdavų net veikiant prieš stipresnį priešą.

300. Smūgis į sparną ar į šoną turi būti sistemingai taikomas bet kuriose puolamojo pobūdžio kautynėse.

Mažesnieji pėstininkų daliniai gali smogti į priešo sparną tais atvejais, kada priešo santvarkoje kautynių metu susidarys spragų.

Puolamosiose kautynėse rezervai, išnaudodami priešakinių dalinių pasisekimą, stengiasi sudarytą spragą praplėsti smūgiu į sparną ar į šoną.

Panašiai ir ginamosiose kautynėse kontratakos turi būti sistemingai kreipiamos į priešo sparną ar į šoną.

301. Didesnio vieneto smūgis į priešo sparną ar į šoną paprastai turi būti sumanytas iš anksto ir pradedamas vykdyti dažniausiai dar artėjimo metu. Mažesnieji vienetai paprastai smogia į sparną ar į šoną, išnaudodami pačių kautynių metu pasitaikiusią gerą progą.

302. Veiksmuose į priešo sparną ar į šoną reikia skirti apėjimas ir rietimas. Tiek vienas, tiek antras turi būti netikėti ir suderinti su veiksmiais iš fronto.

Apėjimas yra platesnio, o rietimas — siauresnio užsimojimo veiksmas.

Riečiant, turi būti ugnies ryšis su iš fronto veikiančiais daliniais.

Mažesniems daliniams nedera duoti pergilių apėjimų, nes rizikuojama išsiblaškyti ir būti sumuštam dalimis.

303. Į priešo sparną ar šoną smogiąs vienetas turi nuolat rūpintis savo sparnų ir šonų saugumu.

Apskritai atskiri ar sparne veikią vadai ypatingą dėmesį turi kreipti į savo vienetų sparnus, šonus ir užnugarį.

Sparno apsaugą galima laiduoti nuolaidų santvarka, tinkamai nukreipta ugnimi, pavojingos krypties nuolatiniu žvalgymu ir saugos išskyrimu.

Ypač reikia saugotis nuo šarvuočių.

Toliau iškištus saugos ar žvalgomuosius dalinius reikia aprūpinti greitomis ryšių priemonėmis.

304. Priešo pasirodymas šone ar užnugaryje neatpalaiduoja vadų nuo jų tiesioginio uždavinio vykdymo. Net apsuptas dalinys turi gintis iki paskutiniųjų.



### Ryšio rinktinėlės

305. Dviejų gretimų vienetų sandūrai sudaryti dažnai skiriamos ryšio rinktinėlės. Žygyje ir puolant, ryšio rinktinėlės slenka tarpekliu tarp gretimų vienetų. Ginantis, ryšio rinktinėlė išsistato gretimų vienetų skiriamojėje.

Ryšio rinktinėlės turi nuolat susivokti gretimų vienetų padėtyje, be paliovos žvalgyti jiems pavestą tarpeklių ir pranešinėti abiem kaimynams apie jų tarpusavio padėtį.

306. Dažnai ryšio rinktinėlės, vienam vadui vadovaujant, sudaromos iš abiejų gretimų vienetų dalinių. Ryšio rinktinėlės reikia aprūpinti automatiniais ginklais. Žygyje joms reikia priskirti raitus pasiuntinius, dviratinius ir ryšininkus su reikalingomis ryšio priemonėmis.

### Saugumas kautynėse

307. Pėstininkų saugumą kautynėse laiduoja netikėtumams išvengti skirtų priemonių visuma, kuri taip pat padeda laiku pasirengti kautynėms.

Žygio ir postovio sauga yra Pėstininkų statuto III dalies dalykas.

308. Saugą kautynėse laiduoja:

- a) priemonės ir būdai pėstininkams paslėpti nuo priešo akių ir ugnies,
- b) žinios apie priešą, tinkama vieneto sandvarka ir nuolatinis ryšys,
- c) sąlyčio su priešu laikymas.

309. Bet kuriose kautynių aplinkybėse pėstininkai turi slėptis nuo žemės ir oro priešo sekėjų ir saugotis žemės ugniaviečių ir lėktuvų ugnies, priešo šarvuočių, dujų.

Priešlėktuvinė apsauga, kova su priešo šarvuočiais ir priešcheminė apsauga aptariami šio statuto VIII skyriuje.

310. Tikslus pėstininkų slėpimas nuo priešo akių ir ugnies pirmiausia priklauso nuo mažesniųjų dalinių vadų iniciatyvos.

Prieššarvuotinė ir priešlėktuvinė apsauga paprastai priklauso tų vadų, kurie savo valdžioje turi s. kulkosvaidžių ir automatinių pabūklų.

311. Slėpimasis ir maskavimasis yra būtina sąlyga bet kuriose aplinkybėse (žygiuojant, postovy, rengiantis kautis, kaunantis ir t. t.) ir visada iš anksto prieš bet kurį veiksmą ar darbą. Taip pat reikia slėpti ir maskuoti visus lauko įrengimus. Slėpiantis ar maskuojantis pirmiausia reikia išnaudoti pačią vietovę.

Blogas slėpimasis ir maskavimasis — beprasmiškas ir net kenksmingas.

312. Be to, kautynių metu pėstininkų saugumą laiduoja:

- a) iš įvairių patikimų šaltinių gaunamos žinios apie priešą ir nuolatinis priešo išgalių ir tikslų vertinimas,
- b) tinkamas vieneto susiskaidymas gilumon,
- c) gretimų vienetų akies ar ugnies ryšys.

### Sąlyčio laikymas

313. Nuolatinis sąlyčio laikymas, kaip vienas saugumo laidų, turi kliudyti priešui atsipalaiduoti. Nors trumpam nutrūkęs, jis turi būti tuojau vėl sudarytas.

Sąlyčio laikymas yra priešakinųjų skaidinių pareiga. Jie be atskirų įsakymų nuolat tikrina, ar priešas vis dar tose pačiose vietose. Reikalui esant, jie siunčia patrulius. Ypač svarbią reikšmę turi sustiprintas patruliavimas naktį.

314. Paprastai pėsti patruliai ieško priešo atstumuose iki vieno kilometro. Priešo nesuradę, sąlyčio patruliai sustoja ir tuojau praneša.

Tokiais atvejais tolesnį sąlyčio ieškojimą tvarko aukštesnieji vadai.

Priešą suradę, patruliai praneša ir seka jį toliau.

## VI Skirsnis

### SKAIDYMASIS GILUMON IR PLATUMON. KRYPTYS IR SKIRIAMOSIOS. LYGIAVIMAS

#### Skaidymasis

315. Bet kuris vienetas, tiek puolant, tiek ginantis, susiskaido gilumon ir platumon.

Toks skaidymasis pasunkina priešui sekti, blaško jo ugnį, padeda saviems pėstininkams geriau išnaudoti vietovės savumus, saugoja nuo netikėtumų, leidžia panaudoti užpakalyje

esančias sunkiąsias priemones ir laiduoja veiksmų laisvę, lankstumą ir pastangų nuolatinumą.

316. Atviroje vietovėje vieneto skaidymasis turi būti didesnis. Dengtoje vietovėje, taip pat naktį, jis turi būti mažesnis.

Apskritai skaidymasis visada turi atitikti aplinkybes. Per daug didelis skaidymasis gilumon silpnina visą santvarką ir leidžia priešui mušti dalimis.

Per didelis skaidymasis platumon sunkina vadovavimą, mažina vieneto glaudumą ir leidžia priešui išnaudoti neišvengiamai atsiradusias silpnas santvarkos vietas.

Skaidymuisi pairus, jis turi būti neatidėliojant atstatomas.

#### Kryptys ir skiriamosios

317. Kad būtų galima išvengti vienetų maišaties ir kad jų smūgiai nebūtų išcentriniai, vienetai iš anksto nukreipiami parinktomis kryptimis.

Vienetų nukreipimas pareina nuo kautynių pobūdžio, nuo vienetų dydžio ir nuo atstumo iki siekiamojo tikslo.

318. Ginamosiose kautynėse smulkūs daliniai gauna šaudymo laukus (sektorius), pagal kuriuos nustatomos ir tų dalinių vietos pozicijoje.

Metodingose puolamosiose kautynėse batalionams ir didesniems vienetais, o ginantis — ir kuopai, duodami barai, kurie aprėžiami aiškiais skiriamosiomis.

Mažesni už batalioną daliniai, puolant, gaus tik puolimo kryptis. Puolant iš žygio ar artėjimo santvarkos ir susitinkamosiose kautynėse, dažnai batalionas, o kartais ir pulkas gaus tik puolimo kryptį.

Puolant iš išėties ribos (metodingas puolimas), vienetai pagal aiškius vietas daiktus (orientierius) turi būti iš anksto aiškiai nukreipiami į jų tikslus.

319. Tam tikrais atvejais kryptčiai išlaikyti tolimas orientierius gali būt bendras keliems daliniams.

Patys daliniai, reikalui esant, pasirenka sau dar tarpinius orientierius.

Visų laipsnių vadai turi mokėti laikyti kryptį pagal kompasą, kuris ypač naudotinas dengtoje vietovėje ir rūke.

Puolamojo pobūdžio veiksmuose mažesniems daliniams (kuopai, būriui) kryptčiai išlaikyti gali būti paskirtas vadinamasis kryptties dalinys.

320. Visais atvejais reikia atsiminti, kad vienetas, būtinam reikalui esant, gali laikinai peržengti savo skiriamąją, jei tai ne kliudo kaimyninio vieneto veiksmams.

### Lygiavimas

321. Bet kurioje kautynių santvarkoje ir bet kuriuose veiksmuose reikia vengti skėmiškumo ir lygiavimosi.

Klaidinga stabdyti dalinio veržimąsi pirmyn, teisinantis, kad kaimynai esą atsilikę. Geriausias būdas kaimynams padėti — energingai veržtis pirmyn, o ne lygiuotis. Ginantis draudžiama be atitinkamo vado įsakymo bent kiek pasitraukti, teisinantis, jog kaimynai pasitraukę.

## VII Skirsnis

### Rezervai

322. Rezervai yra pagrindinė vado priemonė reikšti įtakai kautynėms. Paprastai rezervai sudaromi kuopoje ir aukščiau.

Didesniuose vienetuose, pradedant batalionu, rezervų reikšmė didėja ir jų panaudojimo galimumai įvairūs. Čia vadai turi nuolat rūpintis išsemtus rezervus vėl susidaryti. Kuopos ribose tai padaryti paprastai sunku.

Priešakinės saugos veiksmuose, jos branduolį panaudojus, nėra reikalo sudarinėti naujų rezervų, nes jų vietoje stos pagrindinės jėgos.

323. Bataliono ir pulko rezervams išsisėmus, aukštesnysis vadas gali spręsti dvejopai: vienu atveju jis atnaujins dalinio rezervus savo rezervo sąskaita, kitu atveju pakeis išsisėmusį dalinį nauju daliniu.

324. Būtinam reikalui esant, vadai nedvejodami turi panaudoti savo rezervus, nors naujų rezervų sudarymas būtų sunkiai įmanomas.

325. Puolamosiose kautynėse rezervais gali tekti:

- a) smogti į silpną priešų vietą, kur tik galima, į sparną ar į šoną;
- b) sustiprinti ar pakeisti besikaunančius dalinius, tuo laiduojant pastangų nuolatinumą;
- c) ištaisyti krypties klaidas, užimant susidariusias spragas;
- d) duoti tinkamą eigą apskritai iš vėžių iškrypusiam manevrui;
- e) juo geriau išnaudoti pasisekimą;
- f) laiduoti puolančio dalinio saugumą (rezervų dalimi).

326. Visais atvejais atsiminti, kad puolamosiose kautynėse rezervas pirmiausiai turi būti naudojamas uždavinyje nurodytam tikslui pasiekti. Puolančio dalinio saugumui laiduoti iš rezervo skirti kuo mažiau jėgų.

327. Ginamosiose kautynėse rezervais gali tekti:

- a) ginti vietoje pozicijos gilumą,
- b) vykdyti kontratakas,
- c) pakeisti kautynėse nukentėjusius dalinius.

Rezervų parengtis gali būti įvairi: vieni išsistatę gintis vietoje, kiti sutelkti kontratakoms vykdyti, tretieji, žiūrint aplinkybių, pasirenge užimti pozicijas ar vykdyti kontratakas.

328. Pradžioje išskiriamo rezervo dydis priklauso nuo uždavinio ir žinių apie priešą.

Paprastai rezervai turi būti didesni neiškykiose aplinkybėse, taip pat reikiant ilgiau tęsėti. Paskutiniu atveju reikia atitinkamai siaurinti ir vieneto barą.

329. Puolamosiose kautynėse ugnies skaidinio stiprinimas turi tikslą atnaujinti jo pajėgumą. Praktikoje ugnies skaidinio pajėgumas atnaujinamas, stumiant rezervo dalinius į ugnies skaidinyje susidariusias spragas, vengiant žalingo tirštinimo.

330. Paprastai besikaunąs vienetas turi kautis iki visiškai išsisems jo puolamasis pajėgumas. Vien vadovybė turi teisę spręsti, ar vienetas turi būti išvestas iš kautynių.

331. Nukentėjęs vienetas iš kautynių išvedamas, arba jį peržengiant, arba pakeičiant.

Nukentėjęs vienetas paprastai peržengiamas, jam pasiekus eilinį tikslą. Peržengęs vienetas, nieko nelaukdamas, įsakyta tvarka puola toliau.

Pakeičiama paprastai naktį.

332. Rezervinio vieneto vadas turi išžvalgyti visas galimas šiam vienetui panaudoti prieigas.

Jis susiriša su kaimynais ir su tais daliniais, kurie veikia vieneto priešakyje numato-

mo panaudojimo kryptimi. Rezervinio vieneto sekimo tarnyba sutvarkoma iš anksto. Gavęs uždavinį sustiprinti, peržengti ar pakeisti, rezervinio vieneto vadas, pasirūpinęs ryšiais, su reikalingais priklausomaisiais vadais tuojau vyksta į priekį ir pats susižino su priešakinio vieneto vadu.

Ten jis sprendžia ir iš ten paprastai duoda reikalingus savo vienetai įsakymus.

### VIII Skirsnis

#### Pasisekimo išnaudojimas

**333.** Pirmojo skaidinio dalinių pasisekimo išnaudojimas sutampa su sąlyčio laikymu. Atsidūręs prieš neištisai ginamą priešų ribą, sėkmingai puolęs dalinys turi manyti esąs susilietęs tik su priešų patruliais. Apie tai dalinio vadas neatidėliodamas praneša ir, nepamiršdamas saugumo, energingai puola toliau.

Sutiktus atskirus atsparos lizdus ar mažesnius mazgus aplenkia, pranešdamas užpakaliniams daliniams.

**334.** Aiškėjant iš gaunamų žinių, kad priešų gynimasis vietomis palaužtas, vadovybė nedelsdama pradeda išnaudoti pasisekimą.

Sutikę naują ištiesai ginamą ribą, pėstininkai veikia, kaip puldami pozicijos saugą.

### V SKYRIUS

#### PĖSTININKŲ KAUTYNIŲ BENDRAS VAIZDAS

##### I Skirsnis

#### PUOLAMOSIOS KAUTYNĖS

##### Bendrybės

**335.** Puolamosios kautynės vadinasi tos pusės kautynės, kuri puola kitą pusę, arba besiginančią, arba taip pat puolančią. Antruoju atveju įvyksta vadinamosios susitinkamosios kautynės.

**336.** Puolamosiose kautynėse ryškiai galima išskirti: ėjimą į kautynes ir patį puolimą.

Ėjimas į kautynes apima puolamąjį žygį ir artėjimą. Puolimas apima puolimą iki atakos, ataką, skverbimąsi, pasisekimo išnaudojimą ir pagaliau persekiojimą. Nelygu aplinkybės, vieni šių veiksmų gali kartotis ar vykti kitokia eile, o kitų gali ir visai nebūti.

**337.** Puolimas pradamas: tiesiai iš žygio voros, iš artėjimo rikiuočių, iš išėties ribos.

**338.** Tiesiai iš žygio voros arba iš artėjimo rikiuočių skleidžiasi pulti paprastai priešakinė sauga ir atskirai veikią vienetai.

Iš išeities ribos paprastai pagrindinės jėgos puola gintis pasirengusį priešą, kada priešakinė sauga toliau slinkti negali.

Skirtumas yra puolimo parengimo būduose ir laipsnyje. Iš žygio voros pradėtas puolimas negalės būti iš anksto visas surengtas: jis surengiamas palaipsniui, priešakinių dalinių kautynėms jau užsimezgas; užpakalyje žygiuoją daliniai ir ugnies priemonės įtraukiamos į kautynes paeiliui.

Atvirkščiai, puolimas iš išeities ribos gali būti visada daugiau ar mažiau parengtas. Tokiais atvejais dažniausiai prieš puolimą bus trumpesnis ar ilgesnis artilerijos parengimas, kuriame gali būti įsakyta paskutinėmis minutėmis dalyvauti ir tam tikroms išeities riboje išstatytoms sunkiosioms priemonėms.

Puolimui skirti daliniai, laiku užėmę išeities ribą, pradeda pulti, kai tik pasibaigia artilerijos parengimas.

Jei prieš artilerijos parengimą išeities ribą vienoje ar kitoje vietoje neįmanoma tinkamai užimti, tai ten ji užimama parengimo metu (žr. 372 str.).

Ją užimant, vienam kitam daliniui gali tekti pavartoti savo valdžioje tuo metu turimas ugnies priemonės, kitaip tariant, pulti, bet tikrasis vieneto puolimas laikomas pradėtu tik tada, kada pasibaigus artilerijos parengimui, daliniai puola remiami ugnimi pagal bendrąjį puolimo rėmimo planą.

339. Priešo sumanymas paprastai pradeda aiškėti priešakinės saugos kautynių metu. Iš priešakinių priešų dalinių veiksmų pobūdžio dažnai bus sunku daryti išvadas. Tam tikrais atvejais priešų priešakiniai daliniai gali gintis, o tuo tarpu jo pagrindinės jėgos rengtis pulti, arba atvirkščiai. Vadinasi, puolamąjį žygį pradėjęs vienetas paprastai turi būti pasirengęs blogiausiai padėčiai, kada priešas gali pulti.

### Artėjimas

340. Nuostoliams nuo priešų galimos ugnies (artilrijos, sunkiųjų pėstininkų priemonių ar aviacijos) išvengti žygiuojančioms voroms reikia palaipsniui išsiskirstyti, susmulkėti. Pulakai skirstosi batalionais, batalionai kuopomis ir t. t.

Toks vieneto savisaugai pritaikytas žygis vadinasi artėjimas.

341. Atviroje, priešų sekimui ir ugniai patogioje vietovėje, veikiant priešų iš anksto gintis pasirengusį priešą, pėstininkų daliniams tenka dar labiau susmulkėti ir visai palikus kelius, slinkti laukais.

Tikrosios priešų artilerijos ar tolimos sunkiųjų kulk. ugnies įtakoje smulkiems pėstininkų daliniams dažnai tenka persirikiuoti net į vilnis.

Apskritai, juo arčiau nuo priešų, tuo smulkesnės turi būti rikiuotės.

342. Dengtoje, priešui sunkiai matomoje vietovėje, net puolant besiginantį priešą, pravartu kaip galint ilgiau

... nes tai pagreitina žygį, pa-  
... ir padeda išlaikyti duotąją

... atvejais reikia vengti skemiškumo.  
... taikyti prie vietovės ir jos uždangų.

343. Kad būtų įmanomas geresnis valdy-  
mas ir kad pėstininkai per daug neišvargtų, ar-  
tėti reikia neperdaug greitai.

Artėjimas be kelių (laukais) bent perpus  
mažina žygio greitį ir labai vargina dalinius.  
Taip artėti tik būtinam reikalui esant.

344. Atvirus, prieš sekamus ir šaudomus  
plotus pereiti greičiau, kŕek galint didesniais  
šuoliais, visai negiliomis rikiuotėmis ir išnau-  
dojant ugnies pertraukas.

Draudžiamąja ar trukdomąja ugnimi šau-  
domas vietas (kryžkeles, gyvenamąsias vietas,  
tiltus ir t. t.) verčiau apeiti. To negalint pa-  
daryti, elgtis, kaip atvirame plote.

345. Pasiremdamas žygio metu gautomis  
žiniomis (pirmiausia žiniomis iš kavalerijos ir  
aviacijos), aukštesnysis vadas paprastai iš  
anksto nurodo ribą, nuo kurios daliniai turi  
būti pasirengę pereiti į artėjimo santvar-  
ką. Ta riba paprastai atitiks prieš artilerijos  
ugnies ribą.

Pats persirikiavimas priklauso nuo vorų vir-  
šininkų. Dažnai persirikiavimo momentas bus  
paliktas spręsti dalinių vadams.

346. Priešakinės saugos skemi-  
nis susiskirstymas žygiui ben-  
drais bruožais atstoja jo artė-  
jimo santvarką.

## PUOLIMO RENGIMAS IR VYKDYMAS

### Bendrybės

347. Puolamąjį uždavinį gavęs vadas turi  
kaip galint nuodugniau susipažinti su vietoje  
(kur tik galima, pats ją apžvelgti) ir nors ben-  
drais bruožais su priešo santvarka. Tai jis at-  
lieka prieš skleidžiantis.

348. Vienokiose ar kitokiose aplinkybėse  
vadas turi nuspręsti, kokia turi būti jo vieneto  
kautynių santvarka, kuri pagrindinio smūgio  
kryptis, kurie uždaviniai duotini daliniams, ku-  
rios jų puolimo kryptys ar barai, kurie puoli-  
mo tikslai, kaip turi veikti ir bendradarbiauti  
sunkiosios pėstininkų priemonės ir padeda-  
mieji ginklai (ugnies planas), kaip turi būti  
tvarkomi ryšiai, šaudmenų tiekimas, sužeistųjų  
evakuacija ir t. t.

Nusprendęs, vadas įsako.

349. Kuomažiau yra laiko ir kuo  
puolantysis dalinys yra smul-  
kesnis, tuo įsakymas turi būti  
trumpesnis. Tam tikrais skubiais atsiti-  
kimais vadui pakaks nurodyti priklausomiems  
daliniams puolimo tikslus ar kryptis ir viso  
vieneto surikiavimą.

Papildomi nurodymai duodami vėliau puo-  
limo eigoje.

Puolant iš išeities ribos, be to, turi būti nu-  
rodyta, kada (nustatytu laiku ar pagal sutar-  
tinį ženklą) turi prasidėti puolimas.

350. Puolama šuoliais nuo ribos iki ribos.

Batalionai ir aukštesni vienetai paprastai

iš anksto gauna puolimo tikslus. Puolimo tikslai padeda derinti veikimą, lengvina krypčių laikymą, užtikrina glaudesni sunkiųjų priemonių ir artilerijos bendradarbiavimą su šaulių daliniais.

Siekiant eilinio tikslo, sunkiosios priemonės (bent jų dalis) ir artilerijos sekyklos, nieko nelaukdamos, keliasi pirmyn. Eilinių tikslų pasiekus, sunkiosios priemonės turi būti jau čia pat už priešakinio skaidinio. Pėstininkų vadai eilinėse ribose susivokia aplinkybėse, reikalui esant, duoda naujus įsakymus, pritraukia atsilikusias priemones, o smulkesnių dalinių vadai dar pasirenka naujus orientierius.

**351.** Paprastai eiliniai puolimo tikslai sutampa su lygiagrečiais su frontu kalnagubriais, aukštumų grandinėėmis, miškų ar gyvenamųjų vietų priešakiniais pakraščiais, žodžiu, su ribomis, iš kurių galima žvilgtelti tolyn į priešų pusę; tas ribas užėmę, viena, išgalime užimtame plote, antra, galime susitvarkyti toliau pulti.

**352.** Rengiant puolimą, reikia taip tvarkytis, kad parinkti puolimo tikslai be reikalo nestabdytų puolimo eigos.

Todėl eilinius tikslus paprastai reikia skirti tik tada, kada aplinkybės reikalauja didesnio puolimo metodingumo, labiau centralizuoto valdymo ir ryškesnio paskirstymo ruožtais, būtent, tada, kada priešas stipriau, giliau ir atkakliau ginasi.

Įsakymuose reikia pasakyti, kuriose eilinėse ribose ligi kurio laiko, ženkle ar įsakymo reikia sustoti. Jei to nepasakyta, reikia pulti toliau nesustojant.

**353.** Užimtą vietą ar ribą pėstininkai turi išlaikyti.

Pasiektas eilinis tikslas, nelaukiant, turi būti apsaugotas nuo priešų mėginimų jį atsiimti.

Tam reikalui pirmiausiai naudojamos čia pat pritrauktos sunkiosios pėstininkų priemonės ir ugnies skaidinio lengvieji kulkosvaidžiai. Ugnies skaidiniui puolant toliau, užimtos ribos išlaikymą laiduoja užpakalinių skaidinių daliniai.

**354.** Visų laipsnių vadai, tiek puolimo rengimo, tiek jo vykdymo metu, turi rūpintis kaip galint glaudesniu ginklų bendradarbiavimu.

Artilerija teikia pėstininkams daugiau tik bendrąją paramą.

Sunkiųjų priemonių parama visada tikresnė ir apčiuopiamesnė. Neturint artilerijos, ar jos nepakankamai teturint, sunkiosios pėstininkų priemonės šaudo visus pėstininkams slinkti kliudančius taikinius.

Šautuvinių granatų svaidytojais iš artimų atstumų šaudo vietovės raukšlėse pasislėpusį priešą.

Lengvieji kulkosvaidžiai ir įgudę šauliai šaudo betarpiškai pėstininkams slinkti kliudančias ugniavietes.



**355.** Prieš puolant vadai ugnies priemonėms nurodo pirmuosius taikinius. Paprastai tai bus iš anksto žinomi taikiniai.

Nereikia pamiršti, kad žymesnioji priešo ugniaviečių dalis pasireikš tik vėliau, puolimo metu.

Todėl tolesnių taikinių nurodymas iš anksto retai kada bus galimas. Ši aplinkybė įpareigoja tiek sunkiasias priemones, tiek artileriją būti nuolat pasirengusioms šaudyti naujai pasireiškusias priešo ugniavietes.

Apie naujų taikinių pasirodymą pėstininkus remią ginklai sužino iš savo sekėjų ir iš priešakinių dalinių, su kuriais turi būti sudaryti kuo geriausi ryšiai.

**356.** Puolant vielų kliūtimis apsaugotą poziciją, pėstininkams praeiti spragas paprastai daro artilerija ir tankai. Bet ir patys pėstininkai turi mokėti pasidaryti tų spragų be artilerijos ar tankų pagalbos.

Pėstininkai turi mokėti vielų kliūtis sprogdinti, kirpti žirkklėmis ir daužyti minosvaidžiais. Paprastai patys pėstininkai spragas pasidaro naktį prieš puolimą. Ypatingais atsitikimais vielai ardyti žmonės skiriami prie ugnies skaidinio ir tas spragas daro puolimo metu.

### Skleidimasis ir saugos puolimas

**357.** Skleistis gali tekti tiek iš žygio voros, tiek iš artėjimo rikiuočių. Iš žygio voros skleidžiamasi dažniausiai susitinkamosiose kautynėse, kurias paprastai pradeda priešakinė sauga.

**358.** Susitinkamosios kautynės reikalauja iš vadų greito susivokimo, greito sprendimo ir ypač energingų veiksmų.

Susitinkamosiose kautynėse žinios apie priešą paprastai būna labai menkos ir miglotos. Todėl čia vadams paprastai tenka spręsti pasiremiant gautu uždaviniu ir vietove.

Susitinkamosiose kautynėse ypatingai svarbią reikšmę turi greitas priešakinės saugos išskleidimas ir energingas puolimas, nes tokiu būdu paraližuojami priešo veiksmai, apsunkinamas jo ugnies priemonių pavartojimas ir puolančiajam iš karto užtikrinama iniciatyva ir persvara.

**359.** Priešakinės saugos priešakiniai daliniai (užtvaros ir patruliai) nedelsdami pradeda pulti išilgai žygio krypties. Užpakaliniai priešakinės saugos daliniai, gavę puolimo kryptis ar tikslus, čia pat atsiskiria nuo voros, skleidžiasi ir puola nurodytomis kryptimis.

Tais atvejais, kada priešakinės saugos priešakyje yra raitininkai (dažniausiai DLR), besiskleidžiančių dalinių vadai iš anksto susižino su jų kryptimi veikiančiais raitininkais. Tokiais atvejais šie raitininkai, ligi juos pakės, paprastai būna ta kryptimi veikiančių pėstininkų vadų valdžioje.

**360.** Skleistis reikia greitai ir slaptai.

Dengtoje vietovėje, norint pagreitinti ėjimą priekin, dažnai bus geriau dalinius kaip galint ilgiau vesti voromis (paprastai kuopomis) ir skleistis tik prieš pat puolimą.

361. Besiskleidžiančių dalinių vadai, gavę uždavinį, tuojau išsiunčia savo kryptimis patrulius.

362. Patruliai turi laiduoti daliniui patogų įstojimą į kautynes. Jie turi pranešti, kur priešas ginasi ar kuria kryptimi jis žygiuoja. Didelę reikšmę turi taip pat tinkamų prieigų suradimas, ypač žiemą, kada matomumas apskritai padidėja.

Be to, patruliai turi surasti dujomis apnuodytas vietas.

363. Patruliai turi veikti vikriai ir greitai. Nuo to priklauso dalinio slinkimo greitis (tai ypač svarbu susitinkamosiose kautynėse), gesnių prieigų suradimas ir veiksmų darnumas.

Jei priešas lauktų vietoje iš anksto pasirengęs gintis, patruliai, be to, turi išžvalgyti tinkamiausias prieigas, priešo ginamuosius įrengimus, ugniavietes, neužimtus tarpeklius ir t.t.

Tam tikrais atvejais, priešo ugniavietėms išaiškinti, patruliams gali būti pavesta iššaukti priešo ugnį. Tam reikalui dažnai reikės skirti stipresnes žvalgomąsias rinktinėles.

Žvalgymas turi būti nuolatinis. Sparnuose veikią daliniai turi juos tinkamai apsaugoti.

364. Besiskleidžiančių dalinių vadai su reikalingais vadovavimo dalinių pareigūnais, nieko nelaukdami, vyksta pirmyn ir, pasirinkę patogias sekyklas, susipažįsta su vietoje ir, jei galima, bent stambiais bruožais su priešo išsidėstymu. Daug svarbių žinių besiskleidžiančių pėstininkų vadai gaus iš priešakyje veikiančių raitininkų.

Sekyklose vadai sprendžia ir iš čia duoda reikalingus įsakymus.

365. Dalinių skleidimasi ir jų tolesnį slinkimą saugoja sunkiosios pėstininkų priemonės. Tam reikalui nuo pat skleidimosi pradžios pirmyn iškištos sunkiosios pėstininkų priemonės užima pozicijas ir, šuoliais besikilnodamos, pasirengia kur reikiant paleisti ugnį.

Jos paprastai turi taip užimti pozicijas (pradžioje prieky), kad galėtų šaudyti ir frontine ir šonine ugnimi, o daliniams pasislinkus pirmyn, — kuo ilgiau per arba pro.

366. Pasireiškusias priešo ugniavietes reikia tuojau slopinti, vistiek, ar jos veikia iš priekio ar iš kaimyninio baro. Slopinti padeda ir artilerija, kuri paprastai užima pozicijas jau skleidimosi pradžioje.

Minosvaidžiai ir lydimoji artilerija šaudo labiausiai pavojingus artimesnius taikinius.

367. Išsiskleidusi priešakinė sauga energingai puola priešo saugą, turėdama tikslą ją nublokšti ir pasiekti priešo pagrindines jėgas.

Platesne prasme junginio ribose tai bus tik rengiamieji veiksmai, vadinami sąlyčios u d a r y m u. Pėstininkams tai neturi rūpėti. Jų akimis tai yra puolimas. Jie veržiasi pirmyn tol, kol gali.

Sustabdyta ir nebegalėdama savomis priemonėmis toliau pulti, priešakinė sauga apsikasa ir laukia tolesnių įsakymų.

368. Puolant besiginantį priešą, priešakinės saugos pasiektoji riba, bendrai imant, bus viso vieneto tolimesnio puolimo išeities

ribos. Tačiau jei priešakinės saugos pasiek-  
tų riba, kaip išėities riba yra netinkama, tai  
nustiprinamas priešakinę saugą, užkariaunama pa-  
vartojamą riba.

### Išėities ribos užėmimas

369. Iš išėities ribos paprastai puolamas  
gintis pasirengęs priešas.

Tinkama išėities riba turi užtikrinti:

- a) kuo didesnę matomumą į priešo pusę,
- b) kuo geresnes jai pasiekti prieigas ir  
kuo slaptesnį joje pėstininkų susta-  
tymą,
- c) kuo geresnes sunk. pėstininkų prie-  
monių, ypač s. kulkosvaidžių, pavarto-  
jimo sąlygas.

Be to, išėities riba turi būti kuo arčiau  
nuo priešo.

370. Išėities riba, prieigos į ją ir priešaky  
jos esanti vietovė turi būti pėstininkų vadų  
prieš puolant išžvalgyta.

Žvalgymo metu vadai galutinai nustato  
dalinių suskirstymą išėities riboje, dalinių puo-  
limo kryptis ir tikslus, sunkiųjų priemonių  
vietas ir pradinę ugnies paramą.

Išėities riba dažniausiai būna laužtinė.

371. Išėities riboje mažesniems daliniams  
duodami galutiniai įsakymai ir nustatomos  
bendradarbiavimo sąlygos tiek su sunkiosio-  
mis priemonėmis, tiek su artilerija.

372. Išėities riba turi būti užimta slap-  
tai ir greitai. Netikėtumui užtikrinti,

išėities ribą reikia užimti prieš pat puolimą  
arba dar prieš artilerijos parengimą arba jo  
metu, gerai pritaikant dalinius prie vietovės.

Geriausiai slaptumą ir netikėtumą laiduoja  
naktis. Be to, naktį galima prieiti arčiau prie  
priešo.

Kartais išėities ribai patogios vietos gali  
būti užimtos į priekį iškištų priešo dalinių.  
Tokiais atvejais dažnai tenka naktį tokias  
vietas užimti ir tuo būdu pagerinti išėities  
ribą.

Kartais bus naudinga nakties veiksmis  
visą išėities ribą pastumėti arčiau prie priešo.

373. Išėities riboje daliniai išsidėsto tie-  
siai prieš jiems skirtus puoli-  
mo tikslus, o sunkiosios priemonės taip,  
kad galėtų nuo pat pradžios sėkmingai remti  
puolimą. Jei išėities riba apsaugota nuo priešo  
ugnies, tai pėstininkai gali išsidėstyti tirščiau.

374. Visais atvejais išėities  
riba turi būti apsaugota. Ka-  
dangi visada galima laukti netikėto priešo  
puolimo, tai išėities ribą užimą daliniai turi ga-  
lėti, prireikus, joje ir gintis.

Jei numatoma, kad priešakinei saugai pa-  
siekus būsimą išėities ribą, praeis kiek laiko,  
kol ją užims pagrindinės jėgos, ir yra pavojaus  
per tą laiką jos vėl nustoti, tai ši riba laiduo-  
jama sustiprinant priešakinę saugą.

### Nurodymai mažesniems pėstininkų daliniams pulti

375. Mažesni pėstininkų dali-  
niai puola visada vienodai, vis-

ties, kokios aplinkybės, vistiek, ar puolimas pradedamas iš išėities ribos, iš žygio voros, ar iš artėjimo rikiuočių, ar puolamas stipriau ar silpniau pasirengęs priešas, ar jis ginasi ar pats puola, ar dalinys veikia pagrindine ar šalutine kryptimi, ar puolama iš priešakio ar iš šono.

Savo ir padedamųjų ginklų ugnies priedangoje pėstininkai veržiasi pirmyn, kad greičiau pasiektų priešą durtuvais (ataka).

**376.** Priešo atsparumo laipsnis pėstininkams paprastai aiškėja tik puolimo metu.

Nelygu priešo atsparumas, pėstininkai vienur slinks greičiau, kitur lėčiau, kartais bus reikalinga stipresnė ugnies parama, kartais — silpnesnė.

**377.** Nebegalint sau užtikrinti reikalingos ugnies persvaros, lemiamas vaidmuo tenka netikėtumui. Tokiais atsitikimais verčiau pulti naktį, švintant, rūke, dengtoje vietovėje, miškais ir t.t. Tada bus galima nematomai prieiti prie priešo ir pulti jį iš arti. Tokiais atvejais netenka metodingai ir ilgai pulti iki atakos, taip pat netenka ieškoti nuolatinės ugnies persvaros.

**378.** Puolantieji pėstininkai turi visada siekti netikėtumo. Netikėtumui laiduoti puolantysis iki paskutinio momento turi slėpti smūgio vietą ir laiką, turi sąmoningai klaidinti priešą, slėpti savo pasirengimą ir t.t., žodžiu, daryti viską, kad tikrojo smūgio metu priešas

negalėtų tinkamai reaguoti, kitaip tariant, turi suvaržyti priešo veiksmų laisvę.

**379.** Apskritai, vietoje didesnio puolimo, kuriam paprastai reikia ilgesnio ir sunkiau paslepiamo pasirengimo, dažnai daug geriau pulti, kad ir nedidelėmis jėgomis, bet staigiai, netikėtai, nelauktoje vietoje, kur nors į šoną ar net užnugarį.

Naktis, rūkas ir dengta vietovė, didindami netikėtumą, vienkart mažina nuostolius.

**380.** Kad ir trumpa, bet staigiai sutelkta ugnis ir greitas smūgis dažnai bus lemiami.

**381.** Iš artimos išėities ribos pėstininkai puola vienu šuoliu. Tokiu pat būdu puolama ir pozicinio karo sąlygose, kada abiejų priešų apkasai čia pat arti vieni nuo kitų.

**382.** Puolant reikia sistemingai taikyti smūgius į priešą sparną ar šoną. Puolant besiginantį priešą, smogti į priešą sparną ar šoną paprastai bus galima tik įsiskverbus į priešą gilumą. Puolant platesniuose baruose besiginantį priešą, dažnai pavyks smogti jam į šoną, pasinaudojant jo neužimtais tarpekliais.

**383.** Tik nepertraukiamas (tolydinis) puolimas gali būti sėkmingas.

Pėstininkai turi sugebėti pulti be pertraukos ir be padedamųjų ginklų paramos.

Nelaiku pertrauktas puolimas duos didelių nuostolių, nes tokiais atvejais priešui susidaro patogi proga skaudžiai atsmogti.

Jei neįsakyta stabtelėti, puolama be pertraukos nuo vieno tikslo prie kito. Apie tikslo pasiekimą ir jo peržengimą puolantysis turi tuojuo pranešti.

Kad puolimas nenutrūktų, reikia:

- a) telkti ugnį į labiausiai slinkti kliudančias ugniavietes;
- b) laiku kelti pirmyn artilerijos sekėjus, kurie turi nuolat matyti priešą ir savo priešakinčius dalinius;
- c) sunkiąsias priemones nuolat palaipsniui kilnoti pirmyn, kad pasiekus eilinį tikslą, bent dalis jų tuojuo galėtų iš čia veikti, nes sunkiųjų priemonių parama turi būti nuolatinė;
- d) smūgiais į sparną ar šoną naikinti tuos priešo atsparos lizdus ir mazgus, kurie kliudo slinkti kaimynams, laiku išnaudoti kaimynų pasisiekimą;
- e) tinkamai kilnoti rezervus;
- f) visada laiku tiekti šaudmenis.

384. Puolimo metu tiek daliniai, tiek atskiri kovotojai naudoja visas, kad ir mažiausias uždangas ir vikriai daro šuolius. Taip veikiant, priešui rodomasi labai trumpai ir jis negali taikliai šaudyti.

### Puolimas iki atakos

385. Iš išėitės ribos pėstininkai turi pulti greitai, netikėtai, vienu laiku plačiame fronte. Iki priešas susivoks, pėstinin-

kai dideliu šuoliu turi prieiti kaip galint arčiau.

Šis šuolis turi būti paremtas kuo stipresnės sunkiųjų priemonių ir artilerijos ugnies.

386. Puolanti iš artėjimo rikiuotųjų ar žygio voros, turi būti išsi-skleista pirmiau nei pėstininkai pateks į tikrąją priešų s. kulkosvaidžių ugnį.

387. Pėstininkai puola nesilaikydami rikiuotųjų skemiškumo, bet pačias rikiuotes kuo geriau taikydami prie vietos.

Atstumai ir tarpekiai tarp įvairių dalinių ir atskirų kovotojų priklauso nuo vietovės ir priešų ugnies tikrumo.

Atviresnėje vietovėje atstumai ir tarpekiai didinami, dengtesnėje — mažinami.

388. Tikrojoje priešų pėstininkų ugnyje puolimas priklauso nuo savos ugnies tikrumo ir sumanaus vietovės išnaudojimo.

Ir daliniai, ir atskiri kovotojai puola nelygiais šuoliais. Nepavojingus plotus pėstininkai pereina didesnėmis grupėmis, laisvu žingsniu.

389. Priešų ugnies tikrumui sumažėjus, puolantieji pėstininkai greitai šuoliu stengiasi kuo greičiau prieiti prie priešų.

Tikrąją priešų ugnimi šaudomoje atviroje vietovėje net atskiri kovotojai gali slinkti tik perbėgdami, o dažnai tik šliaužte šliauždami.

Nebegalint slinkti, pėstininkai tuojuo apsikasa.

390. Gali pasitaikyti, kad patekę į priešų sunkiųjų kulkosvaidžių taiklią šoninę ugnį

(dažnai iš tolesnių atstumų) puolą pėstininkai laikinai nebegalės slinkti. Tokiais atvejais reikia tuojau nukreipti į tokias priešų ugniavietes kiek galint stipresnę sunkiųjų priemonių ugnį, o sustabdytiems pėstininkams vienu šuoliu šokti pirmyn.

**391.** Pėstininkai turi veržtis atkakliai pirmyn, nepaisydami lygiavimosi su kaimynais. Slinkimas be atodairos ir pasiryžimas pasiekti priešą durtuvu yra geriausias būdas atsilikusiems daliniams padėti.

Užpakaliniai skaidiniai, aplinkybėms pritaikytomis rikiuotėmis, nurodytomis kryptimis ir atstumais taip pat slenka pirmyn.

**392.** Priekinių kuopų vadai rūpinasi, kad ugnies skaidinio slinkimas būtų nuolatinis.

Rezerviniai būriai įvedami į kautynes ugnies skaidiniui sustiprinti arba jam peržengti. Paprastai rezervinis būrys nukreipiamas labiau į priekį pasistumėjusių dalinių kryptimi. Be to, rezervinis būrys be atskirų įsakymų turi rūpintis saugoti ugnies skaidinio sparnus.

**393.** Pėstininkai paprastai slenka pirmyn sunkiųjų priemonių ir artilerijos ugnies priedangoje, kaip galint ilgiau neleisdami savo ugnies.

Ispūdingumo atžvilgiu nuolatinis, atkaklus ir tylus pėstininkų slinkimas dažnai veikia priešą smarkiau, negu triukšmingas slinkimas priedangoje nors

ir taiklios, bet anksti pradėtos ugnies.

Paprastai šaulių daliniai pradeda ugnį tik iš artimųjų atstumų, kada priešų ugnis sustiprėja, slinkimas pasidaro sunkesnis, o priešų ugniavietės geriau pastebimos.

Ugnį pradeda lengvieji kulkosvaidžiai ir įgudę šauliai, o paskui šauda ir visi kiti šauliai.

Vadams įsakius, priešakiniai daliniai užsideda durtuvus,

**394.** Ugnies skaidinio lengvieji kulkosvaidžiai šauda prieš save. Užpakalyje slenką skyriai šauda tik tada, kada neabejojama, jog nekliudys priešakyje slenkančių savo dalinių.

**395.** Šiuo puolimo ruožtu pėstininkai turi sau laiduoti ne tik ugnies, bet ir dvasinę persvarą. Dvasinė persvara turi lemiamą reikšmę tolesnei kautynių eigai, pirmiausia, atakai: priešų ugnis darosi ne taip taikli, jo atsparumas palaužiamas.

Tą persvarą duoda ne iššaudytų šaudmenų kiekis, bet drausminga, taikli ugnis ir nuolatinis pėstininkų veržimasis pirmyn.

**396.** Šaudmenų tiekimas puolant labai sunkus. Todėl visi kovotojai turi šaudmenis taupyti, nes priešingai, lemiamą valandą gali jų pritrūkti.

Vadas turi žinoti, kiek šaudmenų dar liko ir laiku griebtis priemonių jiems papildyti.

**397.** Sunkiųjų pėstininkų priemonės iš pradžių remia pėstininkų

puolimą iš išeities ribos ar skleidimosi metu užimtų pozicijų.

Pėstininkų rėmimas turi būti nuolatinis. Todėl vienai sunkiųjų priemonių daliai keliantis pirmyn, kita jų dalis turi galėti remti. Pats kilnojimasis turi būti vykdomas visada laiku.

398. Sunkiųjų priemonių pareigūnai turi matyti tas ugniavietes, kurios kliudo šauliams pulti ir savo iniciatyva jas šaudyti. Tai, be abejo, neatpalaiduoja šaulių dalinių nuo pareigos nurodinėti sunkiosioms priemonėms tokias ugniavietes.

Tarp sunkiųjų priemonių ir ugnies skaidinio visais atvejais turi būti palaikomas glaudus ryšys.

399. Puolant, sunkieji kulkosvaidžiai paprastai de c e n t r a l i z u o j a m i ir tuo daugiau, kuo dengtesnė ir sunkiau sekama vietovė. Tačiau tam tikra dalis jų visuomet palieka bataliono vado rankose.

Kulkosvaidžiai paprastai suskirstomi iš anksto.

Jei tam tikram skaičiui kulkosvaidžių būrių nustatyta dalyvauti artilerijos parengime, tai jų veikimo planas turi būti taip sudarytas, kad artilerijos parengime jie galėtų dalyvauti centralizuotai valdomi, o po jo tuojau galėtų kaip reikiant veikti pagal paskirstymą.

400. Geresnių išdavų duoda šoninė arba išambinė s. kulkosvaidžių ugnis. Tokia ugnis paprastai leidžiama iš kaimyninio baro, ir tokioms ugniavietėms nuslopinti priešui dažnai

reikės prašyti kaimynų pagalbos ir sugaišti daug laiko.

401. Kur tik galima, reikia naudoti rezervinių dalinių sunkiosius kulkosvaidžius. Be priešlėktuvinės apsaugos, tam tikrais atvejais juos galima panaudoti šaudyti iš vyraujančių vietų per savų pėstininkų galvas.

402. Minosvaidžiai paprastai palieka ilgiau bataliono vado rankose.

403. Pėstininkai turi nedelsdami išnaudoti artilerijos ir sunkiųjų priemonių ugnies išdavą. Jie nedvejodami čia pat paskui paskutinius sviedinius turi pulti dar neatsipeikėjusį priešą. Verčiau rizikuoti vieną kitą kartą būti kliudytiems savos artilerijos ar minosvaidžio, negu laukti, kol atsipeikėjęs priešas vėl paleis automatinę ugnį.

### Ataka

404. Savųjų ir padedamųjų ginklų nuolat remiamos priešakinės kuopos atkakliai slenka pirmyn, kad sueitų kaip galint arčiau su priešu. Išnaudodamos didžiausio ugnies įtempimo laikotarpį jos priartėja iki atakos atstumo.

Artilerija, minosvaidžiai ir s. kulk. dėl nepakankamo saugumo ruožo negalėdami šaudyti į atakos vietas, pagal sutartą ženklą ar savo iniciatyva nukelia ugnį į kaimynines ar užpakalines priešų ugniavietes, pirmiausia į flankuojančius priešų ginklus.

405. Į numatomas atakuoti vietas labiausiai prisiartinę šaulių daliniai sutelkia kaip ga-

lint stipresnę lengvųjų kulkosvaidžių, šautuvinių granatų ir šautuvų ugnį. Tą progą išnaudodami, šauliai, kur reikia, prislenka dar arčiau ir, šaukdami „valio“, staigiu, vieningu, nesulaikomu šuoliu puola priešą durtuvais ir rankinėmis granatomis.

Lengvieji kulkosvaidžiai nenustodami šaudę, atakuoja kartu su šauliais.

Užsimezga artimosios grumtynės, kur kareivio narsumas, miklumas ir pasiaukojimas nulemia viską.

Grumtynėms tinka visos priemonės: durtuvas, buožė, rankinė granata, kastuvėlis ir t.t. Nenoris pasiduoti priešas turi būti nukautas vietoje.

**406.** Atakos būna dalinės ir bendros. Dalinės atakos įvyksta paprastai tada, kada pėstininkai ne vienu metu pasiekia atakos ribą. Būriai, net atskiri skyriai, nesidairydami į kaimynus, atakuoja savo iniciatyva. Tiek vadai, tiek remiantieji ginklai turi griebtis priemonių atakai paremti: laiku perkelti ugnį, pastumėti rezervus atakos kryptimi.

Kaimynai, kurie neatakuoja, stipria ugnimi slopina kaimyninius barus, pirmiausia flankuojančias ugniavietes.

**407.** Puolant iš išeities ribos, esančios arti nuo priešų, ataka paprastai būna bendra.

Daliniai pagal laikrodį ar sutartą ženklą puola plačiu frontu vienu šuoliu sviedinių pėdomis ir čia pat atakuoja.

Artilerijos ir sunkiųjų priemonių ugnis keliami iš anksto nustatyta tvarka.

**408.** Atakai pavykus, ugnies skaidinio lengvieji kulkosvaidžiai tuojau užima ugniavietes ir paleidžia ugnį į besitraukiantį arba kontratakaujantį priešą.

Ugnies skaidinio vadai, kuo skubiausiai organizavę ugnį, jos priedangoje tuojau sutvarko savo dalinius ir puola toliau.

Giluma atstatoma puolant pirmyn. Neleis-  
tini jokie dalinių atitraukimai.

**409.** Priešui bėgant, jis persekiojamas ugnimi. Reikalui esant, tuojau siunčiami patuliai, kad sąlytis su priešu nenutrūktų.

**410.** Atakos metu arčiau prislinkę rezerviniai daliniai užimtame plote organizuoja ugnį ir sparnų apsaugą ir tuo padeda ugnies skaidiniui pulti toliau. Tam tikrais atvejais rezerviniams daliniams gali tekti pakeisti išsėmusį ugnies skaidinį. Vietoje sunaudotų reikia tuojau susidaryti naujus rezervus. Šuoliais perkeltos sunkiosios pėstininkų priemonės nedelsdamos užima ugniavietes ir remia tolimesnę ugnies skaidinio puolimą arba atremia pasitaikančias priešų kontratakas.

Automatiniai pabūklai saugo nuo priešų šarvuočių.

Čia pat steigiamos ir priekinės artilerijos sekyclos.

### Skverbimasis į priešų gilumą

**411.** Sėkmingai atakavę pėstininkai puola toliau, paeiliui atakuodami ir nugalėdami sekančius priešų atsparos mazgus. Šiuo kautynių ruožtu visi kovotojai turi parodyti ypatingą



pasišventimą, atkaklumą ir patvarumą, juo labiau, kad ir artilerijos parama dėl padidėjusio atstumo paprastai bus jau kiek susilpnėjusi.

412. Ugnies skaidinys, nepaisydamas nei šonuose užsilikusių ugniaviečių, nei atsilikusių kaimynų, nenuilstamai veržiasi tiesiai pirmyn. Jo šonus saugoja kaimynai, rezervai, sunkiųjų priemonių ir artilerijos ugnis. Šonuose užsilikusias ugniavietes naikina kaimynai ir rezervai, kur tik galima, smogdami iš šono.

413. Priešui kontratakuojant, puolantysis išikimba į vietovę ir ginasi vietoje. Draudžiama trauktis net priešui apsupant. Į kritingą padėtį patekusį dalinį išgelbės rezervai ar kaimynai.

414. Kautynės pozicijos gilumoje paprastai vykdomos iš artimų atstumų greitai kintančiose aplinkybėse. Taikiniai pasirodo staigiai. Ryšys darosi sunkesnis. Todėl svarbu sunkias priemones, ypač sunk. kulkosv., turėti čia pat po ranka. Todėl sunkiosios priemonės, skverbiantis, paprastai decentralizuojamos, priskiriant priešakinių kuopų vadams, kartais net būrių vadams.

Panašiai ir artilerijoje pasireiškia didesnis decentralizacijos reikalas ir viena kita baterija ar grupė paverčiama priskirtąja artilerija (PA).

#### Pasisekimo išnaudojimas ir persekiojimas

415. Priešas traukiasi verčiamas ar savo noru. Ir vienu, ir antru atveju pėstininkai turi

nedelsdami pradėti pasisekimo išnaudojimą, kai kada iš karto persekiojimą.

Pasisekimo išnaudojimo ruožta paprastai galima išskirti tik didesnių vienetų (pulko, bataliono) kautynėse. Mažesnieji daliniai skverbiasi, paskui persekioja.

416. Visi daliniai turi atsidėję sekti priešą, kad laiku pastebėtų ir praneštų apie jo susilpnėjimą ar norą atsipalaiduoti.

417. Pavykus priešui nepastebimai atsipalaiduoti ar sąlyčiui nutrūkus, puolantysis nustoja krauju nupirkto laimėjimo.

Pastebėjus vienur kitur priešo atsipalaidavimo žymių, tomis kryptimis mažesnieji daliniai, nelaukdami atskirų įsakymų, patys savo iniciatyva pradeda persekioti, o didesnieji vienetai tuojuo pradeda pasisekimo išnaudojimą.

Tuo metu kaimynai, sustiprinę smūgius, verčia priešą trauktis visu frontu.

418. Sunkiosios priemonės ir artilerija dar daugiau decentralizuojamos. Jei priskirtosios artilerijos (PA) ligi šiol pėstininkai arba visai neturi arba nepakankamai teturi, tai šiam ruožtui iš anksto turi būti numatyta kiek reikiant jos priskirti. Pats priskyrimo momentas paprastai taip pat nustatomas junginio vado. Tačiau, kada ryšys nutrūkęs ir dėl to priskyrimas galėtų būti pavėluotas, priskyrimo momentą gali savo iniciatyva nustatyti pėstininkų vadas (pulko ar net bataliono).

419. Pėstininkų daliniai, prisidengę patruleliais, nežiūrėdami kaimynų, be atodairos atkakliai veržiasi pirmyn. Valdymas decentrali-

zuojamas. Drąsūs rizikingi veiksmai čia duoda gerausių išdavų.

Priešakiniai daliniai stengiasi kaip galint greičiau išeiti į priešų artilerijos ruožą.

420. Atskiri atsparos mazgai apeinami. Juos naikina rezervai. Sutikus naują sutvarkytą pasipriešinimą, priešakiniai daliniai veikia priešakinės saugos taisyklėmis. Valdymas palaipsniui vėl centralizuojamas.

421. Priešui nuo kautynių atsisakius ir pradėjus trauktis, pasisekimo išnaudojimas ir didesnio vieneto ribose virsta persekiojimu. Tam reikalui aukštesnieji vadai sudaro visomis reikalingomis priemonėmis aprūpintas savarankias persekiojimo rinktines. Persekiojimo rinktinės peržengia priešakinius dalinius ir smarkiai vejasi priešą, turėdamos tikslą galutinai jį sunaikinti. Sunkiosios priemonės ir artilerija būna rinktinių priekyje. Priešų mėginimai priešintis turi būti užgniaužiami pačioje užuomazgoje. Saugotis priešų apnuodytų plotų. Jei priešas dengiasi šarvuočiais, persekiojantieji pėstininkai, kur galima, turi slinkti dengtesniais plotais ir stengtis išeiti į jų užnugarį.

422. Priešui traukiantis, reikia kaip galint greičiau pasivyti jo pagrindines jėgas, naikinant, nubloškiant į šonus ar apeinant užpakalinę saugą.

423. Paprastai atsipalaiduojama naktį. Prieš pat atsipalaidavimą slėpimosi tikslais priešas

dažnai sustiprina ugnį, kartais net puola. Tokiais atvejais reikia, neduodant savęs klaidinti, stipriais vietiniais smūgiais pralaužti priešą, pulti jo užpakalinę saugą ir vyti pagrindines jėgas. Persekiojama ir naktį.

424. Ryšiai persekiojant ypatingai sunkūs. Persekiojimo rinktinės turi būti aprūpintos paslankiomis ryšių priemonėmis: raitaisiais pasiuntiniais, motociklistais, dviratininkais ir t.t.

### Kautynių nutraukimas sutemus.

#### Nepasisekimas

425. Tiek vienu, tiek antru atveju pėstininkai pasiektoje riboje įsitvirtina ir pasirengia gintis.

Prieš temstant priešakiniai daliniai paverčiami sauga, o labiau į priekį išsikišę — užtvaramis ir lauko sargybomis.

426. Priekinių dalinių vadai nuolat per savo patrulius tikrina sąlytį.

Lygia greta visų laipsnių vadai tvarko savo dalis ir dalinius, jų santvarką, atnaujina ryšius, susitaria su artilerija, papildo šaudmenis ir t.t.

Visi reikalingi pergrupavimai atliekami naktį.

Užpakalinių dalių ir dalinių parengties laipsnis nustatomas įsakymais.

### Įtvirtintos pozicijos puolimas

427. Įtvirtintos pozicijos puolimo parengimas reikalauja daug laiko.

Atsižvelgiant į priešo pasirengimo laipsnį, pulti skirtų vienetų artėjimas į išėties ribą ir išėties ribos užėmimas turi būti labai atsargus. Paprastai jis atliekamas naktį, nebent vietovė būtų labai dengta. Puolime dalyvaują daliniai, jei galima, iki būrio įskiriamai, turi būti aprūpinti stambesniais priešo pozicijos nuobraižais (kroki), kur parodomi ginamieji priešo įrengimai ir pulti geriausios prieigos.

428. Santvarkos gilumai padidinti puolančiųjų vienetų barai siaurinami. Eiliniai tikslai renkami arčiau vienas nuo kito.

429. Tam tikrais atvejais puolimas gali būti pradėtas netikėtai, tankams padedant. Šiuo atveju artilerijos parengimo gali ir nebūti.

Įtvirtintą poziciją pralaužus, kautynės tęsiamos šio skyriaus I skirsnio taisyklėmis.

430. Užpakalyje užsilikusiems įrengimams nuo priešo valyti sudaromi tam tikri daliniai, paprastai sustiprinti pionieriais.

## II skirsnis

### GINAMOSIOS KAUTYNĖS

#### Bendrybės

431. Ar vienokiais ar kitokiais sumetimais vadovybė nuspręstų gintis, ar šioks ar toks

būtų jėgų santykis, visais atvejais ginamąjį uždavinį gavęs vienetas turi:

- a) išlaikyti jam įtikėtą plotą,
- b) išmušti į ginamąją poziciją įsiveržusį priešą.

Tokie reikalavimai, nepaisant baro platumo, turi būti taikomi ir tada, kada vienetas iš anksto yra pasirengęs gintis, ir tada, kada jis perėjo iš puolimo į gynimąsi.

432. Reikia skirti normalių barų gynimą ir plačių barų gynimą.

433. Normalių barų gynimo pagrindas ir didesniems, ir mažesniems vienetams yra ugnis. Pirmiausiai sudaromas ištisinės, kiek galint tirštesnės ir gilesnės ugnies užtvaros. Atskyrus tam reikalingas jėgas, likusios jėgos skiriamos į rezervus. Kontratakos paprastai apsimoka tik tada, jei priešas prieš tai sulaukomas ugnimi, ar bent trumpam susilpnėja, o pati kontrataka įvykdoma netikėtai.

434. Plačių barų gynimo pagrindas didesnio vieneto ribose yra kontrataka.

Ugnies užtvarai (kad ir skįstai, negiliai, bet visgi ištisinei) sudaryti skirtos jėgos čia turi būti kaip galint mažesnės, o rezervai — kaip galint stipresni ir paslankesni.

Kaip turi būti tvarkomas plačių barų gynimas, kiek jėgų skirti ugnies užtvarai sudaryti, kokius barus kam skirti, kiek jėgų palikti rezerve, kaip sutvarkyti saugą, kokie žvalgymo uždaviniai — vis tai klausimai, kuriuos turi spręsti aukštesni vadai. Mažesnių vie-

netų vadų tai neliečia, nes šie vienetai ar platesniuose, ar siauresniuose baruose ginasi labiausiai ugnimi.

435. Ginamąjį uždavinį gavusiam vienetai gali tekti gintis daugiau ar mažiau atskirai, savarankiškai arba glaudžiam ryšyje su kaimynais. Pirmuoju atveju uždavinys pasunkėja dėl reikalo saugoti sparnus.

436. Vistiek, ar baras platesnis, ar siauresnis, ar pozicija daugiau ar mažiau įrengta, ar gintis numatoma ilgiau ar trumpiau, — pėstininkams visada galioja viena taisyklė: be įsakymo nesitraukti, gintis iki paskutiniųjų vietoje.

437. Gynimosi patvarumas daug priklauso nuo turimo laiko pozicijai įrengti. Tvarkant gynimą prieš akivaizdoje, ypač kada pereinama iš puolimo į gynimąsi, pozicijai įrengti laiko bus mažai.

Atvirksčiai, priešui esant toli, pozicija gali būti įrengta tobuliau.

Bet visais atvejais ginamąjį uždavinį gavusio vieneto veiksmas bendrais bruožais lieka tie patys.

Tolesnieji šio skirsnio nuostatai taikomi normalių barų gynimui.

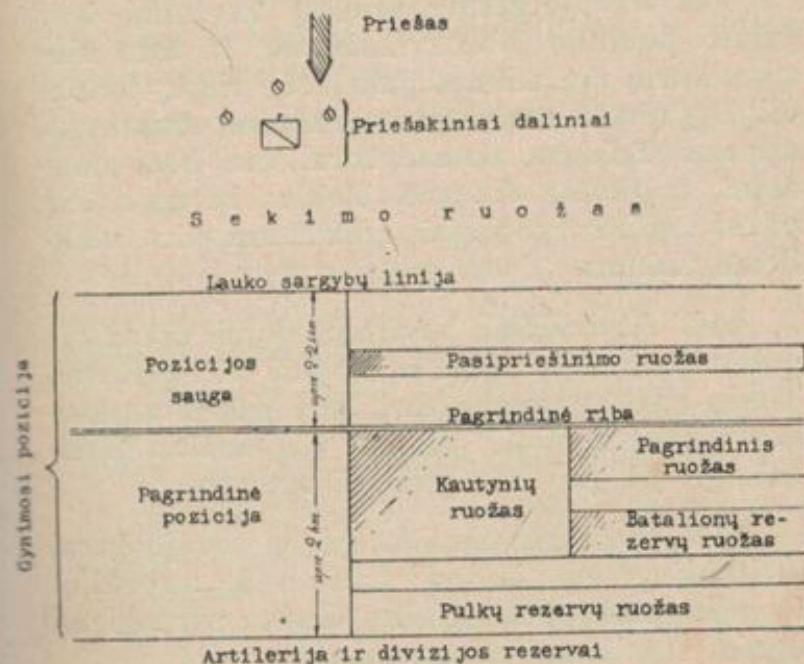
438. Gynimosi santvarkoje paprastai yra: pagrindinė pozicija, pozicijos sauga ir artilerijos bei junginio rezervų ruožas. Jėgų daugumas užima pagrindinę poziciją, kuri turi būti ginama be atodairos, iki paskutiniųjų. Ypač svarbi yra priešakinė pozicijos riba, va-

dinamoji pagrindinė riba. Ši riba, kiek galima, turi būti apsaugota ištinine gamtos kliūtimi. Prieš pagrindinę ribą, darniai su kliūtimis, parengiama ištinė kaip galint gilesnė ir tirštesnė pagrindinė ugnies užtvara.

439. Priešakinės kuopos užima pagrindinį ruožą. Už jų — batalionų rezervai (bataliono rezervų ruožas), dar toliau — pulkų rezervai (pulkų rezervų ruožas). Batalionų ir pulkų rezervai turi galėti kontratakuoti. Ypatingais atsitikimais jie turi galėti sustiprinti pagrindinį ruožą.

Pulkų (kartais batalionų) rezervų ruožas kartu yra užpakalinis pozicijos ruožas.

Ginamosios pozicijos bendra santvarka:



440. Priešui įsiveržus į pozicijos gilumą ir kontratakoms nepavykus ar visai negalint kontraktuoti, užpakalinis pozicijos ruožas turi būti ginamas iki paskutiniųjų.

Šiais sumetimais batalionų ir pulkų rezervai priešais save parengia ugnies užtvaras.

441. Paprastai rezerviniai daliniai savo pozicijoje laiko tik ugnies priemones su būtinai reikalingais pareigūnais, o patys daliniai laikomi paslėpti įsakytoje parengtyje.

442. Visi pėstininkų daliniai, pradedant būriu, gauna gynimo barą, o smulkesnieji — ir šaudymo lauką.

443. Pavojingesnių prieigų kryptimi, kur priešo puolimo labiau laukiama, ir tose vietose, kurių praradimas gali turėti rimtų pasekmių, gynimas turi būti tvarkomas ypatingai stipriai. Tokiose vietose barai turi būti siauresni, o giluma didesnė. Tokius barus reikia pavesti ginti ypatingai sumaniems ir veikliems vadams.

444. Atvirkščiai, atviroje, gerai sekamoje ir šaudomoje vietovėje barai gali būti platesni. Tokių barų gynimas turi būti pagrįstas kulkosvaidžių ugnimi. Šauliai čia mažiau tereikalingi: jie gali būti laikomi rezerve.

445. Dengtoje, išraižytoje vietovėje barai turi būti užimami ištiesiai, be tarpeklių. Pavojingesnių prieigų kryptimis parengiami ugnies sutelkimai ir statomi rezervai.

446. Antra vertus, didesnis ar mažesnis barų plotumas priklauso nuo to, ar ilgai reikės gintis. Trumpalaikio gynimo atveju barai gali būti platesni, o giluma mažesnė.

447. Kaimynų skiriamąsias reikia visada rinkti gerai šaudomose vietose. Priešui patogios prieigos skiriamosioms nieku būdu netinka.

Skiriamosios turi būti nurodytos pakankamai toli į priešų pusę. Šaudymo ir sekimo laukai turi viens kitą pakankamai dengti.

Ypatingas vadų dėmesys turi būti kreipiamas į patikimą ugnies ryšį su kaimynais.

Tam tikrais atvejais ryšiui su kaimynais reikės išskirti ryšio rinktinėles.

448. Turint atvirą šoną, reikia jį laiduoti žvalgų patruliais ar rinktinėmis ir tinkamu rezervų sustatymu.

449. Ginantis, pėstininkų daliniai sudaro atsparos lizdus ir atsparos mazgus.

Atsparos lizdą sudaro įsitvirtinę: skyrius (ar jo dalis), reikalui esant, sustiprintas šautuvinių granatų svaidytojais, arba kuria nors atskira sunk. priemone.

Atsparos lizdas visais atžvilgiais nedalomas. Tačiau tai nereiškia, kad atsparos lizdo įgula turi būti laikoma labai suspiesta.

450. Keli bendrą uždavinį turį ir svarbų pozicijos vietotarpį giną atsparos lizdai paprastai sujungiami į vieno vado vadovaujamą atsparos mazgą. Atsparos mazgai būna įvairaus didumo: nuo dviejų skyrių iki bataliono.

Visais atvejais atsparos mazgas turi galėti savarankiškai gintis net priešui įsiveržus į kaimyninius barus.

Atsparos mazgo viduje tarp lizdų ir tarp pačių atsparos mazgų turi būti geras ugnies ryšys.

451. Dengtesnėje vietovėje ar naktį pagrindinė pozicija turi būti užimta tirščiau.

Didesniems tarpekliams ginti ir sekti gali prireikti įrengti tarpinius lizdus ar mazgus.

452. Pagrindinę poziciją nurodo aukštesnysis vadas.

Pagrindinė riba parenkama priešaky gerą sekimą laiduojančių aukštumų ar kitų vietos daiktų. Visais atvejais ji turi būti kaip galint geriau paslėpta nuo priešo akių.

Galimam priešo šarvuočių puolimui sutrukdyti labai svarbu pagrindinę ribą turėti šiaurės rimtesnės prieššarvuotinės kliūtis (klampus upelis, gilesnis skardys ir t.t.).

Pagrindinę ribą galutinai nustato pulkų ir batalionų vadai. Svarbu, kad pagrindinės ribos priekyje būtų gilus šaudymo laukas.

453. Pagrindinė pozicija paprastai renkama priešakiniuose šlaituose.

Jei priešas turi galingą artileriją ar šarvuotas priemones ir priešakiniame šlaite gali gerai sekti mūsų pozicijos gilumą, tai dažnai bent dalį jos bus pravartu įrengti užpakaliniame šlaite. Tokiais atvejais sekimas turi būti organizuotas iš kitų pozicijos vietų, o priešakinis šlaitas flankuojamas iš gretimų barų.

454. Geresniam flankavimui pagrindinė riba turi būti laužtinė.

Nuo priešui patogių uždangų pagrindinę ribą reikia atitraukti. Taip pat reikia vengti vietų, patogių dujoms spiestis (skardžiai, žemumų miškeliai ir t.t.).

455. Pagrindinei pozicijai saugoti nuo netikėto priešo puolimo, nuo jo žvalgymo ir sekimo, pagrindinės pozicijos priešakyje išstatoma pozicijos sauga.

Žiūrint aplinkybių, pirmiausia, pagrindinei pozicijai ginti pasirengimo laipsnio ir vietovės, pozicijos saugos stiprumas, sudėtis ir uždavinys būna labai įvairūs.

Į pozicijos saugą paskirtos jėgos sutvarko saugos pasipriešinimo ruožą ir sekimo ruožą, o kai kada tik sekimo ruožą.

456. Saugos uždaviniai priešui puolant būna: arba, konstatavus puolimą, pranešti ir trauktis, arba, išaiškinus puolančiojo jėgas ir pagrindinio smūgio kryptį — stabdyti.

Saugos gynimasis vietoje yra išimtis. Jis turi būti visada griežtai apribotas laiko atžvilgiu, aiškus, įsakmus.

457. Laiku negavus įsakymų saugai sudaryti, ją turi statyti savo iniciatyva priešakinių kuopų vadai.

458. Pagrindinės pozicijos užpakalyje išistato junginio rezervai ir artilerija. Dalis artilerijos gali būti iš pradžių skirta remti saugai. Saugai remti skirtos baterijos paprastai

statomos į atskiras, kiek priešakyje parinktas, pozicijas.

459. Gynimo sėkmingumas daug priklauso nuo sugebėjimo sudaryti priešui netikėtumą. Todėl labai svarbu paslėpti tikrąjį ugniaviečių ir rezervų suskirstymą, klaidinti priešą klaidinamaisiais įrengimais, taip sustatyti saugą ir nutiesti pagrindinę ribą, kad priešas negalėtų susivokti, kokia tikroji mūsų gynimosi santvarka.

Pagrindinei ugnies užtvarai skirti ginklai prieš laiką neturi savęs išduoti.

Tolimos ugnies ginklai šaudo iš atsarginių pozicijų.

Netikėtumą labai padidina ugniaviečių kaitaliojimas (ypač sunk. kulk.), slėpimas iki paskutinio momento tam tikro skaičiaus sunkiųjų priemonių, ypač pasirengusių flankuoti, ir tam tikrais atvejais staigi naikinamoji ugnis iš artimų atstumų.

### Įsakymas gintis

460. Atsižvelgiant į gautą uždavinį ir aplinkybes, vienetais duodami įsakymai gintis.

Žiūrint vieneto dydžio, įsakyme paprastai apibūdinama:

- a) aplinkybės (trumpai), vieneto uždavinys, jo baras (skiriamosios) ir kaimynai;
- b) vado sumanymas (didesniųjų vienetų įsakymuose);

- c) pagrindinė pozicijos riba ir pagrindinis ugnies užtvaros ruožas (ugnies užtvaros riba);
- d) jėgų suskirstymas, uždaviniai ir skiriamosios priklausomoms daliniams, ugnies ryšys tarp gretimų dalinių, sparnų saugojimas, rezervų vietos;
- e) ugnies planas, pirmiausia, padedamųjų ginklų parama ir ugnies ryšys su kaimynais);
- f) pozicijos sauga: jėgos, uždavinys, pasipriešinimo ruožas ar lauko sargybų linija;
- g) žvalgyimo ir sekimo sutvarkymas;
- h) priešlėktuvinės, priešcheminės ir prieššarvuotinės apsaugos sutvarkymas;
- i) ryšiai: vadovietės ir ryšių įrengimai (su viršininku, su kaimynais, su sunk. priemonėmis ir artilerija);
- j) darytini įrengimai ir jų baigimo terminai;
- k) šaudmenų tiekimas;
- l) tvarstykla, gurguolės ir t.t.

Aplinkybių straipsny reikia padaryti trumpą išvadą apie priešą, įsakmiai nurodant, kada reikia laukti priešų pasirodant.

461. Organizuojant gynimąsi paskubomis čia pat arti priešų, pirmiausia reikia duoti uždavinius ir skiriamąsias, kiti nurodymai duodami vėliau.

462. Gynimui parengti darbo metodas visiškai priklauso nuo turimo laiko. Visais atvejais pirmiausia sutvarkoma sauga. Didesniųjų vienetų vadų sumanymas

gintis paprastai pagrindžiamas žemėlapiu. Jei laiko maža, tai, kai tik paaiškėja sumanymas, daliniai tuojau nukreipiami į jiems pskirtus barus ir ten pradeda tvarkytis. Tuo pat metu vieneto vadas, padedamųjų ginklų vadų lydimas, greitai atlieka bendrą vietovės žvalgymą (paprastai iš vienos kitos patogesnės sekyklos), paskui tuojau sprendžia ir, susitikęs su priklausomais vadais, duoda jiems galutinius įsakymus, kur reikia, pataisydamas pradinį sumanymą.

Mažesnių už batalioną vienetų vadai, ginant normalų barą, paprastai sprendžia iš karto vietovėje.

**463.** Jei laiko daug, tai vieneto vadas, susidaręs pagal žemėlapi sumanymą gintis bei žvalgymo planą ir reikalingų vadų lydimas, vyksta nuodugniau ištirti vietovės. Tik po to duodami įsakymai.

Žvalgymo metu daliniai laikomi paslėptose vietose pritraukti arčiau prie jiems numatomų barų.

**464.** Kur galima ir kur reikia, žvalgomai pagrindinei pozicijai betarpiškai apsaugoti nuo netikėtumų išstatoma viena kita sunkioji priemonė ir sutvarkomas sekimas, nors pozicijos sauga jau būtų išsiūsta ar net jau vietoje.

**465.** Rengiant gynimąsi, kiek galima, reikia laikytis šios tvarkos:

- a) saugos ir žvalgymo sutvarkymas (sekimas, patruliai, užtvarų ar lauko sargybų išstatymas, priešlėktuvinės, prieš-

cheminės ir prieššarvuotinės apsaugos sutvarkymas);

- b) ugnies plano sudarymas; ugniaviečių įrengimas (iš anksto jas užmaskuojant nuo žemės ir oro sekimo); šaudymo laukų pravalymas, atstumų išmatavimas ir apskritai ugnies parengimas;
- c) dirbtinių kliūčių darymas, vadoviečių ir sekyklų įrengimas, ryšių ir nuolatinio sekimo sutvarkymas;
- d) tikrųjų ir klaidinamųjų įrengimų darymas; atsarginių ugniaviečių įrengimas (pirmiausia s. kulk.);
- e) šaudmenų išteklių sudarymas.

### Vietovės žvalgymas

**466.** Vietovė, kad ir neįrengta, pati savaime turi labai didelę įtaką gynimosi parengimui.

Didesnę ar mažesnę vietovės reikšmę sudaro jos sekimo akiratis, šaudymo laukas, galimūmai flankuoti prieigos ir prieššarvuotinės kliūtys.

**467.** Pagal žemėlapi sudarytame sumany-me paprastai apytikriai nurodoma pagrindinė riba, vieneto santvarka bendrais bruožais ir apytikrės skiriamosios.

**468.** Žiūrint turimo laiko, vietovės žvalgymas būna arba tik bendrais bruožais, arba daugiau ar mažiau nuodugnus. Paskutiniu atveju žvalgoma pagal iš anksto nustatytą planą.

**469.** Žvalgant bendrais bruožais, reikia išaiškinti priešaky pagrindinės



ribos esančias prieigas, patogias šarvuočiams pulti kryptis, nešaudomus plotus, spėjama prieš o išeities ribą, savo ugnies galimumus, pirmiausia pagrindinės ugnies uždvaros ruožą (jos ribą), kaip ir kur vykdyti kontratakas ir t.t.

**470.** Nuodugniai žvalgant, be to, kas nurodyta ankstybesniame straipsnyje, reikia:

- a) išaiškinti, kur, kokia ugnimi (frontine, šonine, flankuojamąja, įžambine, kryžiška) ir kurio ginklo (lėkštos ar riestos trajektorijos) turi būti šaudoma;
- b) parinkti sekyklas ir ugniavietes ir nustatyti kliūčių vietas;
- c) parinkti slaptėsnės vietas rezervams ir įvertinti kontratakų kryptis ir sąlygas puolimui pradėti (jei jis numatomas).

### Ugnies planas

**471.** Ginantis, ugnies planas apima tolimesnio priešakio šaudymą, pagrindinę ugnies uždvarą ir ugnies uždvaras pozicijos gilumoje.

**472.** Tolimesnio priešakio (už ugnies uždvaros) šaudymas parengiamas to ar kito ginklo tikrosios ugnies ribose. Jo tikslas — naikinti priešą jau iš tolimų atstumų, trukdyti ar net visai sustabdyti jo puolimosius veiksmus, dar nepasiekus jam pagrindinės ugnies uždvaros. Tolimesnio priešakio šaudymas turi taip būti sutvarkytas, kad būtų laiduoti ugnies sutelkimai į svarbesnes vietas.

**473.** Pagrindinė ugnies uždvara parengiama priešaky pagrindinės ribos. Ji turi būti ištisinė, kiek galint gilesnė ir tirštesnė.

Pagrindinė ugnies uždvara turi būti sutvarkyta taip, kad, galint sekti priešą, ji būtų iššaukiama ir leidžiama tik ten, kur priešas tikrai puola. Šiais atvejais ugnies uždvarą įsakytais nustatyta tvarka iššaukia paprastai priešakinių kuopų vadai.

Jei sekti ir tinkamai susivokti negalima (pavyzdžiui, puolimas naktį, rūke ar šiaip staigus, netikėtas), tai pagrindinė ugnies uždvara leidžiama akiai į iš anksto nustatytas vietas.

Šiais atvejais įsakymais nustatyta tvarka ugnies uždvarą gali iššaukti net būrių vadai.

Ženkla ugnies uždvarai iššaukti turi būti labai ryškūs. Pavojingesnių prieigų kryptimis ugnies uždvara turi būti tirštesnė.

**474.** Pagrindinėje ugnies uždvaroje dalyvauja visi pėstininkų ginklai ir artilerija.

Skyriai savo ugnimi, pirmiausia lengv. kulkosvaidžių, papildo sunkiųjų kulkosvaidžių užtveriamąją ugnį, kur dėl vietovės jų ištisinė ugnis neįmanoma. Be to, lengv. kulkosvaidžiai saugoja iš priešakio flankuojančius sunk. kulkosvaidžius. Šautuvinių granatų svaidytojai šaudo artimiausias lėkštos trajektorijos ginklams nepasiekiamas prieigas.

**475.** Ugnies uždvaros pozicijos gilumoje turi sustabdyti į pozici-

jos gilumą įsiveržusį priešą. Savaiame suprantama, kad tos ugnies užtvaros negali būti taip galingos, kaip pagrindinė ugnies užtvara.

476. Esant priešui visai arti (pav., persitvarkant gintis iš puolamosios santvarkos ar pozicinio karo sąlygose) arba neturint pakankamai gilaus lauko tolimai ugniai (pav., ginantis miške), besiginančiojo ugnis savaiame ribojasi pagrindine ugnies užtvara ir ugnies užtvaromis pozicijos gilumoje.

477. Apskritai ugnies planas turi įsakmiai apibūdinti tiek ginklų, tiek dalinių ugnies uždavinius ir glaudžiai ugnimi surišti gretimai veikiančius dalinius.

Bet kuris ginklas, bet kuris dalinys turi gerai žinoti, kieno įsakymu, koku ženklu ar kuriuo momentu ugnis turi būti pradėta.

### Sunkiųjų priemonių ugnis

478. Ugnies plano pagrindas yra sunkiųjų kulkosvaidžių ugnis. Svarbesnieji s. kulkosvaidžių uždaviniai ginamosiose kautynėse tokie:

- 1) dalyvauti ugnies užtvarose: pagrindinėje ir pozicijos gilumoje;
- 2) šaudyti tolimesniais ugnimi (naikinamąja arba trukdomąja).

479. Pagrindinėje užtvaroje turi dalyvauti daugumas s. kulkosvaidžių, kur tik galima, šaudydami flankuojama ugnimi.

Pagrindinėje ugnies užtvaroje dalyvaujančių s. kulkosvaidžių dalis taip pat dalyvauja ir tolimoje ugnyje, bet tik iš atsarginių pozicijų.

Kiti s. kulkosvaidžiai dalyvauja tik ugnies užtvaroje.

Kiek kuriems uždaviniams skirti s. kulkosvaidžių, priklauso nuo aplinkybių.

Daugiau gilumoje sustatyti kulkosvaidžiai, šaudydami per ar pro (dažniausiai iš dengtų pozicijų), dalyvauja ugnies užtvarose (pagrindinėje ir pozicijos gilumoje) ir tolimoje ugnyje, remia kontratakas ir šaudo prieš lėktuvus.

480. Kad ugnies planas tiktų įvairiems atsitikimams, paprastai kiekvienam sunk. kulkosvaidžiui ginamosiose kautynėse duodama pagrindinis ugnies uždavinys ir vienas arba keli šalutiniai ugnies uždaviniai.

481. Įvairiems ugnies uždaviniams s. kulkosvaidžiai turi turėti atskiras pozicijas (pav., dalyvauti ugnies užtvaroje, šaudyti lėktuvams ir t. t.), be to, kiekvienam uždaviniui — pakankamai atsarginių pozicijų.

482. Rezervinių batalionų (pulko rezervų ruožo dalinių) sunk. kulkosvaidžius, kur tik galima, reikia išnaudoti priekiniams batalionams paremti. Paprastai šie kulkosvaidžiai šaudys netiesiai taikydami. Be to, jie turi būti pasirengę šaudyti prieš lėktuvus. Tačiau jie turi

galėti bet kada dalyvauti savo bataliono veiksmuose ir todėl neturi būti ištraukti iš jo rajono.

483. Ginamosiose kautynėse lengviau nei kur kitur centralizuotai valdyti. Todėl paprastai ginamosiose kautynėse sunk. kulkosvaidžiai skiriami remti šaulių daliniams.

Bet vis dėlto, žiūrint aplinkybių (ypač turimo laiko, vietovės ir ryšių priemonių), gali prireikti bent iš dalies sunk. kulkosvaidžius decentralizuoti.

484. Saugai sustiprinti sunk. kulkosvaidžiai (ir apskritai s. priemonės) skiriami tik tais atvejais, kada ji turi didesnio ar mažesnio pasipriešinimo uždavinį.

485. Minosvaidžiai papildo sunk. kulk. ugnies užtvaras, šaudydami ten, kur lėkštosios trajektorijos ginklams šaudyti neįmanoma.

Panašiai, kaip ir kiti pagrindinę ugnies užtvarą sudarą ginklai, minosvaidžiai turi būti pasirengę pagal ženklą „ugnies užtvara“ paleisti akląją ugnį. Be to, jie turi galėti sutelkti ugnį ir į atskiras baro dalis. Minosvaidžiai paprastai dalyvauja ir priešrangoje (107 str.).

486. Automatiniai pabūklai pirmiausia naudojami kovai su priešo šarvuočiais, antroj eilėje — prieš lėktuvus (žr. Aut. pab. mok. statuto 160—164 str.).

### Vietovės įrengimas ir maskavimas

487. Organizavęs saugą ir sekimą ir susidaręs ugnies planą, ginantysis pradeda pozici-

jos įrengimo darbus. Pozicijos įrengimo darbai turi būti nuo pat pradžios maskuojami ir vykdomi palaipsniui, pagal kiekvieno vado susidarytą darbų planą.

Ugniavietėms ir apskritai ginamiems įrengimams pirmiausia reikia išnaudoti gamtines uždangas, vengiant prieš ugnį traukiančių vietų.

Flankuojamųjų sunkiųjų priemonių ugniavietes reikia rinktis tokiose vietose, kurios iš priešakio apsaugotos gamtinėmis uždangomis.

488. Apkasai ir susisiekimo eigos, kurių numatoma negalėsiant kaip reikiant paslėpti nuo priešų, turi būti kasami kiek atokiau nuo svarbesnių ugniavietėjų. Kur tik galima, jie kasami išnaudojant vietovės savumus.

Apkasai ir susisiekimo eigos paprastai turi būti gilūs ir siauri.

Kad būtų galima saugiai šaudyti per ir pro, priekiniai daliniai turi apsikasti ir iš užpakalio.

489. Kur tik galima, svarbesnieji ginamieji įrengimai (flankuojamosios ugniavietės, sekyklos ir t. t.) turi būti daromi naktį, o maskuojami prieš švintant.

S. priemonių ir l. kulkosvaidžių ugniavietės visada turi būti maskuojamos bent tinkleliais.

490. Maskavimo darbuose reikia kreipti dėmesį į maskuojamo daikto foną. Vengti ryškių, gerai išsiskiriančių vietų, pav., gerai matomų keterų, atskirų aukštumėlių, smėliuotų šviesių plotų ir t. t.

Sistemiškai vengti taisyklingų geometrinių formų. Plačiai naudoti klaidinamuosius įrengimus.

491. Sunkiųjų pėstininkų priemonių atsarginės ugniavietės turi būti taip parinktos, kad jas būtų galima užimti nematomai kautynių metu.

492. Ir gamtinės, ir dirbtinės kliūtys turi būti flankuojamos tikrąja ugnimi, tačiau jos savo kryptimis neturi išduoti flankuojamųjų ginklų ugniaviečių.

493. Kad ugnis būtų tikresnė, jei tik laikas leidžia, reikia pravalyti šaudymo laukus ir išmatuoti svarbesnius atstumus.

Šaudymo laukų skemeles turi turėti visi šaulių skyriai ir visos sunkiosios priemonės.

### Pasirengimas gintis

494. Pasirengimas gintis priklauso nuo priešų pajėgumo ir veiklumo. Besiginas čia pat prieš akivaizdoje turi būti pasirengęs atremti priešų puolimą bet kuriuo momentu. Tokiais atvejais pozicijos sauga turi būti stipresnė, o ginamieji darbai vykdomi taip, kad ugnis galėtų būti paleista kuo greičiau. Dalis ginklų su pakankamais šaudmenų ištekliais laikoma nuolat ugniavietėse. Sekimo tarnyba turi būti vietoje.

495. Poziciją įrengus, bendrasis vadas nustato dalinių kautynių parengtį.

Pavojaus valandą tam tikra pozicijos įgulos dalis turi galėti tuojau užimti parengtas

kovovietes. Prie automatinių ginklų nuolat laikoma dalis pareigūnų.

Likusieji, pasirengę trumpiausiu laiku užimti jiems skirtas vietas, ilsisi.

Ypatingas budrumas reikalingas prieš švintant ar daliniams nuvargus.

Esant parengtyje, reikia dažnai tikrinti ryšių veikimą.

Įvairūs ženklai kovovietėms užimti, dujų, šarvuočių ar oro pavojui skelbti turi būti žinomi visiems.

### Pozicijos sauga

496. Pozicijos saugos stiprumas ir gilumas priklauso nuo aplinkybių ir uždavinio. Daugiau priešintis turinti sauga turi būti stipresnė. Visais atvejais saugai skiriamos tik būtina reikalingos jėgos.

Saugos skyrimas turi kuo mažiausiai ardyti pagrindinės pozicijos santvarką, būtent, sauga turi būti skiriama iš to pagrindinės pozicijos ruožo, kuriame nuo to susidariusi spraga palyginti mažiau tepaveiks pagrindinės pozicijos gynimą.

Nelygu aplinkybės ir pagrindinės pozicijos santvarka, stabdomąjį uždavinį turinti sauga paprastai skiriama iš vieno ar kito rezervų ruožo.

Išpėjimo uždavinį turinčią saugą pravartu skirti iš pagrindinio ruožo. Tokios saugos išsistatymą tvarko atitinkamų kuopų vadai.

Jei sauga turės smarkiau priešintis (stabdyti, ypatingais atsitikimais net ir gintis), tai jos veiksmams parengti ir derinti valdymas tu-

ri būti labiau centralizuotas; saugos vadas turi būti bendras. Bet ir tada kiekvieno bataliono bare būna atskira sauga.

**497.** Stabdomąjį uždavinį turinčios saugos jėgų daugumas sustatomas pasipriešinimo ruože, suskirstant jas užtvaramis.

Pasipriešinimo ruožas turi būti parenkamas nuo pagrindinės ribos *t o k i u a r t u m u*, kad dengtų pagrindinę poziciją nuo priešo pės-tininkų ugnies, jo žemės sekimo, ir *t o k i u t o l u m u*, kad bent dalis artilerijos iš pagrindinės pozicijos galėtų paremti saugą. Visa tai priklauso nuo vietovės. Vidutiniškai tas atstumas būna apie 2 km.

Be to, pasipriešinimo ruožas turi turėti priešaky kuo geresnius sekimo ir šaudymo laukus ir užnugary patogius pasitraukimo kelius.

Užtvaros paprastai užima svarbesnes priešo prieigas ir vyraujančias aukštumas. Kur tik galima, jos turi sudaryti ugnies ryšį. Jų automatiniai ginklai turi galėti šaudyti tolima ugnimi.

Didesnių ginamųjų įrengimų saugoje paprastai nedaroma. Geriau įrengiamos tik sekyclos ir automatiniai ginklų ugniavietės.

Betarpinei pasipriešinimo ruožo apsaugai, kur reikia, įvairiais atstumais į priekį išsiunčiamos lauko sargybos.

Nuo lauko sargybų užimtos linijos prasideda sekimo ruožas. Sekimo ruožas suskirstomas sekti lauko sargyboms, atskiriems sekimo postams, slapukams. Jame taip pat veikia žvalgomieji patruliai.

**498.** Įspėjimo uždavinį turinti sauga sudaro tik sekimo ruožą. Priešui puolant, ji įspėja pagrindinę poziciją ir, nepamesdama sąlyčio su priešu, traukiasi.

**499.** Sauga neturi per anksti trauktis net ir tada, kada jos uždavinys yra tik išaiškinti puolimą ir pranešti.

Jei saugai įsakyta stabdyti, tai ji turi stipria, tolima ugnimi priversti priešą išsiskleisti, išaiškinti jo jėgas, kaip galint daugiau iškrikdyti jo puolimą ir laimėti kuo daugiau laiko.

**500.** Skirta saugai remti artilerija pirmiausia parengia ugnį pasipriešinimo ruožo priešakyje, toliau ugnį užtvary pasitraukimui dengti ir tolimiems taikiniams šaudyti.

**501.** Saugos žvalgomieji veiksmai turi būti veiklūs. Reikia organizuoti belaisvių gaudymą, sistemingai kovoti su priešo žvalgomaisiais patroliais, sudaryti pasalas ir t. t.

**502.** Jei priešas yra toliau, tai pirmiausia reikia su juo susiliesti. Tuo reikalu siunčiami patroliai.

Jei priešas čia pat, patroliai palaiko sąlytį ir seka priešo veiksmus.

Patrulių veikimas tamsoje, rūke ir panašiose aplinkybėse turi būti sustiprintas.

**503.** Saugos dalinių pasitraukimas turi būti iš anksto parengtas ir, kur tik galima, paremtas iš pagrindinės pozicijos artilerijos ir sunk. kulkosv. ugnimi.

Pasitraukimo keliai turi būti iš anksto tiksliai nustatyti. Prieš pasitraukdami saugos daliniai apie tai praneša kaimynams.

504. Kad saugos dalinių traukimasis vyktų tinkamu laiku (neperanksti ir nepervėlai), saugos vadui pravartu, atsižvelgiant į uždavinį ir vietovę, nustatyti aiškią ribą, kurią priešui pasiekus, tam tikras saugos dalinys turi trauktis.

Tokiais atsitikimais atskiro įsakymo trauktis nereikia. Pasitraukimo momentą sprendžia patys saugos dalinių vadai.

505. Saugos atsitraukimui palengvinti, o priešo veiksmams pasunkinti tam tikrais atsitikimais naudinga pagrindinės pozicijos priešakyje užimti atskirus svarbesnius vietos daiktus, kurie kartais turi būti ginami net prieš apsupti. Tokių vietos daiktų gynimas turi būti remiamas pagrindinės pozicijos artilerijos ir sunkiųjų priemonių.

### Ginamųjų kautynių vykdymas

506. Ginamųjų kautynių vykdyme reikia skirti: veiksmus saugoje ir jos priešakyje, veiksmus pagrindinės ribos priešakyje ir veiksmus pozicijos viduje.

507. Veiksmai saugoje ir jos priešakyje. Paprastai jie prasideda tolimu artilerijos šaudymu, kuris verčia priešą persirikiuoti į artėjimo rikiuotes.

Priešakyje esą patruliai, vėliau ir lauko sargybos, prieš spaudžiami traukiasi į pasipriešinimo ruožą.

Pasipriešinimo ruožas pradeda ugnį iš tolimų atstumų. Šiuo kautynių ruožtu artilerijos

ir sunk. kulkosvaidžių dalis iš pagrindinės pozicijos telkia ugnį į žinomas prieš telkimosi vietas.

Priešui spaudžiant pasipriešinimo ruožą, sauga, veikdama pagal uždavinį, traukiasi jai nurodytomis kryptimis.

508. Veiksmai pagrindinės ribos priešakyje. Besiartinas priešas vis smarkiau ir smarkiau šaudomas artilerijos ir s. kulkosvaidžių (kur tik galima, iš dengtų pozicijų) naikinamąja ugnimi.

Dar arčiau priartėjus priešui, pradeda šaudyti įgudę šauliai ir dalis l. kulkosvaidžių.

Per šį laiką paprastai tyli ta dalis pėstininkų ginklų, kuriai dėl didesnio netikėtumo ir staigumo nustatyta tylėti ligi ugnies užtvaros paleidimo.

Ugnies užtvara turi būti paleista pačiu tinkamiausiu momentu, ne per vėlai, bet ir ne per anksti, kad galinga ir iš tikrųjų nepraeinama ugnis, flankuodama ir kryžiuodamasi, galutinai sugniūžintų prieš puolimą prieš pagrindinę ribą.

Paprastai geriausia ugnies užtvara 200—400 m ribose ir nieku būdu ne toliau kaip 600 m.

Kada priešas puola ne visu baru, o tik vienoje jo dalyje, tada atskirai iššaukta puolamojo baro ugnies užtvara įmanomose sekimo sąlygose sustiprinama kaimyninių barų ugnimi.

509. Kautynės pozicijos viduje. Į pagrindinį ruožą įsiveržusį priešą nai-

kina ir kaimyninių barų ugnis, ir ugnis iš pozicijos gilumo, užtverdama jo skverbimąsi bet kuria kryptimi ir neleisdama prisitraukti jam rezervų.

Tuo metu vykdomos kontratakos priešui išmušti atgal, ligi jis nesuspėjo užimtame plote isitvirtinti.

Kontratakos vykdomos drąsiai, be atodairos, trumpiausia kryptimi, kur tik galima, priešui į šoną, paprastai artimiausių vadų iniciatyva.

**510.** Vietinei kontratakai nepavykus ir priešui skverbiantis toliau, aukštesnysis vadas, panaudodamas artileriją ir kitas padedamąsias priemones, organizuoja didesnio masto kontrataką.

Gretimi, dar vietoje besiginą vienetai tokiais atvejais turi neleisti priešui padarytos spragos plėsti.

**511.** Priešą išmušus, nedelsiant atstatoma pozicija, pataisomi jos apardyti įrengimai, iš naujo sudaromi rezervai, išsiunčiama sauga, visada laikant sąlytį su priešu.

Kiekvieną apirimusių kautynių progą reikia išnaudoti ugnies planui pagerinti, ryšiams patobulinti, šaudmenims papildyti.

Priešo puolimą atrėmus, save išdavusius ginklus reikia nedelsiant kelti į atsargines pozicijas.

**512.** Po nevykusio puolimo nusilpusį priešą dažnai pravartu bus pulti plačiu frontu. Tokį priešpuolį paprastai surengs aukštesnysis vadas. Laiku pradėtas, jis gali duoti lemiamų išdavų.

**513.** Ilgiau užsitęsęs gynimuisi, tam tikrais laikotarpiais vienetai keičiasi. Keitimosi momentai pavojingi. Keistis geriausia naktį. Pakeitimas turi būti rūpestingai parengtas.

Pakeitimo metu vadovauja keičiamųjų vienetų vadai.

Naujai atvykstančių vienetų vadai, sunkiųjų priemonių svarbesnieji pareigūnai, sekėjai ir ryšininkai turi iš anksto, dar dieną, susipažinti su gynimo organizacija ir savo uždaviniais.

Naujai įgulai pozicijoje apsiprasti paprastai reikia kiek laiko. Labai svarbiuose baruose, ypač saugoje, pakeistųjų vienetų vadai ir dalis sužkiųjų priemonių su reikalingais pareigūnais tam tikrais atvejais gali palikti vietoje iki kitos dienos ryto.

### Įtvirtintos pozicijos gynimas

**514.** Įtvirtinta pozicija pasižymi stipresniais ginamaisiais įrengimais ir geriau sutvarkyta ugnimi.

Gynimosi santvarka ir apskritai visas gynimasis vykdomas tomis pačiomis aukščiau išdėstytomis taisyklėmis.

## III Skirsnis

### Pasitraukimas

#### Bendrybės

**515.** Pasitraukiama aukštesniojo vado iniciatyvą arba priešui spaudžiant.

Be to, pasitraukti gali tekti tiek dieną, tiek naktį.

Pasitraukime reikia skirti atsipalaidavimą ir patį pasitraukimą.

Paprastai pasitraukiama dengiantis užpakaline sauga, kuri sudaroma iš vieneto rezervo dalinių tam tikroje užnugaryje parinktoje riboje.

Užpakalinės saugos uždavinys paprastai baigiasi pagrindinėms jėgoms užėmus naują gynimosi poziciją arba joms išėjus į saugią vietą.

Priešui spaudžiant, užpakalinė sauga paprastai pradeda stabdomąsias kautynes.

**516.** Iš anksto numatytas savo iniciatyva pasitraukimas gali būti iš anksto parengtas ir todėl sklandžiau įvykdytas.

**517.** Paprastai atsipalaidavimui geriausia tinka naktis, o dieną — dengta vietovė, rūkas, dūmai. Atsipalaidavimas dieną turi būti paremtas stipria sunkiųjų priemonių ir artilerijos ugnimi. Kartais dieninį atsipalaidavimą pravartu palengvinti kontrataka, kur tik galima, šarvuočiams remiant.

**518.** Trauktis galima tik gavus viršininko įsakymą.

**519.** Bet kuris pasitraukimas gali pastatyti į sunkias sąlygas kaimynus. Todėl besirengiant trauktis, apie tai reikia visada pranešti kaimynams, nurodant pasitraukimo pradžią.

## Atsipalaidavimas

**520.** Priešakinių dalinių atsipalaidavimas dieną turi būti paremtas iš gilumos kaip galint stipresne sunkiųjų priemonių ir artilerijos ugnimi. Labai gerai gali padėti atsipalaiduoti flankuojamosios s. priemonės, ypač s. kulkosvaidžiai.

**521.** Šaulių daliniai išeina iš kautynių paleiui, skaidiniais, nuolat besidengdami vienas kito ugnimi.

Sunkiosios priemonės ir artilerija traukiasi palaipsniui, nė valandėlės nepalikdamos pėstininkų be paramos.

Sąlyty su priešu paliekami automatiniais ginklais ir gausiai šaudmenimis aprūpinti patruliai, kurie traukiasi paskutiniai.

**522.** Priešui ypatingai smarkiai spaudžiant, labiausiai į priekį iškišti daliniai su tam tikru sunkiųjų priemonių skaičiumi paliekami vietoje ir ginasi iki paskutiniųjų, tuo laiduodami likusiųjų jėgų pasitraukimą.

**523.** Ypatingas vadų dėmesys turi būti kreipiamas į moraliai palaužtus karius. Paniką kelią reiškiniai turi būti šalinami pačioje užuomazgoje.

Sužeistuosius reikia evakuoti kaip galint greičiau.

**524.** Naktinis pasitraukimas turi būti vykdomas priešui nejaučiant. Priešui klaidinti tam tikrais atsitikimais vadovybė gali surengti aprėžto tikslo puolimą.



Stiprūs patruliai paliekami vietoje paprastai iki švintant. Nuo priešų akių paslėpti pasitraukimo keliai turi būti iš anksto išžvalgyti ir patruliams gerai žinomi.

Patruliams pravartu parengti vežimus (gurguoles ar pastotes).

**525.** Naktinio pasitraukimo metu apleidžiamoje pozicijoje klaidinimo reikalui svarbu kurį laiką išlaikyti ligtolinės santvarkos vaizdą, atitinkamai išdėstant patrulius ir ugniavietes.

#### IV Skirsnis

### STABDOMOSIOS KAUTYNĖS

#### Bendrybės

**526.** Norint laimėti laiko, sutaupti savo jėgas ir nuvarginti priešą, einama prie stabdomųjų veiksmų.

Operacine ir taktine prasme stabdomieji veiksmai apima stabdymą ugnimi, trumpalaikį gynimąsi, pasalas, aprėžto tikslo puolimą, kliūčių darymą, kelių ir tiltų ardymą, kirtinius, minavimą ir t. t.

**527.** Puolama stabdomosiose kautynėse paprastai tik mažomis jėgomis (dažniausiai vienu kitu rezervo daliniu) ir tik tokiais atsitikimais, kada labai palankios aplinkybės lemia su ma-

žais nuostoliais pasiekti gerų vaisių ir tuo labai pagerinti visą stabdymą.

Visais tokiais atsitikimais reikia atsiminti, kad puolimui panaudotą dalinį paskui jau labai sunku panaudoti stabdymui.

Taip pat ir kurį laiką gintis vienas ar kitas dalinys gali gauti tik išimtiniais atsitikimais, ypatingose aplinkybėse padėčiai gelbėti, pavyzdžiui, kada priešų koks netikėtas įsiveržimas kurioje nors stabdomojo baro dalyje gresia pavojumi iškrikdyti visą stabdymo santvarką ir tais atvejais, kada laikinis gynimasis tam tikroje vietoje gali žymiai geriau laiduoti tinkamą viso stabdomojo uždavinio įvykdymą, pavyzdžiui, kada trumpas gynimasis prieš sutemstant duos progą pasilikti nakčiai tam tikrą plotą savo rankose.

**528.** Aprėžto tikslo puolimas ir trumpalaikis gynimasis vykdomi bendromis puolamųjų ir ginamųjų kautynių taisyklėmis.

**529.** Stabdymas ugnimi yra pagrįstas tolimų atstumų ugnimi ir savalaikiu kautynių nutraukimu. Čia pėstininkai įlemiamas kautynės neturi veltis.

**530.** Stabdomuosius uždavinius paprastai gauna savarankiškesni, artilerijos ir kitų ginklų rūšių sustiprinti, pėstininkų vienetai (paprastai batalionai, pulkai).

**531.** Nelygu aplinkybės, pėstininkų vienetas gali būti duodama stabdyti daugiau ar mažiau savarankiškai.

Savarankiškai stabdyti skirtas vienetas paprastai gauna pirmąją ribą, nuo kurios turi pradėti stabdyti, ir paskutinę ribą, už kurios ligi tam tikro laiko negali toliau trauktis. Kitas eilines stabdymo ribas ir kiek kurioje jų stabdyti, — nustato pats stabdančiojo vieneto vadas.

Nesavarankiškai stabdąs vienetas (didesnio vieneto sudėty, turįs kaimynus) eilines stabdymo ribas kartu su kitais nurodymais paprastai gauna iš aukštesnio vado.

532. Visų vadų pastangos turi būti nukreiptos į tai, kad priešas nenublokštų nuo stabdymo krypties. Todėl kiekvienas vadas turi kuo geriausiai susivokti aplinkybėse ir turėti gerą nuolatinį žvalgymą ir sekimą priešakyje ir sparnuose.

533. Sunkiosios pėstininkų priemonės stabdomosiose kautynėse vartojamos paprastai decentralizuotos, daugumas jų priskiriamos šaulių daliniams.

### Vietovė

534. Stabdymo sėkmingumas daug priklauso nuo tinkamų ribų parinkimo. Kiekviena eilinė stabdymo riba pirmiausia turi tinkamai užkirsti priešui kelią ir būti apsaugota nuo lengvo ir greito apėjimo.

535. Ribos priešakyje turi būti gilus, atviras, gerai matomas ir tolima ugnimi šaudomas plotas. Čia pat ribos užnugaryje turi būti patogios uždangos (miškai, gyvenamosios vie-

tos, kalnagubriai ir t. t.) greitai ir saugiai pasitraukti. Be to, turi būti kuo patogesnės sąlygos šonams saugoti.

536. Prieššarvuotinei kovai, kur tik galima, parinktoji riba turi būti apsaugota šarvuočiams nenugalimomis arba bent sunkiai tenugalimomis kliūtėmis.

Šarvuočiams patogius priėjimus reikia užminuoti, užbarikaduoti.

537. Ne visos stabdyti parinktos ribos teikia vienodus patogumus. Suprantama, kad stabdomosios pastangos turi būti daugiau telkiamos patogesnėse ribose, kitaip tariant, jos turi būti stipriau užimamos.

### Jėgų išdėstymas eilinėje riboje

538. Stabdymą paprastai vykdo sunkiosios pėstininkų priemonės ir artilerija.

Gyvoji pėstininkų jėga naudojama sunkiųjų priemonių ugniavietėms saugoti, saugos ir žvalgymo uždaviniams ir kaip paslankūs rezervai.

539. Išdėstant jėgas eilinėje riboje, vengiama priekinių šlaitų; paprastai užimamos keteros, užpakaliniai šlaitai, pamiškės ir panašios vietos, kurios duotų šaudyti tolima ugnimi ir laiduotų gerą atsipalaidavimą.

Neturint patogių atsipalaiduoti uždangų, eilinę ribą užimą vienetai paprastai išsiskaido

į gilumą, kad užpakaliniai daliniai galėtų savo ugnimi padėti atsipalaiduoti priekiniams ir kad saugotų jų šonus.

540. Apskritai stabdomosiose kautynėse labai pavojingas šarvuočių puolimas. Todėl tos kryptys, kur galimas toks puolimas, turi būti saugojamos visomis prieššarvuotinėmis priemonėmis.

541. Stabdymo uždavinį vykdančieji daliniai turi būti gausiai aprūpinti šaudmenimis.

542. Dėl riboto laiko ir nedidelių jėgų paprastai negalima padaryti didesnių ginamųjų įrengimų. Tačiau, kas tik įmanoma, turi būti įrengta. Pirmiausia reikia pasirūpinti ugnia-  
viečių ir sekyklų įrengimu ir jų maskavimu.

### Stabdomųjų kautynių vykdymas

543. Ugnis leidžiama iš tolimų atstumų. Ginamųjų kautynių pavyzdžiu automatiniai ginklai pasirengia sau pakankamai atsarginių ugnia-  
viečių, kurios kaitaliojamos priešui klaidinti ir nuostoliams išvengti.

544. Neatsargiai atvira vieta slenką prieš daliniai turi būti naikinami sutelkta automati-  
niųjų ginklų ugnimi. Apskritai reikia versti priešą kuo anksčiau skleisti ir metodingai puliti eilinę ribą.

Artėjimui, eilinės ribos žvalgymui, ugnies priemonių išstatymui ir kitiems rengiamiesiems veiksams prieš sugaištas laikas ir bus stabdomųjų veiksmų sėkmingumo pažy-  
mys.

545. Iš priešų artilerijos ir sunkiųjų priemonių ugnies sustiprėjimo ir kitų žymių įsitikinęs, kad priešas pasirengė rimtesniam smūgiui, vadas turi laiku nuspręsti, kada pradėti trauktis.

546. Nelygu valdymo ir sekimo patogumai, vienais atvejais įsakymą trauktis duos aukštesnysis vadas, kitais atvejais, ypač dengtoje, išraižytoje vietovėje, — žemesnieji vadai (paprastai kuopų ir net būrių vadai).

Bet ir šiuo atveju aukštesnysis vadas paprastai suriš žemesniojo dalinio pasitraukimo momentą su tam tikra aiškiai vietovėje nurodyta riba, kurią priešui užėmus, dalinys turi trauktis.

547. Apskritai įsakymas trauktis turi būti duodamas kaip galint vėliau, tik išnaudojus visus stabdomo galimumus. Metrais išreikštos normos čia negali būti. Viskas priklauso nuo vietovės. Visais atvejais turi būti laiduotas tvarkingas pasitraukimas.

548. Priešui puolant iš priešakio, turint geras pasitraukimo sąlygas (deng-  
tą užnugarį, priešaky kliūtį), trauktis gali būti pradedama pačiu paskutiniuoju momentu.

Panašiai veikiama ir stabdant miške.

549. Kada yra pavojaus būti apriestiems ar apeptiems, šonai pirmiausia turi būti apsaugoti ugnimi.

Tačiau jeigu priešas vistiek pradeda riesti ar apepti, tai šiam pavo-

jui pašalinti tuojau metamas vienas ar kitas rezervo dalinys pavojingai kryptčiai užkirsti. Kartais tam daliniui duodamas priešsmūgio uždavins, bet tik tais ypatingais atsitikimais, kada tas priešsmūgis gali išgelbėti visą padėtį, nesuardydamas visos stabdomosios santvarkos.

Apskritai nereikia perdėti rietimo ar apėjimo pavojaus ir per anksti trauktis.

**550.** Prireikus trauktis, tuojau turi būti pranešta kaimynams.

**551.** Traukiamasi bendromis pasitraukimo taisyklėmis (žr. 520 — 525 str.).

Sąlyčiui su priešu laikyti paskutiniai daliniai nustatytomis kryptimis turi išskirti stiprius patrulius.

Dengtoje vietovėje paskutiniai daliniai traukdami dar stabdo priešą netikėtais ugnies smūgiais, kur reikia, sudarydami pasalas.

Atviroje vietovėje priešas stabdomas tarp dviejų eilinių ribų, užimant vyraujančias tarpines aukštumas.

Visais atvejais tarpinis stabdymas neturi kliudyti eilinės ribos tolimai ugniai.

Tuo metu kiti, jau pasitraukę, stabdančiojo vieneto daliniai, kur tik galima, žygio tvarka skuba į sekančią jiems skirtą ribą ir čia pasirengia iš naujo stabdyti.

**552.** Ryšiai palaikomi raitais pasiuntiniais, dviratininkais, radiju ir vaizdinėmis priemonėmis; kur galima, naudojamos nuolatinės telefono linijos, kadangi lauko kabelis dažnai neapsimokės tiesti, nes vėl tuojau turi būti nuimamas.

## Pasalos

**553.** Dengtoje ir labai išraižytoje vietovėje, kur nėra gerų tolimo šaudymo sąlygų, stabdymas ugnimi gali būti nelabai sėkmingas.

Tokiais atvejais pravartu surengti pasalas, staigius ir netikėtus ugnies smūgius. Nekalbant jau apie nuostolius, pasalos gali nuvilioti priešą viena ar kita šonine kryptimi, verčia jį būti ypač atsargiam ir todėl labai vargina.

**554.** Pasaloms skirti daliniai, kur tik galima, turi būti aprūpinami sunkiosiomis priemonėmis.

Ugnis leidžiama iš artimų atstumų.

**555.** Pasaloms skirti daliniai turi turėti gerai išžvalgytus, kur reikia, apsaugotus pasitraukimo kelius.

## VI SKYRIUS

### KAUTYNĖS YPATINGOSE SĄLYGOSE

#### I Skirsnis

### KAUTYNĖS ŠARVUOČIAMS PADEDANT

#### Bendrybės

**556.** Šarvuočių priskyrimas nei pėstininkų kautynių pavidalų, nei jų veikimo būdų iš esmės nekeičia. Tačiau jų priskyrimas gali turėti įtakos puolamojo baro parinkimui, eilinių tikslų nustatymui, puolimo rengiamiesiems veiksmams ir pėstininkų ugnies planui.

Apskritai šarvuočių priskyrimas būna daugiau trumpalaikis.

**557.** Turėdami priskirtų šarvuočių, pėstininkai visada turi atsiminti, kad šarvuočiai yra tik padedamoji priemonė, kad, jiems atsilikus ar visai iš rikiuotės išėjus, pėstininkai turi mokėti laimėti ir be jų ir kad jų priskyrimas uždeda pėstininkams pareigą juos saugoti ir jiems padėti.

#### Šarvuočiai, jų rūšys ir bendrieji savumai

**558.** Šarvuočiais vadinami įvairūs tankai, šarvuoti automobiliai, šarvuoti traukiniai, šarvuotos drezinos ir t. t.

Šarvuočiai pasižymi palyginti dideliu greičiu, stipria ugnimi ir įgulos apsauga nuo paprastų kulku, šrapnelių ir sviedinių skeveldrų.

Jų karingumo vertė priklauso nuo jų techninės vertės, o veikimo spindulys — nuo paėmamos degamosios ir tepamosios medžiagos kiekio.

Jų judesiai palyginti triukšmingi ir jie patys gerai matomi. Todėl slaptumui ir netikėtumui išlaikyti kai kada reikia griebtis net ypatingų priemonių.

Sekimas iš jų labai aprėžtas ir ugnies tikrumas judant menkas.

**559.** Techniniu ir taktiniu požiūriu šių dienų šarvuočiai rūšiuojami pagal jų paslankumą, jų tinkamumą nugalėti kliūtims, jų svorį (kartu ir šarvų storį) ir ginklus.

Paslankumo atžvilgiu šarvuočiai yra lėtieji ir greitieji. Vieni jų važiuoja ratais, kiti vikšrais, tretieji ir ratais ir vikšrais. Antrieji ir tretieji tinkamesni kliūtims nugalėti ir važiuoti be kelių.

Svorio atžvilgiu šarvuočiai skirstomi:

a) tankai — į tankelius (ligi 3 t.), lengvuosius tankus (ligi 8 t.), vidutinius tankus (ligi 20 t.) ir sunkiuosius tankus (per 20 t.).

b) šarvuoti automobiliai — į lengvuosius ir sunkiuosius.

Pagal ginklus šarvuočiai skirstomi į: lengvųjų ginklų (tik kulkosvaidžiai), vidutiniųjų ginklų (mažo kalibro pa-

būkilai) ir sunkiųjų ginklų (didesnio kalibro pabūkilai, pradedant nuo 75 mm) šarvuočius.

Sunkesnieji šarvuočiai paprastai turi sunkesnius ginklus ir storesnius šarvus.

### Tankai\*)

#### a) Tankelis

**560.** Tankelis ginkluojamas paprastai vienu kulkosvaidžiu; šarvai lengvi. Jis saugoja įgulą nuo šarvinių kulku vidutiniuose atstumuose. Įgula — ne daugiau kaip 2 žmonės.

Dėl mažumo ir greitumo sunkiau į jį pataikyti prieššarvuotiniams ginklams ir, be to, jam lengviau prisitaikyti prie vietos.

Jo didžiausias techninis greitis apie 40 km/val., taktinis (pav., puolant vidutinėse sąlygose) — apie 15 km/val. Veikimo laikas — 6—7 val.

Jo nugalimos kliūtys: šlaitai ligi 45° statumo, stačios kliūtys — ligi 0,5 m aukščio, grioviai — ligi 1,5 m platumo ir brastos — ligi 0,5 m gilumo.

#### b) Lengvasis tankas

**561.** Lengvasis tankas ginkluojamas arba kulkosvaidžiais, arba mažo kalibro pabūklų, arba mišrai. Jo šarvai saugoja nuo šarvinių kulku vidutiniuose ir dalinai artimuose atstu-

\*) Čia bus kalbama tik apie lengvuosius tankus ir tankelius, kurie pėstininkams svarbiausi.

muose, o nuo 2 cm šarvinių sviedinėlių — tolimuose ir dalinai vidutiniuose atstumuose. Įgula — iki 3 žmonių.

Jo nugalimos kliūtys: šlaitai iki 45° statumo, stačios kliūtys — ligi 0,6 m aukščio, grioviai — ligi 1,8 m platumo, brastos — ligi 0,75 m gilumo, medžiai (verčiami) — ligi 25 cm storumo ir bet kurios vielų kliūtys.

Didžiausias greitis: a) lėtųjų: techninis ligi 10 km/val., taktinis — 2—4 km b) greitųjų: techninis apie 50 km/val., taktinis — ligi 15 km/val.

Veikimo laikas — 8 val. ir daugiau.

Klampioje arba smėlėtoje vietovėje visi čia nurodytieji duomens mažėja. Žiemą šaltis, didesnis kaip 10°, ir sniegas, gilesnis kaip 0,6 m, tankų veiksmus apsunkina, o kartais ir visai trukdo juos vartoti.

Naikinamąja ugnimi į ryškius gerai matomus taikinius tankas sėkmingai šaudo iki 400 m atstumo, o slopinamąja — iki 600—700 m.

Nei per, nei pro iš tankų nešaudoma.

#### c) Tankų vienetų organizacija

**562.** Tankų kuopa (tiek lengvųjų, tiek tankelių) sudaro 3 kautynių būriai ir 1 padedamasis būrys. Padedamasis būrys tiekia kautynių būriams visas reikalingas reikmenes ir gelbsti įklimpusias ar sugedusias mašinas.

Tankų kautynių būrį paprastai sudaro 3—5 tankai. Kuopos vadas turi savo atskirą tanką.

Tankų būrys paprastai veikia nedalomas, glaudžiai tarpusavy bendradarbiaudamas.

Lėtiesiems tankams iki kautynių lauko atgabenti naudojami geležinkeliai, sunkvežimiai ir vilktuvai (traktoriai) su tam tikromis priekabomis.

### Tankų vartojimas kautynėse

#### Bendrybės

563. Iš įvairių lengvųjų tankų pėstininkams gali tekti bendradarbiauti ir su lėtaisiais, ir su greitaisiais, paskutiniųjų tarpe ir su tankeliais.

Lėtieji tankai daugiausia tinka frontiniams pėstininkų smūgiams paremti. Greitieji tankai ir tankeliai, be to, gali būti vartojami ir apėjimams paremti.

564. Tankai padeda pėstininkams laimėti, naikindami priešą ugnimi, o savo svoriu pirmiausia prieš sunk. priemones, ginamuosius įrengimus, sektyklas ir t.t.

565. Visais atvejais tankų įvedimas į kautynes priešui turi būti netikėtas. Priartėti prie kautynių lauko su jais geriausia tamsoje ar rūke.

566. Puolamosiose kautynėse tankus geriausia vartoti dviem vilnimis. Viena vilnis veikia glaudžiam ryšyje su pėstininkais. Ji vadinasi tiesioginės paramos tankai (TPT). Kita vilnis aukštesniojo vado įsa-

kymais veikia savarankiškai, prasiverždama į priešų pozicijos gilumą ir naikindama tenai priešų artileriją, rezervus, vadovietes. Ji vadinasi tolimo veikimo tankai (TVT).

567. Atsižvelgiant į skirtingus vilnių uždavinius, kiekvienos jų tankai turi būti atitinkamų savumų. TPT gali būti ir lėtieji ir greitieji, o TVT — tik greitieji ir galingesni.

Neturint pakankamai tankų, vartojama tik viena TPT vilnis.

568. Pėstininkams svarbiausi TPT. Čia apie juos ir bus kalbama.

569. Vartojant TPT, reikalingas smulkus planas. Darnus pėstininkų ir tankų bendradarbiavimas kautynėse laiduojamas:

- a) tankų vienetus priskyrus pėstininkams;
- b) tankų ir pėstininkų vadams iš anksto tarpusavy išsiaiškinus visas veikimo plano smulkmenas;
- c) pėstininkams tuojau išnaudojant tankų veikimo išdavas, kur reikia, padedant jiems ugnimi ar darbo jėga ir nereikalaui iš tankų neįvykdomo visiško priešų nuslopinimo;
- d) tankams nuolat teiraujantis apie pėstininkų norus.

570. Pėstininkams priskirti tankai sudaro pėstininkų santvarkos dalį. Kautynių uždavinius vykdo būriai. Tankų kuopos vadas, pasiikdamas prie pėstininkų vado, eina jo patarejo pareigas ir, palaikydamas ryšį su savo bū-

riais, rūpinasi tiekimu ir įvairiais techniniais klausimais.

Tankų priskyrimas pėstininkams turi būti taip apskaičiuotas, kad jiems pakaktų laiko pasirengti pulti.

Kiek TPT priskirti tam tikram pėstininkų vienetai, priklauso nuo šio vieneto uždavinio, nuo vietovės pobūdžio ir nuo priešo pozicijos įrengimo.

Puolimą suskirsčius keliais ruožtais, tankų suskirstymas turi būti pritaikytas kiekvienam tų ruožtų.

Paprastai batalionui priskiriamas vienas tankų būrys.

Stipriau įsirengusį priešą puolant, kur galima, batalionui reikia skirti vieną tankų kuopą.

Priešakinei saugai priskirti tankai šuoliais kilnojasi paskui ją nuo uždangos iki uždangos. Saugai priskiriami paprastai greitieji tankai ir tankeliai.

Priskirtųjų tankų vadas, ryšio pasiuntinių lydymas, žygiuoja kartu su priešakinės saugos vadu.

Priešakinės saugos tankams dažniausiai gali tekti įeiti į kautynes tiesiog iš žygio santarkos.

**571.** Rengiantis pulti gintis pasirengusį priešą, iš pradžių tankai atvedami į laukiamąją vietą, kuri paprastai būna už kelių kilometrų nuo išėties ribos. Iš čia tankų vada vyksta žvalgyti į išėties ribą.

Prieš pat puolimą tankai kuo slapčiausiai atvedami į jiems parinktą išėties ribą.

Jei numatyta tankus panaudoti ne puolimo pradžioje, o kiek vėliau, tai jiems turi būti duota laisvai pasirinkti tinkamesnis artėjimo kelias. Pats artėjimas neturi priklausyti nuo pėstininkų slinkimo.

Padėti tankams nugalėti sunkesnes vietas priskiriama reikalinga darbo jėga.

### Tankų rengiamieji veiksmai prieš puolant

**572.** Remdamasis pėstininkų vado sumanymu, tankų vadas vyksta žvalgyti.

Rengiantis pulti gintis pasirengusį priešą, žvalgymas turi būti ypač rūpestingas ir nuodugnus.

Tankų vadas turi surasti geriausias prieigas į išėties ribą, išžvalgyti pačią išėties ribą ir priešo poziciją.

**573.** Atlikęs žvalgymą, tankų vadas patiekia pėstininkų vadui savo siūlymą bendruoju įvairių padedamųjų ginklų vadų siūlymų pavyzdžiu.

Be kita ko, siūlyme turi būti aptarta puolančių tankų apsauga ugnimi nuo priešo ugnies priemonių, ypač nuo prieštankinių, ir pėstininkų pagalba sunkiau pereinamose vietose.

**574.** Išklauses siūlymą, pėstininkų vadas sprendžia ir įsako.

Įsakyme tankų reikalui turi būti nurodyta:

- a) kuriems vienetais tankai priskiriami,
- b) išėties riba ir jos užėmimo laikas,
- c) puolimo pradžia ir puolimo tvarka,



- d) eiliniai puolimo tikslai ir galutinis tikslas,
- e) numatoma tankų apsauga ugnimi,
- f) kur rinktis, galutinį tikslą pasiekus,
- g) sutartiniai ženklai pėstininkų ir tankų tarpusavio ryšiui.

#### Išeities ribos užėmimas

575. Tankų išeities riba paprastai būna kaip galint arčiau prie pėstininkų išeities ribos. Ją tankai pasiekia iš anksto išžvalgytomis prieigomis. Nebegalėdami būti arti pėstininkų, tankai sustoja paskutinėje uždangoje.

Visais atvejais tankų išeities riba turi būti kaip galint geriau paslėpta nuo priešų sekimo.

576. Išeities ribą tankai paprastai užima kaip galint vėliau. Paprastai geriausia ją užimti artilerijos parengimo metu, kada mažiau tebus girdimas tankų variklių ūžesys.

Išeities riboje tankai išsidėsto puolimo sumanymui pritaikytoje santvarkoje ir rūpestingai užsimaskuoja.

#### Puolimas

577. Puolant su tankais, visais atvejais pirmieji į priešų poziciją turi įsiveržti tankai. Skindami kelią pėstininkams, jie greitai puola artimiausiąjį tikslą, nukreipdami savo smūgius į anksčiau, dar išeities riboje, jiems nurodytas ugniavietes.

578. Paskui tankus puolą pėstininkai turi saugoti tankus. Atidžiai sekda-

mi kautynių lauką, jie tuojuo telkia ugnį į pasireiškiančias priešų ugniavietes. Savo sunkiosiomis priemonėmis pėstininkai šaudo ypač šonuose ir priešų gilumoje pasireiškiančias ugniavietes, pirmiausia stengdamiesi sunaikinti ar bent nuslopinti priešų prieštankinius ginklus.

579. Pėstininkai turi pulsti paskui tankus tokiame atstume, kad visada tuojuo, neduodami priešui atsipeikėti, kuo geriausiai išnaudotų tankų smūgio išdavąs.

580. Pėstininkų ir tankų puolimo derinimas priklauso nuo tankų vienetų skaičiaus, nuo pėstininkų išeities ribos atstumo ligi priešų ir nuo vietovės.

581. Tais atvejais, kada dėl nedidelio atstumo nuo išeities ribos ligi priešų, dėl tamsos arba rūko tankai gali užklupti priešų staisiai, netikėtai, tankams pradėjus pulsti, tuojuo paskui juos puola ir pėstininkai.

582. Jei tarp išeities ribos ir priešų atstumas kiek didesnis ir vietovė atvira, tai tankai skubiai puola, kaip atskiras visos puolamosios santvarkos skaidinys, kad ir nutoldami kiek nuo pėstininkų, ir, įsiveržę į priešų poziciją, naikina pėstininkams pavojingiausias ugniavietes. Tuo tarpu pėstininkai, išnaudodami tankų padarytas priešų ugnies spragas, puola užimti tankų pravalytą plotą.

Jei numatoma, kad tokiu būdu puolant dėl

per didelio atstumo tarp pėstininkų ir tankų vieni ar kiti gali atsidurti be tarpusavio paramos ir apsaugos ir jei tankų turima daugiau kaip vienas vienetas, tai tankus / pravartu leisti dviem skaidiniais, kurių antrasis puola paskui pirmąjį ir slopina nuo pirmojo skaidinio užsilikusias priešų ugniavietes, tuo būdu ne tik dar geriau praskindamas kelią pėstininkams, bet ir saugodamas pirmąjį tankų skaidinį.

Pėstininkai šiuo atveju puola paskui antrąjį tankų skaidinį 578 ir 579 straipsnių nurodyta tvarka.

Pėstininkų ir tankų judesiams suderinti, nelygu puolamasis atstumas ir vietovė, vienu atveju pėstininkai pradeda pulti jau antrajam tankų skaidiniui einant pro jų išėties ribą, kitu atveju jie pradeda pulti anksčiau už antrąjį (o kartais net ir už pirmąjį) tankų skaidinį. Tada tankai pralenkia pėstininkus tam tikrame iš anksto įsakyme nustatyta atstume jau bepuolančius.

583. Šiaip ar taip būtų tvarkomas puolimas su tankais, visais atvejais tankai turi pajėgti priešą veikti naikinamąja ugnimi anksčiau, negu pėstininkai pateks į priešų ugnies užtvarą. Be to, svarbu, kad jie suspėtų ne tik sunaikinti pėstininkams pavojingiausias ugniavietes, bet ir padaryti pakankamai spragų vielų kliūtyse.

584. Priešų ugniai priplakus pėstininkus, jie savo sustiprinta ugnimi turi skinti sau ke-

lą. Tuo tarpu tankai, norėdami jiems kuo geriau padėti, turi kuo greičiau įsiveržti į priešų poziciją.

585. Puolant nuo ribos iki ribos, tankai taip pat leidžiami vienu ar dviem skaidiniais, nelygu tankų skaičius, vietovė ir atstumas ligi slopintinų ugniaviečių.

586. Kiekvienoje eilinėje puolimo riboje tankai turi tol slopinti priešą, kol ją užims pėstininkai.

Jeigu eilinė riba yra kalnagubris, tai tankai turi išėiti į užpakalinį jo šlaitą nuslopinti ten esančioms ugniavietėms ir padaryti spragoms vielų kliūtyse.

Be to, pėstininkams užėmus eilinę ribą, tankai juos saugoja nuo galimų priešų kontratakų.

Tais atvejais, kada tam tikroje eilinėje riboje numatoma pėstininkus sustosiant, tankai laikinai pasislepia čia pat už artimiausios uždangos.

587. Dažnai tankai gali praėiti nesunaikinę vienos kitos pėstininkus stabdančios priešų ugniavietės. Pastebėję, kad pėstininkai neslenka, tankai grįžta atgal, suranda tas ugniavietes ir jas sunaikina. Pėstininkams ir po to nejudant, tankai turi grįžti prie pėstininkų gauti nurodymų.

Kad geriau būtų galima surasti gilumos ugniavietes, tankai paprastai puola ne tiesia

kryptimi, bet vingiais, krypdami čia į vieną čia į kitą pusę.

**588.** Ryšių palaikymas su tankais kautynių metu yra labai sunkus. Patikimiausia priemonė yra akies ryšys ir asmeninis susižinojimas tais atvejais, kada tankai vėl atsiduria kiek arčiau nuo pėstininkų.

Akies ryšiui iš anksto nustatomi sutartiniai ženklai ginklu, vėliavėlėmis ir t.t. Sutartiniai ženklai apima reikalingiausias sąvokas: pirmyn, atgal, daugiau į dešinę, daugiau į kairę.

Kad lengviau būtų galima nurodyti tankams ugniavietes, pėstininkai turi būti apsirūpinę spalvotomis raketomis, kurias leidžia pastebėtos ugniavietės kryptimi. Visi vadai ir sekėjai turi pažinti tankų būrio vado vėliavėlę. Asmeninio susižinojimo progų turi ieškoti abi pusės: ir tankų, ir pėstininkų vadai.

Skyrininkai ir ryšio pasiuntiniai turi būti išmokyti prisiartinti prie veikiančio tanko ir išsikviesti jo komendantą.

#### Tankų panaudojimas ypatingose sąlygose

**589.** Atsižvelgiant į apsunkintą artilerijos veikimą, tankų panaudojimas miško ar gyvenamųjų vietų kautynėse gali būti ypač naudingas.

**590.** Puolant mišką, tankai gali padėti pėstininkams užimti pamiškes. Miško viduje tankai gali veikti tik išilgai kelių ir spindžių ir kiek plačiau retame miške, bet apskritai tik

tokiose vietose, kur nėra aukštesnių kaip 30 cm kelmų.

Miške tankai slenka čia pat už priešakinių pėstininkų dalinių ir vartojami tik artimiausiems tikslams užimti. Pėstininkams prisivijus, tankai vėl slenka paskui priešakinius dalinius.

Didesniuose (nekelmuotuose) kirtimuose ir didesnėse prošvaistėse tankai vartojami bendromis taisyklėmis.

Tam tikrais atvejais, puolantiems pėstininkams dengti iš šono, tankai gali būti panaudoti išilgai pamiškės, kad nuslopintų flankuojančias priešų ugniavietes.

**591.** Panašiai tankai veikia ir gyvenamųjų vietų kautynėse: pradžioje jie pėstininkams padeda užimti gyvenamosios vietos pakraščius, vėliau veikia tos vietos viduje, naikindami artimiausius priešų lizdus.

**592.** Daug naudos gali duoti tankai paremdami apeinamuosius veiksmus.

Šiam reikalui ypač tinka greitieji tankai.

**593.** Kautynėse miško viduje ir gyvenamose vietose tankai gali būti priskiriami pusbūriais, net atskirais tankais.

**594.** Veikdami miške ar gyvenamose vietose, kur aplinkybės palankesnės įvairiems netikėtumams, tankai gali būti staigiai iš artimų atstumų užklupti prieštankinių pabūklų ugnimi. Be to, jie gali pakliūti į užminuotas vietas, ypač sunkiai apeinamose siaurumose.

Gresiantį pavojų laiku pastebėti, tankus išpėti ir juos

apsaugoti yra pėstininkų pareiga.

### Šarvuotieji automobiliai

**595.** Šių dienų 6 ratų šarvuoti automobiliai ginkluojami paprastai 1 mažojo kalibro pabūklų (dažniausiai automatiniu) ir kulkosvaidžiais. Šaudymo laukas — 360°. Šarvas saugo nuo SmK. Greitis apie 40 km/val., bet, prireikus, trumpam laikui lygiu, kietu keliu jis gali būti padidinamas net ligi 70 km/val. Be to, jie dvivairiai ir gali važiuoti ir pirmyn, ir atgal, neapsisukdami.

Įgula — 3—5 žmonės.

**596.** Vieni šarvuotieji automobiliai gali važiuoti tik keliais, kiti (pusiau vikšriniai) — ir be kelių. Kai kurie šarvuotieji automobiliai gali važiuoti geležinkelio bėgiais, kaip drezinos.

Paprastai šarvuotieji automobiliai veikia nedalomais 2—3 automobilių būriais.

**597.** Vartojami šarvuotieji automobiliai žvalgybai, apsaugai, staigiems ugnies smūgiams ir ryšiui.

Ilgai savarankiškai kautis vieni šarvuotieji automobiliai negali. Todėl dažniausiai jie bendradarbiauja su pėstininkais, vežamais autompriemonėmis, su dviratininkais arba raitininkais.

**598.** Puolamajame žygyje šarvuotieji automobiliai paprastai naudojami saugos uždaviniams: vienu atveju jie veikia su

priekiniu kavalerijos patruliu, turėdami uždavinį greitai žvalgyti eilines uždangas ir tuo užtikrinti priešakinei saugai nenutraukiamą žygį, kitu atveju — jie išstumiami dar toliau į priešakį su daliniais, gavusiais uždavinį užimti ir išlaikyti kokią svarbią vietovės ribą.

Kartais šarvuotieji automobiliai gali būti panaudoti tarp dviejų žygiuojančių vorų ryšiams palaikyti.

**599.** Pėstininkų puolamosiose kautynėse šarvuotieji automobiliai gali paremti apeinančio dalinio smūgį, dengti atvirą sparną, o susitinkamųjų kautynių sąlygoje — paremti net frontinį pėstininkų smūgį.

**600.** Ypatingos naudos šarvuotieji automobiliai gali duoti persekiojant. Dažnais ir staigiais prieš užpakalinės saugos puolimais (ypač iš šonų ir užpakalio) šarvuotieji automobiliai trukdo priešui stabdyti, o saviems padeda greitai slinkti pirmyn.

**601.** Pėstininkams traukiantis, šarvuoti automobiliai gali padėti stabdyti priešą ugnimi. Didelis paslankumas laiduoja jiems greitą atsipalaidavimą.

### Šarvuotieji traukiniai ir drezinos

**602.** Šarvuotąjį traukinį sudaro keli įvairios paskirties ir įvairiai ginkluoti kautynių vagonai su garvežiu arba automotrica.

Drezinos paprastai sudaro šarvuotojo traukinio dalį.

**603.** Šarvuotieji traukiniai gali veikti tik tenai, kur geležinkelio linija nėra iš pagrindų suardyta. Paprastai šarvuotasis traukinys veikia netikėtai, greitais, trumpais, bet stipriais ugnies smūgiais. Smūgį įvykdęs, traukinys tuojau vėl pasislepia už artimiausios uždangos. Slenka šuoliais nuo vienos uždangos iki kitos.

**604.** Su šarvuotuoju traukiniu veikia pėstininkai turi jį saugoti, nuolat teikti jam žinių apie kautynių raidą ir apie jų pačių pasiektą ribą.

Šarvuotojo traukinio ugnies išdavos pėstininkai turi nedelsdami išnaudoti.

Betarpinei savo apsaugai šarvuotasis traukinys siunčia drežinas į priekį ir į užpakalį. Drežinos atlieka tiek techninį, tiek kautynių žvalgymą ir savo ugnimi dalyvauja kautynėse.

## II Skirsnis

### MIŠKO KAUTYNĖS

#### Bendrybės

**605.** Miškai ir apskritai dengtos vietos, slėpdamos kariuomenę nuo priešo žemės ir oro sekimo, duoda nematomai suartėti ir netikėtai pulti. Miško veiksmų aplinkybėse apskritai yra sunku išaiškinti tikrąją priešo santvarką, jo jėgas ir veiksmus.

**606.** Maži šaudymo laukai ir sunkios sekimo sąlygos mažina pėstininkų ir artilerijos

ugnies reikšmę. Tankesniame ištisame miške artilerijos parama iš viso neįmanoma.

Didesnio masto šarvuočių panaudojimas miškuose apskritai negalimas. Atskirų šarvuočių veikimo išdavos taip pat menkos.

Be to, reikia atsiminti, kad miškai yra labai palanki vieta ilgam laikui dujoms susispiesti.

**607.** Matomumo ribotumas labai sunkina akies ryšio ir krypties laikymą, o tuo būdu ir visą vadovavimą, kuris dėl to turi būti decentralizuojamas. Žemesnių pėstininkų vadų savarankiškumas ir sumanumas čia nulemia viską.

**608.** Panašiai kaip naktį, miško kautynės užsimezga staigiai, iš artimų atstumų. Todėl šautuvai turi būti užtaisyti (net artėjant), durtuvai uždėti ir granatos parengtos.

Dažniausiai miško kautynės nulemia drąsus durtuvų smūgis. Ir apskritai šiose kautynėse pergale nulemia ne technika, ne kiekinė persvara, bet narsumas, pasiryžimas ir net tokie žygiai, kurių kitokiose kautynėse nedaroma.

Dėl riboto matomumo galima bet kuriuo metu staigiai iš priešų akių išnykti, atsipalaiduoti.

**609.** Dėl savotiškų sąlygų miško aplinkuma yra ypatingai palanki panikai plėstis. Kad to neįvyktų, kariuomenė, kur tik galima, turi būti sistemingai mokoma miško kautynių.

**610.** Didesniuose, tankiuose miškuose veiksmų sėkmingumas priklauso nuo gero ryšio ir krypties išlaikymo.

Ypač sunku ryšius išlaikyti frontu. Ši aplinkybė uždeda pareigą kaip galint dažniau pranešinėti vadui apie padėtį, kad jis pats galėtų juo geriau susivokti aplinkybėse ir padėtų susivokti kaimynams. Krypties laikymas dažnai pasunkėja dėl žemėlapių netikslumo. Laikant kryptį, kuo dažniau naudotis kompasu, kur galima, imti palydovus. Parenkant krypties dalinius, žiūrėti, kad jų vadai būtų kuo daugiau prityrę.

### Artėjimas

611. Artėjant prie nedidelių miškelių, reikia taip tvarkyti, kad patruliai išeitų į kitą miškelių pusę prieš daliniui įžengsiant į mišką. Šoninė sauga siunčiama miško pakraščiais.

612. Dideliame miške netikėto priešosi pasirodymo reikia laukti iš visų pusių. Net turint iš abiejų pusių kaimynus, reikia saugotis ne tik iš priešakio, bet ir iš šonų ir iš užpakalio. Pašalinti pavojui būti sumuštam dalimis sauga paprastai siunčiama netoli. Šonams saugoti, akies ar balso ryšio atstume siunčiami patruliai ar žvalgai. Priešakinė sauga (didesnėje saugoje — pagrindinis patrulis) slenką miško kelio, kirtimo ar spindžio pakraščiais, nuolat pasirengusi susiremti su priešu ir tuoj apčiuopti jo šonus. Pagrindinės jėgos (branduolys) turi būti nuolat pasirengusios kautis ne tik priešakyje, bet ir šonuose, ir užpakalyje. Sunkiosios pėstininkų priemonės paprastai decentralizuojamos, žymią jų dalį priskiriant šaulių daliniams.

613. Pėstininkų daliniai paprastai artėja žygio voromis keliais, spindžiais. Pereinant per siauresnius kirtimus, prieš tai įsitikinama, ar kita pamiškė priešui neužimta. Didesni kirtimai pereinami artėjimo rikiuotėmis.

Skersinius kelius ir spindžius, bent iki tikrosios pėstininkų ugnies atstumo, pavedama išžvalgyti raitininkams, kuriems reikia aiškiai pasakyti, kiek toli joti ir ką toliau daryti.

Ta proga raitininkai galės surišti dalinį su kaimynais.

Tam tikrais atvejais į šoną pasiūsti raitininkai turės likti vietoje ir saugoti, kol praeis visas dalinys.

614. Artėjant miške ypač žiūrima tylos. Komanduojama daugiau ženklais. Artėjimo kryptys nuolat tikrinamos. Visi vadai žiūri, kad neprasidėtų koks pakrikimas, ar panika, ar netvarkingas šaudymas.

615. Prieš išeinant iš miško daliniai turi būti sutvarkyti, atsilikę patraukti arčiau ir parinktos tolimesnės artėjimo kryptys.

### Puolimas

616. Puolant mišką, veikiama bendromis puolamųjų kautynių taisyklėmis. Mažesni miškeliai apeinami. Didesnio miško pirmasis puolimo tikslas paprastai bus artimiausias miško pakraštys. Pagrindinis smūgis iš pradžių nukreipiamas taip, kad kuo greičiau būtų užimti tie miško iškyšuliai, iš kur priešas flankuoja pamiškes, ir tuojau bent mažais daliniais įsiskver-

biama į miško vidų, kad būtų laiduotas viso pakraščio užėmimas.

**617.** Artimiausią miško pakraštį užėmęs, puolantysis negaišuodamas susitvarko ir puola toliau iki sekančio tikslo. Šiuo puolimo ruožtu ugnies priemonės ir pats valdymas turi būti decentralizuojami. Nedideliame miške sekantis puolimo tikslas paprastai yra kita pamiškė, didesniame miške — kokia ryškesnė riba miško viduje (kirtimas, spindis, kelias ir t.t.). Miško viduje puolama bendromis taisyklėmis nuo vienos ribos iki kitos. Kiekvienoje eilinėje riboje sutvarkomi daliniai, atnaujinami vidiniai ir išoriniai ryšiai, susivokiama tolesnėse kryptyse.

**618.** Ugnies skaidinio pėstininkai puola tirštesnėmis vilnimis, turėdami su savim dalį sunkiųjų kulkosvaidžių. Visais atvejais ugnies skaidinys turi būti stiprus. Čia pat už jo slenka ir rezervai. Kad nereikėtų per daug sugaišti laiko ugnies skaidinio santvarkai atstatyti, nuo tam tikros ribos kartais pravartu toliau pulti rezervais; rezervais tada paverčiamas ligtolinis ugnies skaidinys. Ugnies skaidinio sparnus saugoja sunkiaisiais kulkosvaidžiais aprūpinti rezervai.

Reikalui eant, prie ugnies skaidinio priskiriami pionieriai ir cheminės grandys.

**619.** Paprastai susirėmimas miške prasideda trumpu, bet smarkiu susišaudymu ir tuojuo pereina į durtynes.

**620.** Puolimas miške paprastai susiskaldo atskirais smūgiais kryžkelėms ar spindžių su-

sikryžiavimams užimti. Taisyklė: kieno kryžkelės, to ir miškas. Ugnievietės paprastai apeinamos.

**621.** Išeinant iš miško į atvirus nedengtus plotus, susitvarkoma miško pakraštyje ir toliau puolama bendromis puolamųjų kautynių taisyklėmis.

### Gynimasis

**622.** Žiūrint aplinkybių, mišką ginti gali būti pasirengiama (parenkama pagrindinė riba) trejopai: pamiškėje (lauke), miško pakraštyje arba miško viduje.

Nedideli miškeliai ir patys miško pakraščiai paprastai pritraukia prieš ugnį ir todėl gintis netinka.

**623.** Pozicija miško viduje gerai slepia, bet paprastai neduoda toli matyti ir mažina šaudymo laukus.

Tokios pozicijos puolimas sunkesnis susivokimo ir vadovavimo atžvilgiu.

Renkant poziciją miško viduje, žiūrима, kad pagrindinė jos riba ir čia būtų laužtinė, kad prieš ją būtų geresni šaudymo laukai (kirtimai, prošvaistės ir t.t.), arba kad bent galima būtų juos greitai pravalyti.

Sauga paprastai skiriama stipresnė su uždaviniu stabdyti.

Be to, turi būti daugiau atskirų ir itin sumaniai sustatytų rezervų.

624. Sauga, nelygu miškas, vienur stabdo ugnimi, kitur pasalomis, staigiais artimos ugnies smūgiais ir net durtuvais.

Tankiame miške stabdoma išilgai skersinių kelių, spindžių, žodžių, ten, kur galima daugiau veikti ugnimi.

### III skirsnis

## GYVENAMŪJŲ VIETŲ KAUTYNĖS

### Bendrybės

625. Stambesnės, patvaresnių pastatų gyvenamosios vietos, net ir artilerijos sudaužytos, slepia nuo priešų sekimo, nuo jo ugnies.

Priešingai, vienkiemiai, ypač žymesnieji, paprastai pritraukia priešų artilerijos ugnį ir menkai nuo jos tesaugoja.

Stiprius atsparos mazgus galima įrengti mūriniuose pastatuose. Mediniai pastatai ilgesniam gynimui netinka. Tačiau manevrinio karo aplinkybėse ir mediniai pastatai gali būti kuriam laikui išnaudoti atsparos mazgams įrengti (ypač veikiant prieš kavaleriją) arba judesiams bei sutelkimams nuo priešų paslėpti.

626. Kautynės pačiose gyvenamosiose vietose paprastai tęsiasi ilgai, pasižymi netikėtumais, reikalingos daugiau pėstininkų; išskyrus pakraščius, jose paprastai labai aprėžtas matomumas ir šaudymo laukas, sunkus susivokimas, krypties laikymas, sandūrų laidavimas, vadovavimas, ryšio palaikymas ir t.t.

Ginklai čia tinkamesni tie, kurie turi riestą trajektoriją ir didesnę ardomąją galią.

627. Paprastai veiksmai gyvenamose vietose susiskaldo į eilę vietinių kautynių. Pasišėkimą čia nulemia vienetų karingumas, atskirų kovotojų narsumas ir sumani iniciatyva. Ypatingas vadų dėmesys turi būti kreipiamas į ryšį su užnugariu. Didelę reikšmę čia turi nuolatinis abipusis susižinojimas su kaimynais. Ryšiams pirmiausia naudoti telefoną, motociklą, dviratį.

Kautynėms pasibaigus, reikia tuojau sustvarkyti ir dalinius iš gyvenamosios vietos (ypač jei ji kiek stambesnė) išvesti. Prieš krašte, užėmus gyvenamą vietą, reikia griežtomis, bet taktingomis priemonėmis užkirsti kelią nedraugingiems gyventojų veiksams. Kur reikia, paimti įkaitus.

### Puolimas

628. Nelygu aplinkybės, uždavinys, gyvenamosios vietos didumas, jos planas ir padėtis bendroje priešų gynimosi santvarkoje, gyvenamoji vieta puolama paprastai keliomis įvairios sudėties ir pajėgumo rinktinėmis, vadovaujamos visada bendro vado.

Puolant kiek didesnę gyvenamąją vietą, kur yra tvirtesnių mūrinių pastatų, tos rinktinės tinkamai sustiprinamos sunkiosiomis priemonėmis, kur reikia, šarvuočiais, artilerija, pionieriais ir gausiau aprūpinamos granatomis.



629. Paprastai gyvenamosios vietos puolamos jas apeinant. Iš fronto veikiama tik būtinai reikalingomis jėgomis.

630. Apeinant gyvenamąją vietą, tuojau užimamos tokios vietos, iš kurių lengviausia bus užimti pačią gyvenamąją vietą.

631. Negalint gyvenamosios vietos apeiti, veikiama panašiai, kaip miško kautynėse. Pirmuoju tikslu pasirenkama gyvenamosios vietos pakraštys, kurį imant, pirmoje eilėje reikia išiveržti į flankuojančius iškyšulius, jei galima, naktiniais smūgiais.

632. Užėmus gyvenamosios vietos pakraštį, jei ji maža, tuojau veržtis į kitą pakraštį. Didesnėje gyvenamoje vietoje puolama jos viduje nuo ribos iki ribos, kiekvienoje jų tinkamai užtikrinus sau užnugarį.

633. Kautynės gyvenamosios vietos viduje turi būti pagrįstos staigumu. Reikia vengti pulti gatvėmis. Verčiau pulti daržais, sodais, kiemais. Reikiant pulti gatve, puolama pačiais panamiais. Priešo ugniavietės apeinamos. Plačiau naudoti rankines granatas.

634. Pionieriai šalina kliūtis, kur reikia, daro spragas sienose, tvorose ir t.t. Minosvaidžiai ir lydimoji artilerija ardo pastatus, kartu su automatiniais pabūklais kovoja su priešo šarvuočiais.

635. Dalis rezervų skiriama užimtoms gyvenamosios vietos dalims galutinai nuo priešo išvalyti ir joms ginti, įrengiant barikadas ir

užimant pastatus. Apskritai rezervai turi būti pakankamai stiprūs ir paslankūs.

636. Puolant didesnes gyvenamąsias vietas, reikia turėti galvoje, kad vienur kitur tam tikri plotai gali būti apnuodyti. Degazatoriai turi būti nuolat pasirengę.

### Gynimas

637. Gyvenamosios vietos gynimo sutvarkymas priklauso nuo aplinkybių, nuo gyvenamosios vietos didumo, jos plano ir nuo pastatų rūšies. Gyvenamajai vietai ginti reikia skirti tik būtinai reikalingas jėgas, ypač jei toji vieta nedidelė ir gali būti lengvai priešo apeita. Priešo apėjimams sukliudyti paprastai ginantysis turi pasirengti gintis ir į šalis nuo gyvenamosios vietos, tinkamai apsaugoti savo šonus ir užnugarį, išskirdamas stiprius rezervus.

638. Gyvenamos vietos gynimas panašus į miško gynimą. Pagrindinė riba gali būti pasirinkta taip pat trejopai: arba gyvenamosios vietos priešakyje (lauke), arba jos viduje, arba kartais pakraštyje (kiek atokiau nuo paties krašto); nereikia pamiršti, kad pakraštys paprastai daugiau kentės nuo priešo artilerijos ugnies.

639. Ginantis gyvenamoj vietoj, vienetai paprastai iširengia atsparos mazgus, užimdami tinkamus gintis pastatus.

640. Ugnies užtvaros sudaromos išilgai gatvių, aikštėse, daržuose, kiemuose. Kliudomiems plotams padidinti dalį kulkosvaidžių

naudinga statyti žemai, rūsių languose. Be to, netikėtumui padidinti tam tikrą kulkosvaidžių skaičių reikia statyti aukščiau (viršutinių aukštų languose, stoglangiuose ir t. t.).

Taip pat labai naudingi atskiri, gerai masuoti, tiesiu taikymu pasirengę šaudyti pabūklai. Ypač gera turėti daugiau riestos trajektorijos ginklų (minosvaidžių, rankinių ir šautuvinių granatų).

**641.** Organizuojama priešcheminė, priešléktuvinė, prieššarvuotinė ir priešgaisrinė apsauga.

**642.** Įsiveržęs į gyvenamąją vietą priešas tuojau turi būti kontratakuotas. Kontratakas paprastai vykdo nedideli vienetai. Kontratakoms nepavykus, toliau ginamas kiekvienas namas, kiekvienas žingsnis.

#### IV skirsnis

### KAUTYNĖS DĖL UPĖS

#### Upės forsavimas

##### a) Bendrybės

**643.** Didesnėms upėms forsuoti paprastai reikia gausesnių priemonių ir rūpestingo parengimo. Ar šiokiu ar tokiu būdu būtų nusi-statyta forsuoti upę, pirmojo skaidinio pėstininkai turi persikelti priešui netikėtai.

Sunaikinus šiapus upės esantį priešą, prie-

šakinė sauga turi ūmai persikelti, kur tik galima, užimdama nesunaikintus tiltus.

Nepavykus saugai persikelti, vadovybė rengia metodingą upės forsavimą.

##### b) Forsavimo rengimas

**644.** Sunaikinusi šiapus upės esantį priešą, puolančiojo sauga priartėja prie upės (patručiai prie pat vagos), ir aukštesniojo vado įsakymais, kur reikia, sustiprinta ir pertvarkyta, plačių barų gynimo taisyklėmis saugoja rengiamuosius forsavimo darbus.

**645.** Priešui klaidinti paprastai, be rengiamųjų darbų toje vietoje, kur vadovybė tikrai numatė keltis, dar keliose kitose vietose pravartu dirbti kai kuriuos klaidinamuosius darbus. Svarbu, kad tikrai parinktoje vietoje būtų galima keltis priešui kuo netikėčiau. Apskritai visi rengiamieji darbai (ir tikrieji, ir klaidinamieji) ir dalinių judesiai turi būti kaip reikiant paslėpti.

**646.** Rengiantis forsuoti, vadovybė savo įsakyme nurodo:

- a) kur nuspręsta forsuoti;
- b) persikėlimo priemonės;
- c) kur kuriems vienetais sustoti prieš forsuojant;
- d) iš kur ir kaip skirstytis, kuriose vietose krautis į valtis, keltus ir t.t.;
- e) kada pradėti forsavimą;

f) kokia bus artilerijos ir sunkiųjų priemonių parama;

g) pėstininkų puolimas kitame krante (kryptys, tikslai ir t.t.).

647. Kėlimosi vietas ir kelius į jas išžvalgo ir persikėlimo priemonės suskirsto pėstininkų vadai ir pionieriai paprastai iš vakaro, dar su šviesa.

648. Galutinai nustatytose kėlimosi vietose laiku turi būti pionieriai su paskirtomis kėlimosi priemonėmis.

649. Persikėlimo pradžia paprastai apskaičiuojama taip, kad pėstininkai išeitų į kitą krantą švintant, t. y. tada, kada jau galima matyti artimiausiąjį tikslą ir paremti puolimą ugnimi iš anapus upės.

650. Gavę visus reikalingus nurodymus, keltis paskirti vienetai kuo slapčiausiai tam tikrą valandą pradeda skirstytis nustatytais keliais į kėlimosi vietas.

Skirstantis vengti ardyti organizacinius vienetus.

Priartėję prie upės vienetai į patį krantą neišeina, o lieka pasislėpę už artimiausios uždangos.

Rezervai iš pradžių lieka skirstymosi vietose.

651. Kėlimosi vietose (dar už uždangos) daliniai paskirstomi kėlimosi vienetais pagal priemonių talpumą. Keliasi vado nustatyta eile. Nustatant vienetų persikė-

limo eilę, žiūrima, kad kitame upės krante kuo sklandžiau ir geriau susidarytų numatyta puolamoji santvarka ir kad kiekvienas sekantis skaidinys keliant būtų iškart kreipiamas ten, kur aiškėja prieš silpnosios vietos. Su pirmuoju kėlimosi vienetu būtina turi būti karininkas, kitus vienetus gali lydėti palydovai.

Kad kėlimasis būtų vykdomas kuo tvarkingiausiai pagal vado nustatytą planą, jam prižiūrėti skiriamas komendantas.

652. Persikėlimui saugoti skirtos sunkiosios pėstininkų priemonės pasirenka pozicijas taip, kad galėtų sutelkta ugnimi kartu su artilerija ir aviacija šaudyti visas keltis kliudančias prieš ugniavietes. Jų pačių perkėlimas turi būti laiku numatytas ir įvykdytas.

Kita sunkiųjų priemonių dalis turi keltis kartu su pirmaisiais skaidiniais. Priešlėktuvinę apsaugą laiduoja rezerve paliktų vienetų sunkiosios priemonės.

Artilerija pagrindines sekyklas parenka taip, kad galėtų gerai sekti bent iki pirmojo tikslo. Priešakiniai sekėjai paprastai keliasi su pirmaisiais skaidiniais.

### c) Forsavimo vykdymas

653. Nurodytą valandą pirmojo skaidinio pėstininkai kartu su pionieriais greitai nusigabena prie upės parengtas kėlimosi priemonės ir pradeda keltis. Pirmojo skaidinio perkėlimas turi būti įvykdytas kaip galint slapčiau. Kai kada pravartu keltis dengiantis dūmų uždanga.

Pasireiškusios prieš ugniavietės tuojau šaudomos artilerijos ir sunkiųjų priemonių.

Pirmiesiems daliniams persikėlus ir kėlimosi priemonėms sugrįžus, panašiai keliasi kiti daliniai.

Prie kėlimosi priemonių iš anksto paskirti kėlimosi vienetai leidžiami iš eilės: kol vienas jų keliasi, kiti laukia už uždangos.

**654.** Jei tik aplinkybės ir upės ypatumai leidžia, pirmiesiems pėstininkams persikėlus, tuojau tiesiami lieptai, kuriais pareina visi kiti pėstininkai.

Tam tikrais atvejais (siaura upė ir silpnas priešas) gali būti iš karto vartojami lieptai.

**655.** Persikėle daliniai, tinkamai išsiskleidę, tuojau puola, pirmiausia siekdami užimti artimiausią vyraujančią ribą, kad tuo būdu priešas būtų išmuštas iš pakrantinio vieto tarpio ir laiduotas kitų dalių persikėlimas.

Šią pirmąją ribą patikimai laidavus, kitame krante paliktos sunkiosios priemonės palapsniui užleidžia vietas pritraukto rezervo priemonėms, o pačios keliasi.

Pakankamoms jėgoms persikėlus, puolama toliau.

**656.** Labiausiai reikia žiūrėti, kad būtų geras ryšys tarp abiejų krantų; kur tik galima, nutiesti telefono linijas.

Labai daug čia gali padėti radijo ryšys, karveliai ir vaizdinės priemonės.

**657.** Forsuojant mažas upes, rengiamieji veiksmai turi būti kuo trumpesni ir kuo paprastesni. Forsuojama kad ir dieną ir, kur tik galima, be pionierių. Keliamasi plačiu frontu, saugojant artilerijai ir sunkiosioms priemonėms.

### Upės gynimas

**658.** Paprastai upė ginama iš savojo kranto. Priešui forsuoti tinkamesnės vietos ginamos bendromis siaurų barų gynimo taisyklėmis. Kitos, mažiau svarbios, vietos ginamos plačių barų gynimo taisyklėmis, telkiant pastangas pavojingesnėmis kryptimis.

Pavykus priešui kur nors persikelti, jis tuojau turi būti kontratakoms nublokštas atgal.

Pagrindinė riba parenkama atsižvelgiant į abiejų krantų lyginamąją reikšmę (pirmiausia matomumas ir šaudymo laukai). Vienu atveju pagrindinė riba parenkama arčiau upės vagos, kitu atveju — toliau nuo jos. Visais atvejais turi būti šaudoma pakankama ugnimi ir pati upės vaga. Visas upės slėnis turi būti kaip galint geriau flankuojamas. Neužimti tarpekliai turi būti patruliuojami, ypač naktį. Sekimo-įspėjimo postai naktį išstumiami prie pat vagos; jų uždavinys — susekti priešą puolimą ir iššaukti ugnies užtvarą.

**659.** Žvalgyti reikia kitoje upės pusėje, siunčiant nedidelius žvalgų patrulius.

Patrulius reikia aprūpinti tinkamomis ry-

šių priemonėmis ir užtikrinti jiems grįžimą per upę.

### Kėlimasis per upę traukiantis

660. Kėlimasis per upę traukiantis turi būti iš anksto numatytas ir parengtas. Patogiausia keltis naktį ar rūke, bet, prireikus, keliamasi ir dieną.

Jei turimų priemonių nepakanka arba jei visai jų nėra, pionieriai turi iš anksto jas parengti. Kėlimosi vietose taip pat iš anksto sutvarkoma priešlėktuvinė apsauga.

Keltis pradeda gurguolės ir kiti kautynėms mažiau reikalingi vienetai.

661. Persikėlimą saugoja tam paskirta užpakalinė sauga, kuri kėlimosi vietose iš anksto, dar prieš keliantis pagrindinėms jėgoms, parengia prieštilčius tokiame atstume nuo upės, kad kėlimosi vietos būtų apsaugotos nuo priešo vidutinio tolnašumo artilerijos ugnies (pirmiausia nuo jo sekimo).

Prieštilčiams remti skirta artilerija paprastai stovi kitame krante.

662. Persikėlimo priemonių naikinimas (pirmiausia tiltų ir lieptų) turi būti iš anksto parengtas ir laiku įvykdytas (nepervėlai, bet ir neperanksti). Reikia saugotis, kad prasišverbęs ar staigiai nubloškęs užpakalinę saugą priešas netikėtai jų nepaimtų. Tiltus kartais gali tekti sunaikinti dar prieš persikeliant mūsų užpakalinei saugai, kuri tokiais atvejais turi keltis kitomis priemonėmis.

Kas ir kuriuo momentu turi įsakyti vykdyti parengtą tiltų (ir kitų priemonių) naikinimą, — nustato aukštesnysis vadas, palankesnėse sąlygose paprastai tą reikalą pavesdamas užpakalinės saugos vadui, kritingesnėse sąlygose — dažnai tam reikalui paskirtiems pareigūnams.

663. Keliantis dieną, užpakalinės saugos paskutiniams daliniams beveik visada teks keltis be tiltų. Tokiais atvejais jų kėlimasis turi būti apsaugotas iš kito kranto ugnimi, o jų pavartotos kėlimosi priemonės turi būti sunaikintos.

664. Laikui laimėti, persikėlus per upę, dažnai pravartu bus kurį laiką ją ginti. Tokiais atvejais ginančių dalinių pasitraukimą reikia laiduoti naujai paskirta ir kiek atokiau nuo upės sutvarkyta užpakaline sauga.

## V skirsnis

### NAKTIES KAUTYNĖS

#### Bendrybės

665. Naktis labai palanki įvairiems netikėtumams: jos tamsoje galima nematomai peržengti dieną gerai šaudomus plotus, prisiartinti iki atakos atstumo, atakuoti, priešui neįjuntant atsipalaiduoti ir t.t. Apskritai, naktis gerai slepia ir nuo žemės, ir nuo oro sekimo.

666. Ugnies tikrumas naktį net palyginti palankiose sąlygose žymiai mažesnis. Ir arti-

lerijos, ir pėstininkų ugnis įmanoma tik tada, jeigu ji parengta dieną.

**667.** Bet kurie judėsiai taip pat labai sunkūs: pavyzdžiui, rezervų panaudojimas tinkama kryptimi veik neįmanomas.

Kiek aukštesnio vado vaidmuo paprastai pasibaigia naktinių veiksmų parengimu. Todėl rengiamieji darbai turi būti itin gerai atlikti. Pačiuose veiksmuose jo įtaka dažniausiai neįmanoma. Kiek daugiau gali pasireikšti tik žemesnieji vadai.

**668.** Ypatingai sunku susivokti ir išlaikyti ryšius. Taip pat sunku derinti net ir mažų kaimyninių dalinių veiksmi. Todėl nakties veiksmi neturi būti sudėtingi. Apskritai į nakties veiksmus visų laipsnių vadai turi kreipti ypatingą dėmesį.

### Puolimas

**669.** Naktį pulti ypač svarbu silpnesniajai pusei, kuri tuo būdu bent dalinai gali panaikinti kiekinę ir techninę priešų persvarą.

Apskritai nakties puolimą nulemia dalinio vertė.

**670.** Puolama naktį paprastai tais atvejais, kada reikia:

- a) pabaigti dieną dar nevisai baigtą puolimą,
- b) parengti kitam rytui numatytą puolimą: pav., priartinti išėties ribą ar užimti būtinais reikalingą vieną kitą vietos daiktą,

- c) sukliudyti priešui atsipalaiduoti,
- d) iškrikdyti priešų rengimąsi pulti,
- e) žvalgyti, patikrinant ar atnaujinant sąlytį su priešu.

Nebaigęs pulti dalinys dėl sutemų neturi sustoti. Persitvarkęs nakties aplinkybėms tinkamam santvarkon, jis turi pulti toliau, nes priešas nakties metu dažniausiai mėgina atsipalaiduoti.

**671.** Puolimo sumanymas turi būti paprastas, aiškus, tikslus; puolimo kryptys ir tikslai — ryškūs. Vengti sudėtingų judesių.

Paprastai naktį puolamos tik žinomos, ryškios, lengviau tamsoje surandamos artimos vietos.

**672.** Nakties puolimo sėkmingumo laidas — netikėtumas. Todėl nakties puolimą kartais pravartu vykdyti net be paruošiamojo žvalgyimo. Sumanyto puolimo slaptumas turi būti išlaikytas iki paskutinio momento.

**673.** Rengiantis pulti, visais atvejais reikia iš anksto išžvalgyti ir, kur reikia, paženklinti kelius į išėties ribą, nustatyti puolimo kryptis ir tikslus, parenkant tamsoje kiek lengviau įžiūrimus orientierius, taip pat priskiriant palydovus. Tais atvejais, kada nekenkiant slaptumui įmanomi kiek didesni rengiamieji veiksmi, kur tik galima, reikia surinkti kuo daugiau žinių apie priešų poziciją (jos įrengimus, kliūtis, ugniavietes ir t.t.).

**674.** Patikimesniam ryšiui svarbu tiksliai nustatyti sutartinius ženklus ir pareigūnus, kurie turi teisę juos duoti.

Tam tikrais atvejais naudinga iš anksto įsisteigti priekinius ryšių centrus.

**675.** Išsamiai ir iš anksto reikia aptarti ugnies paramos klausimą. Didesniam netikėtumui nuo artilerijos parengimo paprastai atsi sakoma. Tačiau artilerija ir sunkiosios priemonės turi būti pasirengę bet kuriuo metu vykdyti ugnies reikalavimus.

Artilerijos ir sunkiųjų priemonių ugnies uždaviniai yra saugoti puolančiojo sparnus, neprileisti priešo rezervų, laiduoti pasitraukimą ir t.t. Ugnis paprastai parengiama į iš anksto sutartas vietas ir leidžiama pagal sutartus ženklus.

**676.** Visi pareigūnai, iki eilinio įskiriamai, turi žinoti, kaip bus puolama, kam ką daryti pasisekus ar nepasisekus, ką daro kaimynai, ką kuris ženklas reiškia ir t.t.

Pakrikimas ar panika dažniausiai įvyksta dėl blogo pasirengimo ir nežinojimo tikros padėties.

**677.** Visų laipsnių pareigūnai turi nuolat pranešinėti vadams apie padėtį, taip pat padėti kaimynams ir valdiniams susivokti. Gerai sutvarkyti ryšiai, griežta drausmė ir visiška tyla — būtinos pasisekimo sąlygos. Nakties aplinkuma ypatingai veikia žmogaus dvasią, žadina nepasitikėjimą. Tad nakties veiksmams reikia skirti fiziškai ir dvasiškai patvariausius vienetus.

**678.** Paprastai nakties puolimas vykdomas nedideliais savarankiškai veikiančiais daliniais (ne didesniais kaip kuopa). Vartojant viene-

tus didesnius už kuopą, puolimą reikia suskaldyti tarp jų dalinių atskirais, savarankiškai vykdomais uždaviniais.

**679.** Kadangi rezervų nakties metu tinkamai pavartoti neįmanoma, tai pirmasis skaidinys turi būti kaip galint stipresnis, o skaidymasis gilumon čia ne taip svarbu.

Santvarka turi būti kuo paprastesnė, atstumai ir tarpekiai — sumažinti.

**680.** Slenkama į priešą vorelėmis. Pagrindinę reikšmę turi teisinga kryptis, griežta drausmė ir tyla. Naudoti kompasą ir stropiai žiūrėti nustatytų orientierių, kurių reikia turėti ne tik priešakyje, bet ir užpakalyje.

Dažnai reikia bent trumpam stabtelėti patikrinti kryptį, susitvarkyti, susirišti. Saugotis patruliais, siunčiamais netoli (už keliasdešimt metrų) į priekį ir į sparnus.

Žvalgomųjų patrulių paprastai nesiunčiama.

**681.** Atitinkamame atstume nuo puolamojo daikto, nepertoli ir neperarti, kad priešas nepajustų, priešakinės vorelės išsiskleidžia į tankias vilnis. Jei kiltų kokia rimta abejonė dėl skleidimosi laiko, tai verčiau išsiskleisti kiek anksčiau.

**682.** Artimiausieji rezervai lieka vorelėse ir slenka čia pat už pirmojo skaidinio. Toliausieji rezervai laikomi kiek toliau ir kiek nuošaliau nuo priekinio skaidinio puolimo krypties.

Tolimesnieji rezervai paprastai skiriami, puolimui nepavykus, priglobti pasitraukiantiems. Tokiais atvejais reikia ypač žiūrėti, kad

ugnis nebūtų paleista į savuosius. Šie rezervai turi būti vedami taip pat prityrusių karininkų.

683. Išsiskleidę daliniai pradeda pulti pagal ženklą (priešui kaip galint slaptesnį), arba pagal laikrodį. Sutiktą priešų saugą sunaikina kaip galint tyliau, durtuvais.

Apylinkę priešui apšvietus (raketa ar projektoriumi), kiekvienas turi staigiai kristi ir prisiplakti prie žemės.

684. Priešui pradėjus šaudyti, nieko nepaisant, neleidžiant ugnies ir nežiūrint į kaimynus, greit puolama iki užbrėžto tikslo, siekiant laimėjimo kuo staigiausiu durtuvų smūgiu. Svyravimai ir sustojimai neleistini, nes jie lemia nepasisekimą.

Ugnies čia neleidžiama todėl, kad ji maža teturi reikšmės ir net gali pakenkti saviesiems.

Grumtynės vyksta be „valio“, durtuvais, o kai kada ir rankinėmis granatomis, kurios tokiais atvejais sviedžiamos prieš pat puolimą durtuvais. Artilerija ir sunkiosios priemonės paprastai tuo metu paleidžia ugnį, kad apsaugotų puolančiųjų sparnus ir neleistų priešų rezervams priartėti.

685. Ataką įvykdžius, elgiamasi pagal iš anksto duotus įsakymus. Jei įsakyta užimti tam tikrą ribą, daliniai tuojau pasirengia joje gintis. Jei įsakyta grįžti atgal, pasitraukiama

pagal vado ženklą ar tam tikrą jo nustatytą valandą.

Visais atvejais, kad ir labai gerai pavyktų ataka, reikia ypač žiūrėti, kad šiuo neišvenigiamos maišaties metu neįvyktų susišaudymo tarp savųjų.

686. Pasitraukimui dengti paprastai išskiriamas tam tikras dalinys, kuriam saugojant, puolusieji susirenka iš anksto paskirtoje vietoje ir palaipsniui traukiasi. Esant reikalui, pagal duotą ženklą artilerija paleidžia iš anksto parengtas ugnies užtvargas.

687. Naktinio puolimo vaisiai paprastai apriboti. Pasisekimo išnaudojimas labai sunkus. Puolęs dalinys geriausiu atveju paskubomis išsirengia užimtame plote ir griebiasi priemonių sąlyčiui su priešų palaikyti.

Prašvitus, nelygu įsakymai, vienu atveju dalinys lieka vietoje ir tobulina gynimą, kitu atveju puola toliau.

### Gynimas

688. Nakties gynimas turi būti parengtas dar prieš sutemas. Rengiamieji darbai yra: automatinių ginklų parengimas naktiniam šaudymui, reikalingų ženklų nustatymas, saugos pertvarkymas ir vieneto parengties sutvarkymas. Užtvarų ir lauko sargybų vietos nakčiai, kur reikia, turi būti pakeistos.

689. Negalint pasirengti gintis iki sutemų, ugnies planas sudaromas nukreipiant automatinius ginklus svarbesnėmis kryptimis.